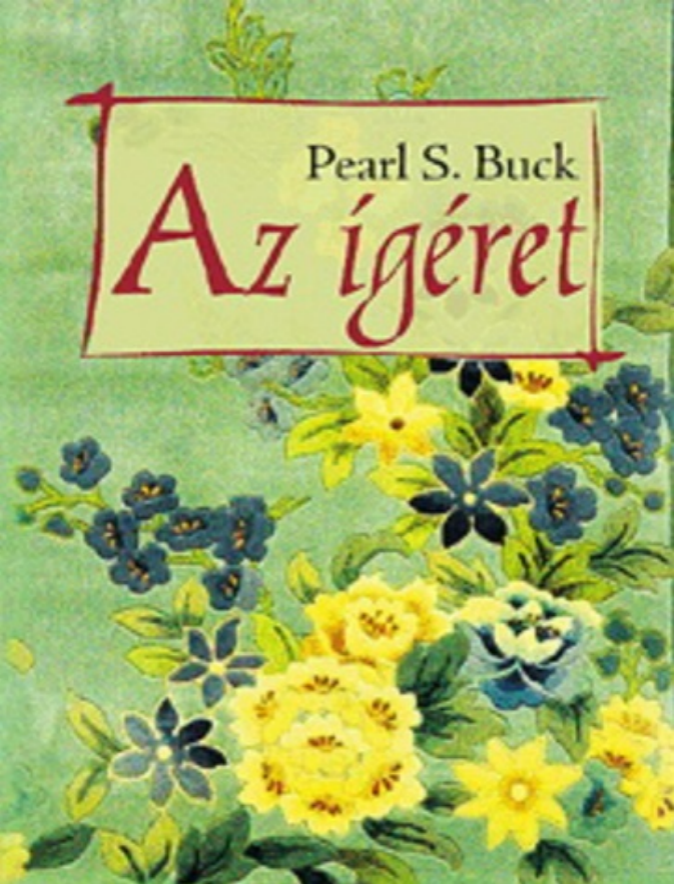

Pearl S. Buck

Az ígéret

Pearl S. Buck

Az ígélet

A fordítás az alábbi kiadás alapján
készült:
PROMISE

Arrow Books Ltd., London, 1961

Copyright © 1945 by Pearl S. Buck.
Copyright renewed 1970

Fordította: G. Szilágyi Zsófia
Szerkesztette: Rigó Anna

Hungarian translation © G. Szilágyi
Zsófia, 2012

Hungarian edition © Tericum Kiadó,
2012

Cover design © Tericum Kiadó,
2012

Első fejezet

Az ember elkeseredettségében sem adhatja fel a reményt, ha ígéretet kapott – még ha ez pusztán csak egy ígéret is.

Így hiába ingatta a fejét Ling Tan második fia mindig, ha apja az ígéretről beszélt, az öregember mégis csak hitt benne. Az igazság az, hogy Ling Tan sok más emberhez hasonlóan hitte, hogy Jing és Mei¹ népe a legerősebb és legelszántabb a földkerekségen. Feldúlt hazájában nap mint nap abban reménykedett mindenki, hogy valami kihívás eredményeként az ellenség a

határokat átlépve megtámadja a tengeren túl élő idegeneket, és bevonja őket is a háborúba, amitől talán véget is érne az egész. Hiszen bármilyen erős és elvetemült is az ellenség, még ők sem diadalmaskodhatnak az idegenek, Jing és Mei szőrrel fedett népe felett.

Ling Tan nem hallgatott a fiaira, amikor azt magyarázták neki, hogy ezek az idegenek már nem olyan hatalmasok, mint valaha voltak és ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy amikor Lao Er egy napon a városba ment, hogy eladja a sózott kacsatojásokat, egy ellenség a szeme láttára köpött arcul egy idegent, aki válaszul csupán előhúzott egy fehér kendőt a zsebéből és letörölte vele az arcát.

– Semmi kétség, azt a fehér kendőt

csak azért tartja a zsebében, hogy az ellenség köpéseit letörölgesse vele – mondta Lao Er, amikor hazatért. – Mindannyian ámulva néztük. Mellettem a járókelőknek gombócot áruló férfi azt mondta, hogy ha ezt nem a saját szemével látta volna, nem is hiszi el. Elmesélte, hogy régen, ha egy idegent valós vagy akár csak képzelt sértés ért – még ha egy asszony volt is –, fegyveres emberek özönlöttek elő az idegenek hadihajóiból, amelyek mindig készenlétben álltak a folyón.

– És hol vannak most azok a hadihajók? – kérdezte Lao Ta. – Most csak az ellenség hajóit lehet látni a folyón. És egyszer, amikor a déli városkapun mentem át, láttam, hogy az ellenség gárdatisztjei az idegenek hajóit

is feltartóztatják, és hozzánk hasonlóan levetkőztetik és megmotozzák őket. És a fegyvereik nélkül éppen olyan alázatosak és védtelenek, mint mi. Így hát kérem idős apámat, ne reméljen túl sokat.

Így könyörgött Ling Tannak a két fia, nehogy túl nagy csalódás érje, amikor nem teljesül az idegenek ígérete. De ő mégis reménykedett, hiszen mi másban bízhatott volna?

A szántóföldek felett húzódó tiszta ég ellenére azon a keserves őszön minden egyre rosszabbra fordult. Lingék faluját némaság vette körül. A külvilágból nem érkeztek hírek hozzájuk, csak néhány kósza szóbeszédet suttogtak egymás fülébe az ügyeiket intéző emberek. Ling Tan és a fiai innen értesültek arról, hogy a háború még mindig tart. Azt is

megtudták, hogy hiába költöztették át a fővárost a szárazföld belsejébe, az ellenség oda is eljutott, és hatalmas bombákat robbantott ott, pont amilyennel egy helyen a falu közelében is felszakította a földet, akkora gödröt hagyva maga után, mint egy tó, amely azóta valóban megtelt vízzel. Amikor Ling Tan meghallotta a bombázás hírért, elment oda, és arra gondolt, micsoda szörnyűség lehet, ha egy várost tépáznak meg így, és mi lesz az ott élő emberek sorsa. Még ha el is rejtőznek a környező hegyekben, ahogyan mondták, meddig folytatódhat ez tovább? Csak abban tudott reménykedni, hogy a világ valamely tájáról külső segítség érkezik a gyűlölt ellenséggel szemben.

Az év nyolcadik hónapjában Ling

Tan és a fiai arról értesültek, hogy egyszerre öt tartományban indult támadás, hogy az ellenséget kiűzze, és ez volt az első alkalom, hogy hír érkezett Lao Szanról. A hírt egy vándor szerzetes hozta, aki azt is elmondta, hogy az új háborúba minden fiatal, erős férfit behívnak. Aztán elővett egy papírt szürke köpenyéből, amibe egy göndör fekete hajtincs volt tekerve.

– Még soha nem találkoztam ilyen magas emberrel, mint aki elküldte ezt velem. Azt mondta, térjek le az utamról, hogy jöjsek ebbe a házba, maguk pedig étellel fognak kínálni engem, amint meglátják ezt a hajtincset, amit a szemem láttára vágott le a tulajdon fejéről. Kezébe vette rövid kardját, levágta a tincset, és nekem adta.

– Ez csakugyan az én harmadik fiam haja lehet. Már nagyon régen elment, és hegyi embereket is vitt magával! – kiáltott fel Ling Szao, amikor a szerzetes mindent elmondott. – Ugyan kinek lenne még ilyen göndör fürtje, mint az én harmadik fiamnak? Soha nem láttam az övéhez hasonló tincseket. Mindig mondtam, hogy biztosan azért nőtt neki ilyen, mert úgy kívántam az angolnát, amikor a szívem alatt hordtam őt. Öreg, emlékszik, hogyan ettem az angolnát, amikor a harmadik fiát vártam?

– Emlékszem. És amikor megszületett, mindannyiunkat bántott, hogy ilyen a haja. Úgy, ahogy mondod, éppen úgy kunkorodott a feje tetején, mint egy angolna teste. De akkor már túl késő volt. Mióta megszületett, mindig

ügy nőtt. Hol is találkozott vele, jó szerzetes?

– Long Sands városa közelében – felelte a szerzetes.

– Rongyos volt a ruhája? – kérdezte Ling Szao aggodalmasan.

– Nem, az öltözéke ép volt, jól tápláltak és elégedettnek látszott. De éppen csatába tartott, mint minden fiatal férfi arrafelé, hiszen újabb támadásra lehet számítani.

Ling Szao átvette a hajtincset a szerzetestől, és egy darab piros papírba csomagolta, amit a szobájában, az asztal fiókjában tartott. Ling Tan pedig meghagyta a legidősebb fia feleségének, hogy készítsen bőségesen ételt a szerzetesnek, és csomagoljon neki az útra is. Az asszony meg is tette, hiszen

készséges, megbízható teremtes volt, akitől a házban bárki bármit kérhetett, ő soha nem panaszkodott fáradtságra. Még azt is a saját kötelességének tekintette, hogy elvégezze, ami Jáde dolga lett volna, és ha a nő szóvá tette, ő mindig csak nevetett.

– Te szoptatod azt a két kicsi fiút, mi egyebet kérhetnénk még tőled?

Igaz is: Jáde két fia mindig éhes volt, és úgy látszott, Jáde soha nem képes nekik elég gyorsan tejjé alakítani az ételt az emlőjében. Bőségesen evett vörös cukorral készült rizskását, levest, teában főtt tojást, de a két gyermeknek soha nem volt elég, amit szoptak.

Aznap, miután a szerzetes jóllakottan, a kosarában másnapra is elegendő étellel elment tőlük,

mindannyian a harmadik fiúra gondoltak. Vajon túléli-e a csatát, mi lesz a sorsa?

Nem sokkal ezután Jáde levelet kapott. Felbontás után megtudta, hogy Majlitól érkezett Jünnan, vagy más néven a Felhőknél délebbre fekvő tartományból, Kunming városából. Majli megírta Jádénak, hogy oda készül, és lám, valóban ott volt. A levél rövid, vidám hangvétellű volt, de ezzel a kérdéssel zárult: „Miért nem hozta vissza nekem a férjed öccse a kis selyemzászlómat?”

Jádén és Lao Erén kívül senki nem tudott arról a kis selyemzászlóról, sem arról, hogyan küldte el Majli Jádéval Lao Szannak. Ezzel hozta Majli a tudomására, hogy a Szabad Földre készül, ha éppen Lao Szán utána akar menni. Jáde jó előre látta már a kérdést, így amikor azon az

Őszön felolvasta nekik a levelet a napsütötte kertben, a záró szavakat nem olvasta hangosan, nehogy olyan kérdésekkel kezdjék ostromolni, amelyekre nem tudna válaszolni. De később, a hálósobájukban elmondta Lao Érnek, aki mosolygott rajta.

– Nemsokára ő is ott lesz – jegyezte meg.

Alig több, mint egy hónap múlva Jáde újabb levelet kapott, amiben Majli ezt írta:

Add át a szüleidnek, hogy a harmadik fiuk eljött ebbe a városba, és a Long Sands-i csatában harcolt. Büszkeség önti el a szívét attól, hogy abban az ütközetben diadalmaskodtunk az ellenség felett.

Majli ennél többet nem írt, de ezt mindannyian hallották, és örültek annak, hogy ott messze győzelmet aratott a seregük, és Lao Szan életben van. Egyedül Ling Szao volt izgatott amiatt, hogy egyetlen szó sem esett arról, hogy a harmadik fia és az a bizonyos Majli házasságot terveznének. De bizony nem volt szó házasságról sem ebben a levélben, sem a következőben, ami érkezett.

– Bárcsak itt lenne a fiam, megrángatnám a fülét! – háborgott mérgesen. – Micsoda dolog az, hogy egy olyan nő körül szaglászik, aki nem a felesége? Ha vágyódik utána, akkor miért nem veszi feleségül? Az a nő pedig még nála is rosszabb, hogy közel engedi magához, egy romlott asszony arcátlan

lánya!

– Hagyd abba az átkozódást – szólalt meg Ling Tan. – Miért van az, hogy az asszonyok olyan könnyen kiáltanak kígyót– békát egymásra?

– Talán ez a nő nem akar hozzámenni az öcsémhez – jegyezte meg Lao Ta. – Emlékezzon, anyám, hogy ez egy művelt, tanult nő, az öcsém pedig még a nevét sem tudja elolvasni.

– Mit bánom én, hogy művelt, akkor sem való az én fiamhoz, neki pedig még annyira sem kellene a szoknyája körüljárnia.

Mostanra mindenkin úrrá lett a nevetés, Ling Szao pedig felvette Jáde egyik gyermekét, és kiment a konyhába, hogy karján a poronttyal lecsillapodjon kicsit. Az unokái mindig megnyugtatták.

A gyermekeinek a hibáit meglátta, de a kisdedek az ő szemében tökéletesek voltak.

Így teltek a napok Ling Tan házában, és valahogy mégiscsak túléltek, annak ellenére, hogy a vidéket súlyos nyomás alatt tartotta az ellenség. Valahogyan csak sikerült elég élelmet termelniük, Lao Ta és Lao Er pedig megtanulta félrevezetni őket. Mióta Lao Ta feleségül vette azt a nőt, aki az egyik általa kikészített csapdába esett, többé nem állított fel csapdákat, hiszen az asszony mindennél jobban szerette őt, és nem hagyta volna, hogy az életét kockáztassa. Addig sírt, amíg rá nem vette, hogy a férfi hazatérjen az apja házába, és újra ott éljen, szántson, vessen, mint egy rendes paraszt. És bár úgy

nézett ki, ez a család semmiben sem különbözik a világ bármelyik más parasztcsaládjától, mégsem adták fel soha az ellenséggel szembeni gyűlöletüket, sem azt a vágyukat, hogy egy szép napon a nép, köztük ők is a tengerbe söpörjék őket.

Ling Tan mindig azt mondta magának, hogy az a nap majd akkor jön el, amikor Mei népét sikerül annyira felbőszíteni, hogy ők is csatlakoznak a háborúhoz.

– Azon a napon, amikor majd Mei népe a mi oldalunkon csatlakozik a háborúhoz, mindannyiunknak lesz annyi ereje, hogy fegyvert fogjunk, rátámadjunk az ellenségre, és kiszorítsuk őket az országunkból. Minden egyes ember fel fog kelni, és lecsap a magához

legközelebb álló ellenségre, még akkor is, ha csak a puszta kezével eshet is a torkának. Akkor majd mindannyian szabadok leszünk – mondta Ling Tan egy hűvös őszi estén. Olyan hideg volt akkor, hogy Ling Szao megkérte a két fiát, vigyék be az asztalt a szobába, hogy melegben vacsorázhassanak. Még nem volt fagy, de mielőtt becsukta az ajtót, felemelte a fejét, és beleszimatolt az esti levegőbe.

– Érzem a tél szagát – mondta.

– Ez már a háború ötödik tele – mondta Ling Tan komoran. – De a következő télen már szabadok leszünk.

Senki sem szólt. Nem akarták szertefosztatni a reményét. Túl sokat remélt attól a naptól. Hitének kevés alapja volt, hiszen a külvilágból még

mindig nem jutott el hozzájuk semmilyen hír, ami azt mondta volna, hogy Jing és Mei népe megtartja ígéretét. Immár azok a szórványos hírek sem jutottak el hozzájuk, amelyeket korábban az Öreg városban élő unokatestvérüktől kaptak, mert a vén tanító egy éjjel túl sok ópiumot szívott, és többet nem ébredt fel. Egy szegényes szobában merült örök álomba. A tulajdonos másnap reggel talált rá holtan, vézna testét ki akarta hajítani a városfalon kívülre. A halottakat többé már nem értékelték úgy, mint egykor, hiszen túl sok holttest hevert az utcán minden reggel. Egyesek az éhezés, mások betegség áldozatai lettek, vagy ismeretlen tőr szúrta le őket. Aztán a férfi észrevette, hogy a halott rongyos köntöse alatt jó pamutmellény van, és úgy

gondolta, megszerzi magának. Akkor látta meg a ruháján függő üzenetet: „Ha holtan találják, vigyék a testemet a feleségemhez, aki a várostól délre fekvő, Ling nevű faluban él.”

A férfi teljesítette a tanító utolsó kívánságát, mert jutalmat remélt; Ling Tan meg is adta neki. De micsoda nap volt az, amikor az asszony végre visszakapta néhai férjét! Harag és bánat vegyült egymásba, és az özvegy idegességében nem tudott illendően gyászolni. Bárhogy is pörölt az elhunyttal, az már nem hallhatta, amit feleségétől kapott. Ling Szaó saját koporsóját adták oda neki, hiszen Ling Tannak és Ling Szaónak is megvolt a sajátja azóta, hogy Ling Tan betöltötte a hatvanadik évét. Kint tartották a színen,

és mindkettejüknek megnyugvást jelentett a tudat, hogy ha váratlanul jönne is értük a halál, a koporsójuk már készen várja Őket.

Ling Szao megengedte a városi rokon feleségének, hogy használja az övét.

– Nekem majd lesz másik, amikor a fiaim újra a városba mennek, hagyjuk az öreg tanító hamvait nyugodni – mondta.

Úgy is tettek, ahogyan Ling Szao mondta, az özvegy pedig hol rítt, hol bosszankodott. Először sírt és jajveszékelt. Aztán amikor eszébe jutott az a sok–sok hónap, amit ez a vén féleszű a városban elrejtőzve töltött, és közben minden vagyonát ópiumra váltotta, akkor dühös lett, abbahagyta a sírást, megmosta az arcát, megfé–sülködött, és azt kiabálta,

hogy örül is a halálának, hiszen egész életében semmi hasznára sem volt. Ez viszont felidézte benne azt, hogy most valóban megözvegyült, és újra sírni kezdett. Idővel olyan zűrzavar támadt a faluban, hogy mindenki megkönnyebbült, amikor a vénembert végre elhantolták.

A temetés előtti nap Ling Tan egyszer belenézett a koporsóba, és elmosolyodott. Az öreg tanító, bár csontig soványodott a sok ópiumtól, olyan békésnek látszott, hogy Ling Tan tudta, boldog, hogy ott feket.

– Esküszöm, az a vén csirkefogó tudja, hogy így a legjobb neki, mert most már legalább nem kell többet a feleségét hallgatnia – mondta Ling Szaónak aznap este.

Ám miután a vén tanító lekerült a

sírba, többé sehogyan sem szereztek tudomást arról, mi történt a tengeren túl, így Ling Tan is már csak az ígéletben bízhatott.

Hogyan is készülhetett volna fel arra a szörnyűséges napra, amikor az ellenség váratlan győzelmet aratott Mei népe felett? Amikor lecsaptak az idegenek egymás mellett kikötött hajóira és az egymás mellett sorakozó repülőikre. A vízi és légi járművek kapitányai azon a vasárnapon még aludtak vagy szabadidejüket töltötték. Az ellenség persze mindenhol a maga győzelméről beszélt. Ezt or-dibálták az utcán, firkálták a falakra, és a hír futótűzként terjedt mindenfelé. Így jutott el Ling faluba is. Tiszta, hűvös nap volt, a boldogabb időkben Ling Tan ilyenkor

mindig hangosan kiáltotta Ling Szaónak, hogy fehér lisztből készítsen tésztát. Aznap reggel kiszimatolt a hidegbe, körülnézett, és a szérűskertre ülő deret nézte.

– Ha nem ilyen bolond időket élnénk, ma búzalisztből gyúrt tésztát ennék – mondta a feleségének.

– Most csak a szokásos köles van, de legalább forró – felelte az asszony.

Így Ling Tan megette a forró kölest, és a nap úgy telt, ahogyan szokott: a fiai dolgoztak, ő pedig a napsütésben üldögélt és a vízpipáját szívta. Aztán valaki futva közeledett a házuk felé. Egy fiatal fiú volt, a szomszéd faluban lakó ismerősük fia, és egyenesen Ling Tanhoz szaladt. Futás közben a könny patakokban folyt az arcán.

– Mi történt?! Lehet valami még annál is rosszabb, mint ami eddig ért minket? – kiáltott rá az öregember.

– Lehet, és meg is történt – felelt a legény, és lihegve, könnyek között mondta el, hogy aznap hajnalban sok–sok ezer kilométerre, a tengeren az ellenség lerohanta Mei népének hajóit és repülőgépeit, és teljességgel megsemmisítette őket.

Az idegenek valósággal őrjöngtek, de tehetetlenek voltak.

Ling Tan ülve, kezében vízpipájával hallgatta a rossz hírt.

– Ezt nem hiszem el – jelentette ki.

De a szája kiszáradt. A legény részletekbe menően elmondta a történeteket, és Ling Tan belátta, hogy ez valóban megeshetett, ha az embereket

felkészületlenül érte a támadás. Ha Mei népe figyelmetlen volt, akkor talán tényleg megtörténhetett. Azt is tudta, hogy milyen ravasz az ellenség. Behívta a fiút, és a gyermekeinek is újra elmondatta vele a történetet, majd a falubeli emberekért küldte a fiait, és amikor mind megérkeztek Ling Tan házába, a legény újra elmondta a hírt, amely minden egyes meghallgatás után egyre valószínűbbnek tetszett.

Végül Ling Tan kiütötte a hamut kialudt pipájából, és Ling Szao felé fordult:

– Ágyazz meg nekem. Le akarok feküdni, és nem tudom, felkelek-e még valaha ebben az életben.

Mindannyiukat megrémítették a szavai, arra kérték, hogy ne adja fel a

reményt. Azzal biztatták, hogy Jing népére nem mértek ilyen csapást, ám ő meghallotta a bizonytalanságot a hangjukban.

– Ágyazz meg nekem, három fiam anyja – ismételte a fejét ingatva.

Tizenegy napon keresztül feküdt az ágyában lehunyt szemmel, és eközben nem evett, nem mosdott. A tizenkettedik napon Ling Szao hamuval kente be arcát és kezét, egy durva fehér vászon gyászruhával a kezében ment be Ling Tanhoz, és hangosan sírva fakadt.

– Ha maga meghal, le fogom nyelni az arany fülbevalót, amit adott nekem! Nem tudok élni maga nélkül, öreg férjem.

Akkor bementek hozzá a fiai a feleségeikkel és a gyermekeikkel, és kérték, hogy szedje össze magát,

mosakodjon meg és egyen. Egyedül Jáde szavai hatottak rá.

– Hagyja, hogy az ellenség mégis végezzen magával, miközben éppen maga bátorított minket évek óta? – kérdezte Jáde le sem véve a tekintetét az öregről.

Ling Tan elgondolkodott, aztán feltápáskodott.

– Te tudod, milyen szavakkal vehetsz rá arra, hogy éljek, még akkor is, amikor meg akarok halni – mondta reszketeg haraggal.

Felkelt. A fiai támogatták, a nők pedig kimentek. Ling Tan a fiai segítségével megmosakodott és felöltözött, majd evett egy tányér levest két tojással, amit Ling Szao főzött neki.

Újra élni kezdett, de örökre

megváltozott. Teste legyengült, és mindig a falba, az asztalba vagy valamelyik fiába kapaszkodott, esetleg Ling Szaóra támaszkodott. Soha többet nem beszélt sem a háborúról, sem az ellenségről, sem a reményről, amit elvesztett. Akkortól fogva Ling Tan vénséges–vén ember lett, és ezt a családjá minden tagja észrevette: ápolták és soha nem hagyták magára.

Azt követően nem tudott pontosan visszaemlékezni arra, amit mondtak neki, és szörnyen bosszantotta, hogy azt sem tudta felidézni, hol van a harmadik fia. Újra és újra elfelejtette, hogy Jáde felolvasta Majli levelét, és mindennap elkérte, mondván még nem hallotta. Így aztán a nő türelmesen újra felolvasta neki. Hat nap múlva, amikor már hatodszorra kellett így tennie, kinyújtotta

a kezét és elkérte tőle.

Jáde odaadta neki, amikor pedig a kezébe vette, a papír finoman remegni kezdett, és nem tudta megállítani, bárhogy is próbálta. A kézremegés a gyengeségével kezdődött, és mindig feldühítette.

– Nézd ezt a kezet! – kiáltott megvetően, mintha nem is hozzá tartozna. – Úgy reszket, mint egy megsárgult levél, ami mindjárt lehullik a fáról!

Jáde megigazította ölében a gyermeket. Az ikrek közül valamelyik egész nap a karján volt, és amelyet nem ő tartott, az Ling Szao ölében volt.

– Ez csak egy kéz – csitította az öregembert.

– De én ezzel a kézzel vetettem

magot a földbe – morogta Ling Tan.

– Azért is olyan fáradt – felelt Jáde szelíden.

Ling Tan nagyot sóhajtott, mindkét kezével megfogta a levelet, és lassan forgatta körbe–körbe. A büszkesége nem engedte, hogy megkérdezze, melyik irányból kell nézni, Jáde pedig nem szólt neki, mikor végül fordítva kezdte böngészni. Ugyan mi értelme lett volna megszégyeníteni őt? Az öregember figyelmesen nézte a kezében tartott levelet, és próbálta beleképzelné a papíron látott jelekbe azt, amit előzőleg hallott.

– Furcsa, hogy ír róla, mégsem házasok – jegyezte meg. – Miért nem házasodnak össze?

– Honnan tudhatnám, hogy egy nő

miért nem házasodik össze az egyik fiával? – kérdezte Jáde nevetve. Ling Tan nem mosolygott.

– Soha többet nem látom viszont a harmadik fiamat – sóhajtotta szomorúan.
– Az idegen szél és az idegen víz árt az embernek.

– Ne is gondoljon ilyesmire – felelte Jáde. A gyermek elaludt a karjában, ő pedig arra gondolt, hogy most lefektethetné az ágyra, hogy pihentesse a karját. Felemelkedett, és lábujjhegyen beosont a házba, az öregember pedig egyedül maradt a kertben.

Egy darabig még nézte a levelet, amit nem tudott elolvasni, de aztán kicsire összehajtogatta, és bedugta az öve alá. Addig hordozta ott, amíg szét nem porladt, csakúgy, mint az összes többi,

amit az a nő küldött, akit a harmadik fia szeretett. Valóban nem értette ezt a nőt, aki annak ellenére, hogy nem akart feleségül menni egy olyan szép szál emberhez, mint az Ő harmadik fia, mégis kitartóan küldözgette a leveleket nekik, akivel csak lehetett. Igaz, a háború óta semmi nem úgy történt, mint rendszeren szokott, és a férfiak és nők viszonya volt a legfurcsább. Megint felsóhajtott, és fejét az asztalra támasztott karjára hajtotta. A nap langyosan sütött a kertre, minden nyugodt volt. Távolról odahallatszott a szövőszék zaja. Régóta némán állt, mióta a harmadik lányát, Pansziaót tanulni küldték a hegyvidékre. Sok–sok hónapja nem lehetett hallani felőle, és Ling Tan szinte azt is elfelejtette már, hogy nézett ki a

legkisebb lánya. Most, a szövőszék zaját hallva újra eszébe jutott.

Tudta, hogy most nem Pansziaó ül a szövőszéknél, hanem az az özvegyasszony, akit a legidősebb fia feleségül vett. Úgyesen tudott szőni, és minden ház körüli munkát jól végzett, de Ling Szao sokszor volt türelmetlen vele, mert a fiatalasszony folyton izgult, hogy valamit nem Ling Szao kedvére tesz. Idegességében nem is tudott a kedvében járni. Ilyenkor félrevonult sírni, Ling Szao pedig dühösen kiáltott utána:

– Ne sírj már folyton, te szerencsétlen teremtés! Tudom, hogy igyekszel jót tenni nekem, de hidd el, könnyebb lenne, ha nem lennél mindig a sarkamban, mint egy macska, amelyik folyton nekem dörgölőzik, és mindig láb

alatt van! Ne akard ennyire, és meglásd, jobban foglak szeretni!

Ám az asszony ezt nem tudta megérteni. Mindig csak nézett könnyes szemmel:

– Úgy látszik, hiába igyekszem, nem tudok a kedvében járni.

Sokszor lejátszódott ez a vita kettejük között, míg végül

Ling

Tan elhatározta, beszél a feleségével.

– A legidősebb fiam találta magának ezt az asszonyt és szereti őt, ezért hagyj békét neki. Hát vénségemre nyomorúságosan teljenek a napjaim azért, mert ti folyton vitatkoztok? Ha már a világban háború van, legalább a házamban legyen béke!

Ezután Ling Szao már csak olyankor zsörtölődött, amikor Ling Tan nem hallhatta, így az öregembernek legalább nyugta lehetett.

A melengető téli napsütésben behallatszott a szövőszék halk kattogása, és Ling Tant elnyomta az álom.

Második fejezet

Attól a kerttől, ahol az öregember aludt, legalább kétezer kilométerre a harmadik fia, Lao Szan egy másik kertben állt.

De Lao Szán már más nevet kapott. Lao Szan, azaz Lao Három éppen megfelelő név egy paraszt fiának, de a Long Sands-i diadalt követően parancsnokká nevezték ki, és a tábornoka az új ranggal együtt új nevet is adott neki. Attól a naptól fogva Sengnek hívták.

Egy perce még a kis porcelán kerti asztalnál ülve beszélgetett azzal a nővel,

akit szeretett, és aki nem akart hozzámenni feleségül. Talán helyesebb azt mondani, hogy a nő kényszerítette őt beszélgetésre, okos kérdéseivel húzva ki belőle mindazt, ami történt vele az elmúlt több mint két hónap alatt a legutóbbi találkozásuk óta. Aztán a nő lehajtott fejjel hallgatásba merült, mintha azon gondolkodna, amit a férfi mondott. Ám a férfi nem tudta, mire gondol a nő. Nagyon szerette őt, de nem tett úgy, mintha belelátna a gondolataiba. Nagyon okos nő volt. Tudtak beszélgetni, és olyankor olyanok voltak egymással, mintha a nő maga is katona volna. De amikor a nő hallgatott, mindig a férfi felett állt. Hirtelen felemelte a fejét, mintha magán érezte volna a férfi tekintetét, és halványan elmosolyodott.

– Nagyon jól áll magának az egyenruha. De minek is mondom ezt? Úgyis tudja – tette hozzá enyhén fintorogva.

A férfi nem mondott semmit. Soha nem szólt, ha a nő piros ajka fintorra húzódott.

– Hány írásjelet ismer? – kérdezte immár sokadszor.

– Pont annyit, amennyi nekem elég.

– Akkor miért nem írt levelet nekem?

– Minek írjak, ha tudom, hogy egy vagy legfeljebb két hónap múlva jövök?

– Ha ön szerint semmi értelme annak, hogy írjon nekem, akkor valóban semmi értelme.

Majli a kezébe vette a teáscsészét, Seng pedig nézte a csészét tartó hosszú,

keskeny ujjakat és a pirosra festett körmöket. Ismerte azt az illatot, amit a tenyerébe szokott kenni. Nem mozdult felé, hanem az egyenruhája belső zsebéből egy maréknyi színes selymet vett elő. A nő ült, a teáját kortyolgatta és mosolygott. Nagy, sötét szemében is mosoly csillogott.

– Itt van a zászló – mondta a férfi.

– Még mindig megvan? – kérdezte a nő.

– Ön adta nekem. Ezzel hívott ide magához – vágott vissza a férfi.

Ez igaz. Amikor Majli hat hónapja elbúcsúzott Jádétől, akkor őneki adta a kis színes zászlót, és azt mondta:

– Mondd meg a sógorodnak, hogy a Szabad Földre, háborúmentes övezetbe megyek – Kunmingba.

A győzelem után Seng valóban Kunmingba ment, de Majli ekkor sem mondott igent neki. Még mindig nem akart hozzámenni feleségül, pedig a férfi napokig a városban volt, és mindennap elment hozzá.

– Miért tartja magánál azt a zászlót?
– kérdezte a nő.

– Azért, hogy eszébe jusson, ön hagyta meg nekem, hogy jöjjek ide – felelte a férfi.

Áthajolt a porcelánasztal fölött, és a nő felfelé billentett arcába nézett. Seng feje mögött, a kert kőkerítésén túl Majli látta a várost övező hegyeket. A kopár hegycsúcsok lilásan emelkedtek a tiszta téli égbolt felé. Nem volt hideg. Errefelé ritkán volt hideg, más éghajlaton ez az idő inkább tavasziasnak számított. A

napfény rájuk vetült és kiemelte arcuk szépségét, bőrük finomságát, aranyló színét, szemük feketéjét és fehérségét.

– Ma is megkérdezem, hozzám jön-e feleségül. Ahogyan tegnap is megkérdeztem, úgy ma is.

– Nagyon merész mostanában. Amikor először jött, eszébe sem jutott volna, hogy maga szegezze nekem a kérdést. Emlékszik, hogyan sikerült találnia valakit, aki ismerte az egyik barátomat, és kettejükön keresztül kérte meg a kezemet?

– Most csak kevés időm van. Egy katonának a legrövidebb úton kell mennie a célja felé. Most azt kérdezem öntől: hozzám jön feleségül, mielőtt a következő csatámba indulok?

Majli lehunyta a szemét és nevetett.

Seng ettől mindennél jobban félt.

– Ez az utolsó alkalom, hogy megkérdezi? – lökte vissza a kérdést, ahogyan egy kismacska a labdát.

– Nem. Addig fogom újra és újra, amíg igent nem mond.

– Legalább várjon addig, amíg vissza nem tér – felelte a nő.

Mindkettejüknek ugyanaz jutott eszébe: mi van, ha soha nem tér vissza? De nem mondta ki egyikük sem.

– Tudja, hogy miért nem akar hozzám jönni? – kérdezte végül.

– Ha tudnám, megmondanám.

Hosszan, némán néztek egymás szemébe. Aztán a férfi felvette a színes zászlót, ami kettejük közt hevert az asztalon, majd összetekerte, és visszadugta a zsebébe.

– Már elmegy? – kérdezte Majli és felállt.

– Igen.

– Azért, mert mennie kell, vagy mert nem akar tovább maradni?

– kérdezte. Most, hogy a férfi indulni készült, arra vágyott, bárcsak maradna még.

– Mit számít? Elmondtam azt, amiért idejöttem. Nincs okom ma már tovább maradni.

Majli nem szólt, csak állt mellette. Magas nő volt, de így is csak a válláig ért.

– Szavamra, az az érzésem, hogy még mindig nő – mondta elgondolkozva.

– Csak nem hibáztat azért, mert nem akarok hozzámenni egy növésben lévő fiúhoz?

– Azért hibáztatom, mert nem akar engem. Azért hibáztatom, mert ön is tudja, hogy mi egymásnak vagyunk rendelve. Talán nem azt mutatják a csillagaink is? Ön arany, én pedig tűz vagyok, nem igaz?

– De nem fog elemészteni engem! – kiáltotta Majli.

– Én vagyok a férfi, ön pedig a nő.

A levegő kristálytiszt volt, szellő sem rezdült. A ragyogó napfényben kettejük árnyéka egynek látszott a fehér kövön.

Majli észrevette és hátrébb lépett; árnyékuk kettévált.

– Menjen el. Majd visszajöhet, ha már nem nő tovább.

A férfi hosszan meredt rá.

– Ne higgye, hogy megijeszthet a

tekintetével! – kiáltott Majli a lábával toppantva.

– Maga ne higgye, hogy megijedek magától – mondta a férfi határozottan, sarkon fordult, és szó nélkül elment.

Majli egyedül maradt a kertben. Fel-alá járkált, végül a bambuszokhoz lépett, letépett egy sima, erős levelet, és éles darabkákra szaggatta a fogai között.

Mikor bízhat meg teljesen ebben a férfiben, akiért úgy eleped? Ő nem fog egy faragatlan tuskóhoz feleségül menni – de vajon több-e ez az ember egy tuskónál? Ki tudja? Egy hónappal ezelőtt őt nevezték ki más emberek vezetőjéül. Ám előtte több hónapig kellett bizonyítania, hogy többre is képes, mint néhány hozzá hasonló, hegyi falvakból menekült rongyos ember vezetésére.

Addig a többi katonához hasonlóan vett részt a kiképzésben, éjszakánként meg úgy tanulta az íráshoz és olvasáshoz szükséges pontokat, vonásokat és hurkokat, mint egy kisdíák. Mostanra megtanult olvasni – de csak az egyszerűbb könyvekkel boldogult. Azt pedig még mindig nem tudta Majli, hogy az elméje is egyszerű-e. Megtehetette volna, hogy hozzámegy feleségül, aztán elhagyja – ahogyan a nők gyakorta tettek mostanában. De ő nem volt olyan forró vérű, hogy csak ezért házasodjon. Olyan férfihez akart feleségül menni, akit egész életében szerethet – de a szerelem megőrzéséhez a szépség kevés: erő kell a kiválóságához. Vajon benne megvan ez az erő? Majli nem tudta.

A kertre nyíló ajtóban fekete

nadrágban és köpenyben megjelent egy öreg nő.

– Készen van a vacsora – mondta és körülnézett a kertben. – Elment? Pedig disznóhúst és gesztenyét is vettem, mert azt gondoltam, itt van.

– Majd én megeszem – mondta Majli.

– Szó sem lehet róla – tiltakozott az öreg nő. – Ön az anyja leánya, ő pedig Mohamed követője volt. Én szoptattam kisdédkorában az anyja házában! Amíg én készítem az ételét, addig az ön testébe nem jut disznóhús.

– Miért is találtalak meg? – sóhajtotta Majli tettetett sajnálkozással. Ugyanis a szülővárosában talált rá erre az asszonyra – ott, ahol most az ellenség uralkodott. És ahogyan a szegény

emberek mindent tudtak a maguk felett állókról, az öreg nő fülébe is eljutott, hogy Majli visszatért a tengeren túlról. Így egy napon elment hozzá, elmondta, ki ő, és olyan dolgokat mondott Majli anyjáról, ami igazolta, hogy valóban ő volt a lány szoptatós dajkája. Ő maga is Mohamed követője volt, hiszen máskülönben nem is szoptathatta volna a gyermekeket. Mára viszont kissé kényelmetlenné vált, hogy az öreg nő megtartotta azokat a szokásokat, amelyek Majlinak immár semmit nem jelentettek, hiszen távol, az idegenek földjén nevelkedett.

– Néhai édesanyja kötötte a lelkemre, hogy eljőjek önhöz – mondta az öreg Liu–ma. – Éreztem, hogy a szelleme két éjszaka lengeti az ágyam

függönyét. Tudtam, hogy ő az, hiszen éreztem a kassziavirág illatát, amit a hajába tűzve hordott.

– Apám még mindig nagyon szereti a kassziavirágot – mondta Majli. Többek közt azért is akarta maga mellett tudni az öreg nőt, hogy ilyen kis történeteket hallhasson az anyjáról, aki meghalt, amikor ő született.

– Azt hiszi, tud még nekem olyat mondani, amit én nem tudok? Ami az édesanyjával történt, az történt velem is, én pedig semmit sem felejtettem el. Most pedig jöjjön és egyen.

Száraz, öreg kezébe vette Majli kezét, és a nagyszoba felé húzta. Ebben a házban élt Majli egyedül az öregasszonnyal.

– Üljön le – rendelkezett az idős

hölgy, és amikor Majli leült, egy réztálban meleg vizet és egy kis fehér törülközőt hozott, közben pedig szüntelenül dohogott.

– Ki fogom dobni a disznóhúst a kóbor kutyáknak. Különben is kutyának való étel az. De hogy az a nagy lakli katona legyen az ön fogadott fivére! Az ilyen bolond időkben, amilyen a mostani is, mit jelent az, hogy egy fiatal lánynak fogadott fivére van? Vagy fivér, vagy semmi. A fogadott fivér is csak férfi, és mit csinál maga egy férfivel, aki nem a testvére? Szégyent hoz erre a házra, hogy idejár egy magas katona önhöz! Persze hazudok, védem magát, de mit ér bármi hazugság, ha az utcán bárki megláthatja, amint a fejét lehajtva belép? Az a vén boszorkány az egyik boltban azt mondta

a múltkor: látja, itthon van a gazdám. És hogyan állíthatnám, hogy nem a gazdám, ha egyszer látja, hogy bejön a kapun?

Ilyen beszéd áradt egész nap az öregasszonyból, mint egy szökőkútból. Majli nem mondott semmit, csak mosolygott és halvány kezével hátrasimította fekete haját. Leült a szobában az asztalhoz, és jóízűen ette a bárányhúsból, rizsből és káposztából készült vacsorát, miközben az öregasszony körülötte tüsténkedett, melegen tartotta a teáját, nézte őt evés közben, és szüntelenül beszélt.

Majli huncut pillantással hirtelen félbeszakította a szóáradatot. Bőségesen evett már, de a pálcikáját nem tette le.

– Hol van az a disznóhús, Liu–ma?

– Kint a konyhában, arra vár, hogy a kóbor kutyák elé dobjam.

– Add nekem, még éhes vagyok.

Liu–ma szeme elkerekedett, ajkát lebiggyesztette.

– Nem adom önnek, nagyon jól tudja, kis mihaszna! Inkább hagynám, hogy éhezzen, mint hogy olyan hitvány húst egyen.

– De ha Seng itt maradt volna enni velem, ahogyan szokott, akkor ettem volna belőle.

– Tudom, hol a helyem – jelentette ki Liu–ma. – Akkor a perlekedéssel megvártam volna, amíg kettesben maradunk.

– Jaj, te öreg bolond! – nevetett Majli. Felállt, és az öregasszony mellett kisurrant a konyhába. A tűzhely szélén a

tálban ott várt a gőzölgő, illatos disznóhús gesztenyével. – Nem úgy néz ki, mint holmi kutyának való maradék, inkább mint valami ínycsafalat, amit egy idős asszony félretesz magának vacsorára – jegyezte meg pajkosan csillogó szemmel.

– Jaj, bárcsak élne az anyja! – nyögte Liu–ma. – Ha élne, biztosan jól elverte volna, hogy tisztességes hajadont neveljen önből! De az apja sose volt határozott ember, semmilyen kérdésben. Úgy gomolygott, mint a füst. Az anyja verte volna meg önt.

Addigra Majli már az asztalra tette az ételt, és pálcikájával elkezdte enni a legjobb falatokat. A hús porhanyós volt, mégis ropogós.

– Milyen jól készíted el a disznóhúst

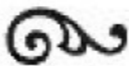
annak ellenére, hogy soha életedben nem kóstoltad.

Az öregasszonyra pillantott,
akinek azonnal ráncba
gyűrődött barna arca.

– Jaj, de gyalázatos! – tört ki nevetve. – Ha nem volna sokkal magasabb nálam, most jól elfenekelném. Örülök neki, hogy az a sárkány fia, akit a fogadott fivérének nevez, nagyobb magánál. Ha megharagszik önre az esküvőjük után, én bizony nem fogok könnyörögni neki azért, hogy uralkodjon magán, hanem így fogom biztatni: Üsse meg újra, üsse meg még egyszer az én nevemben is!

– Jaj, te vén csont, honnan tudod, hogy hozzámegyek feleségül, amikor még magam sem tudom? – kérdezte

Majli derüsen.

Seng ugyanekkor vigyázzban állt a tábornokával szemben. A tábornok délnyugatról származott. Fiatal és erős férfi volt, és az ő parancsnoksága alá tartoztak a régió csapatai. Figyelemre méltó volt a története, az egykori lázadó szellem mára a közös ellenséggel szemben elszánt, hűséges katonává vált. Békeidőben ugyanis az emberek hajlamosak kisebb jelentőségű ügyekben is egymással szembefordulni, de ha kívülről éri támadás a nemzetet, mindannyian elfelejtik saját, önös érdekeiket. Így a tábornok is maga mögé állította embereit, és elment a Legfőbb

Vezetőhöz, hogy felajánlja saját és csapatának szolgálatait a nagy háborúban.

– Üljön le – mondta, amikor megpillantotta a vigyázzállásban várakozó Senget. – Beszélnem kell magával, nem mint a beosztottammal, hanem mint férfi a férfival. Parancsot kaptam a Legfőbb Vezetőtől, hogy a két legjobb hadosztályunk vonuljon Burmába. Ez ellenkezik az én akaratommal, és nem engedelmeskedhetek anélkül, hogy tudatnám magával, ellenzem azt, amire parancsot kell adnom önnek. Üljön le. Üljön csak le!

Ekkor már Seng valóban leült, levette a sapkáját, és csak a szék szélén foglalt helyet, ezzel is megadva a tiszteletet a felettesének. Csendben,

alázatosan várt. Két ór állt a helyiségben mozdulatlanul, mint a bálvány. A tábornok feléjük pillantott, mire szótlanul kimentek, így ők kettesben maradhattak. A tábornok hátradőlt a székében, és egy kis cserépbőlénnyel babrált az íróasztalán.

– Említette, hogy földműves az apja.

– A felmenőim kétezer év óta azok –

felelte Seng.

– Egyedüli fiú a családjában?

– Két bátyám van, mindketten élnek.

– Akkor elküldhetem egy baljós háborúba anélkül, hogy családjának kihalását kockáztatnánk.

– Apám nevét továbbviszi két bátyám, akiknek van fia.

– És magának van felesége? – kérdezte a tábornok.

– Nincs, és nem is számítok rá, hogy lesz – felelt Seng keserűen.

– Fialtal ahhoz, hogy ezt mondja – mosolyodott el a tábornok.

– Jobb is, ha nincs felesége annak, aki háborúba készül. Legalább magam vagyok, és nem függ tőlem senki – mondta Seng rövid hallgatás után.

– Igaza van. – A tábornok letette az agyagfigurát, és ecsetet vett a kezébe.

– Mi a neve az apjának és hol van a háza? Magam fogok írni neki, ha nem tér vissza ebből a csatából.

– A neve Ling Tan, Nankingtól délre, Ling faluban lakik, Csi–angszu tartományban – válaszolt Seng.

– De hiszen az a terület az ellenség megszállása alatt áll! – ejtette le ecsetjét a tábornok.

– Így van, uram. Törtek–zúztak, felégettek mindent, halomra ölték az embereket. A hegylakókkal együtt harcoltam ellenük, és sorra öltük az ellenséget, de eljöttem, mert nem értem be annyival, hogy csak néha ölhessem őket. Nem csillapíthatom bosszúvágyamat, amíg százával, ezrével nem végzek velük. Ezért jöttem el onnan, és tanultam hónapokon keresztül Long Sands csatájáig.

– Így már értem, miért tanult olyan szorgalmasan – jegyezte meg a tábornok.

Gyorsan leírta Seng apjának nevét és lakhelyét, aztán letette az ecsetet, kezét a karfára támasztotta, és komoly tekintettel nézett Sengre.

– Akaratom ellenére küldöm ezt a két alakulatot Burmára. Álláspontomat ki

is fejtettem a Legfőbb Vezetőnek: elmondtam neki, hogy nem szabad olyan területen harcolnunk, ami nem a sajátunk, és ennek két oka van. Az első, hogy a burmaiak nem a mi oldalunkon állnak. Nem fognak örülni, amikor meglátják, hogy bevonulunk a földjükre azért, hogy segítsük az elnyomóikat. Nem szívlelik a rajtuk uralkodókat, és ha odamegyünk Jing népét megsegíteni, minket is gyűlölni fognak. A másik ok pedig az, hogy Jing népe lenézi azokat az embereket, akiknek nem olyan sápadt a bőre, mint az övé, és annak ellenére, hogy az ő segítségükre sietünk, nem fognak valódi szövetségesként tekinteni ránk.

Úgy fogják gondolni, ők az urak, mi pedig a szolgáik vagyunk. Miért kéne

elviselnünk ezt, amikor éppen mi nyújtunk nekik segítő kezet?

– És mit mondott a Legfőbb Vezető, amikor ön elmondta neki mindezt? – kérdezte Seng.

– Azt, hogy Jing népe bizonyára tudja, hogy milyen csekély az esélye megtartani Burma feletti uralmát, és hálás lesz nekünk. Azt mondja, hogy mivel a mi támogatásunkra szorulnak, ezért udvariasan bánnak majd velünk, és együtt fogunk harcolni, és végül közösen aratunk diadalt az ellenség felett.

– A Legfőbb Vezető biztos benne, hogy képesek vagyunk győzni? – kérdezte Seng.

– Nem a legjobb hadosztályainkat küldi oda? Maguk mindannyian fiatal, erős, tapasztalt katonák.

A tábornok hangosan felsóhajtott, szinte nyögésnek hangzott.

– Igen, azt mondja, annak ellenére is, hogy Hongkongot elveszítettük, és Jing népe úgy engedte át az ellenségnek a hatalmas várost, mintha apró ajándékkal kedveskedett volna. Én mondom, Jing népe kudarcra van ítélve, és ha velük tartunk, mi is elbukunk. Egész életemben tudtam, melyik választás van sikertelenségre ítélve, és ez a tudásom a mai napig megvan. Meggyőződésem, hogy a saját földünkön kell maradnunk, csak onnan szabad harcolnunk. Van bármi okunk azt gondolni, hogy Jing népe hirtelen másképp fog viszonyulni hozzánk? Talán nem néztek le minket világéletükben?

Ez után a tábornok hallgatásba

merült, és egy percig mozdulatlanul ült, mint egy kőszobor. Seng azonban észrevette, hogy az erek megduzzadnak a nyakán és a halántékán, ökölbe szorított keze pedig súlyos kalapácsként feküdt az asztalon. Ujjai elfehéredtek, az erek kéken lüktettek a kezén. Tekintetét nem emelte fel, így a szeme nem árult el semmit Seng számára. Egy percnyi hallgatás után fojtott hangon folytatta:

– Jing népe kutyákként bánt velünk a saját földünkön! Hatalmaskodnak felettünk, mióta megnyerték azokat a háborúkat ellenünk

– Ők ópiumháborúnak nevezik, de az valójában hódító hadjárat volt! A csatahajóik a mi folyóinkon cirkáltak, katonáik az utcáinkon díszeltek. Megszerezték maguknak a földjeinket.

Nem voltak hajlandóak tiszteletben tartani a törvényeinket, és országunkban a maguk bíróságait és törvényeit követték! Ha pedig valamelyikőjük kirabolt vagy akár meg is ölt közülünk valakit, soha nem szolgáltatott igazságot. A papjaik nem adóztak, és oda mentek, ahova csak akartak, és igyekeztek a saját vallásukra téríteni a népünket. A fiataljainkat szembefordították az öregekkel. Ok szedték be a vámot a mi kereskedelmünk után.

Felpattant a székéből, szeme villámokat szórt. Fel–alá járkált a hosszú, keskeny szobában.

– És én köteles vagyok a legjobb fiatal katonáimat harcba küldeni ezekért, akik évek óta lenéznek és eltipornak minket! – kiabálta dühödten.

Seng mindig is falun élt, az apja házában, és egy kezén meg tudta számolni, hányszor találkozott egyáltalán ilyen idegenekkel, akiket a tábornok annyira gyűlölt. Egy-kétszer látta őket az utcán, egy-kétszer ősszel az erdőben, amikor vadászni mentek, és a hegyeken magas fű hullámozott. Megbámulta őket, hallotta anyanyelvénél durvább hangos beszédüket, amiből egyetlen szót sem értett. Ő maga azonban nem tudott azokról a gyűlöletes dolgokról, amiket ezek az emberek a népe ellen elkövettek. Így csak hallgatott, és nem szólt egy szót sem, mivel nem volt tudomása semmiről. Ráadásul katona volt: az elmúlt hónapokban megtanult engedelmeskedni a felettesének éppen úgy, ahogyan ő is elvárta a saját embereitől, hogy

engedelmeskedjenek neki. Nem szólt semmit, csak várta a tábornok parancsát.

A férfi tovább járkált, bajsza alatt ingerülten csikorgatta a fogát, aztán újra leült, és két tenyerét hangosan csattanva az asztalra csapta.

– Amit meg kell tenni, azt meg kell tenni – mondta még mindig emelt hangerővel. – Több napig ellenálltam a Legfőbb Vezetőnek, és visszatartottam az embereimet. Most azonban úgy ér engem a parancsa, mintha a mennyből szólna, és vagy engedelmeskedem, vagy véget kell vetnem az életemnek. De minek vessek neki véget, ha jön majd valaki más a helyemre, aki engedelmeskedik?

Ugyan a tábornok leültette Senget, ő mégis felállt, és úgy várta a harcba küldő parancsot.

– Maga fogja felkészíteni az embereit a burmai útra, a többiekkel együtt – folytatta nyersen. – En fogom vezetni magukat. Amikor elérjük Burma határát, a saját területünkön fogunk táborot verni, és ott maradunk, amíg nem érkezik újabb felszólítás a továbbmenetelésre.

Seng összezárta a sarkát, tisztelgett és várt.

– Még nem világos, hogy onnan hova megyünk tovább – folytatta a tábornok. – Azt mondják, az embereink egy része Indokínába fog menni, és az is elképzelhető, hogy megszálljuk. Az ellenség azt ígérte, Thaiföldet nem támadja meg, aztán mégis megtették. A thaiok mindössze öt óra leforgása alatt megadták magukat. Mindenhol az ellenség győz. Még fegyverre sincs

szükségük hozzá. Egyedül mi tartjuk magunkat ellenük az életünk árán is.

A tábornok sóhajtott, előredőlt és megmarkolta a haját.

– Egy vesztes csatába indulunk. Tudom, hogy így van, de mit kéne tennem ahhoz, hogy a Legfőbb Vezető is belássa?

– Nyugodjon meg. Hogyan veszthettük volna el a csatát, ha még meg sem vívtuk? – szólalt meg Seng határozottan.

A tábornok megint sóhajtott és felemelte a fejét. Seng bátor, becsületes arcára pillantott. Eszébe jutott, amikor a férfi hat hónapja megérkezett a hegyekből. Szinte hihetetlen volt, mekkora változáson ment keresztül fél év alatt. Amikor érkezett, vad volt, mint egy

tigris, hosszú haja az arcába hullott, rongyos kék ruhája éppen mint a parasztoké. Ha nem lett volna ilyen magas, senki sem vette volna észre őt. Egyszerűen bekerült volna a közlegények közé, és onnan kellett volna feltornásznia magát. De Seng szerencséjére óriási volt. Egy fejjel kimagaslott a többiek közül, és az volt a legkülönösebb, hogy huszonkét éves kora ellenére még mindig nem állt meg a növésben. Széles kezeket tudhatott magáénak, és a lábára is csak olyan cipő illett, ami egyedileg neki készült. Minden porcikája arányosan nagyobb volt. Még tiszta tekintetű szeme is nagy volt. Amerre csak járt, az emberek utána fordultak, és bámulták rendkívüli méreteit. Talán ez közrejátszott abban, hogy könnyen a többiek vezetőjévé vált.

Persze nagy termete mit sem ért volna, ha ostobaság vagy félnétség társul hozzá. Ám Seng értelmes és lobbanékony volt, elszántan tanult, és feletteseinek hűségesen engedelmeskedett. Vezetőként pedig elvárta, hogy neki is engedelmeskedjenek, és mivel az emberei kedvelték őt, ugyanakkor félték is tőle, így egyértelmű volt, hogy neki kell vezetnie a többieket.

Mindemellett volt még egy oka annak, hogy olyan hamar parancsnokká vált: jól teljesített a háborúban. Az év nyolcadik hónapjában a háború sok új területre kiterjedt, és Seng mindvégig jól harcolt a hadjáratban. Többször kockáztatta az életét is, és mindig csak kisebb sérülést szenvedett. Így gyorsan szerzett előléptetéseket, amikor elestek a

rangban fölötté állók. A kilencedik hónapban a Long Sands-i nagy csatában saját emberei mellett egy áldozatul esett tiszt szakaszát is ő vezette, és Sengnek sikerült kisöpörnie a városból az utolsó ellenséges katonákat. Az iijú óriás mögött felsorakoztak az emberek, és újra bátorságot merítettek belőle. Jócskán kimagaslott közöttük, így mindig láthatták őt, mindig legelöl. Amikor végre megnyerték a csatát, az életben maradt katonák maguk küldtek üzenetet a tábornoknak, amiben arra kérték, hogy tegye meg Senget parancsnokuknak. Óhajuk teljesült. Es még más, bátorságukról híres katonák is a szakaszba kerültek. A tábornok nagyon büszke volt rájuk, és gondoskodott róla, hogy mindenből a legjobbat kapják: a

legjobb kosztot, a legjobb fegyvereket.

Seng megtanulta olyan rövidre nyírni a haját, mint a tábornoka szokta, rendszeresen tisztálkodott és egyenruhát viselt – nem jobbat, mint az emberei, hiszen mindannyiuknak ugyanolyan ruhája volt –, de sokkal jobbat, mint a hegyekben viselt egykori kék rongyai.

Mindezek mellett ott volt még Majli is. Majli vette a fáradságot, hogy összeismerkedjen a tábornokkal, és ahol csak lehetett, mindenütt elejtett Sengről egy-két jó szót: nevetve, félig viccesen dicsérte, úgy, hogy senki ne gondolja, törődik azzal, hogy a magas fickó él-e vagy hal. Időnként a tábornok füle hallatára méltatta őt, és mesélt a hegyekben véghezvitt bátor tetteiről.

– Én abból a városból származom,

aminek határában az ő faluja van. Híres az erejéről és a bátorságáról – mondta a tábornoknak. – Sokat beszélnek róla, mert ha valahol néhány ellenséggel találkozik, egyedül, a puszta kezével és egy régi puskával is legyőzi őket. Az egész vidéken híre ment, milyen váratlanul tud rajtaütni az ellenségen, és az utcákon énekelni szoktak róla.

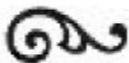
Ez igaz is volt, és Majli elénekelte az egyik ilyen dalt, amit Nanking utcáján hallott.

*Él egy sárkány a hegyeken túl
Nappal alszik, de éjszaka dúl.
Zsákmányát betömi belébe
Ellene egynek sincs esélye.*

A tábornok jót nevetett a nótán, ám amikor legközelebb Sengre esett a pillantása, eszébe idézte, és még jobb véleménye lett az ezredében szolgáló óriás katonáról.

Természetesen Majli is szerepet játszott Seng külsejének alakulásában. A nő nevetése elég volt ahhoz, hogy Seng elhatározza, megváltozik, annak ellenére, hogy pont ezzel utasította vissza Majli azon kívánságát, hogy megmarad olyan, amilyen volt. Ám Seng valahányszor elutasításra talált, a távozása után mégis teljesítette a nő kívánságát. Majlinak volt annyi esze, hogy ne tegye szóvá, és semmilyen módon ne reagáljon rá, így a férfi azt hihette, hogy a nő el is feledkezett róla. De valahányszor észrevette a férfi apró

változását, egy kicsivel kedvesebben fordult felé.

Mégis tudta, hogy soha nem uralkodhat felette. A férfi szerette őt, és ezt meg is mondta neki, de a nő tisztában volt vele, hogy nem Seng lesz az a férfi, aki a világon a legjobban szereti őt. Ahogyan azt is tudta, hogy ellenben a világon neki kell a legjobban viszonz szeretnie, még akkor is, ha nem szereti eléggé.

Ilyen volt kettejük viszonya akkoriban, amikor a tábornok parancsot adott Sengnek, hogy az embereivel vonuljon Burmába, a fehér emberek oldalán harcolni.

– Már csak egy kérdésem van: hogyan jutunk Burmába? – kérdezte Seng a tábornoktól.

– Hogyan másképp, mint a két lábunkon? Vasút nem vezet arra, az országúton gyalogolunk majd odáig.

– És az élelemről hogyan fogunk gondoskodni? – kérdezte Seng rövid gondolkodás után.

– Útközben fogjuk beszerezni, amerre járunk.

– Es mikor indulunk? – kérdezte Seng.

– Négy napon belül.

Miután Seng megkapta az utasításokat, tisztelgett és távozott. Két nap szükségeltetik ahhoz, hogy felkészítse az embereit a hosszú útra, nem több, hiszen erős, szívós férfiak. Viszont

kapniuk kell néhány órát, hogy elbúcsúzhassanak asszonyaiktól, ehessenek valami jót, amihez nem juthatnak hozzá harc idején, és még néhányat, hogy tartalék szandált készíthessenek maguknak és megtegyék a szükséges előkészületeket egy olyan ismeretlen út előtt, ahonnan nem biztos, hogy visszatérnek.

Amikor Seng kijött a tábornok szobájából, és elment a neki tisztelgő örök előtt, akkor ébredt rá, hogy talán ő is azok között lesz, akik soha nem térnek vissza. Nagyon jól tudta, hogy ez lesz a legkeservesebb csatája. Ezerötszáz kilométert kell megtenniük hegyeken–völgyeken, folyókon keresztül, magukkal cipelve a tábori ágyúikat, fegyvereiket, miközben az úton szerzik be az

élelmüket, hogy végül idegen földön, ismeretlen vérmérsékletű bajtársak mellett háborúzzanak.

Egy percig álldogált a kapu előtt. Az emberek elhaladtak mellette. Az utca ragyogott a szikrázó téli napsütésben, de Seng szeme elhomályosult. Sok–sok időnek kell eltelnie, mire újra láthatja majd a nőt, akit szeret. És ha soha többet nem találkoznak? A szokásos jobb helyett balra fordult, áttört a válláig érő tömegben, és a város déli része felé vette az irányt, oda, ahol Majli lakott.

Harmadik fejezet

Majli háza egy szűk utca végén állt. Mikor Seng belépett, minden csendes volt és nyugodt. Ezen a kora délutánon, a kert sarkában, bambuszok árnyékában Liu–ma aludt a széken. Varrás közben nyomta el az álom: bal kezén Majli egyik hosszú, nyugati selyemharisnyája. Jobb keze középső ujján rézgyűszű csillogott, de a tű kiesett az ujjai közül, a cérnán himbálózott. A kiskutya, amit Majli egyszer az utcán talált és hazahozott, az öregasszony lába mellett aludt a kövezeten. Sengre pillantott, és nyomban

vissza is aludt az ismerős arc láttán.

A férfi elmosolyodott a két alvót látva, és lábujjhegyen átosont a kerten, a kis ház szobájába. Talán Majli is aludt, hiszen a ház éppen olyan csendes volt, mint a kert. Majli nem volt a nagyszobában. Seng bement, éppen leülni készült, hogy megvárja, amikor pillantása Majli hálósobájának ajtajára esett, ahova ő soha nem lépett be.

Az ajtó nyitva volt, látta, hogy a nő az ablaknál áll. Frissen mosott, hosszú, fekete haját a napfényben szárogatta. Nem vette észre a férfit, aki hevesen dobogó szívvel nézte őt.

Milyen szép, milyen gyönyörű a haja! Seng örült, hogy nem nyírta le olyan rövidre, mint az egyetemisták és a katonanők. Befonva szokta hordani, de

sosem olajozta, így a kiszabadult hajszálak finoman lengték körül az arcát.

– Majli! – szólította meg rekedten, elszoruló lélegzettel.

A nő felé fordult, és amikor meglátta, egyetlen mozdulattal előrelépett és becsapta az ajtót. Seng hallotta, hogy a reteszt is rátolta.

– Maga nagy bolond! – hallatszott ki az ajtó résén.

Hamarosan Liu–mát szólította.

Seng gyorsan leült az asztalhoz és magában nevetett. Liu– ma szemét dörgölve sietett Majlihoz.

– Hát maga meg hogy került ide, Magas Katona? – kérdezte morcosán. – Szavamra, nem láttam, amikor bejött.

– Mit szólna, ha azt mondanám, van egy varázstöröm? Itt hordom a

derekamon, és amikor azt mondom, „legyek kicsi”, olyan apró leszek, hogy egy szellővel átrepülök egy porszem hátán a kerítés felett, ha meg azt mondom, legyek nagy, akkor orkánná változom, és ledöntöm a falat is – felelte ékelődve, hiszen biztos volt benne, hogy az öregasszony sokszor hallhatott a vándorénekesektől ilyen varázstörös történeteket.

De az öregasszony nem mosolygott, csak lebiggyesztette az ajkát.

– Jobb házőrző kutyára lesz szükségünk. Ez az öleb csak dísznek jó, annyit ért a házőrzéshez, mint egy macska – mondta, és már ki is ment a konyhába vizet forralni a teához. A kicsi kutya farkát csóválva jött be a szobába, Seng lehajolt hozzá, és megsimította

hosszú fülét. Ez a kis állat csak egy szőrös gombóc volt, amit egy előkelő nő hagyhatott maga mögött, amikor elmenekült az ellenség bombái elől. Seng nem efféle városi kutyákhoz volt szokva. A falusi fenevadakat ismerte, amelyek még a farkasok leszármazottai, és az ismeretlenekkel szemben éppen olyan támadóak, mint az őseik voltak. Ilyen kutyát tartott az apja is, és amikor gyerekkorában idegen jött hozzájuk, gyakran neki kellett visszatartania a kutyát a nyaka szőrét megmarkolva, nehogy a betérő torkának essen. Mára nem sok ilyen kutya maradt. Az ellenség adószedői és katonái mielőtt lerohanták a falvakat, elsőként mindig megölték a bátor házőrző kutyákat, aztán raboltak és megerőszakolták a nőket.

– Neked meg mi hasznod? – kérdezte Seng a kicsi kutyát. A kutya sötétbarna szeme üveggolyóként csillogott apró pofáján, teste reszketett. Amikor meghallotta a katona hangját, kinyújtotta a mancsát és finoman a lábára tette, fekete orrát összeráncolva megszagolta, majd újra összehúzódott. Sengből kitört a nevetés. Majli abban a pillanatban nyitotta ki az ajtót. Almazöld ruhában lépett ki, haja befonva. Ujján zöld jádegyűrű csillogott.

– Miért nevet azon a kicsi kutyán? – kérdezte.

– Túl erős vagyok neki. Megszaglászott, és félenül visszahúzódott – felelte Seng.

– Okos kis kutya.

Belépett a szobába, ölébe vette a

kutyát, és leült vele a székre. Seng figyelte.

– Miért öleli magához úgy, mint egy gyereket? Nem való az ölébe.

– Miért nem? Tiszta, tegnap fürdettem meg.

– Még ez is! Úgy fürösztetni egy kutyát, mintha gyerek lenne! Még a gondolatától is feláll a szőr a hátamon. Illendő úgy kezelni egy állatot, mintha ember volna?

– Nagyon kedves kis állat. Éjszaka az ágyamon szokott aludni – mondta Majli a kutyát simogatva.

– Nahát ez már több a soknál – mordult fel Seng türelmetlenül.

A kutya összegömbölyödve feküdt Majli térdén, aki tovább simogatta az öleb selymes szőrét.

– Látnia kéne a nyugati nőket, hogy szeretik a kutyájukat! – felelte mosolyogva. – Vékony láncon vezetik őket, és kicsi kabátot adnak rájuk a hidegben... Seng hangosan felhorkantott.

– Tudom, hogy eltanulta a szokásaikat. De engem mind közül ez a kutyaimádat undorít a legjobban.

Hirtelen felpattant a székről, és mielőtt még Majli bármit tehetett volna, kikapta az öléből a kutyát, és elhajította, ki az ajtón, bele a kis kerti tavacskába.

– Óh, maga szörnyeteg! – sikoltotta Majli, kifutott a kertbe, és kiemelte a tóból a nyüszítő, agyonázott kis jószágot. De nem tudta selyemruhájához szorítani, így Liu-máért kiáltott, aki azonnal odafutott.

– Hozz egy törülközőt gyorsan –

utasította az öreg nőt. – Nézd, mit művelt Seng! Bedobta a kiskutyámat a hidegvízbe!

Ám ez alkalommal az öregasszony nem fogta az úrnője pártját.

– Majd megszárad a napon – mondta hűvösen. – Sok dolgom van, nem tudom egy kutya szárítgatásával tölteni az időmet.

Bölcsen mondja az idős asszony – jegyezte meg Seng.

Ekkor Majli maga szaladt törülközőért, a kutya pedig szomorúan, dideregve nézte az álló férfit. Majli szárazra dörgölte a kutyát, és lefektette a meleg kőre kiterített törülközőre.

Seng állva figyelte a jelenetet, Majli határozott, gyors, kecses mozdulatait. Arra gondolt, a nő viselkedése annyira

megegyezik az idegenekével, mintha ereiben nem is a saját népe vére folyna. Most először fordult meg a fejében, hogy talán balgaság szeretnie, és ha őt venné feleségül, az otthonában ugyanolyan csatákat kellene megvívnia, mint a harctéren.

– Az ostoba jelenet előtt azért jöttem, hogy elmondjam, Burmába kell mennem a sereggel.

Ezt hallva Majli egészen megfélekedezett a kutyáról. Megállt az udvaron, a napfény megvilágította a haját és zöld ruháját.

Seng az ajtóban állva nézte.

– Mikor? – kérdezte.

– Néhány napon belül. Két–három, legfeljebb négy nap múlva.

Majli leült egy kerti székre, és

felnézett a férfira. A napfény kiemelte bőre bársonyosságát. Seng figyelte hosszú, egyenes szempilláját, keskeny, íves szemöldökének feketeségét a halvány arcon. A szemébe nézett: határozottan különült el fehérsége a feketétől. Most vette csak észre, hogy fekete szemében világos pettyek csillogtak.

– Arany van a szemében – honnan származik?

– Ne beszéljünk most a szememről, inkább azt mondja el, miért kell ilyen hirtelen elmennie?

Csak mi gondoljuk úgy, hogy hirtelen – mondta. Kijött a kertbe, és leült arra a székre, amelyiken Liu–ma aludt. A kiskutya dideregve közelebb húzódott gazdasszonya lábához, minél távolabb a

férfitől. Most már egyikük sem törődött vele.

– Már hetek óta tárgyalnak róla. A tábornokom ellenzi, de a Legfőbb Vezető úgy akarja, hogy menjünk. És ha ő mondja ki az igent, nincs az a nem, ami semmissé tehetné – megyünk.

Olyan határozottan mondta, hogy megyünk, arcán olyan szigorú elszántság tükröződött, hogy Majli nem szólt többet. Nézte őt, és arra gondolt, milyen lesz az élet e nélkül a férfi nélkül, akivel valahányszor találkoznak, mindig vitatkoznak egymással. De mikor akart ő csendes életet élni?

– A tábornoka ellene van? – kérdezte.

Seng leszakított egy bambuszlevelet a feje fölül, és apró darabokra tépkedte,

míg beszélt. A nő nem az arcát figyelte, hanem kezének lassú, erőteljes mozdulatait. A vékony és légies levelet akkurátusan tépte darabokra. Finom keze volt, mint ebben az országban minden embernek, még a parasztnak is.

A férfi nem nézett Majlira, ő is a lehulló levéldarabokat figyelte.

– A tábornokom szerint meg van írva, hogy a fehér emberek vereséget fognak szenvedni.

– És miért? – kérdezte Majli, és eszébe jutott a távoli ország a tengeren túl, ahol élete nagy részét töltötte. Az anyja meghalt, amikor ő született, és apja magával vitte Amerikába, amikor még egyéves sem volt. Azon a nyelven tanult meg először beszélni a dajkájától, egy fekete bőrű asszonytól. A kínai dajkát,

akit apja azért vett maga mellé, hogy nevelje a lányát, elviselhetetlen honvágy kerítette hatalmába, és a férfi vissza is küldte őt, amint átszelték az óceánt. Majli az ottani hatalmas városokra, gyárakra és gazdag emberekre gondolt, arra a jólétre és büszkeségre, amit ott megismert.

– Hogyan szenvedhetnének vereséget a fehér emberek?

– Meg van írva – felelte Seng.

– Nem vagyok babonás – mondta Majli és ferde mosolyra húzta a száját. – Kell lennie egyéb magyarázatnak is, mint egy rongyos vén jós jövődölésének. A tábornoka beszélt már valaha fehér emberrel? Járt már az országaikban?

– Nem tudom. Nem szoktam kérdéseket feltenni neki – mondta Seng.

– Akkor honnan tudhatja?

– Itt, a mi földünkön találkozik velük – felelte Seng. Elfújta a tenyeréből a levéldarabkákat, és ujjait összefonta. Most a nőt nézte, amíg beszélt, de Majli tudta, hogy nem ő jár az eszében. A saját szavaira, azok súlyára figyelt.

– A tábornokom látta a fehér emberek büszkeségét Hongkongban és Sanghajban, és azokon a területeken, amiket az őseinktől vettek el, és saját városaikká alakították. Azt mondja, mindig is kutyákként kezelték bennünket, és bárhol is éltek, ahol uralkodhattak a hozzánk hasonlók fölött, mindig így kezelték őket. Azt mondja, ezek a népek inkább szövetkeznek az ellenséggel, mert még az ellenségnél is jobban gyűlölik a fehér embereket, akik büszkeségükben lenézik őket és az őseiket.

Majli hallotta a szavakat, de nem értette őket. Hogyan is érthetné, amikor mostanáig egész életében olyan országban élt, ahol mindenki kedves volt hozzá? Az apját tiszteletben tartották annak az országnak a fővárosában, és lányaként őt is. Ha azok az emberek le is nézték a fekete bőrűeket, akiket szolgálókként tartottak, még nem jelenti azt, hogy őt is lenézték.

– Mei népe nem néz le minket, csak a fekete bőrű embereket – mondta.

– De most nem Mei népével szövetségben fogunk harcolni. Burmában Jing népe uralkodik, és őket gyűlölik arrafelé.

– Nincs nagy különbség Jing és Mei népe között – jegyezte meg Majli.

– Ha ez így van, akkor az nagyon

rossz hír számomra.

Majli hallgatásba merült, és ajkába harapva töprengett, mit is mondhatna.

– Talán nem is számít, hogy szeretnek-e ott minket vagy nem. Talán elég, ha azt tudjuk, milyen erősek azok a népek, akik hadban állnak az ellenséggel. Hajing népe a japánok ellen van, akkor nekünk melléjük kell állnunk.

– Ha képesek vagyunk győzni velük – tette hozzá Seng komoran.

– Ugyan ki győzhetné le Jing és Mei népét együtt? – kiáltott fel Majli. Újra eszébe jutottak a hatalmas gyárok, az acélkerekek hihetetlen pontossága és ereje, amivel úgy formálták a vasat, akár a fát vagy a papírt.

– A törpék eddig győzedelmeskedtek – mondta Seng

fojtott hangon. – Ne felejtse el, ők rajtuk ütöttek. Persze, lehet mondani, hogy egyszer mindenkit meg lehet lepni. De ugyanazon a napon néhány órával később újabb támadást mértek rájuk a déli szigeteken. A repülőgépeik ott is egymás mellett sorakoztak a földön, és a törpék azokat is elpusztították. Nem elég erősnek lenni, bölcsességre is szükség van!

Türelmetlenül felpattant és kitárta karjait.

– Nézzen rám! Nézze meg, mennyi hús és csont vagyok! Elég az óriási termetem? Elég, hogy a két kezemmel meg tudom hajlítani a vasat? Ha ostoba vagyok, mit ér ez a nagyság és erő? Semmit. Csak ha ész is társul hozzá itt...
– kopogtatta meg a koponyáját.

Majli nem szólt semmit, csupán ült és nézte. Seng föléje tornyosult, feje fölött látta a kék eget, és érezte a férfi erejét. Hányszor tette fel a kérdést magának, hogy van-e Sengben erő! Persze hogy van! A nő megremegett, érezte, hogy arcát elönti a vér. A férfi leejtette a karját, lepillantott Majli felé, de ő felállt a székről, és elsurrant, mintha el akarna menekülni előle. Soha nem merte megtapasztalni a férfi erejét – meg sem érinthette őt.

Fel–alá járkált az udvaron. A kicsi kutya felkelt, és még mindig dideregve követte őt. Aztán Majli megállt, és leült a tavacska partján, térdét átkulcsolta a karjával. Nem nézett fel a férfire, de arcát visszatükrözte a tó sima felszíne. Ezt a kristálytisza tükörképet nézte Seng. Tél

volt, a vizet nem fedték lótoszlevelek, a tükrén tisztán látszott az ég kékje.

Liu–ma jött ki lebiggyesztett ajakkal, és a tálcát, amit kihozott, a kerti asztalra tette. Egy kék–fehér kannából csészékbe töltötte a teát, és hogy kifejezze rosszallását kettesben eltöltött beszélgetésük miatt, nem nyújtotta át nekik a csészéket, hanem a konyhába ment. Egy perc múlva sűrű füst gomolygott az alacsony kéményből, ami megült az udvar felett. Majli elnevette magát.

– Liu–ma abban bízik, hogy a füsttől majd nem kap levegőt –mondta Sengnek.

– Túl jó vagyok ahhoz a vénasszonyhoz. Gyakran adok neki egy ezüstöt azért, hogy könnyebben bejussak önhöz.

– Öreg már – felelte Majli. – Szerette anyámat, és úgy gondolja, nem vagyok elég jó lánya anyámnak. Szerinte túlságosan idegen vagyok.

– Talán igaza is van – jegyezte meg Seng.

Látta a tó vizében, hogy Majli megrázza a fejét. A nő arca elkomorodott.

– Manapság mit számít, hogy valaki idegen-e vagy sem? Immár ostobaság valamit – vagy valakit – azért gyűlölni, mert idegen. Inkább fel kell tennünk a kérdést magunknak, akarunk-e szövetkezni a világ legerősebb népével – ami még mindig Jing és Mei népe.

– Tényleg olyan erősek? Akkor a törpék hogyan győzhették le őket olyan könnyen, holott minket nem tudtak legyőzni, pedig már évek óta harcolunk

egymással.

– Egy csel még nem diadal. Én jól ismerem Mei népét! Nagyon is hihető, hogy csellel kerültek fölébük. Annyira gazdagok, és annyira a saját hatalmuk és képességeik tudatában vannak, hogy el sem tudták képzelni azt, hogy törbe csalják őket. Ám ezután kétszer olyan elszántak és tízszer olyan óvatosak lesznek. Egyetlen nap alatt annyit tanultak, amennyit egy megszokott háborúban évek alatt sajátítottak volna el.

– Kár, hogy a tanulásuk árát nekünk is meg kell fizetnünk. Néhány olyan repülőgéppel, amit egy-két óra leforgása alatt megsemmisítettek, kiűzhették volna az ellenséget a saját területünkről. Nem csak az idegeneket érte kár.

Majli a vízbe merítette a kezét, és

finom karikákat kavart.

– Minden szó igaz abból, amit mond; de mégis, ha rájuk gondolok, tudom, hogy nem veszíthetnek. Bármi is történt és bármi következzen ezután, tudom, hogy végül győzni fognak. Ezért ki kell tartanunk mellettük.

– Mire jut eszébe róluk? – kérdezte Seng. Teájuk lassan kihűlt a csészében, de nem is figyeltek rá. A kutya az összehajtott törülközőn feküdt, ám most felkelt és gazdasszonya lábánál nyüszített, de ő meg sem hallotta. Kezét a vízbe lógatta, miközben igyekezett felidézni az emlékeit. Tekintete a távolba, a múltba révedt.

– Övék a világ legszebb országa. Nem szeretem úgy, mint a sajátomat, mégis így gondolom. Hatalmas utak

kanyargóznak a dombok és a hegyek között, síkságokon és pusztaságokon keresztül. Az ott élő emberek jól tápláltak és tiszták. Ahogyan a falvaik és a tanyák is, és nincsenek fekélyes koldusok és éhes kutya farkák. Sűrű erdők és kristályvizű patakok...

– Ezzel nem lehet háborút nyerni – szakította félbe Seng ridegen.

– Ez igaz, de gyáraik is vannak – vágta rá Majli. – A gyáraikban autók és hajók készülnek. Ismerik ezeknek a gépeknek minden titkát és erejét. Én mondom, annyi repülőgépet tudnának összerakni, amennyi az egész Földet beborítaná!

– Furcsa, hogy nem küldtek belőle néhányat nekünk – jegyezte meg Seng csípősen.

– Tényleg nem, de majd ezután! – kiáltotta Majli. – Maga ezt nem érti! Egy ilyen boldog és jól táplált nép nem képes egyik pillanatról a másikra magához térni! Előbb nekik is szenvedniük kell, a saját bőrükön megérezni a háborút.

– Mi már több mint öt éve érezzük. Talán nem vagyunk eléggé hús–vér emberek a számukra?

– Értse meg, nagyon távol vagyunk tőlük. Nem ismernek minket.

– És ha annyira nagy a távolság, akkor fognak–e egyáltalán segíteni nekünk?

– Tudom, hogy így lesz – erősködött Majli. – Én ismerem őket, ön viszont nem. Érdeklük lesz segíteni minket. Talán nem érdekük, hogy a mi területünkről indíthassák a repülőgépeiket az ellenség

megtámadására? De időt kell adnunk nekik ahhoz, hogy felocsúdjanak. Időt ahhoz, hogy belássák...

– Elég idejük volt már felocsúdni – mondta Seng józanul. – És hogyan várhatnánk most, amikor néhány nap múlva nyugat felé menetelünk, hogy idegen földön harcoljunk? Talán túl késő lesz, mire magukhoz térnek. Most talán megmenthet minket néhány repülő, és lehet, hogy később több ezer is kevés lesz. Ezt úgy mondom, mint katona – tette hozzá, miután Majli nem szólt semmit.

– Ám a katonák sem beszélnek mindig bölcsen. Folyton csatákban gondolkozik, pedig a háború nem csak csatákból áll – jegyezte meg a nő.

– Hát még miből? – kérdezett vissza

Seng.

Abban a pillanatban a kicsi kutya felemelte a fejét, és lehunyt szemmel nyüszíteni kezdett. Mindketten elhallgattak, és az állatot figyelték.

– Mit hallhat ez a kutya, amit mi nem? – szólalt meg Seng.

Felnézett az égre, és körülpillantott az udvaron.

– Hallgassa csak – suttogta Majli.

Egy sziréna jajgatása szűrődött a kertbe.

– Itt az ellenség! – kiáltotta Seng és talpra ugrott.

Mióta Majli Kunmingba érkezett, nem jártak a város felett az ellenség repülőgépei. Az emberek beszéltek róla, és Majli látta is a romokat, amiket maguk után hagytak, de eddig mégis

szóbeszédnek hitte. Egyszer bement egy boltba, ahol a tető már beomlott, és a fal helyén csak egy kőhalom állt. A boltos borzadva mesélte el neki, hogyan menekült meg a családjával, és melyik szomszédja lelte ott a halálát, de Majli számára még ez is pusztá hallomás volt.

A sziréna egyre hangosabban vonyított, a kiskutya szinte magán kívül volt, a földre feküdt és nyüszített.

Liu–ma szaladt ki a házból, kezét a kötényébe törölte.

– Most hova meneküljünk? – kiabálta ijedten. – Magas katona, gondoljon ránk, legyen hasznunkra! Mi csak nők vagyunk.

Seng a kapuhoz futott és feltépte. Az utcán már sokan loholtak, ki erre, ki arra. A boltosok feltették a záródeszkákat,

amiket csak éjszakára szoktak. Ajtók csapódtak, az emberek kapukat torlaszoltak el.

– Bár ne lennénk a városban! Olyan itt, mintha ketrecbe lennénk zárva! – kiabált hátrafordulva. Eszébe jutott, amikor a falujuk közelében ledobták az első bombákat. Mennyire úrrá lett rajta a rosszullét az összezúzott, darabokra szaggatott férfiakat, nőket és gyerekeket látva! Majli csak állt. Őt nem kerítette hatalmába a félelem, mert még nem látta előre, mi következik.

Seng gyorsan gondolkodott. A város déli kapuja másfél kilométerre lehet – ha nyitva van, akkor kijuthatnak a városból, mielőtt az ellenség ideér. A kapun kívül elrejtőzhetnek a bambuszligetekben. Legalább ott nem dőlnek rájuk a nehéz

gerendák és az omló falak. Hiszen itt egyedül az a veszély fenyegeti őket, hogy pont rájuk zuhan valamelyik.

– Fussunk! – kiáltotta. A két nő rohant utána, ám Majlinak eszébe jutott a kutya, és visszaszaladt érte, hogy magával vigye. Még ebben a helyzetben is képesek voltak civakodni: amikor Seng meglátta a kutyát a karjában, ostobának nevezte, kikapta a kezéből az állatot és a földre dobta. Aztán kitolta Majlit a kapun, és szorosán fogta, hiába is próbált a nő kiszabadulni.

– Maga szerencsétlen! – ordította. – Amikor a két lábán gyorsabban kéne futnia, mint egy őznek a maga négy lábával, képes megállni egy haszontalan kutya miatt, amelyik még ennivalót sem tud szerezni magának?!

Majli kétségbeesetten tekergett, ahogy próbált kiszabadulni Seng karjai közül, de a férfi csak még erősebben szorította, miközben futva vonszolta a déli városkapu felé. Az emberek sietségükben is megbámulták a magas férfit, amint magával hurcolja a fiatal nőt. Mögöttük Liu–ma loholt kiabálva, de Seng nem várta meg.

– Nincs megkötve a lába, tudja használni őket – morogta magában.

– Nem szégyelli magát, katona? Képes ilyenkor erőszakoskodni egy nővel? Eressze el őt, mert a pokol tüzén fog elégni! – kiabálta egy öregember utánuk, aki azt hitte, hogy molesztálni akarja a fiatal nőt, ahogyan a katonák tettek néha. A mögöttük kiáltozó Liu–máról pedig azt gondolta, hogy a fiatal nő

anyja.

– Maga barom! – vetette oda neki Seng, és futott tovább. Majli végre feladta a küzdelmet, és némán tartotta vele a lépést. Seng csak ekkor engedett a szorításon, de a kezét még így sem eresztette el.

Ekkor már a közeledő repülőgépek zúgását is hallották, ám még mindig csak messziről látták a kaput. De legalább tudtak rendesen futni, mert nem botlottak más emberekbe. Mindenki bezárkózott a házába, ott igyekeztek átvészelni a közelgő csapást. Végre elérték a nagy, íves kaput, és beszaladtak a tíz méter vastag városfal árnyékába.

Seng csak ekkor vette észre, hogy a városkaput bezárták. Sokszor haladt át ezen a kapun a vidék felé, hiszen soha

nem élt tartósan falakkal körülvéve. Valahányszor belépett a fal árnyékába, ahol mindig nyirkos volt az út, mert soha nem sütötte a nap, mindig örömmel töltötte el a napsütötte rétek látványa a kapun túl. Most azonban csak sötétség várta őket. Beléptek. Az árkád alatt emberek tucatjai kerestek menedéket – a városban rekedt utazók, hontalanok, koldusok.

Seng és Majli a fal tövében, a hűvös homályban végre jól látta az összezsúfolódott embereket. Rongyos koldusok szorultak a többiek mellé. Ez alkalommal senki nem húzódott félre előlük. Egyedül egy koldus tartott mindenkitől tisztos távolságot, akinek az arcát lepra emésztette. Láthatóan igyekezett távol maradni, de alig tudott

egy két lépésnyire. Történetesen ő húzódott be utolsóként a fedezékbe, így éppen ő volt a legközelebb a bejáráshoz, amikor Seng és Majli odaért. Majliból önkéntelen, kiáltás szakadt fel a nyomorult láttán.

– Jaj Seng, nézze, ez az ember leprás! – Megfordult, hogy elfusson.

Ekkorra azonban a repülőgépek már a város északnyugati része felett jártak, és már hallatszott a bombák fülsiketítő robaja. Seng Majli karja után nyúlt, nem engedte ki őt, pedig Ő is egyformán tartott a leprástól és a bombázástól.

– Várjon! – kiáltotta, és beállt Majli és a férfi közé, figyelve, nehogy hozzáérjen a lepráshoz.

Akibe egyre többen kötöttek bele, hogy nem kéne oda tennie a lábát, ahol

más emberek is vannak.

– Ugyan mi értelme van menteni a rothadó bőrödöt, te szerencsétlen?

– Azért menekülünk a fenyegető támadás elől, hogy egy ilyen szörnyű kórság ragadjon ránk a menedékhelyen?

Efféléket mondtak a kapuban összegyűlt emberek. A legharciasabbak a gyermekeiket óvó anyák voltak, és mind közül Liu–ma hangja harsogott a leghangosabban:

– Kotródj mellőlünk, te nyomorult! Megfertőznéd az egészségest is! – kiabálta, és átkozta a leprást az anyjával és minden felmenőjével együtt.

A leprás közben egyetlen szót sem szólt. Pillátlan szemével hol erre, hol arra pislogott. Az árkád alatt akkorára duzzadt a nyugtalanság, hogy az emberek a

körülöttük hulló bombák dacára is már-már kifelé tartottak. Ekkor előlépett az árkád mélyéről egy buddhista szerzetes, kezében tartva kolduló bögréjét. Fiatal ember volt, nemrégiben szentelhatték fel, hiszen fején a kilenc szent heg még frissen vöröslött.

A leprás, bár maga is hitványnak és tisztátalannak érezte magát, mégis kapaszkodott az életébe, semmi egyebe nem lévén; nem akart kilépni a bombák záporába. A zaj akkora lett, hogy az emberek nem hallhatták egymás szavát, így a pap egy szó nélkül a falhoz állította a leprást, és beállt a beteg és az egészségesek közé. Az emberek némán, lehajtott fejjel várták, hogy elüljön a rettenetes vihar.

Az árkád alatt és a fal tövében sűrű

porfelhő kavargóit, és az öreg városfal egyszer–kétszer megremegett. Már ezer éve épült, de vajon ki gondolta akkoriban, hogy ilyen ádáz ellenség fogja támadni a várost? Mégis mivel mély, erős alapot kapott, szilárdan állt, és hála az égnek, egy bomba sem hullott rá közvetlenül a hegyek között ide–oda kanyargó városfalra. Ennek köszönhetően nem omlott rá a menedéket keresők fejére, akik némán, elszoruló szívvel figyelték a záport.

Végre véget ért. Az ellenség repülőgépei elvonultak, Seng az árkád alól kilépve követte őket a tekintetével. A támadás előtt éppolyan tiszta alakzatban közeledtek, mint egy festő vásznán a repülő vad–ludak. Seng felmászott a falra, hogy lássa a távolodó gépeket: azok

rendezett sorban, méltóságteljesen mentek el, ahogyan jöttek. Senget keserűség töltötte el. Jöttek, elvégezték pusztító munkájukat, és távolodó, tökéletes arcvonalú repülésüket semmi sem zavarhatta az égen.

A vadászgépeket nézve eszébe jutott, mit mondott Majli arról, hogy Meigyárai mindennap tucatszámra készítenek ilyen repülőgépeket, mégsem küldenek át a tengeren vagy száz darabot, hogy kiverhessék az ellenséget. Egyetlen nap repülőgép-termelése is elég lenne nekik! A városfalon kapaszkodva az jutott eszébe, mennyire földhözragadt, az embereivel egyetemben. Vágyott rá, hogy ő is tudjon repülni, hogy az ellenség nyomába eredhessen. Ám neki nincsenek szárnyai. Kénytelen ezerötszáz kilométert

gyalog menetelni csapata élén, hogy kivegye a részét a csatából, míg ide, ahol az a nő él, akit ő szeret, az ellenség szárnyakon érkezik, és azt tesz, ami csak jólesik neki.

Lehajolt a fűvel benőtt fal tetejéről, és szólt Majlinak, hogy ő is másszon fel. Ekkorra a városban élő emberek már visszaindultak a házaik felé, az utazók pedig mentek tovább a maguk útján, mivel a kaput megnyitották. Egyedül a leprás ült le a fal tövében, hiszen neki nem volt hova mennie. A szerzetes a hegyek irányába indult, a temploma felé, mert csak koldulni jött be a városba. De mielőtt kisétált a kapun, a köpönyege bugyrából néhány pénzdarabot vett elő, és a leprás tenyerébe ejtette. Amikor leérkeztek az érmék, úgy koppantak,

mintha vasból lett volna a koldus keze: annyira kemény és száraz volt, még a színét is elvesztette.

Majli felmászott Seng mellé a falra. Amikor lekuporodott mellé, a férfi látta a szemén, mennyire csüggedt.

– Haza kell mennem megmosdani. Nem érezhetem tisztának magam, amíg meg nem fürdöm.

Seng el sem akarta hinni, hogy Majli ekkora jelentőséget tulajdonít a leprásnak, és ezt meg is mondta neki.

– Nem ért hozzá ahhoz az emberhez, így semmi bajt nem okozhat önnek. Én is figyeltem, nehogy hozzáérjek véletlenül. Egyedül a szerzetes érintette meg a nyomorultat, de neki nem eshet bántódása, hiszen szent ember.

– De egy leprásnak nem volna

szabad kitennie a lábát az utcára! – kiáltotta Majli. – Azt hiszi talán, hogy Jing vagy Mei országában megengednék, hogy egy leprás csakúgy fel–alá járkáljon az emberek között?

– De hát miért? Csak nem taszítanák halálba az embert azért, mert olyan nyomorult, amiről nem is tehet?

– Természetesen nem, de olyan helyre telepítenék őt, ahol a hozzá hasonlók élnek, és nem érhetnek hozzá azokhoz az emberekhez, akik nem leprások.

– Hiszen ez is igazságtalanság: börtönbe zárni egy embert csak azért, mert olyan betegsége van, amiből nem tud kigyógyulni –mondta Seng komolyan.

– Ó, nem ért semmit! Ez azoknak az

érdekét szolgálja, akik nem leprásak! – kiáltott fel Majli türelmetlenül.

Seng nézte a porfedte haját és az arcot, ami mindig rózsás szokott lenni, most azonban vértelen és sápadt volt.

– Ne vitatkozzunk egymással, miután együtt menekültünk meg a halálból. Mi ketten folyton összeszólalkozunk, akármi történik velünk. Talán jobb is lesz, ha elmegyek, és nem találkozunk. Kezdem belátni, hogy mindig vitatkozni fog velem azért, mert nem olyan vagyok, amilyennek látni akar.

A nő alsó ajka megremegett, fejét félrefordította, és a várost nézte. Egy pillanatra megfeledkeztek róla, pedig ott feküdt megtiporva. Négy hatalmas tűz emésztette, vastag füstoszlop gomolygott

a tiszta esti égbolt felé. Majlit sírás kerítette hatalmába.

– Most mi van? – kérdezte Seng ijedten, hiszen korábban soha nem látta sírni őt.

– Dühössé tesz a tehetetlenség! Mire van lehetőségünk? Csak várunk, hogy idejöjjenek, és elpusztítsanak minket, és semmi egyebet nem tehetünk, mint hogy elrejtőzünk előlük! – tört ki Majli.

A férfi megfogta a kezét. Szótlanul nézték a tüzet. Az oltani gyülekező emberek távoli kiáltása hallatszott egyre hangosabban. Ok nem csatlakoztak–volt ott épp elég ember. Semmi egyebe nem volt a városnak, csak emberei.

– Ott fenn akarnak fagyoskodni? Hamarosan beesteledik, én hazamegyek megfőzni a rizst! – hallották Liu–ma

zsémbelő hangját.

A hívásra lemásztak a falról és követték őt. Fáradtak és kimerültek voltak, szívük megdermedt a látottaktól.

– Vissza kell mennem az embereimhez – mondta Seng.

– Eljön még hozzám, mielőtt Burmába indul?

A férfi nem válaszolt. Nem tudtak továbbmenni, mert ahol az út elágazott észak felé, egy ház romjai heverték. Egy fiatal férfi hangosan sírt, és kezével ásott a törmelékben.

– Ez a maga háza volt? – kérdezte Liu–ma. Öreg, ráncos arcára száanalom ült.

– Az én házam, a selyemüzletem. Mindenemet maga alá temette, a feleségemet, öreg apámat és a kicsi

fiamat! – zokogta a férfi.

– És maga hogy menekült meg? – kérdezte Liu–ma, és maga is ásni kezdett: Seng szerszámot kerített.

– Egy pillanatra kimentem, hogy megnézzem, merre szállnak az ellenség repülőgépei, és éppen a fejem fölött voltak! – Egy darabka piros virágos vászon került a férfi keze közé. – Ez a kisfiam ruhája! – sikoltott fel.

Seng talált egy teherhordó rudat egy halott parasztember mellett.

A rúd két végén lógó rizseskosarak épek voltak, mintha éppen akkor fonták volna őket, de egy repülő fémszilánk a férfi szeme közé repült, és úgy hasította szét a koponyáját, mint kés a dinnyét. Seng felemelte a rudat és ásni kezdett vele, és amikor Majli megpillantotta a kis

virágos vásznat, térdre hullott, és ő is kaparni kezdte a földet a kezével.

Hamarosan előkerült a kicsi gyermek, az apa a karjaiba vette őt. A gyermek halott volt. Nem szóltak semmit. A férfi felemelte a gyermeket és az ég felé fordulva zokogott. Mindannyiuk szemébe könnyek gyűltek. Majli a zsebkendőjével itatta fel őket, Liu–ma a köténye sarkával törölgette a szemét.

– Ha a gyermek halott, biztos lehet benne, hogy a ház többi lakója is az, maga pedig azért menekült meg, mert feladatot kapott. Jöjjön velem, kap tőlem fegyvert, hogy bosszút állhasson – mondta Seng komolyan, miután letette a rudat.

A férfi megértette, hogy Seng katona, tiszt, és könnyektől elködösült

tekintettel fordult felé. Akár rögtön elindult volna vele. Úgy feküdt karjában a halott gyermek, mint egy ágyon.

– Hagyja itt a gyereket – utasította Seng.

A fiatal férfi nyomorúságosan nézett egyik arcra a másokra.

– Azokat itt tudom hagyni, akiket maga alá temetett a ház. De hogy tehetném le a romokra a kisfiamat? Kutyák falnák fel a testét.

– Adja nekem. Veszek neki koporsót, és gondoskodom róla, hogy el legyen temetve – mondta Majli.

– Helyes – mondta Seng, és melegség öntötte el a szívét Majli iránt.

Az apa Majlinak adta a halott gyermeket. Életében ez volt az első gyermek, akit a karjában tartott. Furcsa

módon soha életében nem volt gyerekek közelében. Egyedül nőtt fel az apja házában, egy idegen országban, ahol nem voltak unokatestvérei, rokonai. Magához ölelte ezt a kis teremtet, aki tehetetlenül roskadt össze a karjaiban. Majlinak összeszorult a szíve, és szólni sem tudott, könnyes szemmel nézett Sengre.

A halott gyermek felett nézték egymást, és bár soha nem látták őt életében, mégis a gyerek halála meglágyította a szívüket egymás iránt.

– Jövök önhöz, amint tudok – mondta Seng.

– Várni fogom – felelte Majli. Nem mondott egyebet, mint bármilyen visszavárt vendégnek, de a szeme minden szónál ékesebben vallott.

Seng megértette és elindult. A fiatal

férfi a nyomában, Majli pedig ment a maga útján.

– Hadd vigyem a terhet – mondta Liu–ma, de Majli a fejét rázta.

– Én fiatalabb és erősebb vagyok – mondta.

Majli hazavitte a gyermeket. A házuk ugyanúgy állt, mint ahogyan hagyták, pedig tőle délre egymás mellett tíz ház is összeomlott. Vastag porfelhő gomolygott. Az udvaron a kutya várta remegve. Amikor a házba lépett, az eb megszaglászta a halott gyermeket, és felemelt fejjel nyüszíteni kezdett. Majli szó nélkül ment tovább, és az ágyára fektette a gyermeket.

Szép kisfiú volt, talán hároméves lehetett. Arca kerek és finom, nem látszott rajta semmi sérülés. Majli a

kezébe vette a pufók kis kezecskét, hátha mégis van benne élet. De nem. Érezte, ahogyan a selymes, gödröcskés kis ujjakat lassan megmerevíti a halál. Letette a kis kezét, és mozdulatlanul nézte a gyermeket, akit soha nem látott, amíg élt. Ekkor döbbsent rá, hogy mi ez a háború. Mit jelent az, hogy egy gyereket megölhetnek, és senki nem fékezheti meg a gyilkost.

Gyomként hajtott ki a düh a szívében.

– Bárcsak megszorongathatnám az ellenség torkát – suttozta.

Liu–ma félrevonta a piros szaténfüggönyt az ajtóban, és bepillantott, mert már régóta nem hallott semmilyen neszt. Úrnőjét az ágyon ülve találta, amint merev tekintettel a

gyermeket nézte.

– Elmenjek koporsót venni? – kérdezte.

– Igen – felelte Majli.

– De hol legyen a sír? – kérdezte Liu-ma.

– Majd keresünk neki egy kis területet a városon kívül. Egy gazdától biztosan tudok néhány méternyi földet venni.

– Bőven elég lesz bérelni. Egy gyermek teste úgysem marad meg sokáig, és különben is, ez a gyerek nem is a maga vére.

– Minden gyermek az én vérem, aki az ellenségnek áldozatul esik! – tört ki Majli olyan szenvedélyesen, hogy az öreg nő meglepetésében a függöny mögé húzódott.

Liu–ma elment, és kis idő múlva Majli is felállt, összehúzta a függönyt az ágy körül, és kiment a kertbe. Az ereszalól elővette a nádfonatos nyugágyat, és lehevert rá. Kezével eltakarta a szemét. A kutya odasompolygott és összegömbölyödve mellé feküdt. A kutya életben volt, a gyermek pedig meghalt. Teljes képtelenségnek látszott. Most először értett meg valamit abból, miért dühítette Senget, hogy számára ennyire fontos volt a kutya. Ha hazajövelekor holtan találta volna, biztosan sajnálja a bájos jószágot, de nem siratta volna meg. De a gyermek valódi, érző kicsi ember volt, és most már Majli is szinte gyűlölte a kutyát.

Nem akarta újra átadni magát a sírásnak, és amikor Liu–ma megérkezett

egy riksán a koporsóval, segített neki bevinni a házba, és belefektetni a gyermeket. A kuli megvárta a bérét, és keresett maga mellé még egy riksást. Együtt mentek ki a városból: az egyik riksán Liu–ma ült a koporsóval, a másikon Majli.

Két–három kilométernyire a várostól találtak egy öreg gazdát, akinek a fiai elmentek a háborúba. Néhány ezüstért megásta a sírgödröt a földje végében, ahova közösen eresztették le a koporsót.

– Maga fog gondoskodni arról, hogy a kóbor kutyák ne ássák elő

– mondta neki Liu–ma.

– Azt hiszi, a kutyák mostanában rá vannak szorulva arra, hogy ássanak? Áh, több ennivalót találnak maguknak, mint az emberek! – felelt a férfi, aztán

sóhajtott egyet, a tenyerébe köpött, fogta a kapáját és visszament dolgozni.

Majli és Liu–ma újra beszálltak a riksába, és visszamentek a városba.

Negyedik fejezet

Majli felriadt éjjel. Egy percig hallgatózott, hogy kiderítse, mi zavarta fel. Ám a megviselt, alvó város felett csend honolt. Nem volt semmi, ami felébresztette volna – legalábbis kívülről. Fülelve, éberén feküdt. Hirtelen mindent nagyon tudatosan érzékelt: a testét, a lélegzetét, a szobáját, az ágyát, ahova előző nap a halott gyermeket fektette. Minden valóságos volt, és valahogy mégsem. Eddig ismeretlen, szörnyű levertség lett úrrá rajta, bénítóan nehéz szomorúság.

– Rosszat álmodtam? – kérdezte magától. De nem, elméjében nem volt egyéb, csak a veszteség kétségbeejtő érzése. Pedig mit veszített el? A gyermek nem a sajátja volt. Lehetséges volna, hogy egyedül az ő halála okozta Majli lehangoltságát? Szorongva ült fel az ágyon. Talán valakinek a jelenléte ébresztette fel? Kiugrott az ágyából, meggyújtotta az asztalon álló gyertyát, és magasan a feje fölé tartotta, aztán az ajtót világította meg vele. De a szobában nem volt senki rajta kívül. Az ajtóhoz lépett és kinyitotta. Liu–ma odaát feküdt és aludt. A szája kinyílt álmában, öreg arcát kisimította a nyugalom. Majli mégis ürességet érzett maga körül.

– Mit jelentsen ez? – kérdezte magától. Visszament a szobájába,

becsukta maga mögött az ajtót, és csak állt a gyertyával a kezében. Hirtelen mindent idegennek érzett, és hazavágyott egy olyan otthonba, amilyen neki nem adatott soha – ahol talán megmenekülhetne az őt körülvevő csapásoktól. De milyen otthona volt? Egyedül az apja volt neki – ő is messze, nagyon messze.

A férfi gondolatától felfakadt benne a régi, megszokott dolgok hiányérzete. Amerikai otthonának csinosan berendezett szobájába vágyott. Eszébe jutott a féhéren ragyogó függöny, a kék szőnyeg... Miért hagyta ott az apját? Miért hagyta el azt a kellemes, biztonságos helyet?

Azért, mert a saját országában akarta kivenni a részét a háborúból.

– Meg fogod bánni. Azt fogod kívánni, bárcsak ne mentél volna el innen. Nem vagy hozzászokva a nehézségekhez – figyelmeztette az apja.

„Nem térhetek vissza” – jutott eszébe, majd piros ajka megfeszült, elvékonyodott. – „Nem fogok visszatérni.”

Elfújta a gyertyát, és visszamászott az ágyba. Összekucorodott, és a fejére húzta a piros virágos selyemtakarót. Ám a takaró nem rejtette el eléggé. Liu–ma készen vásárolta egy boltban – átlagos méretű nőnek készült, nem olyan magasnak, milyen Majli volt, így amikor a fejére húzta, akkor kilógott alóla a lába, amikor pedig a lábára terítette, akkor a fejét nem fedte el. Nem győzött eléggé összegömbölyödni. Elfogyott a türelme,

és újra felkelt. A sivárság érzése még mindig lüktetett benne. Az ágy szélén ülve a takarót a vállára terítette, és átadta magát az érthetetlen boldogtalanságnak. Aztán arra gondolt, hogy neki nincs is helye a saját országában. Egy hozzá hasonló nőnek nincs itt helye. A parasztasszonyok a fiatal férfiakhoz hasonlóan művelték a földet, vagy ha iskolába jártak, betegápolónak vagy sebesültgondozónak tanultak. De mit tehet ő, aki soha semmilyen munkát nem végzett? Elhagyta apját, hogy visszatérjen a hazájába, de azt sem tudta, valójában hol van.

Egyedül Senget ismerte igazán, ő viszont néhány nap múlva elmegy. Akkor mi marad neki? Csak az öreg Liu–ma és a kutyája.

Szája legörbült e sekély élet gondolatától. Hogy lehetne elég neki ez amellet, milyen éles eszű, tanult és tehetséges? Ledobta magáról a takarót, újra gyertyát gyújtott, és járkálni kezdett, hogy felmelegedjen. Talán az ereiben áramlásnak induló vér melegítette fel a testét és hevítette fel az agyát? Egyszerre tisztán kirajzolódott előtte, mit fog tenni: Ő is nyugatra megy. Ha Seng elvonul harcolni, akkor ő is menni és cselekedni fog – bármit.

Amikor ez megfogalmazódott benne, olyan határozottnak és valóságosnak tetszett számára, mintha parancsot kapott volna. Hirtelen elmúlt a magányossága és ostoba, érthetetlen búskomorsága. Ez az, ő is menni fog a hadsereggel együtt. Igen ám, de hogyan?

Női alakulatot nem küldenek nyugatra, csak a leginkább harcképzett férfiakat. Seng gyakran büszkélkedett vele, hogy az ő alakulatában válogatott katonák vannak, és ez így is volt: a Legfőbb Vezető maga szemlélte a fiatal, életerős férfiakat. Ez volt az egyetlen alkalom, amikor Seng találkozott a Legfőbb Vezetővel, és aztán napokig szikár termetéről, komoly arcáról, átható tekintetéről beszélt.

– Amikor a jelenlétében voltam, és láttam a szemét, úgy éreztem, mintha ezer tű szurkálná a testemet – mondta Majlinak. – Ezt mondta nekem: „Valamennyi emberem közül maga a legmagasabb és a legjobb testfelépítésű. Legyen hát jobb katona, mint a többiek.” Így is lesz.

Majli azt kívánta, bárcsak tudott volna valamit a sebesültek ellátásáról, ám semmi effélet nem tanult. Még a betegápolásról sem tudott semmit. Akkor valami más módon kell elérnie, hogy ő is mehessen.

Lázasan gondolkodott, és ahogy elhatározása egyre erősebbé vált, ő is újra régi önmaga lett: merész, vakmerő nő.

– Mi lenne, ha személyesen keresném fel a Legfőbb Vezetőt? – kérdezte magától. – Odamehetek hozzá, és ha ő nem bocsát be, majd a felesége igen. Merem állítani, hogy hasonlítunk. Ugyanabban az idegen országban nőttünk fel; ő meg fogja érteni a gondolataimat és az érzéseimet. O is olyan türelmetlen nő, mint én.

Ezt tervezte el magában, és

elhatározta, hogy Sengnek nem mond semmit, mert tudta, a férfi megtiltaná neki, hogy így tegyen. Mindig azt szokta mondani, hogy a hadba vonuló férfiak nem gondolhatnak a nőkre, nem is lehet nő a közelükben, sőt, azt is el kell felejteniük, hogy egyáltalán a világon vannak.

– És mi van a katonanőkkel? – kérdezte egy alkalommal

Majli.

– Amikor katonák, akkor megszűnik női mivoltuk. Egy katona nem férfi vagy nő, hanem minden ízében katona: akarat, szívósság, erő, küzdelem és belső tűz – felelte Seng komolyan.

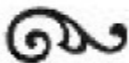
Ha elmondta volna neki, mi a terve, a férfi biztosan így kiabált volna vele:

– És mit tud maga csinálni a

szatécipős lábacskáival?!

– Nem szólok neki – gondolta magában. – Magam fogom elintézni. Akár tetszik neki, hogy megyek, akár nem – engem nem érdekel.

Miután így elhatározta magát, újra lefeküdt, és édesen elaludt.

– Hova ment Majli? – szegezte Seng Liu–mának a kérdést két nap múlva.

– Hogy mondhatnám meg, mikor én magam sem tudom? Amikor megkérdeztem tőle, hova készül, nevetett, és azt felelte, nem árulja el, mert maga biztosan kérdezni fogja tőlem, és ha én tudom, akkor bizony ki is húzza belőlem. Így nem is tudok semmit. Csak azt

tudom, amit láttam, hogy riksával ment, és magával vitte az utazóládáját.

Seng úgy tiporta a földet, mint egy felbőszült vadállat.

– És melyik irányba indult? – bömbölte.

– Mivel a mi utcánk három házzal arrébb véget ér, így csak egy irányba indulhatott. És tudja, az út elkanyarodik, így azon túl nem láthattam – felelte Liu–ma higgadtan, titkon mulatva az óriás katona bosszúságán.

– De azt azért megmondta, hogy mikor jön vissza?!

– Adott valamennyi pénzt, és azt mondta, lássam el magam belőle. Visszajön, mielőtt elfogyna – válaszolt Liu–ma.

– Akkor mutassa meg, mennyi pénzt

hagyott magánál – rendelkezett Seng.

Az öreg nő tíz ezüstdollárt húzott elő a ruhájából, barna papírba csavarva.

– Hány napra való élelmet tud venni ebből? – kérdezte a férfi.

– Hamar elfogy, ha jókat eszem, de ha takarékoskodok, egy hónapig is kitart.

Seng legszívesebben a falhoz nyomta volna az öreg nő szenvtelen arcát, de akkor biztos lehetett volna benne, hogy semmit nem tud meg tőle. Így hát csak megrúgta a kutyát, amelyik a lába mellé merészkedett, hogy megszaglássza. Most vonyítva menekült előle. –Tőlem belerúghat a kutyába, én nem szeretem – mondta Liu–ma, azzal előhúzta a hajából ezüst fülpiszkálóját, és piszkálni kezdte a jobb fülét. Jólesően elábrándozott, aztán ásított egyet, és a fülpisz–kálót

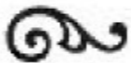
visszadugta a hajába. – Olyan csend van, mióta elment. Észre sem veszem, és elalszom – jegyezte meg.

A férfi nem felelt. Körüljártatta tekintetét a kertben, hüvelykujjait a derékszíjába akasztotta és hátat fordított. A kapunál megállt, és visszakiáltott Liu-mának:

– Ha megjön, mondja meg neki, hogy elmentem harcolni.

Az öreg nő akkor már ülve bóbiskolt, de erre félig felnyitotta a szemét.

– Eh! – morogta, aztán a kezeit összefonta a hasán, és elégedetten lehunyta a szemét, mint egy szunyókáló macska.

Majli eközben a tábornok oldalán, a tábornok saját repülőgépeivel repült magasan a hegyek felett.

Elsőként egyenesen a tábornok főhadiszállására ment. Az örök ismerték őt, így hát beengedték. Amikor belépett, a tábornok éppen reggelizett, és Majli elnevette magát a férfi fanyalgó arcát látva. A tábornok ugyanis nem a megszokott, kedvelt szárított halat és rizst ette sózott zöldségekkel, hanem az idegenek zabkását, mert hallotta, hogy ez a táplálék mennyi erőt ad a testnek.

Felállt, hiszen udvarias ember volt, és némiképp ismerte a nőekkel szembeni új szokásokat.

– Szívesen megkínálnám az

ételemmel, de szavamra, nem volna kedves tőlem. Most már tudom, miért olyan zordak délig a fehér emberek, ha ezt eszik reggel – mondta.

Majli nevetett, a kezébe vett egy kanalat, és az asztal közepén álló tálba merítette. O is elfintorodott.

– Hiszen ez odaégett, azért ilyen keserű, ráadásul sóatlan.

Különben pedig cukorral és tejszínnel eszik.

– Miféle színnel? – kérdezte a tábornok.

– A tehén tejének krémes fölével.

– Mi vagyok én, borjú, hogy a tehén tejét egyem?! – kiabált a férfi megütközve.

Majli arca egészen kipirult nevetésben, a tábornokot pedig

elégedettség töltötte el, hiszen még fiatal férfi volt. Aztán elkomolyodott és összezsápta a tenyerét. Belépett egy katona, és a tábornok rákiáltott:

– Küldje be a szakácsot!

Amikor a szakács megérkezett, a tábornok vele is kiabált:

Maga odaégette ezt az idegen kását, nem tett bele sem sót,

sem cukrot! És miért nem mondta, hogy ezt tehéntejből készült tejszínnel kell enni? Azt állította, hogy mindent tud erről az ételről!

A szakács elsápadt.

– Tábornok úr, hiszen tudtam, hogy ön nem állhatja a tej szagát, azért szokta mondogatni, hogy a fehér emberek bűzlenek... – dadogta.

– A tej az oka annak, hogy

bűzlenek? – kiabálta a tábornok. – Nos, azt mondom, nagyon helyes, hogy ilyen szaguk van. Így legalább a szagukról is megismerem a szövetségeseimet! – mondta, és nevetett a saját szellemességén.– Vigye ezt innen, és hozzon nekem helyette rizst. Ne adja oda még a kutyáknak sem, hanem dobja a trágyadombra, ahova való.

A szakács elvitte a zabkását, és hamarosan egy tál rizzsel tért vissza, ami a közlegények eledele is volt. A tábornok kézbe vette az evőpálcikáit, szájához emelte a tálát, és elégedett sóhajtással tüntette el az egészet.

Mindez gyorsan történt, Majli mégis hosszúnak találta, de inkább hagyta, hadd teljen az idő, és kivárta, amíg a tábornok újra jobb kedvre derült.

– Ha nem tévedek, még találkozik a Legfőbb Vezetővel, mielőtt nyugatra vonulnak – szólalt meg végre.

– Ki mondta magának, hogy nyugatra vonulunk? – pillantott fel a tálból meglepetten a tábornok.

– Tudom – mosolyodott el Majli alig észrevehetően. – Én is önökkel akarok tartani.

– Maga?! És mit csinálna ott? – emelte fel a hangját a tábornok.

Visznek magukkal nőket is – folytatta két tenyerét az asztalra téve, és tekintetét egyenesen a tábornokra szegezte.

– Csak a sebesültek ellátását fogják végezni. Jönnek velünk orvosok és betegápolók is. Valójában nem is mi vesszük őket, hanem az orvosok.

– Én is gondját tudom viselni a sebesülteknek.

– Ez nem az én ügyem – rázta a fejét a tábornok. – Nem is fogok ilyen engedélyt adni. Mégis mit gondol, elhinnék az embereim, hogy ezért viszem magát? Talán nem veszik észre, hogy maga milyen fiatal és szép? És a feleségem? Kikaparná a szememet és szálanként szaggatná ki a hajamat. Nem, mi azért megyünk oda, hogy megnyerjük a háborút.

Úgy tűnt, mintha ez meggyőzné Majlit. Nem felelt, csak sóhajtott.

– Azt hiszem, igaza van. Akkor más szívességet kérek öntől. Vigyen magával a fővárosba a Legfőbb Vezetőhöz menet – mondta végül.

– Kije van ott? – kérdezte a tábornok

élesen.

– Valamit tennem kell. Azt gondoltam, csatlakozom a hadsereghez, hogy valami hasznom legyen, de bizonyára nem látnák hasznomat –felelt alázatosan Majli. – Talán ha a fővárosba megyek, segíthetek a vezetőknek: dolgozhatok az árvaházakban, vagy az idegenek nyelvének ismeretét hasznosíthatom. Tudom, hogy ezt apám is helyeselné.

Történetesen a tábornok jól ismerte Majli apját, és minél inkább elgondolkozott azon, amit Majli mondott, annál helyesebbnek vélte, hogy ez a csinos, merész nő a Legfőbb Vezető közelében legyen, ahol vigyázhatnak rá. Ezzel az apjának is szívességet tennénk, gondolta magában.

Ezt megteszem – válaszolta.

Így történt, hogy a tábornok magával vitte Majlit saját repülőgépén. Úgy tervezte, hogy csak másnap hajnalban indul, ám Majli láthatóan nem akart már hazamenni. A tábornok el nem tudta képzelni, mit csináljon vele, különösen mivel a fiatal parancsnokok időről időre engedélyt kértek hozzá, amíg evett, és mindig meglepetten pillantottak Majlira, annyira, hogy a tábornoknak egészen melege lett az egyenruhájában. Mi lesz, ha puszogni kezdenek egymás között, és végül tisztességes, jóra való felesége fülébe jut? Vajon hinni fog neki, ha azt mondja, hogy ez a nő egy barátja lánya, és éppen olyan tiltott számára, mintha a saját lánya lenne? A felesége

olyan féltékeny asszony volt, hogy mindig inkább elhitte azt, amit gondolt, mint amit a tábornok mondott neki.

Ezért elhalasztotta azt, amit aznapra tervezett, és alig két órával az után, hogy teleette magát rizzsel, már a felhők felett repültek.

Majli a tábornok mögött ült, a kis gép pedig kissé bukdácsolva szállt a gomolygó felhők felett. Majli örömmel gondolt arra, hogy Seng nem is sejti, sőt álmában sem gondolná, hol lehet. Vajon mikor és hol fognak újra találkozni, és mit fognak először egymásnak mondani?

Elégedett mosoly ült ki az arcára. A tábornok észrevette, amikor futólag hátrapillantott.

– Felhőket meglovagoló sárkánynak érzem magam! – kiabált neki.

Majli elnevette magát, de a gép zúgása elnyomta a hangját.

Ötödik fejezet

A Legfőbb Vezetők nem voltak ismeretlenek Majli számára, apja sokat beszélt róluk. A madame valamikor anyja barátnője volt, maga a Legfőbb Vezető pedig apjával állt barátságban, sőt, ő látta el apját tanácssal és utasításokkal.

Majli gondosan felkészült a találkozóra – nemcsak öltözetével és külsejével, hanem mondandójával is. A találkozó megszervezése nagyon is könnyen ment, Majli küldött egy üzenetet, és hamarosan megkapta a választ. A madame személyesen írta neki

angolul, és ez állt benne: Jöjjön és reggelizzen velünk holnap.

Így miután Majli a szállodában kipihente az előző napi repülés fáradalmait, felvette kedvenc almazöld ruháját, hosszú fekete haját kontyba kötötte, kipirosította az ajkát, és egy leheletnyit kiemelte a szemöldökét, a fülébe pedig egyszerű arany fülbevalót tett. Beszállt a szálloda előtt várakozó riksába.

– Az elnökhöz megyek – mondta a riksásnak, hiszen a Legfőbb Vezetőt a köznyelvben így nevezte mindenki.

A riksás ez nem lepte meg.

– Fél ezüstdollár lesz a kompig – mondta, és amikor Majli rábólintott, megigazította a ruháján a zsinórt, és barna, erős lábain futni kezdett.

A folyó felé vezető utcát mindenütt romok szegélyezték, alig lehetett ép házat látni, olyan kegyetlen bombatámadás áldozata lett Csung-king a nyáron. Ám az emberek mintha észre sem vennék. A háború olyan régóta tartott már, hogy egynémely gyerek még sosem látott ép tetőt a feje felett, pedig már elég nagyocskák voltak ahhoz, hogy tudjanak beszélni, szaladgálni, sőt, segíteni a szüleiknek a kisebb munkákban. Az ő számukra a bombázás nem tűnt természetellenesebbnek, mint egy vihar vagy egy forgószél. Ezeken a romos utcákon intézték a dolgaikat az emberek, vettek és eladtak. Néhány házat javígtak, miközben a benne lévő üzlet működött tovább. A gyerekek játszottak, szaladgáltak, a hordárok és a riksások

lába alatt voltak. A mindennapi élet zaja, kedélyes kiabálás, nevetés és átkozódás hangja töltötte be a várost már ilyen korán reggel. Mindenhol élénken zajlott az élet, és az embereken nyoma sem volt félelemnek vagy bánatnak. Majli azon vette észre magát, hogy elégedett mosoly ült az arcára azért, hogy életben van és itt lehet, reggeli meghívásra igyekeztén a Legfőbb Vezetőhöz. Erezte, hogy egészen önmaga lehet, és szokásához híven beszédbe elegyedett a hozzá legközelebb eső emberrel, a riksahúzóval.

A riksás udvariasan megkérdezte, hogy Majli helybéli-e.

– Messziről érkeztem – felelte Majli.

A riksás szívesen beszélgetett, mint általában a hozzá hasonlók, és elmondta, milyen jól érzi magát a bőrében.

– Ezekben az időkben sokkal szívesebben húzok riksát, mint hogy valami tanult ember helyében legyek – mondta nevetve. – Az az igazság, hogy a művelt emberek ugyanígy gondolkodnak. Ismerek egy embert, akinek még idegen iskolában szerzett bizonyítványa is van, és mégis riksát húz, mert többet keres vele, mint amikor hivatalban dolgozott. Bizony, manapság többet ér két erős láb, mint egy tanult fej.

Folytatta a mondókáját, és azt is elmesélte Majlinak, hogyan menekültek meg a családjával két nyáron is a bombázások elől. Tavaly még a legkisebb gyermek is megtanulta, hogy ha meghallja a légvédelmi riadó hangját, máris induljon a sziklabarlang felé, így a feleségének nem kellett annyit cipelnie a

gyerekeket, amíg ő a barlang szája közelében épített kunyhóban vezette a kis üzletét. Kényelmesen meg tudtak húzódni a barlangban.

– Ennek ellenére nem jó így az élet, és a háborúnak véget kell érnie – mondta Majli.

– Egyszer minden véget ér, nekünk egyedül az a dolgunk, hogy még akkor is életben legyünk – felelte a riksás derűsen.

Ekkorra a folyóhoz értek. Majli kifizette a viteldíjat, borraivalót is adott, majd felszállt a kompra, ami már csak az utolsó utasokra várt.

Alig szállt fel, a komp már indult is. A révészt lenyűgözte Majli szépsége és finom öltözéke. A folyón áthaladva a nő a sebhelyes várost nézte. Olyan volt, mint egy legyőzött, bátor teremtmény, egy

sárkány, amelyik megsebesült, de még felemeli a fejét. A napsütésben gyöngyházfényben tündökölt a folyó, és mellette a város még sötétebbnek látszott súlyos forradásaival.

A kompon már volt néhány korábban érkezett utas. Mindannyian Majlit nézték, de ő nem szólalt meg. A folyó túloldalára érve észrevett egy autót, amit a Legfőbb Vezető küldött érte. Egy fiatal katona vezette, aki tisztelegve üdvözölte. A göröngyös úton olyan gyorsan hajtottak, hogy az autó rázkódott és nyögött belé. Amikor kiszállt, egy gyaloghintó várta, hogy felvigye a dombon. A sok járművel végül egy egyszerű téглаépülethez érkezett, nem is emlékeztetett palotára, mégis ebben élt az elnök és a felesége. A kapunál örök

álltak, de tudtak az érkezéséről, és azonnal bebocsátották. A kerten keresztül ért el a házhoz, ahol az egyik szolga egy egyszerű szobába vezette, ami félig kínai, félig nyugati bútorokkal volt berendezve. Semmi sem volt hivalkodó vagy drága benne. Majli leült és várt.

Nem kellett sokáig várakoznia, pár perc múlva könnyű, gyors lépteket hallott, majd megjelent az úrnő személyesen, reggeli frissességében és szépségében tündökölve. Mindkét kezét Majli felé nyújtotta; keze keskeny és bársonyos, ám erős és határozott volt.

– Hát ön az édesanya lánya! – kiáltott fel. – Mutassa magát. Valóban, nagyon hasonlít rá, ugyanaz a nagy szem és finom orr. Emlékszem, milyen szép nő volt az édesanya. – Gyors, kecses

mozdulattal leült a hosszú, nyugatias kanapéra, és a lányt is leültette maga mellé.

Majli életében először volt ilyen szégyenlős, szólni sem tudott. Megijesztette saját elfogódottsága. Korábban soha nem fordult elő vele, hogy a szavak nem peregtek a szájából, most azonban csak ült és nézte az úrnőt. Egyszerű, elegáns rövid ujjú sötétkék selyemruhában volt, felette ugyanolyan színű bársonykabátkával. A mélykék árnyalat kiemelte bársonyos bőrét, piros ajkát. Szép arca volt. Vonásai önmagukban is finomak voltak, ám a legszembetűnőbb mégis a szemében csillogó büszke értelem volt. Szája finom kifejezésekben játszott, fejét magabiztosan felemelve tartotta, termete

kecsesen karcsú volt. Nem volt már fiatal, mégis múlhatatlanul iijúnak látszott. A természetéről Majli már sok szóbeszédet hallott, és most már el is tudta hinni őket, hiszen annyi erő és szenvedély összpontosult ebben az asszonyban, ami alapján bizonyos volt, hogy heves vérmérsékletű.

– Meséljen az apjáról – kérte a madame mosolyogva. – Bizonyára tudja, hogy az elnök nagyon nagyra tartja őt. Megvallom, időnként féltékenység fog el azért, mert a férjem inkább az ön édesapja tanácsát fogadja meg – mondta, és elnevette magát. – A férjem nem mindig hallgat rám – jegyezte meg száját csücsörítve. – Jaj, micsoda hátrány manapság nőnek lenni! Ön nem így látja?

Olyan szép volt, ahogyan ezt

kérdezte, hogy Majli is nevetésre fakadt.

– Nem tudom elképzelni, önnek milyen hátrányt okozhat nőléte.

– Pedig hiszen nekem, okoz. El sem tudja képzelni: vágyom rá, hogy cselekedjek – bármit és mindent. Annyi minden van, és előbb–utóbb biztosan azzal szembesülök, hogy az elnök figyelmeztet:

– Ne feledje, ön csak egy nő.

Ismét nevetett, bájosan és hevesen, Majli pedig életében először nem akart beszélni, csak hallgatni és figyelni, hogyan változik a szép arcon a nevetés a komolysággal, mint a fény az árnyékkal.

A madame hirtelen elcsendesült. Léptek közeledtek.

– Itt van az elnök – mondta, és

felállt. Majli követte. Az ajtó kinyílt, és belépett az elnök, anélkül, hogy őr vagy szolga bejelentette volna jöttét.

Katonás külsejű, karcsú férfi volt, aki magasabbnak látszott a valóságosnál. Majli még soha nem látott az övéhez hasonló arcot. A szeme tűnt fel neki elsőként. Átható tekintetét egyenesen Majlira szegezte, és ő úgy érezte, mintha két ragyogó fekete penge hatolna az agyába. Az az érzése támadt, hogy a férfi nem is őt látja, hanem a fejében zajló gondolatait. Számára semmit nem jelentett, hogy fiatal, szép nő állt előtte, csupán annak tulajdonított jelentőséget, ami lejátszódott benne.

– Ez Wei úr lánya, Majli. Emlékszik, meséltem önnek az édesanyjáról – mondta a madame.

– Emlékszem – lépett közelebb az elnök. Arca immár kedvességet sugárzott, és megfogta Majli kezét. Az övé kemény, erős volt, szálas, mint az arca és a termete. Majli úgy érezte, mintha puha, meleg keze vasat érintene. Még a hangja sem olyan volt, mintha ember szólalna meg. Magas, érces csengésű, és mintha valahonnan mélyről zengett volna a férfi bensőjéből.

– Reggelizzünk. A tábornokok parancsra várnak, mihamarabb újra el kell foglalniuk az állásaikat – fordult a felesége felé.

Elöl haladt, az úrnő Majlit kézen fogva követte. Milyen különböző volt kettejük keze! Az asszonyé puha, meleg és ölelő, a férfié kemény és csontos, és mégis mindkettejüké erőt sugárzott.

Leültek egy kicsi asztalhoz.

Hamarosan behozták a reggelit. Az étel felerészben nyugati, felerészben kínai volt. Az úrnő kenyeret, tojást, kávé t reggelizett, a férfi rizst, sózott zöldséget és halat. Mennyire különböztek egymástól ők ketten! A férfi teljesen a maga országának, a maga népének fia, a nő pedig hol az egyik nyelven beszélt, hol a másikon. Éppen olyan könnyedén használta az angolt, mint a kínait, és ugyanígy képes volt a világ két felének gondolkodásmódját alkalmazni. Gondolatai egyik országból a másikba repültek, és mind belőle fakadt. A férfi azonban ízig-vérig kínai volt. Időnként, ha az asszony túl hosszan beszélt angolul, a férfi mély hallgatásba merült, mintha el is feledkezett volna a feleségéről.

Ilyenkor az asszony, aki a férfi minden rezdülését figyelte, gyorsan visszaváltott kínaira, és ha a férfi nem válaszolt, egy érintéssel vagy kérdéssel visszatérítette.

A férfi alig beszélt, ám az asszony nagyon is sokat. Kérdésekkel ostromolta Majlit, és sokszor a választ sem várta meg, mintha a levegőből is kiszűrte volna. Két–három szóból mindent megértett.

– Gondolták volna az amerikaiak, hogy az ellenség megtámadja őket? – kérdezte, majd amikor Majli válaszolni kezdett, gyorsan maga válaszolt: – Az amerikaiak persze soha nem gondolkodnak, egyszerűen nincs rá idejük. – Összevonta a szemöldökét, és fehér fogaival a kenyérbe harapott. – Pénzre van szükségem az árváim

számára, mert nincs elég. És elképesztő, hogy nincs több repülőgépünk. Mondom is az elnöknek...

– A repülőgépeket megígérték nekünk – nézett fel az elnök ez alkalommal szelíden, kedvesen.

– Jaj, ön folyton hisz! – pillantott rá az asszony nevetve.

– Igen, hiszek a szövetségeseinknek.

– Mindaz, aki kér, kap, ezt mondja a Biblia is, ugye?

– Mi kértünk.

– Sokféleképpen lehet kérni. Mi eddig csak úgy kértünk, ahogyan úriemberek szoktak: szóval. Mások nem ilyen jól neveltek, és ők akkor is kapnak, amikor mi nem – jegyezte meg az asszony.

Láthatóan régi vita volt ez kettejük

között: konokság telepedett a férfi homlokára, és hasonló konokság keményítette meg az asszony szép száját. Mindketten hallgatásba burkolóztak. Mégis, a vita, a konokság és a hallgatás ellenére is bárkinek nyilvánvaló lehetett, hogy az asszony feldúlt világa teljes mértékben rányomta a bélyegét a férfire, ám a férfi nem tett ugyanekkora hatást a nőre. Félig szerelem, félig gyűlölet szikrázott kettejük között. Majlinak eszébe jutott Seng. Egykor az elnök is egy névtelen fiatalember volt, egy jóra való, egyszerű család fia, éppen mint Ling Tan fia Seng. A mai napig nem vált tanult emberré, és csupán a saját erejéből emelkedett fel. Majli az apjától hallotta, hogy az emberek csodájára jártak, amikor feleségül vette ezt a nőt, hiszen az

asszony gazdag családból származott, és sokféle iskolában tanították. Ám a férfi nem engedelmeskedett az asszony hatalmaskodó természetének. Sok szóbeszéd terjedt kettejük vitáiról. Ez a büszke nő vele egyenlőként ment hozzá feleségül, és vele egyenlő is akart maradni, de a férfi időről időre visszakényszerítette női szerepébe. Egy alkalommal, amikor összeült a kormányzótanács, ahol nők nem lehettek jelen, az asszony csak azért is ott akart lenni. Az örök nem eresztették be őt annak ellenére, hogy az elnök felesége.

– Kinek a parancsára nem bocsátanak be engem? – kérdezte feldúltam

– Az elnök parancsára – felelték azok. Ennek dühe ellenére is kénytelen

volt engedelmeskedni az asszony. Ki tudja, milyen szemrehányásokat vágott a férje fejéhez? Ezekről soha nem beszéltek.

Volt egy másik történet arról, hogyan lett egyszer úrrá az asszonyon a haragja. Bosszúból levelet írt egykori hódolójának, aki az elnök vetélytársa volt. Ám az elnök belépett hozzá, amíg írt, és az asszony ijedtében eldugta a levelet. A férfi megparancsolta neki, hogy adja elő az írást, de ő nem engedelmeskedett.

– Nem mint a férje, hanem mint a nemzet vezetője követelem, hogy adja át az írást! – dörögte erre a férfi, és előrántotta a kardját. Akkor a nő odaadta a levelet, a férfi elolvasta, és visszadobta az asztalra. A dühét hideg zordság

váltotta fel.

– Nem érdekel, mit írogat annak az embernek, de azt nem tűröm, hogy megtagadja az engedelmességet – mondta fagyosan.

Az elmondások szerint az asszony időről időre, amikor a büszkesége nem hagyta, hogy meghajoljon a férje akarata előtt, elment, és magára hagyta a férfit. Sokan örültek ennek, mert érezték, hatalma van a férfi felett. De bár mindkettejük haragja hosszan eltarthatott, attól függetlenül, hogy a vita lezárult-e vagy sem, mégis mindig eljött az a nap, amikor a férfi visszahívta az asszonyt, vagy a madame hívás nélkül is magától visszatért. Ilyenkor szerelmük és gyűlöletük ugyanott folytatódott, ahol abbamaradt.

Mindez azért történhetett így, mert az asszony ekkora befolyást gyakorolt a férfira testileg, lelkileg, szellemileg egyaránt, és a férfi nem ismert még egy emberi lényt, akinek mindhárom területen hatalma lett volna felette. Az asszony szép, művelt és okos volt, tele ravaszsággal és bölcsességgel, és úgy ismerte a világot, ahogyan a férfi soha, és minden helyzetben megfelelően tudott beszélni. Megsejtette azt is, hogy a férfi lelkét is táplálnia kell ahhoz, hogy elégedett lehessen. Szüksége volt a hitre, hogy amit tesz, az jelentékeny, helyes és jó, és természetéből fakadóan abban is hinnie kellett, hogy a Tao útját járja. Ezt az igényét az asszony teljes mértékben kielégítette. Imádkozott vele, ha a férfinak imádkoznia kellett, és a férfi

biztos volt benne, hogy nincs a föld hátán még egy nő, aki képes lenne boldoggá tenni egy férfit, aki egyszerre szent és katona.

Majli figyelte kettejüket, érezte a bennük lakozó erőt és kettejük vonzalmát, ami valahogy őt is bevonta a körükbe, de egyszersmind ki is zárta belőle, hiszen a férfi és az asszony a világ bármely táján kettesben éltek, mégis körbevette őket a világ.

Mindezt kedélyes nevetés és komolyan kimondott derűs szavak övezték. A madame elmesélt egy történetet egy gyermekről, aki az egyik árvaházukban él:

– Muszáj olvasnom, asszonyom? – kérdezte a kisfiú.

– Igen, muszáj, mert minden

gyereknek meg kell tanulnia olvasni.

– De nem érek rá olvasni – felelte a gyerek aggódalmasan. – Harcolnom kell az ellenséggel. Kérem asszonyom, előbb tanítson meg lőni.

A madame nevetett, amikor elmondta a történetet, de aztán komolyan folytatta Majlinak:

– Mindannyiuknak meg kell tanulnia lőni és olvasni. A mi népünk szenvedését az okozta a világban, hogy csak olvasni tanultunk meg, és lőni nem. Alakulhatott volna úgy ez a háború, hogy olyan világ szülessen, amelyben megbízhatunk bennük. De most nincs ez így. Újra és újra megszegik a nekünk tett ígéretüket – tette hozzá komoran.

Az elnök azonban nem hagyta, hogy visszatérjenek a korábbi vitához. Felállt,

hiszen már befejezte a reggelijét, és csészéjét kezébe véve megitta a maradék teáját, mielőtt távozott.

– Én még mindig hiszek az ellenkezőjében. És mivel hiszek a szövetségeseinknek, ezért elküldöm nekik Burmába a legjobb katonáimat. Ha tudunk velük együtt, vállvetve harcolni, és megnyerni ezt a hadjáratot, tudni fogom, hogy ön tévedett.

Bólintott Majli felé, és kiment a szobából, a két nőt pedig magára hagyta. Egy percig csend telepedett rájuk, mintha a férfivel együtt a nő életerege is távozott volna. Formás karjával az asztalon könyökölt, szemét lesütötte. A gondolatai a férfi körül jártak. Amikor újra felnézett, szemében aggodalom tükröződött.

– Félek. Nagyon félek – mondta

Majlinak.

– Mitől, asszonyom?

– Félek ettől a hadjárattól. Az elnök éppen a legbátrabb, legjobban kiképzett katonáinkat, a legtapasztaltabb harcosainkat akarja elküldeni, akiknek az volna a dolguk, hogy a mi országunkat védjék. Mi lesz, ha az ellenség fölénk kerekedik, amíg ők Burmában vannak? Olyan nagyra értékeli őket, olyan, mintha a saját fiait küldené el maga mellől. Mégis ragaszkodik hozzá, hogy a legjobbakat küldje el.

Angolul beszélt, mint általában, amikor a férje nem volt jelen.

– Rettegek attól, hogyan fog hatni rá, ha nem jól alakul ez a hadjárat.

– Miért ne alakulna jól? – kérdezte Majli.

A madame a fejét ingatta. Szép arcára bánat borult.

– Sokszor azt kívánom, bárcsak férfi lennék, hogy magam vezethessem a csapatokat. Azt kívánom, bárcsak napról napra láthatnám, mi történik, így amikor megnyerjük – vagy elveszítjük – a hadjáratot, tudhatnánk az igazságot, és többé nem lehetne félrevezetni minket – mondta, és sóhajtott.

Majli szíve nagyot dobbant.

– Küldjön el engem maga helyett. Ott leszek, és nyitva fogom tartani a szemem, és őszintén el fogok mondani mindent, amit látok, és mindent, ami történik.

A madame Majlira emelte átható tekintetét.

– Túl veszélyes. Nem feledkezhetek

meg az édesapjáról, sem az édesanyjáról – mondta, és szép szemét Majlin tartotta.

– Tudja, hogy most nem számítanak apák és anyák. Tudja, hogy most csak egyetlen dolog számít: az, hogy mindenki tegye a maga dolgát. Ha a katonanők képesek a férfiak mellett harcolni a háborúban, ha képesek sok ezer kilométert menetelni, akkor én is képes vagyok rá – mondta Majli halkán.

– Ez igaz. Én is tudnék az ön helyében. De milyen szerepet töltene be? Ebben az alakulatban nem lesznek nők. Jártas ön a gyógyításban?

– Nem, de összetarthatnám azokat, akik igen – felelte Majli. – Hadd támogassam a nővéreket. Gondoskodnék arról, hogy meglegyen mindenük, amire szükségük van: megfelelő szállás, élelem,

és éjszakánként velük maradnék, hogy biztosítsam a megfelelő védelmüket az idegen országban.

– Helyes. Ezt a feladatot minden bizonnyal jól el tudná látni – bólogatott lassan a madame.

– És bárhol is leszek, mindent alaposan meg fogok figyelni, és tájékoztatni fogom a látottakról, hallottakról. Én leszek az ön szeme és füle – folytatta gyorsan Majli.

– Igen, ön lehetne az én szemem és fülem – ismételte az úrnő.

Percekig szótlánul gondolkodott. Az ablakon besütött a nap, és megcsillant a tiszta zöld jádegyűrűn. Csodaszép jádekő volt, ha eladták volna, az árán többnapis élelmet vehettek volna az árvaházak valamennyi árvájának, azonban ez a

gyűrű szinte az asszony része volt, és szóba sem jöhetett az eladása. Az asszony ereje éppen a szépségében rejlett. Bárki, aki csak ismerte ezt a nőt, felháborodva tiltakozott volna az ellen, hogy eladják szépségének akár a legcsekélyebb részét. Van olyan szépség, ami még más lények életénél is értékesebb. Majliban valóságos áhítat tört fel ennek a szépségnek a látványától, és istenhez méltó hűséget fogadott érte.

A madame felpillantott, mintha megérezte volna a felé áramló melegséget.

– Megbízom önben, és felkérem, hogy tartson a csapatokkal – mondta Majlinak. – Most hagyjon magamra, én pedig előkészítem az útját.

Hatodik fejezet

Majli többet nem is találkozott kettejükkel. Visszatért a szállodájába, majd egy nap várakozás után üzenetet kapott a madame-tól: *Gondoskodtam arról, amit megbeszéltünk. Ön most térjen vissza Kunmingba, a repülőgép éjjel indulásra készen fogja várni. Remélem, hogy az édesanyja lenéz a mennyből, és helyesli, amit lát.*

Majli egész nap ki sem mozdult a szobájából. Csak enni kelt fel az ágyból, aztán visszafeküdt, és aludt tovább. Amikor végre éjfél tájban a megbeszél

helyre ment, ahol a magányos kisrepülőgép várta, frissnek érezte magát, és készen állt bármire, ami várhat rá.

A repülőgépben egyetlen ember ült. Egyszerű arcú, fiatal, egyenruhás tiszt. Majli nem ismerte őt, de a férfi szólt hozzá, a nevét is tudta, így Majlinak nyilvánvaló volt, hogy beszéltek neki róla. A felszállás után nem hangzott el több szó, hallgatagon tették meg a visszautat.

Amikor reggel hazament, csend és béke fogadta. A háza olyan nyugalmas kis helynek tetszett a hirtelen utazás és a látogatás izgalma után, hogy alig akarta elhinni, hogy ott van.

A kertben mozdulatlanul álltak a bambuszok, a kis tó sima felszínén a felhőtlen kék ég tükröződött. Alig ért az

ajtó közelébe, a kiskutya meghallotta a lépteit, és hangos csaholással üdvözölte. Kisvártatva Liu–ma lépett ki a konyhából kezében rizses tállal. Evett, és láthatóan nem számított fiatal úrnője jöttére.

– Hát megérkezett! – kiáltotta, sebtében letette a tálát, és elfutott, hogy teát és ételt szolgáljon fel.

A csendet azon nyomban az élet hangjai váltották fel. Majli majd' kicsattant a jókedvtől és az egészségtől, és szüntelenül énekelt vagy Liu–mát szölongatta. Nem kertelt az öreg nő előtt, és nyíltan megkérdezte tőle, járt–e náluk Seng, amíg ő nem volt otthon.

– Liu–ma, háborgatott téged a magas katona, amíg távol voltam? – kiáltott be az öreg nőnek a konyhába.

– Persze hogy! Sajnállak, kicsi

úrnóm! – kiáltott vissza Liu– ma.

– Miért? – kérdezte Majli. A porcelán mosdótálat az ablak mellé tette, beleállt, és a gőzölgő vízben lemosta bársonyos testét.

– Úgy bömböl, mint egy tigris. A szélrózsa minden irányába üvöltött, mert nem tudta, hol vagy.

– Te pedig semmit sem tudtál mondani neki! – kiáltott vissza nevetve Majli.

– Semmit a világon – örvendezett az öreg nő a tűzhelyből felszálló füstől köhögve. Most, hogy visszatért ifjú úrnője, az idős asszonyba is visszatért az élet. Izgatottságában kapkodott, a tárgyak kicsúsztak a kezéből, és egy tojást el is tört a padlóra ejtve. Behívta a kutyát, hogy nyalja fel, és mindent egyszerre

akart csinálni.

Majlit túláradó öröm töltötte el. Amíg él, nem feledi a Legfőbb Vezetőket, és különösen a madame–ot, akinek ő szeme és füle lesz. Ennél nagyobb örömet szerző ajándékot nem is kaphatott volna, és tudta, hogy meg fog felelni az elvárásnak; bízott magában. Jó étvággal ette a rizst, a tojást és a halat. Hozzá egy szelet barnára sült szezámragos kenyeret, amiről előbb lerágta az apró magokat. Időnként dobott egy– egy falatot a kutyának is. Gondolatai a végtelen síkságokon és hegyeken túl fekvő harctéren jártak.

– Nem kétséges, hogy mi győzünk. A katonáink feltartóztatják az ellenséget, és a világ minden népe tudni fogja, hogy milyen bátrak vagyunk, és mi fékeztük

meg a japánokat. A szövetségeseink pedig, amikor látják a sikereinket, nagyra fognak értékelni bennünket, és az ígéretükhöz is hűek lesznek – ábrándozott.

Gondolataiban a hegyek könnyű szökkenésekkel átszelhetőek, a harctér megpróbáltatásai jelentéktelenek lettek, a csapataik győzedelmeskedtek, és közöttük is Seng volt a legbátrabb és leghősiesebb ifjú tiszt. Ok ketten egyszer olyanok lehetnének, mint az elnök és a felesége most. Ám mivel nem volt álmodozó alkat, nevetett magán, és meghúzta a kutya fülét.

– Beteg leszel, ha még több kenyeret tömsz magadba, te kis bolond – mondta neki, és felállt.

Nyughatatlanul járkált fel–alá a

kertben, és azon töprengett, vajon elmondja-e Sengnek, hogy ő is Burmába készül, vagy hagyja, hadd jöjjön rá maga. Közel egy órát töprengett, de nem bírta eldönteni. Nagy gyönyörűséget lelne abban, ha elmondhatná neki, hiszen hogyan is tilthatná meg neki Seng azt, amire a madame felkérte? De Majli huncut volt, és már előre kacagott Seng elképedésén, amikor először meglátja őt együtt vonulni a csapatokkal. A nővérek minden bizonnyal teherautókkal utaznak, amíg a járművek el tudják vinni őket, és elképzelte, milyen képet fog vágni Seng, amint eldübörög mellette. Ez a gondolat annyira megtetszett neki, hogy elhatározta, inkább nem szól neki semmit. Nem bizony, és arról sem fogja értesíteni, hogy hazaért.

Aztán eszébe jutott a tábornok. Tudta, hogy hamarabb visszautazott, mint ő, hiszen az elnök mondta, hogy haladéktalanul visszaküldi a tábornokokat, hogy legyen idejük felkészülni a harcra. Bizonyára első dolga lesz szólni Sengnek, amint meglátja a nevét a névsoron. Az lesz a legjobb, ha mielőbb elmegy a főhadiszállásra, és megkéri a tábornokot, hogy tartsa meg a titkát.

Rögtön készülni kezdett. Megfésülködött, hajába piros bogyókat tűzött, magára öltötte piros ruháját és hosszú fekete köpönyegét, arcát és tenyerét megillatosította. Hamarosan készen állt az indulásra.

– Most meg hová megy, úrnőm? – kiabált ki Liu–ma a konyhaablakon.

– Dolgom van. Ha a magas katona erre jár, amíg nem vagyok itthon, ne mondd meg neki, hogy hazatértem.

Ez megnyugtatta Liu-mát, mert meg sem fordult a fejében, hogy úrnője képes meglátogatni egy férfit a saját szállásán. Liu-ma gyakran mondogatta, hogy ha egy nő egyszer átbújik egy résen a falon, akkor oda utat is épít, amivel arra célzott, hogy a nőket fallal kell körülvenni, különben az illendőségről megfeledkezve bárhova beteszik a lábukat, és bármit megtesznek.

Majli kibérelt egy riksát, és a tábornok főhadiszállására ment.

– Ha nincs szerencsém, Seng is éppen itt lesz – gondolta magában. De Seng nem volt ott.

Megadta a nevét a kapunál álló

örnek, az pedig bejelentette Majlit. A tábornok, aki már egy nappal korábban visszautazott, behívatta. Egyedül volt, és örült a társaságának. Bár olyan férfi volt, akinek soha életében nem fordult meg a fejében bensőséges viszonyba kerülni más nővel, mint a feleségével, mégis szívesen beszélgetett csinos fiatal nőekkel, hiszen biztonságban tudta magát.

Félretette a térképet, amit tanulmányozott, megigazította a gallérját, és megnézte magát egy nyitott ablakban, ami megfelelő tükörként szolgált. Amikor hallotta a közeledő lépések zaját, lesimította a haját és felállt. Majli szapora léptekkel érkezett, és önkéntelenül is a madame járását, mozgását és meleg mosolyát utánozta.

A tábornok üdvözlésképpen

meghajolt, ám Majli a kezét nyújtotta felé, ami számára oly természetes mozdulat volt. A tábornok némi habozás után maga is kinyújtotta a kezét, és futólag megfogta a nőét. Majli nevetett a hűvös kézfogáson.

– Elfelejtettem, hogy nálunk nem szokás kezet fogni. Túl sokáig voltam távol a hazámtól – mondta őszintén.

– Üljön le – szólalt meg a tábornok, és maga is leült. Orrát megcsapta a parfüm illata, és mélyen beszívta. A felesége jó asszony volt, szerette is őt, és még két fiút is szült neki, de a szülei választották őt a számára, és erről a tényről nem tudott elfeledkezni. Bizonytalan vágyakozással nézte a szép, fiatal arcot. Majli leült, köpenyét hátradobta, karját az asztalra tette, és

nyílt tekintettel nézett a tábournokra. A férfi kissé zavarba jött ettől a pillantástól, de tetszett neki. „Igaz, hogy ezek a modern nők kissé kellemetlen helyzetbe tudják hozni az embert, de kétségtelen, hogy megvan a maguk varázsa” – gondolta magában. Nem akart volna ilyen feleséget magának. Jobb, ha az ember életébe nem kerül túl sok varázslat. Ám mégis szívesen nézett ilyen hosszan egy ilyen nőt, amíg nem terhelte felelősség azért, amit a nő mond vagy tesz.

– Valahányszor eljövök önhöz, mindig segítséget kérek öntől – kezdte Majli hízelegve. Sengnek soha nem szokott hízelegni. Vele mindig könnyörtelen és incselkedő, és mindig kimondja azt, amire gondol. Az ösztöne azonban azt súgta, hogy ne keltse azt a

benyomást a tábornokban, hogy egyenrangúnak gondolja magát vele.

– Mindig örömmel segítek önnek – felelte a tábornok mosolyogva.

– Láttam már azoknak a nővéreknek a névsorát, akik elkísérik Burmába a csapatokat? – kérdezte Majli.

– Még nem, túlságosan lefoglaltak a hadjárat egyéb részletei.

– Akkor időben érkeztem – mondta Majli, és kissé közelebb hajolt a tábornokhoz. – Tudja, hogy a Legfőbb Vezetőknél jártam. Beszéltek önnek rólam? – folytatta halkán.

– A madame–mal nem találkoztam, az elnökkel pedig csak katonai kérdésekről beszéltünk.

– A madame engem kért fel, hogy a nővérek felügyelőjeként tartsak velük.

– A madame azt tesz, amit akar – mosolygott a tábornok. – De nem fiatal ön egy ilyen feladathoz?

– Fiatal vagyok, de nagyon erős – mosolygott Majli játékosan. – Bírom a gyaloglást, elviselem a hőséget, és bármilyen ételt megeszem.

– Mint egy jó katona. És mit óhajt? Nem az én közvetlen parancsnokságom alá tartozik, és jelentenie is másnak kell – mondta, és keresgélt a papírjai között. – Itt van, Pao Csen a felettese.

Majli gondosan megjegyezte a nevet.

– Értem, Pao Csen. De nem ezért jöttem önhöz.

– És mikor mondja el, hogy miért jött? – kérdezte még mindig mosolyogva, és hátradőlt a székében. – Nézze ezt a

rengeteg papírt az asztalomon. Mindegyiket cselekedetre kell váltanunk, pedig milyen kevés időnk van hátra az indulásig! Már így is túl sokat késlekedtünk.

– Gyors leszek. Rövid a mondanivalóm, mégis nehezemre esik kimondani. Azt kérem, hogy senkinek ne mondja el, hogy én is megyek.

Most, hogy eljutott a kéréséig, képtelen volt kiejteni a száján Seng nevét. Arcába vér szökött, szeme megrebbent, amikor a tábornok rápillantott.

– És miért kéne ilyen titokban tartanom a nevét? – kérdezte a tábornok meglepetten.

Látta, hogy a tábornoknak fogalma sincs arról, mi lehet az oka, ezért bátran folytatta:

– A fiatal parancsnok, az, akit nemrégiben léptetett elő... – Ling Seng?

– Igen. Szóval, szeretném, ha nem tudna arról, hogy én is megyek. –Ah.

– Balga gondolatokat őriz rólam – folytatta ismét elpirulva – és... és jobb volna, ha nem találkoznánk. Úgy értem, mindkettőnknek nagy feladata van, és nem akarom, hogy...

– Ön nem őriz balga gondolatokat róla? – mosolygott incselkedve a tábornok.

– Nem, egyáltalán – vágta rá Majli. – Jól kell végeznem a munkámat, és nem akarom, hogy rajtam járjon az esze. Neki is meglesz a maga feladata és nekem is, és nem akarom tudni, hogy ő mire gondol. Ráadásul, ha megtudja, hogy megyek, talán megpróbálna

megakadályozni az utazásban.

– Aligha teheti ezt, ha egyszer a madame kérte fel önt.

– Ön nem ismeri a parancsnokot – mondta Majli komolyan.

– Azt hiszi, ő döntheti el, hogy én mit tegyek és mit ne.

– Más szóval szereti önt – nevette el magát a tábornok.

– De én nem akarom, hogy szeressen – tört ki Majli szenvedélyesen.

– Most nincs itt az ideje ilyesminek.

A tábornok csendesen rázkódott a nevetéstől, aztán megtörölte a szemét.

– Legyen úgy, ahogyan ön szeretné. En most egy hadjáratot fogok vezetni, és egyetérték önnel abban, hogy az a legjobb, ha nem tud önről semmit. Ha megsérül, van esélye annak, hogy

találkoznak egymással, ám ha nem, akkor aligha fogja megtudni, hogy ön is velünk van.

– Ezt kívánom én is – felelte Majli.

Most pedig, hogy elérte, amit akart, egy pillanattal sem kívánt tovább maradni. Arra gondolt, mennyire zavar egy férfit, hajót tesz egy nővel, a nő pedig tovább lábatlankodik, különösen, ha a férfi nem biztos abban, hogy valóban helyesen cselekedett.

– Nagyon kedves öntől. Ön egy jó ember – mondta felállva, tenyerével az asztalra támaszkodva. – ígérem, hogy lelkiismeretesen fogom végezni a feladatomat, és ha bármiben a szolgálatára lehetek, csak szóljon.

A tábornok bólintott, testét meleg pezsgés hatotta át, mintha forralt bort

ivott volna.

Ebben a pillanatban egy katona lépett be, és jelentette, hogy odakint várakoznak a szakaszok parancsnokai, ahogy a tábornok elrendelte.

– Ja, igen. El is felejtettem. Engedje be őket.

Majli ijedten kapta az arcához a kezét.

– Ne, előbb hadd menjek ki!

– Ja, persze. El is felejtettem, hogy ő is köztük van. Nos hát, mondja meg nekik, hogy várjanak egy percet – fordult a tábornok a katona felé.

A katona kiment. Majli újra kifejezte a köszönetét, aztán elbúcsúzott, és ő is kiment. Félt attól, hogy Seng valahol a közelben lehet, ezért felhajtotta köpönyege gallérját, leszegte a fejét, és

szapora léptekkel távozott. Nem látta őt sehol, ezért biztonságban érezhette magát.

Így is lett volna, ha a katona, aki bejelentette a parancsnokokat, nem lett volna olyan mocskos szájú, amilyen. Szívesen sütött el vaskos tréfákat, és vihogva ment vissza a három parancsnokhoz, mondván, várniuk kell egy percet, mert a tábornoknak olyan látogatója van, akit nem láthatnak.

Ok hárman egymásra néztek, de a felettesük iránti tiszteletből nem szóltak egy szót sem.

– Nem gondoltam volna, hogy ilyen ember – jegyezte meg Seng, amikor a katona magukra hagyta őket.

– Nem is – felelte a második parancsnok. – Az alantas emberek mindig

készek a gyalázatos beszédre, különösen, ha a feljebbvalóikról van szó.

A három parancsnok az udvar felé eső kisebb szobában várakozott, ahonnan egy folyosó vezetett az udvarra. Nyitott ajtaján a harmadik parancsnok kipillantott.

– Én mindenesetre látok egy nőt – szólalt meg önkéntelenül.

Mindhárman az ajtóhoz léptek, és egy futó pillanatra mindhárman látták a karcsú, magas nőt, amint köpönyegébe burkolózva kifelé siet. Seng rögtön felismerte. Sok nő hord ilyesmi köpönyeget, de tudta, hogy ezt a nőt ismeri, annál is inkább, mert a gallért tartó kezén megcsillant a zöld jádegyűrű.

Szavakkal le sem lehet írni, milyen rémület és düh öntötte el a testét. Hát

végig itt töltötte azt az időt, amíg távol volt az otthonától? Éppen idejött volna? Éppen a saját tábornoka a vetélytársa?

A katona visszajött, mielőtt még Seng gondolkodhatott volna.

– A tábornok hívhatja önöket – mondta.

Nem maradt idejük. Seng kénytelen volt parancsnoktársaival együtt bevonulni a tábornok szobájába. A tábornok a székében ült kipirulva, csillogó szemmel. A három parancsnok vigyázzban állt és tisztelgett. Seng orrát megcsapta a levegőben lebegő parfüm édeskés illata.

– A magas katona nem járt erre – mondta Liu–ma Majlinak, amikor újra belépett a kapun.

– Akkor jó – sóhajtott Majli könnyelműen. Boldog és izgatott volt.

Levette a köpönyegét és átöltözött, de izgatottsága nem csillapodott. Hol kiment a kertbe, hol meg vissza a házba. Ha most Seng beállítana, bizonyosan nem mondana neki semmit. Csak játszanának, vitatkoznának, hárítanak a szerelmüket, ahogy szokták, aztán elköszönnének egymástól, és hagynák, hadd jöjjön, aminek jönnie kell. Majli az elfojtott nevetéstől és vidámságtól izgatottan játszott a kiskutyával és bolondozott Liu-mával, amíg az öreg nő ki nem jött a béketűrésből.

– Már nem gyerek maga – korholta Majlit. – De esküszöm, örülnék, ha az lenne, mert akkor most jól elfenekelhetném. Adja az ég, hogy hamarosan férjhez menjen, engem nem érdekel, ki lesz az. Már arra is

gondoltam, hogy magam keresem fel a magas katonát, hogy az övé lehet, nem is kérek magáért semmit, csak örülnék, ha végre egy kis nyugtom lenne.

– Nem lenne nyugtod! – nevetett Majli. – Neked is velem kéne jönnöd, hogy gondomat viseld, és nagyon jól tudod, mi ketten mennyit szoktunk veszekedni.

– Akkor legalább vele együtt lehetnék magával szemben, kis démon – felelte az öreg nő.

Az igazság azonban az volt, hogy lassacskán ő is megkedvelte a magas, fiatal katonát, és éppen aznap határozott magában, hogy talán valóban jobb lenne, ha fiatal úrnője hozzámenne feleségül, hiszen ki más venne el egy ilyen szabad lelkű, vadóc teremtetést? Egy jóra való

úriembernek csendes és engedelmes feleség kell. Liu–ma biztosra vette, hogy Majli egy átlagos férfinak soha nem lenne jó felesége. Így el is határozta, hogy amikor Seng legközelebb meglátogatja őket, akkor finoman a tudtára adja, hogy változott a véleménye, és támogatja őt. Türelmetlenül várta a találkozást, és egy pillanatig sem kételkedett benne, hogy újra el fog jönni, hogy úrnője felől érdeklődjön, mint már annyiszor.

Ám Seng egyszer sem jött, és Liu–mát lassan aggodalom fogta el.

– Csak nem ment el háborúzni a magas katona? Eddig soha nem maradt ilyen sokáig távol a házunktól – mondta Majlinak a második nap délután.

– Ugyan, mit törődünk mi azzal,

hogy elment–e vagy sem? Nem törődünk vele, igaz, kiskutyám? – felelte Majli a kutyát dédelgetve.

– Én már úgy megszoktam azt a nagy laklit.

– Akkor úgy látszik, neked jobban hiányzik, mint nekem – felelt Majli nevetve.

Majli még magának sem vallotta volna be, hogy ő is eltöprengett rajta, vajon miért nem jött el Seng.

Attól a naptól fogva többet nem beszélt Sengről. Valójában idő sem lett volna rá, mert másnap korán reggel küldönc tudatta vele, hogy a feletteséhez, Pao Csenhez kell mennie további utasításokért.

Amikor az üzenetet megkapta, úgy ítélte, itt az ideje, hogy elmondja Liu–

mának, mi következik, így miután megreggelizett, és az öreg nő bejött elvinni az edényeket, cigarettára gyújtott és így szólt:

– Liu–ma, mondani akarok neked valamit.

– Akkor mondja – felelte az öreg nő, karjait összekulcsolva a köténye alatt.

– Elmegyek – bökte ki Majli. – Kaptam egy bizonyos feladatot a Legfőbb Vezetőktől, amiről most nem beszélhetek, de el kell végeznem.

Liu–ma nem szólt semmit, de meglepetésében még a szája is kinyílt, úgy meredt Majlira.

– Még nem lehet tudni, melyik nap megyek, de a ma reggeli küldöncöt a felettesem küldte, el kell mennem hozzá, hogy tudjam, mit kívánnak tőlem. Te itt

maradsz, amíg én vissza nem térek, gondoskodsz a kutyáról és a házról. Ha magányos vagy, magad mellé vehetsz egy másik asszonyt.

Mivel Liu–ma hosszú élete során hozzászokott a változásokhoz, és mivel hallotta, hogy Majli kitől kapott parancsot, így eszébe sem jutott, hogy hangosan ellenkezzen. Ám mivel nem tetszett neki az, amit hallott, és a nagy kérdésekben nem foglalhatott állást, ezért az apróságokkal szemben kelt ki magából.

– Minek nekem ide egy másik asszony, akit etessek, akivel beszélgetnem kelljen, és akire folyton odafigyeljek? Inkább maradok egyedül a kutyával, őt legalább ismerem.

– Tégy úgy, ahogy jónak látod,

egyedül csak azt kérem tőled, hogy a ház maradjon meg az otthonomnak – felelte Majli barátságosan.

– Hát én még abban sem vagyok biztos, hogy ezt meg tudom ígérni – igyekezett Liu–ma durcásan válaszolni. – Ez itt nem az én szülőföldem, nem az én vizem, és egyáltalán, honnan tudhatnám, hogy visszatér–e még. Még az is lehet, hogy meggondolja magát, én pedig majd itt várhatok magára, amíg meg nem halok. Ráadásul úgy fogok meghalni, hogy semmi egyebem nem lesz, csak egy kutya az ágyam mellett.

Ugyan, ne mondj már ilyen szamárságokat! – nevetett Majli. – Csak akkor maradj, ha szeretnél, ha meg nem akarsz, akkor zárd be a házat jól, és ha el akarsz menni, hát menj, a kutyával vagy

nélküle. Egyáltalán, intézz mindent úgy, ahogyan neked megfelel, te jótét lélek.

Majli így megszüntetett minden elégedetlenségre való okot, de ettől csak még zsémbesebb lett az öreg nő. Az edények hangosan zörögtek a kezében, amint eltette őket.

– Miért bíznak Önre ilyen feladatot? Fel nem foghatom.

– Kérdezd meg a madame–ot. Én magam sem tudom, hogy miért engem küldenek, de így van, és mennem kell.

– De hiszen nem is ismeri önt, nem is tudja, milyen akaratos, gyökértelen férfi–nő is maga! – kiáltott fel Liu–ma. – És mit fog csinálni, puskát vesz a kezébe, és ott fog menetelni a magas katona oldalán?

Majlit a kérdés mélyen megbántotta.

Olyan dühös lett, hogy arcul csapta Liu-mát.

– Figyelj a nyelvedre! Azt sem tudom, hogy oda küldenek-e, ahova őt! Milyen romlott elméd van, ami folyton a kéjelgés és a bujálkodás körüljár! – kiabálta.

Erre már Liu-ma is kihúzta magát.

– Tisztességes nő vagyok, és azon jár az eszem, hogy végre férjhez adjam magát, hogy tisztességes asszony váljék önből, ahelyett, hogy korlátlanul lebegjen a világban! Egy tisztességes nő férjnél van a négy fal között, és gyermekeket szül.

– Ne álmodozz! Talán házasságkötésnek és gyerekszülésnek van itt az ideje? Annak, hogy az ember falak mögött élje az életét?

Majli kemény hangja megijesztette Liu-mát, ezért inkább megőrizte a nyugalmát, de ajkát sértődötten lebiggyesztve ment a dolgára. Majli készen állt arra, hogy parancsot teljesítsen, dühe pedig hallgataggá tette, és őszintén úgy gondolta, hogy nem Seng miatt megy nyugatra, hanem azért, hogy mások hasznára legyen.

Gyalog ment oda, ahova hívták. A kapuhoz érve más nőket is látott befelé igyekezni, mindannyian fiatalok, erősek és komolyak voltak. Csatlakozott hozzájuk, és velük együtt ment be egy nagy terembe, ahol két férfi ült egy-egy asztalnál, akik felvették az adataikat, és jobbra vagy balra irányították őket, hogy ott várakozzanak.

Amikor ő következett, nem a

többiekkel kellett mennie, hanem egyenesen bevezették egy nyitott ajtón. Ott éppen az az ember várta, akivel néhány napja együtt utazott visszafelé a repülőgépen. Amikor meglátta, eszébe jutott, hogy a férfi egy semleges köszöntésen kívül semmiféle közlésre nem hajlott. Ez nem volt másképp ez alkalommal sem, Majli pedig nem utalt a korábbi találkozásukra. Ott állt előtte, amíg a hivatalnok helytel nem kínálta, aztán megvárta, amíg áttanulmányozza az asztalán lévő papírt.

– Már megkapta az utasításait – nézett fel a papírról.

– Csak részben – felelte Majli.

– Itt vannak felsorolva a feladatai.

Olvassa végig, és szóljon, ha valamit nem ért – mondta a nő felé nyújtva a papírt.

Majli figyelmesen végigolvasta. Mindent érthetőnek talált. Valóban mindent leírtak sorban, beszámozva. A hivatalnok mozdulatlanul várt, amíg ő olvasott.

– Mindent ért? – kérdezte.

– Mindent.

Az ön kötelessége lesz minderről gondoskodni. Ha ezek közül valami nem teljesül, akkor önön fogom számon kérni. A munkatársa Csung Liang–mo vezető orvos lesz, önök ketten lesznek a betegek és sérültek ellátásának felelősei. A nővérek kettejük vezetése alatt fognak dolgozni. Gyógyítási és műtéti kérdések felelőse a doktor lesz, ön pedig minden, a nővérekkel kapcsolatos feladaté: önnek kell biztosítania, hogy megfelelő élelmük, szállásuk és felszerelésük

legyen. Ha eltérő a véleményük, akkor forduljanak hozzám, én fogok dönteni a vitás kérdésekben, ebben az esetben további vitának helye nincs.

Beleegyezése jeléül Majli lassan meghajolt. A hivatalnok megnyomott egy csengőt az asztalon, mire egy katona lépett be.

– Hívja be Csung doktort – utasította a hivatalnok.

Csendben, mozdulatlanul ült, amíg egy másik férfi be nem lépett a szobába. Majli mostanra bizonyos türelmetlenséggel várta, hiszen együtt kell majd dolgozniuk, és az jutott eszébe, ha nem szimpatikus neki a férfi, akkor sokkal nehezebb lesz együttműködni vele. De az első pillanattól fogva megkedvelte őt, amint belépett. Csung

Liang–mo alacsony, keménykötésű férfi volt, feje, arca is kerek, szája és szeme türelmet sugárzott, tekintete értelemről csillogott. Nem volt sem túl visszahúzó, sem tolaodó. Úgy köszöntötte Pao Csent, mintha barátok lennének, majd leült. Pao Csen felélénkölve mutatta be Majlit:

– Wei Majli lesz az ön munkatársa, akiről már beszéltünk önnek. Mindketten megkapták a feladataikat, javaslom, hogy beszéljék meg egymás közt a teendőket. Menjenek át a másik szobába, amíg én a munkámat végzem.

Dr. Csung felállt, könnyedén elmosolyodott, és magával hívta Majlit, aki szintén felállt, és követte az orvost a másik szobába, ahol mindketten leültek. Elővett egy Majliéhez hasonló papírt, és

átnyújtotta neki.

– Olvassa el az én munkaköri leírásomat, én pedig elolvasom az önét, így mindketten tudni fogjuk, mik a feladataink.

– Itt van az enyém – adta át Majli a sajátját, és néhány percig csendben tanulmányozták a papírokat.

– Furcsa egy ember ez a Pao Csen – jegyezte meg a doktor. – Inkább leír valamit, mint hogy szóban elmondja, de kristálytisza az elméje, és nem szokott hibázni. Nem a szavak, hanem a tettek embere, és aligha tudnék nála alkalmasabb embert a hadjáratnak erre a szerepére. Ön nagyon fiatal – nézett kedvesen Majlira. – Kellett már nehézségekkel szembenéznie az életében?

– Még nem – vallotta be Majli. – De kész vagyok megküzdeni velük.

– Komoly viszontagságok várnak ránk, nehéz hadjáratra készülünk – folytatta az orvos szelíden. – Az elnök hatalmas kötelességet rótt a katonáira. Az egyedüli parancs az, hogy nem adhatjuk meg magunkat. Talán meghalunk, de nem adhatjuk fel a küzdelmet.

– Az elnök parancsa – ismételte Majli, és eszébe jutott a hadvezéri arc, az izzó szempárral.

– Sok sebesültünk lesz, fel kell készülnünk arra, amikor a csata elkezdődik, és attól fogva sem nappal, sem éjjel nem lesz pihenés – folytatta a doktor.

Kibírom evés és alvás nélkül is – mondta Majli lehajtott fejjel. –Csupán

egyetlen kérdésem van: mikor indulunk?

– Erre a kérdésre senki sem tudja a választ, mert gondosan el van zárva a Legfőbb Vezető fejében. Akkor indulunk, amikor ő jelt ad. De mindannyian készen állunk, sőt, egy szakasz már el is indult, kettő pedig a következő napokban követi őket. Utánuk megyünk mi, de az is lehet, hogy velük együtt.

Ezt hallva Majli szívében kérdés fogalmazódott meg: Talán Seng szakasza az, amelyik már el is indult? Ezért nem járt felé? De ugyan ki válaszolhatna egy olyan kérdésre, amit csak a szíve tett fel? Szótlanul ült, és az orvos türelmes, kerek arcát nézte.

– Még azt sem tudjuk biztosan, hová vezényelnek minket. Egyesek szerint Indokinába, mások szerint viszont

Burmába megyünk, ahol a fehér emberekhez csatlakozunk. Olyanok is vannak, akik úgy gondolják, hogy mindkét helyre. Nem tudhatjuk, amíg el nem indulunk.

Majli szívébe újabb kérdés nyilallt: Mi van, ha két különböző irányba tartanak?

Ki adhat választ a szív kérdéseire? Nem tudta kimondani, és egy pillanat múlva felállt.

– Álljon készen, hogy bármelyik pillanatban indulhasson – mondta az orvos.

– Készen fogok állni.

Hetedik fejezet

Majli korholta magát. Az ilyen időkben, amikor az ellenség fenyegeti a népüket, amikor lehet, hogy elvágják a Burmába vezető főutat, akkor ő mi joga gondol magára és a szíve vágyára? Ez most nem a szerelem ideje. Ezt gyakran mondogatta Sengnek, de közben maga sem hitte eléggé. Ám ezeket a komoly férfiakat látva, akik mások életéért is küzdenek, már valóban elhitte. Egy pillanatig a saját életét féltette. Vajon van benne elég erő és bátorság a sebesültek és a halottak látványához, ahhoz, hogy sok

száz kilométeren keresztül, úttalan utakon és a legsűrűbb dzsungelén át utazzon gyalog, társzekérrel, vagy ahogyan csak lehet? Most már késő lett volna meggondolni magát. És vajon ha mégis visszavonulna, hogy tudná elviselni a várakozást és a tétlenséget? Úgy érezte, az egész város üres lesz, ha Seng elmegy, ő pedig ott marad. Akár találkozik vele, akár nem, mégis jó lesz tudni azt, hogy ő is nyugatra megy, amikor Seng, és mindketten ugyanabban a hadjáratban vesznek részt az ellenséggel szemben.

– Mi az utasítása számomra? – kérdezte dr. Csungot.

– Jöjjön be az irodámba mindennap, és segítsen összekészíteni a szükséges felszerelést, amit magunkkal kell vinnünk. Semmi egyébünk nem lesz, csak

amit viszünk.

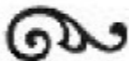
– Itt leszek holnap reggel – felelte Majli.

A következő tizenegy napon minden reggel megjelent dr. Csung-nál, és késő estére ért haza. Liu-mának többet nem szólt Sengről – csak egyszer, amikor az öreg nő érdeklődött felőle.

– Vajon hol lehet a magas katona? – kérdezte az idős asszony.

– Egészen biztosan elvezényelték Indokínába. Sokan mentek oda – felelte Majli nyugodtan.

Egy pillanatig magán érezte Liu-ma éles, kíváncsi tekintetét, de megőrizte a nyugalmát, ez pedig visszatartotta az öreg nőt, és ettől kezdve nem szóltak többet Sengről.

Majli eddigi élete teljesen átalakult, és előre látható volt, hogy a következő hónapokban új rendező elv fogja alakítani. Reggelente korán kelt, és felkészült a rá váró egész napi munkára. Korábban soha nem kellett egész nap dolgoznia, de mostantól nem voltak tétlen órái. Reggelizés után sötét ruhába bújt, és két kilométert gyalogolt a házig, ahol a kórházi felszerelést tartották. Akármilyen korán is ment, a doktort mindig ott találta. Jóságos arcából kifésült hajjal, vörösre fagyott kezekkel készítette össze az eszközöket, amiket egyedül csomagolt, kötözött be, ha nem volt senki, aki segítsen neki. Hamarosan a

hosszú, deszka- és kartondobozokkal teli teremben egyre több férfi, és nő dolgozott: katonák, ápolónők, hivatalnokok, akik fadobozokat szögeitek össze és a készletlistához igazítva készítették össze a gyógyszereket viaszosvászonba tekerve. A terem egyik végében egyre nagyobb halmot alkottak a gyógyszeres és kötszeres ládák. Mindegyiket egyenként meg kellett mérni, hiszen nem lehettek nehezebbek, mint amekkorát egy ember képes elvinni a hátán.

Csung az első napon azzal bízta meg Majlit, hogy nézze át a nővérek számára szükséges eszközöket, és egy egész kötegnyi listát nyújtott át neki.

– Legyen szíves, ellenőrizze a csomagokat, és ha valami hiányzik,

pótolja – mondta neki angolul.

Mindig angolul beszélt hozzá, hiszen valahonnan Fukien tartomány eldugott szegletéből származott, ahol egészen más nyelvjárásban beszéltek. Ám az angolt könnyen és jól használta, mivel talán több időt töltött külföldön, mint a hazájában, és a német és a francia nyelv hasonlóan nem okozott problémát számára. Alacsony, zömök természetével külseje nagyon is szokványos volt, egyedül keze finomsága sugallta sebész létét. Akkoriban Majli még keveset tudott, és eszébe sem jutott, hogy kímélje az orvos kezét, ám eljött az az idő is, amikor mindig ott termett, ha a doktor nehéz vagy ormótlan tárgyat akart emelni, nehogy kárt tegyen életmentő kezében.

Csung doktor nem kímélte magát semmitől. Úgy vetett a hátára súlyos dobozokat, mint egy hordár, hogy megállapítsa, mennyire lehet vállon egyensúlyozva szállítani. Ládákat szögeit, és puszta kézzel szedte fel az üvegcserepeket, ha eltört egy–egy gyógyszeres fiola. Időnként meg is vágta magát. Mindenütt ott volt, és kedvesen, csendben, serényen tette a dolgát.

A gyógyászati eszközök kupacai, a férfiak és nők tömege lassan átlátható sorokba rendeződött. Minden és mindenki készen állt az indulásra. Majli eljött, hogy személyesen megismerkedjen az ápolókkal. Legalább hatvanan voltak. Volt köztük élénk és lomha is, de mindannyian szívesen mentek, mert úgy érezték, fontos, szükséges munkát fognak

végezni. Négyükkel azonnal megismerkedett, mert mindig tette készen a közelében álltak. Az egyiküknek, egy diáklánynak Han Sziucsen volt a neve, akinek a családja a nankingi mészárlás áldozata lett. O azért menekült meg, mert másik városban járt iskolába. Kerek arcú lány volt, aki az őt ért csapások ellenére sem veszítette el vidámságát, ám szenvedélyesen gyűlölte az ellenséget, és mindenre kész volt, hogy elégtételt vegyen. Párnás kezén, hegyes ujjain mindig sebek éktelenkedtek, mert vékony, halvány bőrét könnyen kikezdte a fagy. A szája és az arca rózsás volt, és folyton elvörösödött. Majli először a kezére figyelt fel, mert egyszer őt hívta, hogy csomagolja vissza a kibomlott kötszert,

és a fehér géz vérfoltos lett.

– Kinek a vére ez? – kérdezte.

A lány a szégyentől vörösen mutatta finom vonalú, vérző, sebes kezét.

– Jöjjön, beolajozom és bekötöm. Milyen munkát tud végezni ilyen kézzel?

Attól fogva Majli minden reggel ellátta a kezét, és így ismerte meg a lányt, aki mindig elpirult, nevetett, és legyintett, hogy nem kell törődni az ő kezével.

A második nővér egy sápadt, vékony, alacsony lány volt, a neve Tao An-lan. Tiencsinből származott, és hozzá szokott a gazdagsághoz és a városi élethez. A szüleivel együtt menekültek el az ellenség elől. Az édesanyja nem élte túl a viszontagságokat, a két bátyja pedig egy csatában esett el. A lány kettesben maradt öreg apjával, aki gyenge volt már,

így mivel maga nem mehetett, a lányát biztatta, hogy bosszulja meg a bátyjai halálát. Ám a lány vonakodott elhagyni őt, tudva, hogy nem lesz más, aki ápolja, ezért az apa megmérgezte magát. A lány holtan találta egy reggel, és tudta, immár nem szegülhet szembe apja kérésével.

A harmadik egy szép lány volt, Szung Hszie-jing. Őt nem érte semmilyen súlyos csapás, de mélyen megérintette a város bombázása, mivel ő itt nőtt fel, és idetartozott. Buzgóságának alapja a hazaszeretet volt, ami talán inkább vágyakozás volt a változás és az utazás iránt, ám ő ezt mégis hazaszeretetnek ítélte.

A negyedik ápoló, akivel Majli összeismerkedett, nem lány volt, hanem egy fiatal özvegy, aki nem akart beszélni

az átélt borzalmakról. Katonaként szolgált északkeleten, elfogták, de megszökött, és sok–sok vargabetűt követően végül itt kötött ki. Amikor megtudta, hogy csapatok indulnak nyugat felé, ő is jelentkezett. A neve Mao Csi–ling volt.

A többiekhez hasonlóan ők is megtanulták, hogyan kell ellátni a sebesülteket és a betegeket. Voltak olyanok, akik többet tudtak, mint az átlag, de valamennyit mindenki tudott.

Ők négyen önként csatlakoztak Majlihoz, de rajtuk kívül még ott voltak a többiek is, akik mind vezetőjüként ismerték el őt, maguk közül valónak, de felettük állónak. Majli megváltozott ettől. Egész eddigi életében nem kellett másokra gondolnia, most azonban

mindezért a sok nőért ő vállalt felelősséget. Egész nap dolgozott, éjjelente viszont arra riadt fel, nehogy elfelejtsen valamit, amire szüksége lenne a dzsungel mélyén, hogy megelőzhesse valakinek a halálát. Nem voltak könyvek, ahonnan bármit is megtudhatott volna a menet útvonaláról, ezért elkezdett olyan embereket keresni, akik már jártak nyugat felé. Kikérdezte a teherautósofőröket, hordárokat, katonákat és vándorkereskedőket, és mindenkit, aki csak járt már azon a vidéken.

– Milyen az idő arrafelé? – kérdezte.

– Olyan forróság van, hogy a forró teát is hűvösnek érzi.

– Annyit esik, hogy a ruha megpenészedik az ember testén és lefoszlik róla.

– A rovarok égi áldásként tekintenek az arra járóra.

– A kígyók az ösvény közepén lepik meg az embert és úgy köszöntik, mintha ő lenne a mindennapi betevő falatjuk.

– A fákról mérgező növények indái nyújtózkodnak.

– A nap leperzseli az ember haját, bőrét.

– Az ember szörnyű lázat kap ott, amitől úgy reszket minden porcikája, mint a nyárfalevél.

– A folyók nyugodtak és simák egészen addig, amíg az ember a közelükbe nem megy. Olyankor aztán tengerré duzzadnak, és elnyelik a partra merészkedőt. A folyami istenek hatalmasak és gonoszak arrafelé, és mindannyiukat megvesztegette az

ellenség – mondta egy öregember, aki egyszer valahol beleesett egy folyóba, és a lábából csak egy hitvány csonkot hagyott egy krokodil.

Majli mindannyiukat végighallgatta, és különböző elmondásaikból leszűrte azt, milyen veszélyeket tartogat számukra az ország, amelyen át kell vonulniuk: a testet megterhelő, szokatlan időjárást, betegségeket, balszerencsét. Az ő feladata, hogy ezeket a veszélyeket amennyire csak lehet, elhárítsa. Csung doktor gondoskodott az orvosságokról, Majli pedig a nővérek számára váltás bőrcipőt szerzett be, és azon a vidéken készült sűrű kelmét, amivel betekerhetik a lábukat, hogy védjék a rovarok csípéseitől. Csíkokra hasított vászonról, amivel a moszkítókat tarthatják távol,

ezenkívül kis helyen tárolható, tápláló ételekről gondoskodott: sózott húst, tofut és cukrot csomagolt kis dobozokba a nővérek számára. A csomagnak kicsinek és könnyűnek kell lennie, mert ha nem lesznek hordárok, akkor mindenkinek magának kell cipelnie a holmiját, és senkit sem szabad túlterhelni, hiszen a dzsungelben már a levegővétel is megerőltető. Épp elég történetet lehetett hallani az idegen katonákról, akik annyi mindent cipeltek a hátukon a kényelmük érdekében, hogy végül csak egészen lassan tudtak haladni, és egyszerűen nem tudtak lépést tartani az ellenséggel.

Egyszer Majli egy öreg katonával beszélt, aki délről tért vissza egy csatából.

– Olyan legyek talán, mint az idegen

teknősbékák, akik külön cipelnek téli és nyári ruhát, vízhatlan csizmát és esőkabátot, ágyneműt, élelmet, szalmakalapot, esőkalapot, és minden egyebet, épp csak a házukat nem? – nevetett megvetően és köpött. – Nekem elég egy fegyver, annyi töltény, amennyit csak szerezni tudok és egy váltás szalmafonatos szandál. Jó nekem az az étel, amihez útközben hozzájutok, és miért kéne félnem az esőtől?

Valójában minden katona hozzá hasonlóan gondolkodott: csak azt akarták magukkal vinni, ami harc közben hasznukra lehet. A fegyverüket még saját maguknál is fontosabbnak tartották, és éberren őrizték a lőszerkészletüket, mert lőszert még azok is loptak a bajtársaiktól, akik mást sosem.

Végre elérkezett a nap, amire mindannyian vártak. A tábornok türelmetlenül, ingerülten várta a parancsot odafentről, és már tizenegy napja készen állt. Amerre csak járt, mindenhol átkozódott, szitkozódott, hogy biztosan valami trükk miatt halasztódik az indulásuk. Ugyan miért is rostokolnak még mindig itt, ha egyszer az ellenség napról napra erősebb? A déli szigeteken a fehér emberek újabb és újabb vereségeket szenvedtek, és most már a hegyi barlangokban kénytelenek meghúzni magukat, mint az állatok. Aztán egyszer csak megkapták a parancsot az indulásra, és a tábornok egy órán belül továbbadta mindenkinek. Hamarosan mindenki tudta, hogy másnap hajnalban kezdetét veszi a hosszú vonulás.

Aznap éjjel Majli nem tudott elaludni kicsi házacskájában. Háromszor is kimászott az ágyból, hogy ellenőrizze a felszerelését. Minden oda volt készítve a székre: olyan egyenruha, mint a katonáknak, pisztoly, a zsákja, mellette a nehéz cipő. Még egyszer kinyitotta a zsákját, és átnézte a tartalmát. Volt egy zsebes derékszíja, amiben a pénzt tarthatta a kabát alatt.

Az éj leple alatt Liu–ma lopózott be a szobájába, kezében egy aprócska táskával, ami alig volt nagyobb a tenyerénél.

– Mi van, ha egy gomb leszakad? –
suttogta, és Majli kezébe adta.

– Egy ilyen apróság komoly bosszúságot okozhat.

Majli kinyitotta a varrókészletet,

benne rövid kínai tűk, cérnatekercecsek, és egy éles kis acélolló mellett két rézgyűszű, néhány nyugati csontgomb, és hat nyugati biztosítótű volt szépen elrendezve. Vajon honnan szerzett efféle luxuscikkeket Liu–ma?

– Látod, ez nem jutott eszembe, de erre valóban nagy szükség lehet – mondta Majli.

– Ugyan miért jutna eszébe ilyesmi, amikor mindig én szoktam varrni magának? De most ki tudja, egyáltalán lesz–e még szüksége rám? – mondta, és elcsuklott a hangja. – Olyan ön nekem, mint egy állandóan galibát okozó gyerek, de nagyobb baj lesz nekem ön nélkül! – zokogta.

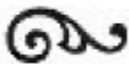
– Visszajövök. Csak várj itt rám, és meglátod: visszajövök, megígérem

neked.

– Az ígéreteket csak az ég teljesítheti be – felelte az öreg nő, és elment, ruhája ujjával törölgetve a könnyeit.

Majli a sötétben visszafeküdt az ágyba. Most, hogy indulni készült – és talán valóban soha nem tér vissza –, minden összezavarodott benne. Miért is megy el? Nem igazán fontolta meg ezt a döntést, részben magányosságából, részben a Seng iránti bonyolult szerelméből fakadt, és részben abból, hogy valóban hasznossá akart válni a népe számára. Most mindez egy egészet alkotott: Majli indulni készült. Tudta, hogy Burma Kína egyetlen kapuja a világ többi része felé, és ezt a kaput nyitva kell tartani, hiszen egyedül ezen keresztül

érkezhet segítség az ellenséggel szembeni háborúban.

Valóban Burma kapujának nyitva tartása volt a célja minden embernek, aki csak részt vett a hadjáratban. Minden férfi és nő szíve ezért dobogott, ezért indultak neki a hosszú menetelésnek. Közös céljuk szorosabb kapcsolatot teremtett köztük, mint egy család tagjai között. Mindannyian érezték ezt a közelséget, bár senki sem öntötte szavakba. A kezdet éppen olyan volt, mint minden más kezdet: zaj és kiáltozás, panaszkodás a nehéz csomagokra, kisebb viták hangzottak nagy összevisszaságban. A teherautókat teletankolták, hogy addig

mehessenek, ameddig csak út vezet. Először a csomagokat pakolták fel, aztán beszálltak a nők, végül a férfiak, ahol még helyet találtak maguknak. Minden egyes teherautóba jutott egy térkép is, amin jelölték az útvonalat, és ahol be kell várniuk egymást az út végén.

Majli egyenruhában állt az ápolónők élén, zsákja a hátára vetve. Mindannyian hasonlóan voltak öltözve, és ünnepélyességükben még az arcuk is hasonlított egymásra. Mellette állt négy segédje. Az ő szívükbe is izgatottság, némi félelem és diadalvágy költözött. Sziu–csen kerek, piros arca úgy sugárzott, mint egy gyermeké, An–lan pedig a szokásosnál is sápadtabb volt. Csi–ling, a fiatal özvegy szomorúnak és kissé fáradtnak látszott, mintha számára a

menet már meg is kezdődött volna. Hszie–jing azonban, akit eddig semmilyen csapás nem ért, vidáman mosolygott, szeme feketén csillogott, ajkát pedig pirosra festette a folytonos harapdálás.

– A betegápolók, sebesültgondozók erre jöjjenek! – kiabált egy férfi.

Egy kis termetű hadnagy szólította őket, miközben a papírját lobogtatta. Majli sietve lépett előre. Az ápolók mind követték, és együtt vonultak a nekik fenntartott teherautók felé. Majlit előreengedték az első teherautóba, ahol leült a sofőr mellé. A sofőr egy tagbaszakadt, kerek képű katona volt. Apró szeme borzas, fekete szemöldöke alól villogott.

Pár perc, néhány kiáltás és

felcsattanó nevetés után indulásra készen álltak. Az ápolókat szállító négy teherautó közül az volt az első, amelyikben Majli ült. A sofőr elfordított egy kart, de a teherautó nem indult. Dobbantott a lábával, és másik karral próbálkozott, de a jármű még mindig egy helyben állt. Erre a homlokát csapkodva átkozódni kezdett és szenvedélyesen szidta a kocsit.

– Ó, te átkozott tragacs! Tegnap telitöltöttelek a legdrágább olajokkal, és vizet töltöttem a gyomrodba! Még füstölőt is gyújtottam érted az isteneknek! Mit akarsz még? – Kiugrott, alaposan belerúgott a teherautóba, aztán visszaült az ülésbe, és újabb karral próbálkozott.

Mindez semmi eredményre nem vezetett. A jármű morgott, sziszegett,

nyögött, de meg sem akart mozdulni. Majli Amerikában gyakran ült ilyen nyugati járművekben, és a kézifékre mutatott:

– Azt vissza kéne engedni.

A katona rávigyorgott, kiengedte a kéziféket, és a teherautó abban a pillanatban elindult. A legkevésbé sem jött zavarba attól, hogy elfeledkezett erről az alapvető teendőről, hanem még bírálta is a teherautót, amint a rossz úton zötykölődtek.

– Az a baj ezekkel az idegen találmányokkal, hogy egyik sem jut el elég messzire. Ha ezek az idegenek ennyire értenek ezekhez a dolgokhoz, akkor miért nem erőltetik meg magukat, és szerelnek bele mondjuk egy olyan féket, ami magától kioldódik? Miért kéne

saját magam mellett még a kocsi helyett is gondolkodnom? Hát minden az én vállamat nyomja?

Majli ekkor vette észre, hogy a motorháztető nincs rajta az autón, és a belső alkatrészek mind ki vannak téve a pornak és esőnek.

– Nem volna helyesebb, ha a motort fedél takarná? Talán elakadunk, ha elered az eső, vagy a motort por tömíti el.

A sofőr félreecsapta a sapkáját, hogy Majli felé eső szeme egészen szabadon maradjon.

– Mi vagyok én, hogy napjában hússzor nyitogassam fel? Levettem azt az átkozott fedelet.

Mindezt nemtörődöm kajánsággal mondta, és miközben beszélt, vadul hajtott az úton. Majli hamarosan egy szót

sem szólt, csak némán kapaszkodott az ülésébe, talpát a padlónak feszítette, mert az eszeveszett száguldás során jobbra-balra vetődött.

– Kisasszony, legjobb lenne, ha a másik oldalán is ülne egy katona, akkor legalább mindkét oldalról ki lenne párnázva – vigyorgott a sofőr Majlira, de közben egy cseppet sem vett vissza az örült tempóból.

– Nem mehetnénk egy kicsit lassabban? – nyögte Majli.

– Szó sem lehet róla – rázta a fejét a sofőr. – Ha lassabban hajtom ezt az ócskavasat, még a végén azt hiszi, hogy lazálhat – ordította a fülsiketítő lármában. – Ha egyszer beindítom, addig meg nem állok vele, amíg a gyomromat mardosni nem kezdi az éhség. Ráadásul

délután nem is megy olyan jól, mint reggel. Az idegenek talán nem dolgoznak délután?

Majli a fejét rázta, és meg sem próbált válaszolni, csak nevetett. Annyi levegője nem maradt, hogy beszédre pazarolja.

Végre dél lett. A sofőr egyetlen szó nélkül megállt a kocsival. Majlit erősen vállon ragadta, hogy ki ne repüljön a hiányzó szélvédő helyén. Szédítő volt a csend és a mozdulatlanság. Majli egy pillanatig meg se moccant, csak próbálta összeszedni magát, a férfi azonban azonnal kipattant a kocsiból, és egyenesen egy fogadó felé tartott. Amikor belépett, rögtön ételért kiáltott. Amikor Majli kifújta magát, újra nevetetnékje támadt.

– Úgy érzem magam, mintha száz kilométert gyalogoltam volna – mondta a segítségére siető Hszie–jingnek, amikor kikászálódott az ülésből. Köré gyülekeztek a többiek is.

– Délutántól helyet cserélek önnel, mert láttam, hogy a sofőrök ügyet sem vet a hepehupákra – ajánlotta fel Hszie–jing. – A mi sofőrünk okos, tanult ember, és ő végig kerülgette a gödröket és göröngyöket.

A felajánlás háttérében azonban az is ott húzódott, hogy Hszie–jingnek, aki maga is erőteljes, virgonc teremtés volt, megtetszett a sofőr természete. Ezt Majli meg is sejtette, de csak egy mosollyal nyugtázta.

Így miután megették a nekik elkészített húst rizzsel és káposztával,

Hszie–jinget semmi sem tarthatta vissza attól, hogy a kerek képű sofőr mellé üljön, Majli pedig egy vékony, sápadt fiatal katona mellett foglalt helyet, aki el sem mosolyodott, csak biccentett neki.

Kétségtelenül ez egy egészen más ember volt. A járművét úgy ismerte, mintha a testvére lenne, finoman kezelte, a kocsi pedig olyan ruganyosán haladt az úton, mint egy macska. Ugyanazon az úton haladtak, de össze sem lehetett hasonlítani a két utazást!

– Úgy vezeti ezt a kocsit, mintha ismerné – jegyezte meg Majli.

– Ismerem is – felelt a fiatal katona. – Mérnök vagyok, Amerikában végeztem egyetemet.

– Akkor most miért csinálja ezt? – kérdezte Majli öntudatlanul is angolul.

– Amerikában tanultam – az volt az utolsó évem az egyetemen de képtelen voltam folytatni. Haza kellett jönnöm, hogy kivegyem a részem. Csungkingba mentem, és hónapokon keresztül vártam, de nem történt semmi. Aztán jött ez a lehetőség, és megragadtam.

– Semmi nem történt? – kérdezett vissza Majli.

– Nem volt meg semmim, ami ahhoz szükséges, hogy az ember bejusson a vezetőkhöz.

– Miért, mi szükséges hozzá?

– Pénz, protekció, politika vagy valami.

– De hiszen nincs szükség semmire. Nekem sincs birtokomban egyik sem, mégis bejutottam hozzájuk, és mindkettejükkel beszéltem.

A sofőr vállat vont, az utat figyelte, és sokáig hallgatott. Aztán tekintetét még mindig az úton tartva, hirtelen megszólalt:

– A miénk a legszebb ország az egész világon. Nézze azokat a gyönyörű hegyeket! Az egész világon nincs párjuk. Rettenetes honvágy gyötört.

Valóban nagyon szép tájon jártak. A mellettük emelkedő hegyen nem nőtt fa, vörhenyes fű borította, az esti fényben mély bordó színben tündökölt, fölötte ragyogott az aranyszínű ég. A falvak, tanyaházak a hegyek lábánál, a völgyekben húzódtak meg. A domboldalakat művelhető teraszokká alakították. Kék ruhás parasztok figyelték a teherautókat a házuk ajtajából, a gyerekek pedig kiabálva, integetve

szaladtak az útig. A bambuszok még zöldelltek a dombokon, és itt–ott egy–egy templom íves csúcsa emelkedett az ég felé.

– Ezért tértem vissza. Ezért a földért és ezért a népért, nem pedig valami nagy hatalmú vezető kedvéért – folytatta a katona angolul.

– Maga kommunista? – kérdezte Majli hirtelen.

– Nem tudom, mit ért az alatt, hogy kommunista. Én a nép fia vagyok. „A nép kormánya a nép által és a nép érdekében kormányozva”² – tette hozzá hosszú hallgatás után.

Majli felismerte az ismerős nyugati szavakat, de azt nem tudta, a katona miért mondta – nem is magyarázta meg. Újabb fél órát autóztak mély hallgatásban, majd

egy kisváros peremén megálltak.

– Itt lesz a szállásunk ma éjjel – mondta a katona, és kiszállt az autóból.

Majli is kiszállt, és akkor vette észre, hogy a sofőr olyan gyengéden vizsgálgatja a járművet, mintha lelke volna.

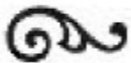
„Holnap meg kell kérdezniem a nevét” gondolta magában, és eltűnődött, vajon most miért nem kérdezte meg. De nem tette. A nevek egyszerre jelentőségüket veszítették. Mindannyian egy irányba haladtak, és nem volt fontos, kinek mi a neve.

Nyolcadik fejezet

Majli biztos volt benne, hogy nem fog tudni aludni. Soha életében nem kellett a földön fekvve aludnia. Négy segítője szalmát terített le neki, és amikor látta, hogy minden ápolónak jutott étel, és elhelyezkedtek a fekhelyükön, pokrócba burkolózva ő maga is lefeküdt. Egy templom hátsó kertjében kaptak szállást. A férfiak az elülső részben aludtak, de a hátsó helyiség olyan kicsi volt, hogy a nőknek csak a fele fért el odabent. Majli úgy döntött, ő is kint alszik. Nem volt hideg az éjszaka. A csendet megtörte egy

patak csobogása: a templom háta mögötti domboldalon csörgedezett, és átszelte a kertet. Majli újra átgondolta a napjukat.

„Biztosan nem fogok tudni aludni” – gondolta, de úgy érezte, nem számít, hogy alszik–e vagy sem. Mit számít bármi, ami egyetlen embert érint? Csak feküdt, és azon tűnődött, hogy életében először nincs jelentősége annak, hogy mi történik vele, sőt annak sem, hogy Senggel mi történik. Ugyanaz a hatalmas hullám sodorja őket nyugat felé. Talán találkoznak egymással, talán sohasem – de ennek sincs jelentősége. Mindannyiuk életének legfontosabb feladata az lett, hogy tovább vonuljanak, megtalálják és legyőzzék az ellenséget.

Reggel ő ébredt fel elsőként. Egy pillanatig nem tudta, hol van. Szürke hajnal volt, hűvös és nyirkos. Valahol egy fiatal kakas kukorékolt reszketeg hangon. Majli ekkor vette észre, hogy a templomban már fényt gyújtottak. Fekve maradt. Hallotta a papok mély, zümmögve kántáló énekét a reggeli imához. Buddhista szentélyben voltak. Az ősi dallam emberemlékezetnél régebbi gyökerekből eredt, hanghordozása mégis idegennek hatott. Indiából származott, indiai dallamvezetéssel. Majli soha nem járt még ott, nem is jelentett neki egyebet, mint egy színfoltot a térképen, ahogy az

iskolában tanulta. Hallgatta a kántálást ezen a derengő hajnalon, és arra gondolt, most éppen India felé fordítják az arcukat. Réges–régén az emberek Kínából Indiába vándoroltak, hogy új, jobb istenre találjanak. A császár így szólt a hírnökeinek: „Úgy tudom, Indiának olyan istene van, amilyen nekünk nincsen. Menjetek, hozzátok el őt a mi földünkre.” A hírnökök el is mentek, és rátaláltak Buddhára.

Most nem papok, hanem katonák tartanak Indiába. Katonák ezrei menetelnek felé, köteleken vonszolva maguk után ágyúikat. Éjszakára mindig valahol az út mentén táboroznak le, mindennap negyven kilométert gyalognak. Csupán két nappal indultak hamarabb, mint a teherautók, de Majliék

még nem érték utol őket.

Csi–ling emelte fel a fejét mellette.

– Parancsnok, már ébren van? – kérdezte, Pao Csen ugyanis parancsnoki rangra emelte Majlit.

– Ébren vagyok – felelte, visszahajtotta a pokrócát és felült.

Körülötte mindenki felemelte a fejét. Már ők sem aludtak, de vártak, és amikor látták, hogy Majli ébren van, minden nő felkelt, és csendben összehajtotta a pokrócát, összecsomagolta a hátizsákját.

Majli hamar végzett, és a kolostor konyhájába ment. Két öreg pap száraz fűvel rakta a tüzet, a tűzhelyen egy nagy üstben forró víz volt.

– Megfürödhet, hölgyem. Ez a víz mosdásra szolgál – mondta az egyikük, de nem nézett rá, hiszen nő.

Majli egy fémlavórt pillantott meg. Merített a forró vízből, majd a lavórt a sarokba, a bambuszok mögé húzta, megmosakodott, és kifésülte a haját. Eddig meghagyta olyan hosszúnak, amilyen volt, de most, fésülködés közben elgondolkodott, mit fog kezdeni a hajával, csak vesződséget fog okozni neki. Egy pillanatra eszébe jutott Seng, és az, mennyire tetszett neki Majli hosszú haja.

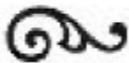
– Én szeretem látni egy nőt, hogy nő – mondta egyszer Seng, amikor Majli azzal ugratta, hogy sok más nőhöz hasonlóan ő is rövidre vágja a haját.

Ám csak egy pillanatig gondolt rá. Aztán megmarkolta hosszú varkocsát, visszament a fekhelyéhez, és a Liu-mától kapott varrókészletből elővette a kicsi

ollót. Egyik kezével tartotta a haját, a másikkal pedig körbevágta a nyaka körül. A nők figyelték őt, de senki nem szólt. Visszament a konyhába, és a tűzhely mellett kuporgó öreg pap megdöbbenésére a tűzre dobta a hosszú haját, mint ők az imént a füvet.

Szavamra, még sohasem főztünk reggelit asszonyhaj lángján –nevetett a pap vékony hangon, és fogatlan ínye elővillant.

Majli mosolygott, és kiment az udvarra. Megrázta a fejét, a hűvös levegő megcsiklandozta a nyakát. Könnyűnek és szabadnak érezte magát, és attól a naptól fogva magasabban tartotta a fejét.

Ezen a napon az Országút az előző napinál is magasabbra kúszott fel a hegyek között. Eddig csak kisebb mellékutakon jöttek, hogy elkerülhessék az ellenség bombatámadásait, ám a határ felé közeledve azt a parancsot kapták, hogy térjenek dél felé, az Országútra. Ki ne hallott volna erről az útról? Mindannyian tudták, hogyan építette férfiak és nők sokasága azokkal az ásókkal és kapákkal, amelyek addig csak a föld művelését szolgálták. Akinek nem jutott szerszám, a puszta kezével dolgozott.

Majli a második teherautón utazott, azon, amelyiken előző nap is. Örült neki, hiszen a fiatal mérnök megmutatott neki olyan dolgokat, amit nélküle nem tudott volna értő tekintettel szemlélni. Már a

teherautóban ült, amikor Majli teendői végeztével odaért. Büszkeséggel töltötte el, hogy a parancsnoksága alá tartozó nők egy perc késlekedést sem okoznak az indulásban. Egymás mellett felsorakozva álltak a kolostor előtt, Csung doktort várva. Az orvos szégyenkezve mosolygott őket látva, hiszen az ő haja még fésületlenül, ruhája rendetlenül állt.

Nincs nagyobb átok az emberen, mint a koránkelés – nyögte megjátszott szenvedéssel.

– Azt hittem, ön mindig korábban kel, mint én – felelte Majli.

Az orvos ásított, és megrázta magát, mint a kutya. Zsebéből elővett egy darab szezámmagos kenyeret. Evés közben elhelyezkedett a megszokott helyén, az eszközhalom tetején. Amikor minden nő

beszállt a járművekbe, Majli is elfoglalta a helyét. A fiatal mérnök már jól fésülten, rendezett öltözékben várta.

– A nevem Li Kuo–fan, az amerikaiak Charlie–nak hívtak – mondta halvány mosollyal az ajkán.

– Charlie–nak? Az jobban illik önre, mint Li Kuo–fan. Ha nem bánja, én is Charlie–nak fogom szólítani. Az én nevem Wei Majli.

A sofőr bólintott, anélkül, hogy Majli nevét elismételte volna, és elindultak. Keskeny szemén látható volt az izgatottság.

– Már vártam ezt a napot. Azóta szerettem volna az Országúton utazni, hogy megépült, és most nyílik rá először lehetőségem. Talán éppen ezért jöttem el.

Az út hirtelen emelkedett, ám

egyenletes volt és biztosan vezetett az egyre meredekebb hegyekre.

– Nézze, milyen pontosan halad arrafelé, amerre a legkönnyebben lehet továbbjutni. Láthatóan olyan emberek építették, akik mindig erre jártak, és jól ismerték a hegyeket.

Csak így lehetett. Az itt élő hegyi emberek nemzedékek alatt kitapasztalták a legjobban járható ösvényeket, a vevők és új áruk reményében nyugat felé tartó kereskedők teherhordó öszvéreikkel pedig felderítették a lehetséges utakat az ég felé magasodó hegyek között.

– Megkérdezték a nyugati mérnököket, szerintük mennyi időbe telik megépíteni az Országutat. Számba vették az eszközeiket, és azt válaszolták, évek kellenek hozzá – mondta Charlie. – Ám

az elnök kijelentette, hogy hónapok alatt el kell készülnie, majd a saját szerszámainkkal fogjuk elvégezni a munkát. És valóban elkészült hónapok alatt. Büszkeséggel tölti el a szívemet.

Majli a katona arcára pillantott, és észrevette, hogy szemébe könny gyűlik. Hallgatott.

Délelőtt egy hatalmas gödörhöz értek, amelyet az ellenség bombája ütött az úton. Férfiak és nők dolgoztak ott, hogy kijavítsák. Már szinte készen állt arra, hogy újra járművek haladjanak rajta. Amikor megállt a teherautójuk, Majli leszállt róla pihenni. Szólt az ápolónőknek, hogy ők is tegyenek így, hiszen hosszú időbe telhet, amíg újra indulhatnak. Figyelte a munkájukat végző kék ruhás embereket, aztán közelebb

lépett az egyik nőhöz, aki a földön ült, és követ zúzott egy nagyobb szikladarabbal. Fiatal volt, de a kőpor hamuszürkére színezte az arcát és a haját, beleragadt a szemöldökébe, belepte vállát. Tőle nem messze egy viseltes kosárban, elnyűtt takaró alatt egy aprócska gyermek aludt. Amikor Majli megállt mellette, a nő félénken pillantott fel, nem tudván, hogy idegen-e vagy kicsoda, aki odaáll.

– Evett ma már? – kérdezte tőle Majli. Az északi vidékeken így szokták köszönteni egymást az emberek, ám a nő úgy válaszolt rá, mint egy kérdésre.

– Egész éjszaka dolgoztam, és munka közben ettem.

Hallva, hogy Majli a saját nyelvén szól hozzá, poros arcára széles mosoly terült, előbukkant hófehér, rendezett

fogsora.

– És a gyermek? – kérdezte Majli elképedve.

– Elég jól tud itt aludni – felelt az asszony nevetve.

– És mi van a családjával?

– A férjem és a két nagyobb gyerekünk is itt van. Mindannyian az Országút javításán dolgozunk, az építésében is részt vettünk –felelte büszkén.

– Így?

– Én követ török, a férjem földet hord. A lány szintén követ tör, a fiú pedig elszállítja azt, amit megtörtünk. – Fejével egy lány felé intett, aki megállt, és Majlit nézte.

– A férje melyikük?

Az asszony állával egy földet ásó

férfi felé bökött, aki arrébb dolgozott. Megtöltötte a bambuszkosarait, az emelőrudat a vállára emelte, és a gödörhöz cipelte a földet.

– A közelben lakunk, és ha útváltoztatásra hívnak minket, bezárjuk az ajtót, és mindannyian idejövünk dolgozni. Hadd üssön gödröket az ellenség – mi majd megjavítjuk. – Ismét elnevette magát, szürke, poros arcából előcsillantak fehér fogai, és folytatta a kőzúzást. Az emberek a megszokott serény tempóban, kapkodás nélkül dolgoztak, és alig egy óra múlva földből és kőből keskeny, de szilárd híd húzódott.

– Ezekhez az emberekhez tartozom – jelentette ki Charlie, amikor újra elindultak.

– Tényleg ilyen emberek a szülei?

– Ők a szüleim – felelt Charlie kurtán. Majli nem tudott meg többet.

Ezt a napot sok másik hasonló követte. Ha Majli félénk vagy bátortalan nő lett volna, bizonyára sokszor megijed, hiszen az út mostanra olyan magasságba kúszott fel, hogy az embernek az az érzése támadt, nem is autózik, hanem repül. Több nő is rosszul lett az úton. Nem várhattak, ezért a betegeskedők menet közben hajoltak ki az ablakon. Ám senki nem panaszkodott, és percnyi késlekedést sem akartak okozni. Az út egy helyen keskeny gerincen vezetett, és Majli lopva hátrapillantott a teherautóban. An–lan sápadt arcára teljes rémület ült. Valóban ijesztő volt látni a keskeny út két oldalán meredeken leszakadó hegyoldalt.

– An-lan, minden rendben? – kérdezte Majli.

An-lan képtelen volt válaszolni. Ajka kiszáradt. Meg akarta nyalni, hogy benedvesítse, de a nyelve is száraz volt. Némán bólintott.

– Minden rendben? – kérdezte Charlie.

– An-lan szólni sem tud a félelemtől, de itt nem állhatunk meg – felelte Majli.

– Tényleg nem – felelte Charlie, és egy pillanatra sem vette le szemét a veszélyes útszakaszról.

Valóban ijesztő volt. A szakadék szélén lenézve mindkét oldalon lehetett látni megcsúszott és mélybe zuhant autók roncsait. A roncsok általában nem voltak magányosak, körülöttük emberek

csoportosultak, akik darabokra szedték és kézben vitték magukkal. A fém nagy érték volt, és Majli később rábukkant egy helyre, ahol különösen nagy értékkel bírt. Ez a város évszázadok óta híres volt az ollókészítésről, és ezt a háború idején is megőrizte.

Minden vonuló teherautó megállt itt ebédidőre. Majli és a többi nő kíváncsisággal várta, hogy megnézhesse ezeket az ollókat. Mesterien kidolgozott, finoman díszes szerszámok voltak. A nők mindannyian vásárolni akartak belőle, azt se bánták, ha emiatt lemaradnak az ebédről.

Majli is vett egyet. Talált egy fényes kis ollót pillangó vésettel. Annak ellenére, hogy kapott már egyet Liu-mától, ennek képtelen volt ellenállni. A

pengéje olyan volt, mint két pici kés.

– Milyen éles! – dicsérte a kicsi ollót az öregembernek, aki árulta őket. Kis boltja az útról nyílt, és az ollókon kívül semmi egyéb nem volt kapható nála.

– Az idegen acélnak köszönhető – magyarázta az öreg, feltette rézkeretes szemüvegét, és kezébe vette a kis szerszámot.

– De honnan tud ilyen acélt szerezni? – kérdezte Majli.

– Hogy a nők milyen türelmetlenek! Éppen most akarom elmondani magának – dorgálta szigorú tekintettel. – Az acélt az Országúiról lezuhanó teherautókból nyerjük. Tudnia kell, hogy ezek a teherautók Mei országából származnak. Arrafelé a vasat sok más fémmel keverik, ettől lesz olyan kemény, amelyet mi nem

is tudunk készíteni. Bárcsak tudnám a titkát ennek az acélnak. Ez az oka annak, hogy éppen most készítjük a legjobb ollóinkat, pedig már évszázadok óta híresen jók.

– Én jártam Mei országában, ők Amerikának hívják. Láttam a hatalmas acélkohókat is, ahol a fémeket keverik.

Az öregember tátott szájjal, kerekre nyílt szemmel hallgatta Majli elbeszélését arról, hogyan tett látogatást a nagy acélművekben, amikor egyszer egy Pittsburgh–ben élő osztálytársa meghívta magukhoz.

– Elképesztő látvány volt. A kohó nagyobb, mint egy ház, és

a fehéren izzó fém úgy folyik ki, mintha víz lenne. Csodálatos élmény volt ezt látni, de sajnós az ötvözet összetételét

nem ismerem.

A mester puha papírba csomagolta az ollót Majlinak, és komolyan ingatta a fejét.

– Az idegenek mindent tudnak az acélról és általában a fémekről, és úgy szálldosnak a repülőgépeikkel, mintha mindenki készített volna egyet magának. Néha látom őket a fejünk felett. Előtűnnek a hegyek közül, és már a vicsorgó szájuk látványa is elég ahhoz, hogy ráijesszenek bármilyen gonoszra. Az ellenség vérfagyasztóan sikoltva menekül előlük. Milyen emberek vezethetnek ilyen szörnygépeket? Régen úgy gondoltam, hogy legalább kétméteres, szárnyas lények lehetnek ezeknek a masináknak a vezetői. De nem, mostanában néha látom őket, mert van itt

a közelben egy repülőtér. Egyszerű fiatal emberek, idegenek, de ugyanolyan energiától duzzadó, nagyhangú fiatalok, mint bárki más az ő korukban. Leszállnak az égből, és bömbölnek, mert üres a gyomruk – nevetett némán, és eltette a szemüvegét. – Varázslattal játszadozó gyerekek.

Majli egészen megilletődött az öregember bölcsességétől, aki pedig egész életében semmi egyebet nem csinált, csak ollókat készített. Eltette új szerzeményét, és továbbment. Az öreg szavait azonban gondosan emlékezetébe véste.

Másnap délután, amikor az út egy különösen veszélyes szakaszán kanyarogtak, hirtelen újabb veszély lepte meg őket. Az ellenség tizenhét

repülőgépe jelent meg a hegyeken túlról. Tiszta, kék volt az ég, a közelben sehol egy rejtekhely. A lábuknál kétoldalt háromszáz méter mély szakadék tátongott, azokon túl pedig újabb hegyek emelkedtek az égig. Nem volt arra barlang, de még egy nagyobb szikla sem, aminek a tövében elrejtőzhettek volna. Nem mintha idejük lett volna erre. Az ellenség sárkányként rontott rájuk.

Ki tudja, mi a helyesebb ilyenkor – megállni vagy gyorsítani?

– Még ha meg is állunk, és a teherautók alá rejtőzünk, mi hasznunk belőle? – dörmögte Charlie, és rátaposott a gázpedálra. A teherautó tovább száguldott a keskeny úton.

Az elvetemült ellenség gépei lecsaptak rájuk, fülsiketítő lármájuk

visszhangzott a hegyek között. Majli kétségbeesetten kapaszkodott az ülése két oldalába, lábát vadul szorította a lejtős padlóhoz. Tisztán átlátta a helyzetüket: bármelyik pillanatban vas, fa és emberi hús foszlányaiként hullhatnak alá a meredélybe.

Aztán éppolyan hirtelen, ahogyan az ellenség gépei megjelentek, újabb négy repülő bukkant elő, amelyek villámgyors támadást intéztek a japánok ellen. Majli közeli látta az ellenség golyózáporában a mindenfelé kanyargó repülőgépeket. El sem tudott képzelni ehhez hasonló küzdelmet. Az ellenség letett korábbi célpontjáról, és helyette a négy nyugati repülő ellen fordult – de ki tudná elkapni ezeket az ügyes égi teremtményeket? Az ellenségnek hat gépe zuhant a völgyekbe,

az idegenek pedig egyetlen bomba elvesztegetése nélkül mentek el.

Charlie most már megállt a teherautóval, hiszen a repülőgépek megelőzték őket, és helyesebb volt lemaradni tőlük. A menet valamennyi kocsija megállt, és mindenki a légi csatát figyelte.

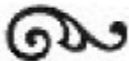
– A Repülő Tigrisek – szólalt meg Charlie remegő ajkakkal és csillogó szemmel. Kapkodta a levegőt, mintha futott volna.

– Kapjátok el őket – suttogta. – Kapd el! Ez az. Ott megy a következő. Jó fiúk vagytok, remekül csináltátok.

Tíz percbe sem telt az egész, ám amikor újra zavartalanul ragyogott az ég, Majli minden tagja fájt, mintha órák óta ugyanabban a kényelmetlen testtartásban

kellett volna kuporognia. Megfájdult a keze. Megnézte, és akkor vette észre, hogy olyan erősen szorította az ülést, hogy a kezéből kiserkent a vér.

Ám mielőtt még megszólalhatott volna, már el is felejtette: újra repülőgépmoraj ütötte meg a fülét. Az ő oldalán a völgy felett meglátott egy kis vadászgépet. Egy amerikai hajolt ki rajta nevetve. A pilóta integetett, aztán ismét felemelkedett a magasba, a hegytető fölé. Majlinak eszébe jutottak az öreg ollókészítő szavai: varázslattal játszadozó gyerekek.

A legfurcsább dolog azonban az Országúton megtett út utolsó napján

történt. Lelküket betöltötte a táj szépsége, a magasba törő hegyek, a mély völgyek és a száz méter magas vízesések látványa. Tágra nyílt szemmel nézték a környező vidéket. Éjszakánként fenséges helyeken, sziklaszirtek között meghúzódó városkákban és hegytetőre épült kolostorokban szálltak meg. Mindannyiuk beszédessége ünnepélyes hallgatagsággá változott. Egy nevetés tíz völgyön át visszhangozhatott, egy–egy kiáltásba beleremegtek a hatalmas sziklaszirtek. Észre sem vették, hogy halkán kezdtek beszélni, nevetésüket elfojtották. Ahogy haladtak előre, a magas hegyeket szép lassan lankás dombok váltották fel, és a csípős, száraz levegő is megenyhült. Újra előkerültek a bambuszok, a liliomok és a páfrányok. A

Burma felé vezető síkságok irányában ereszkedtek lefelé a hegységből.

A furcsaság pedig? Egyik éjszaka egy bizonyos kisvárosban szálltak meg, ami alig volt nagyobb egy falunál. Szokás szerint Majli gondoskodott az ápolónők megfelelő szállásáról. Ezt követően maradt egy kevés szabad ideje, amit önmagára tudott fordítani. Az ismeretlen dolgok mindig nagyon érdekelték, ezért kísértált a szálláshelyül szolgáló kolostor kapujába. A férfiak ez alkalommal a városhatáron kívül, sátrakban tértek nyugovóra. A kapuban állva néhány fiatal nőt látott közeledni, akik nem hozzájuk tartoztak.

Majli tudott a városban fellelhető másik táborhelyről is, mivel Csung doktor említette neki:

– Van itt egy betegekből álló szakasz az előző csapatból, letaglózta Őket a malária. Ma este odamegyek a város déli részébe, és megnézem, hogy vannak. Szándékosan vezényeltem az embereinket a város északi részére, hogy ne keveredjenek velük.

– Malária sújtja őket? – kérdezett vissza Majli.

Az orvos beszélt a pusztító betegségről, ami alattomosabb, mint a hegyeket övező síkságokon rejtőző ellenség, mert egyszerre támadja meg a testet és az elmét.

– Hogyan óvhatom meg a nőket tőle? – kérdezte Majli feszülten.

– Nem szabad, hogy a moszkítók megcsípjék őket.

Majli este mindent megbeszélt a

nővérekkel. Eközben belépett hozzájuk egy szerzetes, és azt tanácsolta nekik, hogy éjszakánként füstölő mellett aludjanak, mert a betegséget okozó démonok gyűlölik az istenek üdvére gyújtott pálcikákat. Azzal kiment, és egy marékra való papírforgáccsal tért vissza, amivel meggyújtotta a füstölőt.

Majli ezután kiment a kapuba, és az utcán járó–kelő embereket nézte. Ekkor látta meg a fiatal nők kis csoportját, akik nem őhöz tartoztak.

Képtelenségnek tetszett, de a nők beszélgetéséből kihallott egy ismerős hangot. Amikor figyelmesebben odanézett, ismerős arcot pillantott meg. Legnagyobb meglepetésére Seng húga, Pansziao volt ott, akitől pár hónappal korábban abban a barlangi iskolában

búcsúzott el, ahol tanította őt.

– Ez a lány Pansziao – gondolta, de rögtön el is bizonytalanodott. – Lehetetlen, hogy ő legyen, hiszen ő olyan fiatal és érzékeny. Egyáltalán hogy kerülne ő ide?

A lányok Majlihoz egészen közel haladtak el. Egyenruhát viseltek, beszélgettek és nevetgéltek.

– Pansziao! – szólította meg Majli egész halkán, de tisztán kivehetően.

A fiatal lány megtorpant és körülnézett. Valóban Seng húga volt az.

– Óh, ön az? – kiáltotta elkerekedett szemmel.

Kibontakozott társai köréből, megszorította Majli kezét, rámeredt és nevetett, aztán kezét a mellkasára szorította.

– Hová tűnt? Úgy hiányzott nekem, miután elment tőlünk! Ön miatt szöktem el. Amiatt, amiket öntől tanultunk. Emlékszik, nem engedte nekem, hogy megtanuljam a Paul Revere vágóját?

– Emlékszem – felelt Majli nevetve.

– Gyere be a kapun.

– Ő a barátom – magyarázta a társainak lelkesen Pansziao. – A tanítóm – illetve az volt.

– Jöjjenek be mindannyian – hívta őket Majli. Mindannyian bementek, és leültek a templom márványlépcsőjére, ahol Pansziao elmondta, hogyan menekült el Miss Freem felügyelete alól, a barlangi iskolából.

– Hatan szöktünk el, egyesek erre indultak, mások arra. Olyan könnyen ment az egész. Egy nap egyszerűen

elszöktem. A hadsereg a közelben tartózkodott. Elég sok ember volt ott, dél felé vonultak, én pedig velük tartottam. Amikor megtudták, hogy azért csapódtam hozzájuk, hogy én is csatlakozhassam a sereghez, engedték, hogy velük együtt egyek.

Piros arcának, szelíd barna szemének gyermeki kisugárzása volt, amit vékonysága és gyalogláshoz szokott inas teste sem változtatott meg. Naiv, zsenge lénye mosolyt csalt Majli arcára. Persze rokonszenvéhez természetes finomsága mellett hozzájárult az is, hogy Pansziao Seng húga volt. Ő beszélt neki először Sengről, és gyermekien kívánta, bárcsak mihamarabb feleségül venné Majlit.

– Tudod, hogy a bátyád éppen

Burma felé tart? – kérdezte Pansziaót.

– Már mint a legfiatalabb bátyám? – csapta össze a kezét Pansziao, majd tenyerét az orcájára tapasztotta.

– Igen, ő – felelte Majli.

– És ön... csak nem? – kérdezte a lány közelebb hajolva.

– Nem mentem férjhez – mondta Majli, és arcát pír öntötte el.

– De ő sem házas, ugye? – kérdezte Pansziao gyengéden.

– Nem.

Majli arca forrón lüktetett a lány leplezetlen tekintetétől, de mi egyebet mondhatott volna?

– Hova mentek? – terelte másfelé a beszélgetést.

– Nem tudom – felelte a lány.

– Nincs kedved velünk tartani

nyugat felé?

– De még mennyire lenne! – kiáltotta Pansziao.

– Akkor megpróbálok közbenjárni az érdekedben. – Milyen kellemes is volna, ha vele jönne ez a fiatal lány, Seng húga! Kinyújtotta a kezét, és megfogta Pansziaoét. – Most menj vissza a szállásodra, és holnap reggel gyere el újra a holmiddal együtt. Ma este beszélek a fölöttem állókkal, és megkérem őket, hadd jöhess velünk–velem.

– És mi lesz, ha nem engedik?

– Szerintem meg fogják – mosolygott Majli. Szeme és hangja azt árulta el, hogy nem szokták visszautasítani a kéréseit.

– Most rögtön összepakolok! – pattant fel Pansziao a helyéről, és leborult

Majli lábai előtt. – Hadd jöjjenek vissza még ma este!

Képtelenség lett volna ellenállni efféle imádatnak, Majli nem is próbálkozott.

– Rendben, még ma este. Az lesz a legjobb, hiszen holnap hajnalban indulunk.

Kilencedik fejezet

Ez idő alatt Seng Burma határában várt. Emberei zord képpel gyülekeztek körülötte. Átkeltek a magas, pusztas hegyeken, amelyek közt dermesztők voltak az éjszakák, napközben pedig perzselte őket a nap annak ellenére, hogy lábukkal a havat taposták. Közel kétezer kilométert gyalogoltak, naponta negyven kilométert kellett haladniuk. Minden katona maga vitte a puskáját, szuronyát, esővédő bambuszkalapját, sisakját, három napra elegendő élelmet, váltás cipőt, vizespalackot, ásót, húsz töltényt és két

kézigránátot. A hordárok velük együtt meneteltek, mindegyikük negyven kiló rizst hozott. Seng nem siettette a vonulást, de nem engedett késlekedést. Tudta, hogy az ő emberei is részei a Kínából folytonosan áramló erőnek. Ok voltak az előőrs a menet elején, de más csapatok is vonultak észak, illetve dél felé. Menet közben gondosan megjegyezte az útvonalat, a tájat és az embereket, és külön az emlékezetébe véste azokat a helyeket, ahol sok élelemhez tudtak hozzájutni, és azt is, ahol szűkében voltak. Ha valahol kevés eledel jutott, soha nem az volt az oka, hogy nem akartak adni nekik, hiszen az emberek mindenütt jó szívvvel fogadták őket, és mindenüket megosztották, amijük csak volt.

Burma határához a táborkokkal előre megbeszélte napon, a tervezettnél hat órával korábban érkeztek. Emberei sárosak és fáradtak voltak, de korábban már sokszor megütköztek az ellenséggel, a következő csatát pedig már türelmetlenül várták, hiszen mindannyian úgy gondolták, minden korábbinál nagyobb lesz. A vonulás során egyetlen puska sem veszett el, de még csak eső se áztatta őket. Mindannyian új fegyvert kaptak a Legfőbb Vezető utasításának megfelelően. Személyes ajándékként kezelték, és még ha úgy is voltak kénytelenek aludni, hogy a fejük a sárba ért, a fegyvert magasra tartották, úgy vigyáztak rá. Agyúkat is vonszoltak maguk után a keskeny szurdokvölgyekben, és folytonosan

olajozták és tüzelésre kész állapotban tartották őket.

A fegyverzetén kívül más is erőt adott nekik. Aznap, amikor megkezdték vonulásukat Burma felé, a tábornok titokban, nehogy az ellenség fülébe jusson, elmondta nekik, hogy őket nem úgy küldik oda, mint bármilyen más, átlagos hadsereget.

– Önök jelképezik a vezetőnk hitét az ellenséggel szemben szövetséget kötő népekben. A vezetőnk kész minden erejével küzdeni a világban jelen lévő zsarnoksággal szemben. Egy világháborúban vállalunk szerepet.

Magas, szikár tábornokuk beszéde örökké a katonák fülében csengett. Tudták, hogy ki kell állniuk az országukért és a vezetőjükért az idegenek

mellett, akik a szövetségeseik lesznek. Ebben a tudatban valamennyi katona büszkén kihúzta magát, és bátran vállalta a kötelességét. Látványuk nap mint nap Seng szívébe markolt.

Nem csoda. Ugyan a tábournok tisztán és egyértelműen beszélt a katonákkal, Seng nagyon jól tudta, milyen kétségek gyötrik mélyen odabent. Éppen ő mondta az indulásuk előtt: „Bárcsak én is úgy hinnék ebben, mint a vezetőnk! Bárcsak biztos lehetnék abban, hogy nem áruljuk el a saját embereinket!”

Seng tudatában folyton ott visszhangoztak ezek a szavak, amíg vezette az embereit hegyeken–völgyeken át. Minden este ünnepélyes hangon beszélt velük arról a kötelességükről, hogy úgy harcoljanak idegen

szövetségeseik mellett, amitől azok, akik eddig lenézték, alsóbbrendűnek és gyengének tekintették őket, belássák, valójában milyen bátor, tettekre kész és talpraesett emberek. Milyen gyakran jutottak eszébe ezek az esték! Amikor leszállt az éj, megálltak, akárhol is voltak éppen: akár mély szakadékokkal szabdalts magányos hegyoldalon, ahol a fejük felett csillagos vagy éppen holdfényes ég volt a tető. Ha szerencsájük volt, meghálhhattak egy kolostorban vagy egy hegyvidéki falucskában. Az emberei minden este a vacsorát és rövid pihenést követően, még lefekvés előtt köréje gyűltek, ő pedig néhány szóval értékelte az aznapi menetet. Elmondta, mi volt jó, és azt is, amit másnap másképpen akar. Meghallgatta katonái kérdéseit és

panaszait, végül pedig minden este valami ehhez hasonlót mondott nekik:

– Véssék az eszükbe, hogy maguk nem szokványos, átlagos katonák. A régi időkben a katonákat nem tartották sokra, szerencselovagokként éltek, a bátorságukat pedig a lehető legmagasabb áron kínálták. Mi azonban nem ilyen katonák vagyunk. Itt vagyok én, egy parasztember fia. Valamikor a családuknak jómódban élt. Hárman vagyunk apánk fiai, és mindig volt elegendő élelmünk, ruhánk. Kövér, folyóparti földjeink bőven termettek, ám birtokunk az ellenség kezébe került. Immár nincs semmim. Sokat küzdöttem azért, hogy idekerüljek, egyszerű hegyi emberből valódi katona lettem, de a legfőbb célom semmit nem változott: megölni annyi ellenséget,

amennyit csak bírok. Egyedül azért lettem én a maguk vezetője, mert a szerencse mellém állt és idehozott. Higgyék el nekem, semmivel nem vagyok jobb maguknál. Mi mindannyian egyenlőek, testvérek vagyunk ebben a háborúban. Ebbe a seregbe azért válogattak be minket, mert fiatalok és erősek vagyunk, és nem félünk a haláltól. Azért esett ránk a Legfőbb Vezető választása, mert mi vagyunk a legjobb katonái. Azért küld minket a fehér emberrel együtt harcolni, hogy megmutassuk, mire vagyunk képesek.

Akármi is történik, mi nem gondolhatunk meghátrálásra vagy a saját életünkre.

– Ezt nem is kell elmondania, uram. Bárhová is vezessen minket, mi követjük

– mormogták az emberek.

– Ha én áldozatul is esem, minden ember úgy gondoljon magára, ahogyan tanulta, és viselkedjék vezetőhöz méltó módon – folytatta Seng ünnepélyesen. – Nem is tudják, milyen sok múlik azon, hogy hogyan fogunk harcolni. Meg kell mutatnunk idegen szövetségeseinknek, hogy milyen a mi népünk, és egyenlő helyet kell kivívnunk magunknak a világon.

Ezekkel az emelkedett szavakkal lassanként el tudta ültetni az embereiben azt a tudatot, hogy valóban különleges katonák, akiknek egy közös küldetése van: nemes színben feltűnni az idegen szövetségeseik előtt, és kivenni a részüket az ellenség megsemmisítésében. Amikor kolostorban vagy faluban találtak szállást,

akkor az ott élő emberek is odasereglettek, hogy hallják lelkesítő beszédét. A szerzetesek szürke vagy sárga ruhájukban csendben hallgatták, csakúgy, mint a falubeli parasztok, és gyakran előfordult, hogy az ifjak szívét annyira megérintette Seng beszéde, hogy másnap reggel csatlakoztak hozzá. Amit a magas katona soha nem tiltott meg nekik. Valamikor ő is éppen ilyen ifjú volt, és ha a hadsereg az ő faluján vonult volna keresztül, ő maga is csatlakozott volna. Az újoncokat a teherhordókhöz osztotta be, hiszen nem voltak kiképezve, így ereszkedtek le a magas hegyekből, megközelítve Burma határát.

Seng semmi egyébéről nem álmodott, mint hogy Burmába érkezzon, és azonnal a harctérre vonuljon. Az emberei

gyakorta kérdezték tőle, mi a terv, ha majd a határhoz érnek.

– Majd megtudjuk, amikor odaérünk. Majd ott elmondja nekünk az idegen tábornok, akinek a parancsnoksága alá tartozunk. De bizonyára késlekedés nélkül fogunk harcba szállni, hiszen az ellenség már behálózta Thaiföldet, és ott van délen. Biztosak lehetnek benne, hogy Mei emberei majd megmondják nekünk, mit tegyünk.

Mivel a Legfőbb Vezető hite ennyire megingathatatlan volt idegen szövetségeseiben, ezért még az elit osztagainak a vezetését is rábízta egy idegen tábornokra. Ki ne hallott volna erről az emberről? Seng környezetében mindenki tudta a nevét, de még soha nem

találkoztak vele. Gyakran kérdezték róla Senget, ám ő sem látta még soha.

A tábornok mindössze ennyit mondott:

– Mei egyik katonája lesz a vezetőnk.

Ezt az utolsó napon mondta Sengnek, pont miután Majli hosszú köpönyegébe burkolózva átsietett a tábornok udvarán. Érzései vadul kavarogtak, de azért ezt a kijelentést mégis elég tisztán hallotta ahhoz, hogy visszakérdezzen.

– Miért helyez fölénk idegen vezetőt az elnök?

– Ezeket a dolgokat lehetetlenség megérteni ebben a háborúban. Próbálja meg úgy értelmezni, hogy a jingi emberek vele könnyebben szót fognak

érteni, mint velünk. Azok csak egyetlen nyelvet beszélnek – a sajátjukat – tette hozzá keserű fintorral.

A többi fiatal tiszt, akikkel Seng együtt állt a tábornok előtt, nem szólt egy szót sem. Mindannyian azon gondolkoztak, milyen különös, hogy idegen vezető alá rendelik őket, de mit tehetne bárki, ha egyszer az elnök így rendelkezett? Nincs más lehetőség, mint elfogadni.

– És a helyén van a szíve ennek a fehér embernek? – kérdezte Seng rövid hallgatás után.

– Kétszer találkoztunk és beszéltünk egymással. Úgy gondolom, hogy igen. Magas, vékony ember, nem túl fiatal, megfontolt, higgadt jellem. Nem tartja magát a beosztottjai fölött vagy fölöttünk

állónak. Akik ismerik, azt mondják róla, hogy leveti a zubbonyát, és együtt harcol a közlegényekkel. Nem olyan, mint a többi jingi ember, akik még a haldoklótól is elvárják, hogy tisztelegjen a parancsnokának – legalábbis ezt mondják róla.

– És hogy fogjuk megérteni, mit mond ez az idegen? – kérdezte Seng egyik tisztára.

– Beszél a mi nyelvünkön – felelte a tábornok. – Ide figyeljenek, meggyőződésem, hogy ebben az emberben megbízhatunk, és követhetjük őt. De nem ő a legmagasabb rangú tiszt, ezek a szigetlakok helyeztek fölébe még egyet. Ugyan ő parancsol nekünk, de neki is parancsol más – mondta áthajolva az asztala felett, és egymás után egyenesen a

szemébe nézett a parancsnokoknak.

Azok visszabámultak rá, próbálták leszűrni az utolsó figyelmeztetés tartalmát, és vártak, hátha mond még valamit. Ám a tábornok a tenyerével az asztalra csapott.

– Minden lehetőségre felkészítettem magukat, tudják, mi a dolguk.

Erre a parancsnokok elhagyták a szobát, és többet nem találkoztak a tábornokkal.

Senget nem hagyta nyugodni a kíváncsiság, hogy mi a helyzet Burmában. A hosszú vonulás során teljesen el volt zárva a hírektől. Nem tudhatta, hol jár az ellenség, tudják-e tartani magukat a fehér emberek. Ha képesek voltak megvédeni Rangunt, akkor még semmi sincs veszve. Ha a

fehérek tartják ezt a várost a Bengáli-öbölben, akkor a kínaiak védhetik az északról, Lashio felől vezető utat, hiszen az ellenség kénytelen több száz kilométeren keresztül,

Bangkokból szállítani a katonai felszerelését.

Ám akkor sem kaptak semmilyen hírt, amikor Burma határához értek. Béke honolt, mintha a világon sehol sem lenne háború. Bevonultak egy kisváros külső területeire, és mivel ők voltak a csapatok előőrsei, mindenki döbbenten bámult rájuk. Az emberek vegyesen lakták ezt a vidéket: kínaiak, burmaiak és törzsi népek. A keveredés jól látható volt. A burmaiak bőre sötétebb, mint a kínaiaké, de a lépteik még az övéknél is könnyedebbek. Mindennapjaik gyermeki

vidámságban teltek. A kínaiak és a burmaiak között azért észre lehetett venni némi feszültséget: az az igazság, hogy a kínaiak furfangosabbak, ügyesebb kereskedők a burmaiaknál, ami bosszantja ez utóbbiakat. Bár észreveszik, hogy a kínai szomszédjuk többet is dolgozik, ezért meg is érdemli, hogy hamarabb gyarapodjon a vagyona, de a burmaiak ettől még nem szeretik jobban őket. Így gyakran előfordult, hogy bár a két nép fiataljai összeházasodtak, egymás mellett, sőt, sokszor közös házban laktak, mégis a burmai férfiak titokban irigykedtek, a kínaiak pedig titokban lenézték a burmaiakat azért, mert túlságosan is szerettek szórakozni.

Nem volt nehéz észrevenni ezt. Sengnek azonnal feltűnt, amikor első este

a furcsa város utcáin kószált, és megállt egy utcai árusnál, megtudakolni, mennyiért adja az édességeit. A vonulás ideje alatt csak rizst és szárított halat, meg helyben található zöldséget evett, és most nagyon megkívánta az édességet. Az árus burmai volt, szigorúan végigmérte Senget, és olyan halkán mondta az árat, hogy a katona ne hallja.

– Akarja, hogy vásároljak az árujából, vagy nem? – szegezte neki a kérdést Seng.

– Ugyan mit érdekel engem, hogy ki eszi az árumat, ha fizet érte, de honnan tudja, hogy van-e rá pénze? Egyszer már rászédett egy kínai – vágott vissza az árus kínaiul.

Seng feldühödött, és a pultra csapta a pénzt.

A burmai erre újra szívélyes lett, hiszen az ő haragjuk soha nem tart sokáig. Az édességet papírba csomagolta.

– Ne haragudjon rám. Ha az embert már kétszer megharapta egy kutya, bolond lenne, ha harmadszorra nem feltételezne rosszat róla – mondta még Sengnek.

– Mire céloz?

– Minél távolabb megy az országban, annál inkább tudni fogja, mire gondolok. Mi, burmaiak úgy vagyunk beszorítva az angolok és a kínaiak közé, ahogyan a koldus egy tetvet szorít a két ujjá közé – vont vállat a burmai.

– Angolok? – kérdezett vissza Seng, mert nem értette az idegen szót.

– Maguk úgy hívják őket, Jing népe. Az angolok saját kedvükre uralkodnak

felettünk, a kínaiak pedig elhalásszák az üzleti hasznunkat. Az a helyzet, hogy mindannyiukat utáljuk.

A férfiből kitört a nevetés, köpött a boltja padlójára, megdörzsölte a homlokát, toppantott, és mindjárt jobban érezte magát. Seng fogta az édességet, és az elhangzottakon gondolkodva rágta menet közben. A szokatlan íz szétömlött a szájában.

Valóban, bárki észrevehette, aki körülnézett az utcán, hogy ha egy üzlet jól ment, akkor szinte mindig kínaiak álltak a pult mögött. Seng megállt az egyiknél pamut zoknit vásárolni, mert az egyik sarkát feltörte a szandál a hosszú gyaloglás során. A pult mögött egy idősebb kínai állt, és Seng beszédbe elegyedett vele. Megtudta, hogy az öreg

az Országút másik végéről származik, és nemrégén érkezett, csupán néhány hónapja.

– Hamar meggazdagodott itt – jegyezte meg Seng, miután körülnézett a kicsi, de nagyon is jól felszerelt boltban.

– Bárki meggazdagodhat itt. Az emberek szívesen költenek, szeretik a csillogó csecsebecsét és a fényűzést, kerülik a munkát, imádnak enni, aludni és nevetni. Olyanok, mint a gyerekek.

Igen ám, de égetnivaló rossz kölykök, gondolta Seng, mert amikor visszatért a táborba, az egyik katona utána kiáltott:

– Megsebesült, bátyám?

– Dehogy. De miért kérdezi? – felelt

Seng.

– Mert van egy hatalmas vérfolt a

zubbonya hátulján.

Seng levette a kabátot. A hátán valóban jókora vérvörös folt éktelenkedett, de amikor alaposabban megnézte, látta, hogy bételdiótól pirosuló köpés az. Valaki a tömegből leköpte őt, amíg az utcán járt. Amikor Seng erre rádöbbsent, káromkodott és átkozta az illetőt, de mi más tehetett volna, mint hogy kimossa a foltot, amennyire csak tudja? Váltás zubbonya nem volt.

Aznap éjjel Burma térképét böngészte, amit a tábornoktól kapott a többi tiszttel egyetemben. Éppen eleget tanulmányozta már eddig is, de most más szemmel kezdte vizslatni. Az elmúlt egy-két napban megtanulta, hogy a helyi emberek nem fogják jó szívvvel várni őket, amikor Burma földjére lépnek.

„Angolok, kínaiak – az a helyzet, hogy mindannyiukat utáljuk” – mondta a burmai. De vajon mit jelentsen ez? – kérdezte magától Seng józanul.

Késő éjszakáig görnyedt a térkép fölött, az apró betűs neveket silabizálva. Az elmúlt évben megtanult olvasni, és elolvasta a térkép neveit is. Burma olyan volt, mintha két különálló ország lenne. Az északi részen, ahol a nagy Irravaddi folyó hömpölygött, dombok és magas hegyek emelkedtek, a folyók észak–déli irányban rohantak a völgyek felé. A térkép szerint a hegyek sűrű erdeit törzsi népek lakták. Vajon barátságosak vagy ellenségesek a törzsi népek? Seng átkozta a térképet, amiről le lehetett olvasni, hogy hol rejt a föld olajat és drágaköveket – a legszebb smaragdot,

rubint és jádekövet, de arról nem árult el semmit, hogy az ott lakó népek kicsodák, és barátságosak–e vagy ellenségesek.

Délen pedig, ahol az Irravaddi völgye kinyílt, mint egy hatalmas száj, egy egészen más ország húzódott: termékeny rizsföldek terültek el. Itt termett a legfinomabb rizs a világon. Az országnak ez a déli fele ezeröttszáz kilométeren nyújtózkodott a tengerparton, ezer szigetre terjedt ki, de erről sem lehetett tudni, hogy milyen emberek lakják – a térkép az emberekről nem árult el semmit.

Vége összehajtotta és eltette. Pokrócába burkolózva a sötétben töprengett az olvasottakon. Ez a város éppen a két Burma találkozásánál épült, és akár észak, akár dél felé indulnak,

mindenképpen ismeretlen országba jutnak. Éjszaka Seng lelkére félelem nehezedett. Mi vár rájuk itt, a sűrű dzsunglek országában, ahol alig vannak utak? Olyan emberekkel léptek szövetségre, akiket gyűlölnék az itt élők, és akik hosszú évek óta uralkodnak itt. Ugyan melyik nép szereti idegen elnyomóit? Félelmében azt kívánta, bárcsak itt lenne a tábornoka, és elhatározta, hogy amint ő megérkezik, elébe fog állni, és megosztja vele aggodalmát. Igen, bármit is tett a tábornok, bármire vette is rá Majlit, ez az idő nem alkalmas arra, hogy a férfiaknak a nőkön járjon az eszük.

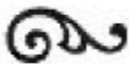
Hallotta a moszkitók vinnyogó zümmögését a feje körül. A füledt meleg ellenére is a fejére húzta a pokrócot. O is

hallott róla, hogy a moszkitók csípése okozza a maláriát, és bár nem hitte, hiszen az apja házában tavasztól tél elejéig folyton csípték a szúnyogok, talán mégis igaz lehet, hogy ezek az otthonától oly' távoli szúnyogok mérget rejtenek.

Álmatlanul izzadt a pokróc alatt. Elméjében emlékfoszlányok kavarogtak az apja házáról, a bátyjairól, Jádéről, az anyjáról, húgairól, Jázminről, akit olyan kegyetlenül öltek meg és Majliról. Újra és újra Majli jutott eszébe kicsi kunmingi házában. Bizonyára most is otthon van, és játszik a kutyájával. Eszébe jutott, amikor látta az ablakban a tükörképét, amint hosszú, fekete haját szárította a napfényben, és fiatal, szilaj testében felpezsdült a vér. Belesajdultak a tagjai a vágyakozásba, de aztán kisöpörte fejéből

a gondolatot. Talán soha többé nem találkoznak, és talán jobb is, ha arra számít, többet nem látja őt. Legyen úgy. Megesküdött, hogy addig nem gondol nőre, amíg győzelmet nem aratnak, és az emberei többsége ugyanezt fogadta. Csak néhányan voltak, akik nem tettek így, és ők mindig nagyon zavarba jöttek, ha nő közelében látták őket a többiek.

Eszébe jutott a fogadalma, és teste elernyedett – megnyugodott és elaludt.

Másnap érkezett a hír, hogy a tábornok megérkezett. Seng sietve indult jelentést tenni neki és elmondani, mi történt. Délelőtt már hallotta a híreket, és egy órát töltött egy fürdőházban, ahol

tisztára mosta a testét. A fürdőben dolgozók mind legalább részben burmai származásúak voltak. Mindannyian élénk, szép ifjak voltak, nevettek és szórakoztak, és felületesen végezték a munkájukat. Amikor Seng belépett, egy fiatal fiú ment oda hozzá. Füle mögé ismeretlen piros virágot tűzött, a foga piroslott a bételrágástól, bőre olajtól csillogott. Fején piros–sárga csíkos selyemturbánt viselt, de amikor belépett a gőzbe, a turbánt levette a fejéről, és Seng meglepetésére hosszú haja egészen a válláig omlott. Amikor észrevette, hogy Seng a hajára mered, összetekerte és hátracsomózta.

– A körhöz tartozom – jegyezte meg tört kínai nyelven. Seng elengedte a füle mellett. A fiú a munkához levette rövid

pamutingét. Testét tetovált jelek borították. Seng sejtette, hogy a körhöz tartozását jelezték, és nem szólt semmit. A fiú finom, vékony karja azonban meglepően erős volt. Ránézésre akár egy lányé, de minden erőlködés nélkül emelgette a vízzel teli vödröket.

– Megtudhatom, milyen körhöz tartozik? – kérdezte Seng, miután a fürdőszolga kefével ledörzsölte a bőrét, ő pedig megmártózott a váltott forró és hideg vízben.

– Hallott a Thakinról³? – kérdezte a fiú rövid hallgatás után.

– Semmiről sem hallottam, nemrégem érkeztem ide – felelt Seng. A fiú hosszan hallgatott.

– Miért jönnek ide maguk, kínaiak segíteni az angoloknak? – kérdezte végül

keserűen.

Sengnek el kellett gondolkodnia azon, mit feleljen. Ugyanez a keserűség gyűlik a legegyszerűbb emberben is.

– Semmi más oka nincs, mint hogy kiűzzük a keleti–tengeri törpéket. Ok éppúgy ellenségei maguknak, mint nekünk – mondta Seng rövid gondolkodás után.

Ezt hallva a fürdőszolga összepréselte formás ajkait, és többet nem beszéltek. Seng kifizette a fürdőzés árát, adott egy kevés borralalót a fiúnak, aki visszatette fejére a turbánját, és a virágot a füle mögé tűzte.

Seng a tábornokhoz ment. A tábornok fáradt volt, de nem engedélyezett pihenést magának. Senghez hasonlóan többen is jöttek hozzá

jelenteni. Egy fogadóban bérelt szobát főhadiszállásnak. Amikor meglátta Senget, jelzett neki, hogy várjon egy kicsit, amíg elolvassa a kezében tartott levelet. Mások is vártak rá, de a tábornok egyikükkel sem foglalkozott addig, amíg el nem olvasta az írást. Amikor végzett vele, összehajtogatta és a zsebébe csúsztatta.

– Melyikük érkezett elsőként?

– Én leszek az utolsó, uram – mondta Seng.

– Akkor üljön le – mondta a tábornok, Seng pedig megvárta, amíg a többiek feltették kérdéseiket a tábornoknak és jelentést tettek neki. Nagyjából egy óra múlva következett sorra. A tábornok addigra láthatóan elfáradt, hanyatt dőlt a székében és

nagyot sóhajtott.

– Csukja be az ajtót, de előbb küldjön valakit friss teáért. Szomjas vagyok.

Seng hívott egy katonát, aki hamarosan egy kancsó forró teával tért vissza. A tábornok két csészébe töltött, és megkínálta Senget is. Ő maga egy második csészével is ivott, kigombolta a gallérját, és gondolataiba merülve ült a széken. Úgy látszott, titkos gondok gyötrik. Seng még mindig várt, mert a tábornok nem kérdezett tőle semmit. Végül elővette a levelet a zsebéből.

– Képtelen vagyok megérteni – mondta, és az írást Seng elé dobta az asztalra. Az amerikaitól érkezett. Kínaiul írták – nem ő, hanem valaki más helyette. Az állt benne, hogy a tábornok tartsa a

csapatokat a határnál, amíg nem kap további utasítást.

– Képtelen vagyok megérteni – ismételte. – Abban a tudatban jöttem, hogy miután megérkezünk, másnap már folytatnunk kell a bevonulást. Ehelyett az a parancs fogad, hogy addig várjak itt, ameddig nem kapok további utasítást.

Miféle utasítást? Kiét?

Egymásra néztek.

– Ha megengedi, gondolom, azokét, akik az amerikai fölött állnak – mondta Seng lassan.

– Én is úgy gondolom – felelte a tábornok.

Tizedik fejezet

Milyen lehetetlennek tűnő feladat visszatartani egy seregnyi dühös, türelmetlen katonát, akik tovább akarnak vonulni, és nem értik, miért kell maradniuk! Aznap éjjel Seng nem beszélt sokáig a tábornokkal, mert hamar rájött, hogy a tábornok is tudja azt, amit ő, mégsem tudnak semmit. Zavartan, kétségekkel tele hagyta ott a tábornokot, aki úgy ült a székében, mint egy kőszobor.

A következő napokon nem telt el úgy óra, hogy valamelyik katona ne jött

volna Senghez, azt tudakolva, mikor vonulnak tovább. Udvariasan járultak elé, mentegetőztek, de mindegyikük célja egy és ugyanaz volt:

– Mikor fogunk harcolni?

Seng nem mondhatott mást, mint az igazat – hogy nem tudja.

Az emberek meglepetten bámultak rá, és az egyik bátor katona kereken fel is tette a kérdést neki:

– És miért nem deríti ki, uram?

Kérdezze meg a tábornokot.

– Ő sem tudja – felelte Seng egyszerűen.

Az emberek csodálkozva, morogva távoztak, mert soha nem tanulták meg, hogy némán, szótlánul álljanak feljebbvalóik előtt.

Mindannyian tisztelték önmagukat,

és képesek voltak vigyázni magukra harc közben. Egy ilyen katonának nem ugyanaz az értéke, mint amit az ellenség fizetett néma, engedelmes, szolgálékű katonáinak. Seng emberei csak akkor küzdöttek jól, ha tudták, miért, hol és kivel küzdenek. Beszéltek egymással, és ha másképp ítélték valamit, mint a vezetőik, akkor azt meg is mondták, mert szabad emberek voltak, és szabad emberként harcoltak.

De pont ebből fakadóan úgy érezték, jogosan lehetnek dühösek és átkozhatják az eget a késlekedésért, és tiltakozhatnak vezetőik várakozása ellen. Mindannyian mielőbb be akartak vonulni Burmába, mellőzve az ostoba és fölösleges udvariaskodást. Senki nem akarta megvárni, amíg az angolok végre

meghívót küldenek.

– Mi a fészkes fenére várunk itt? – hallotta egyszer Seng hőbörög–ni az egyik katonát a társainak, amikor azt hitték, nem hallja őket senki. Dél volt, már megebédeltek, és a meleg napsütésben henyéltek a barakkok körül. Volt, aki a szandálját javítgatta, mások borotválkoztak, vagy dohányoztak, a legtöbben azonban nem csináltak semmit. A levegőt zaj, nevetés, szóváltás hangja töltötte meg, és közülük emelkedett ki az elégedetlenkedő hang. Amikor meglátták Senget, mormogás kezdődött, de az ellenálló határozottan folytatta. Seng megállt, és megnézte magának az illetőt. Magas, erős felépítésű ember volt, aki az északi vidékekre jellemzően raccsolt.

– Én éppoly türelmetlenül várom a

továbbindulást, mint maga –mondta csendesen.

– Én apró vagyok, de maga nagy, uram. Ha én is olyan nagy lennék, egy percig sem várnék tovább – felelte a fickó.

Barna arca mosolyra húzódott, metsző tekintetű fekete szemében türelmetlenség és nevetés csillogott.

– Ahhoz nem vagyok elég nagy, hogy azt tegyem, amit akarok –válaszolta Seng, és továbbment.

Vajon mi csendesíthetné el a nyughatatlan fiatal katonákat? Folyton vitákba bocsátkoztak egymással és a helyi lakosokkal, pimaszul viselkedtek a nőkkel, és megszegették a fogadalmukat. A szajhák felemelték az áraikat, és mindenki szüntelenül panaszkodott. A

délről érkező hírek semmit sem javítottak a helyzeten: mindig érkezett valaki dél felől, aki kereskedni akart, vagy a háború elől menekült, vagy az Országúton akart továbbutazni, de mindenki ugyanazt mondta. Az idegenek, az angolok nagy számban gyülekeztek a Szalven folyó mentén, de az ellenség a folyó lejjebbi szakaszát már átlépte, és elfoglalták Martaban városát. Paant az angolok még mindig tartották, és bőszen lőtték az ellenség hajóit, de vajon meddig képesek ellenállni? Valóban ellen akarnak állni?

Seng ugyanolyan komoran hallgatta ezeket a beszámolókat, mint az emberei.

– Nem mintha Martaban olyan fontos város lenne – magyarázta egy házaló árus, akitől Seng törülközőt vásárolt. – De Martaban átjárót biztosít a

Thaiföld felől támadó ellenségnek. Az átjáró segítségével egyesíthetik a csapataikat.

Seng kérdéseket tett fel ennek az embernek, aki születése szerint egy alacsony kasztba tartozó indiai volt, és aki utazásai során mindig fölvette annak az országnak a szokásait, ahol éppen tartózkodott. De gyors eszű, értelmes férfi volt, és jól ismerte az embereket mindenhol, amerre csak járt.

– Miért nem akarják az angolok, hogy bevonuljunk? – kérdezte meg Seng tőle egyenesen.

– Az angolok nem akarják, hogy a burmaiak lássák magukat idegen fegyverekkel felszerelve, ám saját vezetőiknek engedelmessé – felelte az indiai közel hajolva. Arca gyűlölettől

reszkető maszkká változott. – Az angolok el fogják veszíteni Burmát, mert a burmaiak ellenük fognak fordulni. Most jött el a lehetőségünk valamennyiünknek, hogy lerázzuk magunkról az angolok igáját – sziszegte, és összeszorított fogai között köpött egyet. Seng hátrahőkölt.

– Maga nem burmai, akkor miért beszél ilyen gyűlölködve?

– Ha a burmaiak magának nem utálják eléggé az angolokat, akkor jöjjön el Indiába, és nézze meg, mi mennyire gyűlöljük őket! – felelte a férfi, kezével erősen markolva a térdét. Senget visszataszította a látvány.

– De úgy hallottam, hogy a burmaiak az indiaiakat sem szívelik.

Az árus idegesen megrántotta a vállát, sötét szemét dühösen forgatta.

– Emlékeznek Seja Szanra–jelentette ki.

– i az? – kérdezte Seng, mert még sohasem hallotta ezt a nevet.

– Egy senki – felelte az árus, és két ujjával pöccintett. – Egy tudatlan ember Tarravaddiból, bár elég jól indított. Megölt egy tisztet. Igen ám, de ostoba követői az én népem ellen is fordultak, és azóta... áh, értelmetlen az egész... – legyintett.

Kibontotta a turbánját, és újra feltekerte.

– A burmaiak tudatlan népség. Tudnak írni–olvasni, mégis tudatlanok. Nekik fontosabb a nevetés, mint a szabadság. Ráadásul utálják a kínaiakat – tette hozzá, és elnevette magát. Fogai fehéren csillogtak. – Hogy miért? A

burmaiakról még az istenek sem tudnak semmit. Egy dolgot azonban én tudok: az itt élők nem fognak segíteni az angoloknak.

Arca újra kisimult, haragját félretette valahol a lelke legmélyén. Ott izzott a szemében és a hangjában, amikor az angolokról beszélt, de nem hagyta elhatalmasodni.

Hamarosan felvette a batyuját, és továbbállt.

Ugyanezek a hangok természetesen eljutottak a katonák fülébe is. A tábornok tudta ezt, és egy nap összehívta a tisztjeit.

– Saját magunk vereségét is okozhatjuk, ha hagyjuk – mondta nekik.

Február volt, de otthon, Kínában júniusban szokott ilyen meleg lenni. A mennyezet deszkáján egy gyík szaladt

fürgén. Vékony nyelvével moszkítókra vadászott. Seng a gyíkot figyelte, amíg a tábornok szavait hallgatta. Köztük volt egy új ember is, egy fiatal tiszt, akivel Seng korábban még nem találkozott.

– Megkértem egy testvérünket, hogy jöjjön el hozzánk, hogy első kézből kaphassunk tőle olyan híreket idegen szövetségeseinkről, amit még nem ismerünk. Ez megkönnyítheti számunkra a várakozást.

Ezekre a szavakra a fiatal tiszt felállt. Feltűnően jóvágású, fiatal férfi volt. Finom vonásait, bársonyos arcát látva nehéz volt elképzelni katonaként. Keskeny, szép vonalú kezével gesztikulált beszéd közben.

– Kuangszhiból származom – szólalt meg halk, de meglepően határozott, erős

hangon. – Az embereimmel együtt gyalog jöttünk ide. Nem volt teherautónk, de még csak egy öszvérünk sem. Magunk hoztuk a fegyvereinket. Burma San államain keresztül jöttünk, a tábornokunk parancsait követve. Az angolokhoz mentünk, és jelentettük a szolgálatot tevő tisztnek, hogy megérkeztünk. Átadtam neki elnökünk üdvözlését és üzenetét: Ha Burma segítséget kíván tőlünk, akkor azonnal katonák ezreit küldjük.

– És mit felelt az angol? – sürgette a tábornok.

– Nagyon udvariasan beszélt a tolmácsán keresztül. Azt mondta, már nagyon jelentős kínai haderő van jelen Burmában, és örömmel tölti el, hogy további erősítés érkezhetsz – amennyiben szükség lesz rá.

– Ennyi? – kérdezte a tábornok.

– Ennyi. Illetve még kijelölte számunkra a hegyvidéki területeket, ahova éppen megfelelőek a fegyvereink. Ott kell várakoznunk –felelte a tiszt.

A katonák mozdulatlanul hallgatták. A „várakozás” szót hallva csalódottan néztek össze. Mindannyian harcedzett fiatal férfiak voltak, és a várakozás számukra kínnal ért fel.

– De nagyon kemény küzdelmet vívunk délen – vetette közbe a tábornok.

– Az angolok egyedül akarnak helytállni?

– Vannak indiai csapatok is, de angol parancsnokság alatt – mondta a fiatal tiszt.

– Észak–Burmát azonban mindenképpen meg kell védeni. Még ha Dél–Burma el is esik, Észak–Burmát nem

foglalhatják el, mert akkor a mi országunkat minden irányból körülveszi az ellenség.

A teremre hosszú hallgatás telepedett. Az emberek rosszkedvűen bámultak a semmibe. A gyík egy csattanással leesett a padlóra, és önmaga zajától ijedten, gyors surranással tűnt el a kövek között,

A fiatal tiszt visszaült a helyére, és ülve beszélt tovább. Tekintetét mereven a térdén összekulcsolt kezeire szegezte.

– Megkérdeztem az angol tisztet, miért nem akarják, hogy mielőbb bevonuljunk, hiszen minden terv a mi érkezésünkre épített, amikor a Legfőbb Vezető és a felesége hazautazott Indiából. Azt mondta, majd hívnak minket, amikor minden készen áll. Azt mondta, hogy

népének katonái délen időhúzó háborút vívnak annak érdekében, hogy legyen idejük előkészíteni számunkra a szárazföldi támaszpontokat és a repülőtereket. Meggyőződése, hogy a fő háborús színtér a középső síkságokon lesz.

– Mi ilyen körülményes előkészületek nélkül is tudunk harcolni! – kacagott a tábornok. – Hozzászoktunk már ehhez.

Tenyerével az asztalra csapott, felállt, és járkálni kezdett fel– alá a teremben. Tudtán kívül is emlékeztetett az elnökre.

– Nekem újabb híreim is vannak – szólalt meg. – Az embereink Thaiföld legészakibb pontján találtak az ellenséggel, ahol át akartak kelni a folyón

Csiangmajtól nyugatra, ami még mindig Burma területén kívül van. Szóval tudjuk azt is, hogy az ellenség csapatai Csiangmajnál gyülekeznek.

– Még mindig ott gyülekeznek? – kérdezte Seng.

– Igen, és a mi feladatunk, hogy megakadályozzuk őket. Mégsem teszi ezt senki! – mondta a tábornok. Megállt és türelmetlenül nézett végig az embereken.

– Más mondanivalóm nincs. Semmi egyéb, mert én sem tudok ennél többet. De ha pár napon belül nem érkezik semmi hír, akkor kénytelen leszek a felmentésemért folyamodni a Legfőbb Vezetőhöz. Tiltakoznom kell a várakozás ellen. Csak nem fogunk úgy ülni itt, mint a kotlós tyúkok, amíg Rangun el nem esik?

Ingerülten hessegetett a kezével, aztán felállt, és kiment a teremből. Az arcok elkomorultak, hiszen hol találni még egy ilyen tábornokot, akit az elnök jelölt ki a számukra? Fiatal, mégis sok csatában szerzett tapasztalatot, a hegyvidéki harcokban is van gyakorlata, a legbátrabb valamennyi katona közül – nem is kérdés, hogy nincs párja.

Seng lehangoltan ment vissza a szállására. Mogorva tekintete megijesztette az embereit, nem is mertek megszólalni, amikor elhaladt mellettük.

A tábornok figyelte a teremből kisorjázó fiatal tiszteket. Mindannyian hosszú, könnyed léptekkel haladtak – gyaloglásra, nem pedig díszmenetelésre alkalmas léptekkel. Karcsú, szép szál emberek voltak, rugalmasak tetőtől

talpig. A tábornok kemény, könyörtelenségre is képes férfi volt, de a szíve meglágyult az embereit látva. Fontosak voltak a számára, és nem csak tisztként, emberként is ismerte őket. Tudatában név és arc együtt járt, és bár elszántan kockáztatta emberei életét az ellenséggel szembeni harcban, ha értelmetlenül veszített el katonákat, akkor mindig félrevonult és titkon megsiratta őket. Siratta, hogy elszállt belőlük az élet, szívük nem dobog többé, erős, szilaj testük összetörve hever. Szenvedélye volt, hogy ne veszítsen el embereket anélkül, hogy az ellenség is hasonló áldozatokat könyvelne el.

Mohón itta a teáját – ezen az éghajlaton úgy érezte, képtelen elég gyorsan inni ahhoz, hogy ne távozzon

belőle azonnal izzadság formájában. Bezárta az ajtót, majd kinyitott egy szekrényt, és egy rádiót vett elő belőle. Ez volt a legdrágább kincse, mert nem volt szükség vezetékre és egyéb felszerelésre, hogy fogja az adást. Nem is hallott efféle szerkezeetről korábban, ám egyszer az ellenségtől szerzett hadizsákmány között ez is ott volt. Csak akkor tudta meg, hogyan kell használni, amikor egy alkalommal az elnök házában látott egy hozzá hasonlót. Egy ideig küzdött magával, hogy talán nem is kéne említést tennie róla, olyan ritkák voltak ezek a készülékek, de végül meggyőzte magát. Józanul gondolkodva bizonyára jó hasznát fogja venni a hadjárat során.

Az asztalra állította, elcsavarta és jobbra–balra forgatta a gombokat az

előlapján. Ez a csodálatos masina segített elfelejteni minden baját. Úgy érezte, mintha a lelke elhagyná a testét, és a felhők felett szállna. Édes–vad zene csendült fel, számára érthetetlen nyelveken beszéltek, nem emberinek tetsző nyögés és dadogás szólt a készülékből. Időről időre azonban olyan hangok is előkúsztak, amiket megértett – a saját vagy az ellenség nyelvén szóltak. Jól értette az ellenség nyelvét, mert serdülőkorában öt évet Japánban töltött, és ott járt iskolába. Jól ismerte azt a népet, éppen ezért tartott tőlük és gyűlölte őket. Nagy hasznát vette annak, hogy ilyen jól értette a beszédüket.

A tábornok éjszaka próbálgatta a rádiót. Egyszer csak egy kiabáló, érces hang szólalt meg:

– Rangun lángokban áll! A védők vereséget szenvedtek, és maguk gyújtják fel a várost. A mai napon kíméletlen bombatámadást intéztünk, és az abból fakadt tüzek is égnek még. Az angolok több ezer teherhordót zártak be attól félve, hogy megszöknek a bombáink elől. Mivel nem tudtak elmenekülni, könyörtelenül elpusztítottuk őket. Az angol köztisztviselők és lakosok biztonságban vannak a hegyek között, a városban pedig a helyiek viszik a hivatalokat. Az angolokat egyáltalán nem érdekli a helyiek élete – de mi majd felszabadítjuk őket a rabszolgasorból. Csapataink csupán huszonöt kilométerre vannak Ranguntól. Rangun népe, ne menekülj, közeleg a felmentő sereg.

A tábornok kikapcsolta a rádiót. Igaz

lehet a hír? Újra bekapcsolta a készüléket, jobbra–balra csavargatta a gombjait, de más nem jött be rajta, csak az ellenség hangja hasított az éjszakába.

– Észak–Burmában utakat építünk, és egyszerre fogunk támadni északról és délről. Közrefogjuk az ellenségeinket, mintha satuba szorítanánk őket. Ne félj, Burma népe, megszabadítunk elnyomóidtól. Mi testvérek vagyunk, közös gyökerekkel. Talán a fehér embertől lehet várni az egyenlőséget? Egyikünket sem engedik be szent országaikba. Ázsia legyen az ázsiaiaké!

A tábornok újra kikapcsolta a rádiót. Elviselhetetlen volt ezt hallgatnia – bárcsak ne lenne igaz egy szava sem. Félelmében elkerülte az álmot. Lehet, hogy még ha meg is vívják és megnyerik

a háborút, akkor sem lesznek szabadok?

Gondterhelten ült, két keze összekulcsolva, mozdulatlanul nehezedett az asztalra.

Ki a megmondhatója? Ha a japánok nem lettek volna ennyire kegyetlenek, ha nem rohantak volna le mindenkit, ha a gyilkoláson és a romboláson kívül más eszközt is ismernének, akkor talán igazuk lenne. De így kiben bízson a népe? Nincs más lehetőség, mint tovább harcolni, egyszerre mindig egy háborúban. Ha ez a háború lezárul, de közben másik várat magára, akkor majd azt is meg kell vívni. Most azonban Japán az ellenség.

Hamarosan felállt, eltette a rádiót, rázárta a szekrényt, majd elkiáltotta magát.

– Vár még rám valaki? – kérdezte az

odafutó katonát.

Későre járt már, és a tábornok fáradt volt, de a kémek gyakran éjszaka tértek vissza a jelentéseikkel. A vonuló sereget megelőzve és tőle lemaradva jókora területet bejártak.

– Ketten várnak önre, tábornok úr – felelte a katona, és tisztelgett.

– Küldje be őket.

Szinte azonnal ketten is beléptek az ajtón, majd becsukták maguk mögött. Két emberét ismerte fel bennük, akiket hetekkel korábban küldött Burmába. Burmái parasztok ruháiban voltak, bőrüket sötétre színezték, fejükön turbánt viseltek.

– A legjobbkor érkeztek – mondta a tábornok. – Délről jöttek? Igaz, hogy Rangun lángokban áll?

– Így igaz, uram – felelte az idősebbik. – Mindenki láthatja, mi következik ez után. Napokkal ezelőtt indultunk onnan, gyalog és kocsival jöttünk. Nem kétséges, hogy a város el fog esni. Nem is tesznek annak érdekében semmit, hogy másképp legyen. Soha nem is akarták megvédeni. Az ellenség hajói egymás után érkeznek a tenger felől, és folyton támadják a várost, a hőség és a szomjúság ellenére. Attól félnek, hogy a kutakat megmérgezték, ezért nem mernek inni, mégis töretlenül vonulnak tovább. Szörnyű szomjúság kínozza őket.

A tábornok figyelt. Nagyon jól ismerte az ellenségnek ezt a rettenetes elszántságát. Bátorságuk olyan volt, mint egy kőszikla, amit egyetlen apró repedés sem gyengít. Roppant kitartásukat semmi

sem törheti meg.

– Az ellenség nevetve közelít Rangun felé – mondta a fiatalabbik szomorúan. – Most, hogy Malajzia is elesett, az ottani csapataik is tudnak csatlakozni hozzájuk.

– Nem mondhatják, hogy minden elveszett. Nem lehet minden veszve, ha mi itt vagyunk, és várunk – mondta a tábornok fojtottan.

– Ez igaz, hogy maguk itt várnak, uram. De maguk még akkor is itt fognak várni, amikor Rangun elesik – mondta az idősebbik. Sötét bőrén kirajzolódtak a csontjai. – Elmondjuk, mit láttunk? – fordult a fiatalabbik felé.

– Az a kötelességünk – felelte a fiatalabbik.

– Miért titkolnának előlem bármit

is? – kérdezte a tábornok.

Így aztán felváltva beszámoltak arról, hogy az embereik annyira biztosak voltak az ellenség diadalában, hogy a Rangun és Mandalaj között vezető úton tönkretették az idegen gyártmányú teherautókat, autókat és minden egyéb járművet.

– Mindezt úgy, hogy az embereim több ezer kilométert gyalog tettek meg, maguk után vonszolva a fegyvereiket! – nyögte a tábornok a fejét fogva. A két kém egymásra nézett.

– Még mindig jobb felgyűjtani őket, mint hagyni, hogy az ellenség azzal szállítsa a katonáit Burmába.

– Hogyan gyűjtötták fel őket? – kérdezte a tábornok. Kezével tehetetlenül a hajába túrt, amíg csak minden szál

égnek nem állt. Elgyötört képpel nézett rájuk.

– Benzinnel öntötték le őket – mondta lassan az öregebbik.

– Benzinnel?! Jaj, anyám! – kiabált a tábornok.

A két hírszerző olyan büntudatosan pillantott egymásra, mintha ők maguk követték volna el azt, amiről éppen jelentést tettek. A benzin olyan értékes volt, mint az arany, mert csak messziről, drágán lehetett beszerezni.

– És hány járművet tettek tönkre?!

– Legalább kétszázat – felelt ismét az öregebb.

– Mind új volt, hatkerekű. Az egyik városban harminckét égő és kiégett kocsit számoltam össze. Mindegyik idegen felszereléssel és új pótkerekekkel volt

telirakva – folytatta a fiatalabb.

A tábornok fogát csikorgatva tépte a haját, és elátkozta még az ükanyját is azoknak, akik felgyújtották a kocsikat.

– Elhajthattak volna velük máshova a nyomorultak!

– De hazaindulva éppen az ellenség felé kellett volna menniük –jegyezte meg az idősebbik.

– Talán nem azt mondták nekünk, hogy semmit ne hagyjunk az ellenség kezére kerülni? Azt a parancsot kaptuk, hogy még egy tálnyi rizst, egy vasrudat, egy kereket, egy csavart és a legkisebb fegyvert se hagyjuk hátra az ellenségnek. Higgye el, tábornok úr, hogy akik felgyújtották a járműveket, nem könnyelműségből tették. Láttam, hogy megsiratják az összesei, és a helybeli

falusiak velük együtt sírtak.

A tábornok ettől nem enyhült meg.

– Ha én ott lettem volna, akkor megmenekül ez a sok érték – mondta makacsul.

A két ember látta, hogy nem hagyja békíteni magát, ezért inkább elkészöntek és magára hagyták.

Aznap a tábornok még késő éjjel sem tudott aludni a benne izzó dühtől. A fogadó udvaráról zaj szűrődött be, és amint meghallotta, kipattant az ágyból. Ruha nélkül feküdt, mert a moszkitók távol tartására behúzta a ramivászon ágyfüggönyt, és inkább a hőséget választotta. Csak az alsóneműjét kapta magára, és újabb háborgatástól szikrázó dühvel rontott ki az ajtón.

Őrjöngve kiabált, de egy

szempillantás alatt elhallgatott. Az udvar nőekkel volt tele, akik ámulva meredtek rá. A fogadós fáklyájának fényében mind őt nézték, élükön Majlival, aki alig bírta elfojtani a nevetését. A tábornok ijedtében magához szorította a ruháját, és csodálkozva bámult maga elé, megfélekedve arról, milyen látványt nyújthat.

Majli egy perce még ahhoz is fáradt volt, hogy levegőt vegyen, most azonban ajkán játszó mosollyal tisztelgett a tábornoknak.

– Uram, most érkezünk meg. Hol lesz a szállásunk?

A tábornok hápogva felocsúdott, egy pillanat alatt bent termett a szobájában, felvette az egyenruháját, és gondosan becsatolta a derékszíját. Egy perc múlva

olyan képpel nyitott ajtót, mintha még nem is találkozott volna velük.

– Megérkeztek? Hol van a felettesük? – kérdezte zordan.

– Attól tartok, doktor Csung eltévedt – felelt Majli szelíden. – Bizonyára rossz irányba fordult. Úgy ötven kilométerrel ezelőttig jöttünk a nyomában, aztán nem találtuk őt, és nélküle folytattuk az utunkat.

A tábornok elkiáltotta magát, mire a segédje lépett mellé.

– Vezesse a nőket a konfuciánus templomba, ahol a szállásuk lesz.

A tábornok szálfegyenesen állt, amíg a nők besoroltak Majli mögé, aki büszkén vezette őket, ám a kapunál hátrapillantott, tekintete találkozott a tábornokéval. Szemében huncut nevetés

csillogott, aztán eltűnt a kanyarban.

A tábornok visszament a szobájába és eltöprengett. Eszébe jutott, hogy nézhetett ki, amint toporzékolva, egy szál gatyában jelent meg a fogadó udvarán – ő, a tábornok. Belőle is kitört a nevetés. Leült, és sokáig nem tudta abbahagyni. Amikor végre újra visszafeküdt az ágyába, megnyugodva aludt el, és aludt egészen addig, amíg egy gondolat fel nem ébresztette: Majli azt kérte tőle, hogy Seng ne tudjon az ő ittlétéről – és most mindketten itt vannak. Elmondja Sengnek Majli megérkezését, vagy ne? Egy pillanatig eltűnődött azon, milyen kellemes meglepetésben lenne része Sengnek, és ez arra is milyen jó alkalom, hogy Majlit bosszantsa azért, mert nevetett rajta, amikor kilépett a kapun.

Aztán arra gondolt, hogy egy pillanatra sem feledkezhet meg arról, hogy háború van. Jobb, ha nem találkoznak egymással, mert még a végén ő lesz a felelős azért, ha elfeledkeznek a kötelességükről, és a szerelmen jár az eszük.

Úgy döntött, nem szól egy szót sem, aztán ásított és fészkelődött az ágyában, amitől por hullott a ramivászonból. Káromkodott még egyet az aznapi események miatt, aztán elaludt.

Tizenegyedik fejezet

Majlinak sok elfoglaltsága akadt a városnak azon a részén, ahol a nők szállása volt. Élvezetet talált abban, hogy dolgoznia kell, mert korábban soha nem volt ehhez hasonló helyzetben – bár az élvezet egy részét az okozta, hogy másokat igazgathatott. Szívesen mondta meg, hogy mit tegyenek, és titkon nevetett magán, részben mert tudta, hogy tetszik neki a helyzet, részben azért, mert senki nem panaszkodhatott arra, hogy

cselekvésre készítet másokat, miközben ő maga semmit nem csinál.

Így ha egy szobában kosz volt, vagy egy udvart összepiszkítottak az állatok, akkor használatba vétel előtt mindig kitakarítottatott a nővérekkel, de ő maga is velük dolgozott.

Egész nap, kora reggeltől késő estig egyenruhát viselt, és sosem tétlenkedett. Valahol a környezetében pedig mindig ott tartózkodott Pansziao, aki boldog volt és nem panaszkodott semmire, ha Majli közelében lehetett.

Pansziao örök gyermek maradt: nem látta át, miért van a háború, és nem foglalkozott semmivel. Szinte teljesen elfelejtette régi otthonát és a szüleit. Ez feltűnt Majlinak, és attól fogva figyelt arra, hogy beszélgessen a lánnyal Ling

Tanról és Ling Szaóról, a fiúkról és Jádéról meg a kicsi gyermekekről. Pansziao bájos kerek arca mindig felvidult attól, hogy Majlitól a saját hozzátartozóiról hall, de mosolyát hamarosan különös, komoly figyelem váltotta fel.

– Emlékszel a tóra apád háza közelében? – kérdezte egyszer Majli, amikor egy tó partjára mentek ruhát mosni. – Úgy hallottam, egy bomba becsapódásának a helyén alakult ki, de amikor én láttam, már halak úszkáltak benne.

– Volt ott egy tó? – kérdezte Pansziao elgondolkodva. – Láttam én azt?

– Óh, akkor biztosan nem – felelte gyorsan Majli. – És a kertetekben lévő

tavacskára emlékszel, amiben aranyhalak úsztak?

Pansziao nem válaszolt. Abbahagyta a kövön összehajtogatott ruha sulykolását, és némán nézett Majlira.

– Nem emlékszel a kertre és az asztalra és a nádfonatos paravánra, milyen kellemesen lehetett hűsölni ott nyáron? – kérdezte Majli.

– Dehogynem emlékszem – mondta Pansziao, de lassan fájdalmas kifejezés jelent meg arcán. – Nem tudom felidézni az arcukat. A legfiatalabb bátyámét igen, mert vele gyakran ültünk fel a bölény hátára, amikor kivezettük legelni a domboldalra. De apám arcán hiába gondolkodom. Tudom, hogy anyám vékony, erős asszony, és hangosan szokott beszélni. De az arcára nem

emlékszem. Olyan, mintha semmit sem tudnék felidézni, ami azelőtt történt, hogy elszöktem otthonról, és a nyugati nőnél kaptam menedéket.

A fiatal lány arcán erőlködés tükröződött, amint az emlékei között kutatott. Majli számára világossá vált, hogy Pansziao emlékezete valóban megszakadt abban a pillanatban.

– Ne erőltesd. Egy napon majd újra találkozol velük, és akkor majd minden eszedbe jut – mondta gyengéden.

– Biztosan – nevetett fel Pansziao gyermekien, és tovább sulykolta a ruhát. Apró vízcseppek spricceltek szét, megültek szép vonalú szemöldökén, és végigcsordultak az arcán, mint a könnycseppek. –A legfiatalabb bátyámra, tudod, Sengre, jól emlékszem.

Kiskorában eléggé rossz természetű volt, és mindannyian engedtünk neki. Én félttem is tőle, de amikor a dombon jártunk, és piros szedret talált, mindig nekem adta. Azt mondogatta nekem, hogy egy nap majd elszökik otthonról.

– Elszökik és mit csinál? – kérdezte Majli, miközben a tóban öblítgette kék zubbonyát.

– Azt nem árulta el. Talán nem is tudta, csak úgy tett, mintha lenne valami terve, pedig nem is volt neki – nevetett Pansziao.

– Rendjén is van ez így – felelte Majli. – Hiszen manapság minden fiatal férfinak ugyanaz a dolga: addig harcolni, amíg az ellenség el nem tűnik az országunkból.

– Igen – felelte vidáman Pansziao.

Hangja és arca elárulta, hogy a háborúról nem gondol, nem is érez semmit.

Ez a fiatal lány megtanult elmenekülni a háború elől, amit gyűlölt és amitől félt. De úgy menekült el, hogy közben szándékosan nem vett tudomást arról, ami körülötte történt. Minden feladatot örömmel és elégedetten végzett el, amit csak

Majli rábízott. Segített a szakácsoknak, ruhát mosott és foltozott, és lelkiismeretesen ápolta a betegeket. Hamarosan mindenki megszerette őt, és mosolyt csalt az emberek arcára. Ám ha a háború szóba került, arca kifejezéstelenné vált, mintha nem is lenne magánál, tekintetét olyankor mindig elfordította.

Volt még egy furcsasága: ide–oda csapongó elméje nem ismert különbséget

jó és rossz között. Ha meglátott valami apróságot, ami megtetszett neki, egyszerűen eltette.

Majli ezt egy délelőtt vette észre, amikor ő, három segédje és Pansziao együtt járták az utcát, hogy cérnát, pamutzoknit és pár hasonló hasznos apróságot vásároljanak. Megálltak egy sarki boltnál, ahol hajba tűzhető papír virágokat árultak – nem azért, hogy vásároljanak, hiszen mi hasznát vehetnék éppen most efféle csecsebecsének? De egy pillanatra megcsodáltak, mivel nők maradtak, ráadásul a kis virágok valóban nagyon rafináltak voltak. Volt felettük néhány aranydrótból hajlított, jégmadár tollával díszített lepke is.

Miután megnézték őket, továbbmentek, de egy perc sem telt bele,

a boltos nő kiabálva futott utánuk, és Pansziaora mutogatott.

– Mit akar? – kérdezte Majli, de természetesen egy szót sem értett a válaszból. A nő mindenesetre megragadta Pansziaót, és leszaggatta a kabátja gombjait. A nyitott kabát belső zsebéből előkandikált két papírvirág.

– Pansziao! Ez meg hogy kerül hozzád?! Nem láttam, hogy fizettél volna érte – róttá meg Majli szigorúan.

– De hát nincs is pénzem. Nem adott nekem pénzt senki – felelte Pansziao remegő ajkakkal, kerekre nyílt szemmel.

– Akkor hogy tehetted el ezeket a virágokat, szégyent hozva mindannyiunkra? – szegezte neki Majli a kérdést. A másik három nő is megrovón nézett rá. A tábornok mindannyiuknak

szigorúan megtiltotta, hogy bármit eltegyenek fizetés nélkül, hiszen nem a saját országukban vannak, az itt élő nép nem az ő sajátjuk. A fiatal özvegy, Csi-ling Pansziao felé nyújtotta a kezét.

– Mondd el, miért tetted el őket – unszolta.

– Olyan szépek! – fakadt sírva Pansziao. – Semmi szépség nem vesz körül engem, nincs semmi kis apróságom!

– És ki vágyik most szép tárgyakra? – kérdezte An-lan keserűen.

– Miért ne tarthatná meg ezeket a nyomorult virágokat, ha annyira vágyik rá? – tört ki Hszie-jing, és az árus felé fordult. – Mennyi az áruk?

Kivett néhány érmét a zsebéből, a nő pedig rámutatott egy kis ezüstpénzre.

Hszie–jing odaadta neki, és sötéten nézett rá, ami furcsa ellentmondásban volt piros, vidám arcával. Az árus szó nélkül visszament a boltba, Hszie–jing pedig a csendesen pityergő Pansziao hajába tűzte a virágokat.

– Ne is törődj vele, most már a tieid. Nagyon szépek – vigasztalta, Pansziao pedig a kezével megtapogatta a virágokat, abbahagyta a sírást, és továbbindultak.

Majli ezalatt egyetlen szót sem szólt, de ezentúl figyelte Pansziaót, és többször is észrevette, hogy a lány eltett valami apróságot, ami nem az övé volt. Egyszer nem találta a kis varrókészletet, amit Liu–mától kapott, és egyenesen Pansziaohoz fordult:

– Légy szíves, add vissza a

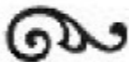
varrókészletemet, mert meg kell javítanom a kabátomat.

Pansziao habozás nélkül, ártatlan arccal vette ki a hátizsákjából–Ebből Majlinak rögtön világossá vált, hogy a lány valóban nem tudja, hogy vétkezik, ha elvesz valamit, ami nem az övé. Meg is mondta hát mindenkinek, aki csak Pansziao közelében járt, hogy senki ne hibáztassa őt, inkább szánja ezért, és tegye vissza titokban azt, amit ő eltett. Jegyezzék meg, vannak olyan emberek, akik megsebesülnek a háborúban, és Pansziaonak az elméje sérült meg.

Seng húga, amikor látta, hogy senki nem hibáztatja, újra vidám lett, és bármilyen munkát szívesen elvégzett, csupán akkor öltött semmitmondó arckifejezést, ha szóba került a háború.

Így teltek a napok egymás után. A nők távol voltak a férfiaktól, Seng meg Majli sosem találkoztak, és semmit nem tudtak egymásról. Mégis ki–ki a maga szálláshelyén a másikról álmodott, ám nem vágyakoztak egymásért. A háború ugyanis olyan, mint a bors a szájban: minden más érzést eltompít. A savanyút és az édeset ugyanúgy elnyomja a csípős kaparás.

Nem is sejtették, hogy alig két–három kilométerre vannak egymástól.

Bár a nők jobban tűrik a várakozást, mint a férfiak, idővel a nőket is nyughatatlanság töltötte el. Csung doktor is kezdett türelmetlenné válni, és a

várakozás napjai alatt észrevette a város betegeit. Mindennap bejárt a nővérekhez, és a katonák szállásához hasonlóan az övéket is ellenőrizte, hogy megfelelően tiszta és egészséges-e. Szolgálatá részeként Majlival is beszélt, aki neki tartozott jelentéstétellel, ha valamelyik ápoló megbetegedett. Egy napon így szólt:

– Szörnyen bosszant, hogy ilyen kevés teendőm van, és itt, a városban sok gyenge látású gyermeket, görvélyes embert és fekélyes koldust látok. Ahhoz nincs jogunk, hogy elhasználjuk azt a gyógyszert, amire a sebesülteknek lehet szüksége, ha majd elkezdődik a csata, de gyógynövényekből mi is készíthetnénk orvosságokat, amikkel kezelhetnénk az itteni betegeket.

– Az valóban jó volna – helyeselt Majli.

Ezután mindennap három–négy órára megnyitották a kaput, és beengedték a betegeket. Csung megállapította a betegséget, és lehetőségeikhez mérten kezelni kezdték az embereket. A hozzájuk fordulók baját legtöbbször vérhas, malária, szembetegségek, sebek okozták, amit kevés orvossággal is jól tudtak gyógyítani. Érkezett olyan ember is, akinek amputálni kellett volna a lábát, meg olyan, akinek hatalmas rákos daganat lógott a testéből, és asszonyok, akiknek megrepedt a méhük, vagy elhúzódott a szülésük. Ilyenkor a doktor kísértést érzett arra, hogy használja a katonáknak szánt orvosságokat és

eszközöket az életmentés érdekében, de megmenekült, mert egyik ember sem akarta, hogy belevágjanak.

– Még hogy ezt levágja?! Azért jöttem ide, hogy meggyógyítson, nem azért, hogy levágja a lábamat! – kiabálta az üszkös lábú férfi.

Egyikük sem akart úgy meghalni, hogy valamelyik tagja hiányzik, hiszen akkor hogyan ismerhetnék fel az ősei?

Csung doktorról szép lassan Majlira is átragadt a nyughatatlanság amiatt, hogy még mindig nem kezdődött el a csata.

– Nekem nem ez a feladatom – mondta csüggedten a doktor minden délután, miután ellátta a gyulladt szemeket és elvakart fekélyeket. – Ezt otthon is tudnám csinálni. Én azért jöttem

ide, hogy egy háborúban vegyek részt.

– Vajon miért nem vonulunk tovább? – merengett Majli.

– Ez bizony jó kérdés – ingatta a fejét Csung doktor.

Pao–csen mindennap reggeltől estig azzal töltötte az időt kis szobájában, ahol egy asztal meg egy ágy volt, hogy megírta a panaszait a tábornoknak, az elnöknek, az amerikaiaknak, az újságoknak, és akinek csak tudta. Törökülésben ült az ágyon, és az íráshoz közel húzta magához az asztalt, ezért az emberek író Buddhának nevezték.

Li Kuo–fan, azaz Charlie egy nap azzal állt Majli elé, hogy el kell mennie, de tizenhét napon belül visszatér.

– Mi van, ha mi továbbindulunk, mielőtt ön megérkezne?

– Az a veszély nem fenyeget. Szerintem itt rekedtünk, mint tevék a homokvihárban – felelte Charlie fanyarul.

Kettejük közt kialakult valamiféle barátság közös hegyi teherautós utazásuk óta. Charlie két–három naponta betért Majlihoz, leült nála, és beszélgettek, miközben a nő tette a dolgát.

– Hova megy? – kérdezte Majli.

– Küldetést kaptam – súgta Charlie a kezei között.

Majli felvonta a szemöldökét, Charlie pedig folytatta.

– A tábornokot nagyon bosszantja a várakozás. Tegnap ötven embert, köztük engem is elküldött, hogy derítsük fel, mi a helyzet. Vigyázzon a kis húgára – tette hozzá fülig pirulva angolul.

– A húgomra? – kérdezett vissza

Majli. Akkor vette észre, hogy Charlie tekintete Pansziao felé vándorolt, aki a pádón ülve varrt, és elfintorodott. – Szóval őmiatta jár ide! És én még azt hittem, hogy velem akar találkozni! – jegyezte meg szemtelenül.

– Önnel nem mernék. Ön egy hölgy, én pedig egyszerű emberek fia vagyok. Mihez foghatna egy egyszerű ember a magához hasonló hölgyekkel?

Erre Majli feléje rúgta a padló porát, megrázta a kötényt Charlie arca előtt, mire ő nevetve elment. Majli később újra átgondolta, amit mondott, és rájött, hogy azért megy el, mert ő sem bír nyugodni. Elgondolkodott, és tekintete Pansziaora tévedt, ő pedig mintha megérezte volna, felnézett rá hosszú szempillája alól, és elpirult.

– Szoktál találkozni Charlie Livel, amikor itt jár? – kérdezte Majli.

– Néha igen – felelte Pansziao, és még jobban elvörösödött.

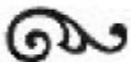
– Nahát! – tört ki belőle halkán, odalépett a lányhoz, mindkét orcáját meglegyintette, és nevetett.

– Azt hiszem, egy kicsit hasonlít a legfiatalabb bátyámra – suttogta Pansziao bocsánatkérően.

Majli megtorpant és az esedező arcra meredt.

– Nem, egyáltalán nem hasonlít rá – vágta rá. – Seng sokkal jobban néz ki, mint Charlie.

– Tényleg? Akkor őt is elfelejtettem – dünnyögte a lány és sóhajtott. Majli gyengéden meghúzta Pansziao kicsi orrocskáját, és újra nevetett.

Charlie Li pontosan tizenhét nap múlva lopózott keresztül a határon, ahol egy angol állt őrt. Nem volt nehéz megtéveszteni. Ez alatt az idő alatt kitapasztalta, hogy az angolok képtelenek megkülönböztetni a kínaiakat a burmaiaktól vagy a japánoktól, ha ugyanolyan ruhában vannak. Az angolok levetették vele a cipőjét, és mivel a nagylábujja nem állt el a többitől, ezért továbbengedték, tekintettel búr mai ruháira. Ám az ellenség megtanulta kijavítani ezt a hibát, és különböző módszerekkel húzták össze a lábujjaikat. Charlie négyszer találkozott ilyen ellenséggel, és ezek közül kettőt meg is

ölt. Eléggé elváltoztatta a külsejét ahhoz, hogy bármilyen angol eszén túljárjon: sötétebbre színezte az arcát, hiszen a burmaiak barnább bőrűek a kínaiaknál, és sárga szerzetesi ruhát öltött. Éppen el akart haladni az angol mellett, amikor az megállította őt, és puskáját a mellkasának szegezte.

– Vegye ki a tetves kezét a ruhája alól! Mit rejteget ott? – mordult rá. Charlie előhúzta az alamizsnástálját, amivel az utcán koldult.

– Tabejt – mondta mosolyogva a tál burmai nevét.

– Menjen tovább, maga nincstelen – eresztette el az őrszem. Charlie dühösen lépte át a határt. Ha ellenség lenne, ugyanilyen könnyen átjutott volna. Milyen ostobák ezek a fehér emberek,

akik senkiben sem bíznak, csak saját magukban, de képtelenek megkülönböztetni a barátjukat az ellenségüktől! Régi balsejtelme újra elkezdte gyötörni. Ilyen szövetségeseikkel hogy tudnák megnyerni a háborút?

Éjfél volt, mire ezen merengve a határvárosba ért. Egyenesen a tábornokhoz ment. Elhatározta, hogy ha alszik, akkor is felébreszti, de erre nem volt semmi szükség, mert az ablakon fény szűrődött ki, és látta, hogy a tábornok a térkép fölé görnyed, és körülötte állnak a parancsnokok: Seng, Pao–csen, Jao Jung és Csen–ju, fejüket összedugva együtt böngészik a térképet.

– Megállj! – kiáltotta a katona, amikor Charlie feléje közelített.

– Engedjen tovább, híreket hoztam –

felelte Charlie.

– Mi a jelszó? – kérdezte az őr.

A jelszó azonban mindennap más volt. Honnan tudhatta volna a fiú, hogy mi az éppen aktuális? Így inkább a tábornok nevét rikkantotta el, aki kilépett a hangokat hallva.

– Mi ez a zaj? – kiáltott bele a sötétségbe. Amikor a fény Charlie arcára esett, a tábornok rögtön felismerte őt és behívta. Amint belépett, a parancsnokok dőltek a nevetéstől, mert tényleg úgy nézett ki, mint egy burmai vándorló szerzetes, kezében az alamizsnát gyűjtő tállal.

– Ahogy egymás után jönnek a kémek, olyanok, mint egy színdarab szereplői – jegyezte meg Seng.

– Az ötven közül ön a tizenhatodik

visszatérő. Halljuk, mit tudott meg – mondta a tábornok.

Leült az asztalához, és a többieket is hellyel kínálta. Charlie belekezdett a mondókájába.

– Rangunba mentem, mert az a csata központi helyszíne.

A tábornok bólintott, és cigarettára gyújtott. Arca megfeszült.

– Uram, tudnia kell, hogy Rangun a fehér emberek irányítása alatt áll – mondta Charlie halkán, de izzó tekintettel. – Nagy üzletek, nagy házak sorakoznak az utcáin, de az mind a fehéreké. Sok iskola is működik a városban, de akik odajárnak, mind a fehér emberek írnokai és hivatalszolgái lesznek.

– Folytassa – mondta a tábornok.

– Fehér embert most nem látni a városban. A hivatalnokaitól tudom, hogy mind elrejtőztek a hegyekben, és ott várakoznak biztonságban, mert néhány hét, és véget ér a háború – mondta Charlie, és egymás után nézett a parancsnokokra.

Halk, bársonyos hangon beszélt. Szavaira felnevetett a hallgatóság.

– Még hogy néhány hét, és vége a háborúnak! – szólalt meg Csen-ju megvetően.

– Folytassa – szólt közbe a tábournok.

– A városban van egy nagy arany ereklyetartó, amiben Buddha két hajszálát őrzik. A zarándokok szüntelenül járulnak eléje, leveszik a cipőjüket, mert a szentélynek még a lépcsője is szent. De azt mondják, régen kétszer ennyi

zarándok járt oda.

– Hagyjuk a szentélyt, inkább a kikötőről beszéljen. Mennyire védett? – kérdezte a tábornok. A cigarettáját már elszívta, és rágyújtott egy másikra.

– Alig. Szinte semmilyen védmű nem épült a városban. Pedig a kikötője hatalmas. Úgy hallottam, hogy rizsaratóskor több ember érkezik oda Indiából és indul vissza, mint amennyi New York kikötőjébe egész év alatt. Az egész régió nagyon értékes a fehér emberek számára a rizs, az olaj, az ércek és a különleges fák, mint a tik és...

– Szóval semmi sem védi a várost? – kérdezte a tábornok újra.

– Nem. Es más rossz híreket is hallottam. A kikötői dokkok mentén szögesdróttal lezárt területek vannak,

hatalmas lelakatolt kapukkal. Gondoltam, ezzel akarták megakadályozni az ellenség partra szállását, de még a fehér emberek is tudhatnák, hogy az ellenség szárazföldön fog közelíteni. Később megtudtam, hogy a szögesdrótot nem az ellenségnek, hanem a kikötői teherhordóknak állították. A fehérek ugyanis attól féltek, hogy ha bombázzák a várost, ezek a tudatlan munkásnépek elrejtőznek a hegyekben, és majd nem lesz ki behordja az árut a hajókról. Ezért rendelték el a barikádok emelését, és amikor az ellenség repülőgépei megjelentek a város felett, bezáratták a kapukat, hogy a kulik ne tudjanak elmenekülni.

– És mi lett velük? – kérdezte Seng hevesen.

– Talán nem éppen olyan hús és vér a testük, mint a miénk?

– felelt Charlie.

Egy percre hallgattak.

– Folytassa – szólalt meg végre a tábornok.

– Nyomorult nép él azon a vidéken. Gyakran élve elrothad a tüdejük. Több ember pusztul bele a tüdővészbe, mint a robbantásokba, pedig a tizenkettedik hónapban egyetlen bombázásnak több mint ezer áldozata volt.

– Folytassa! Inkább arról beszéljen, hogy most hányan halnak. Vannak-e a mi seregeink számára felhalmozott eszközök a repülőtéren?

– Több száz tonna Amerikából, repülőgépek, amelyek arra várnak, hogy elinduljanak az Országút másik vége felé.

A tábornok újabb cigarettára gyújtott. A keze láthatóan megremegett.

– Soha nem fognak odajutni, el fog vészni az összes – morogta.

– Amire hónapok óta várunk! Az ellenség előbb beveszi Rangunt. Világos, elvégre a repülőik dögkeselyűként köröznek a város felett. Ami Burma szíve.

– Néhány nap, és már nem lesz az. Pár nap, és el fogják veszíteni, nem fogják megvédeni – mondta Charlie fojtott hangon.

A tábornok cigarettája vörösen parázslóit, és apró lángok csaptak fel belőle, ahogy erősen megszívta.

– Hogyan?

– Nem fogják megtartani a várost. Vissza fognak vonulni! – kiáltott fel

Charlie elcsukló hangon.

A hallgatóság tagjai nyögve átkozódtak. A tábornok a kezével nyomta ki a parazsat a cigarettájából.

– Mondtam, hogy ez fog történni. Nem vagyunk meglepve, nincs mitől meglepődünk.

– És mit fogunk tenni? – kérdezte Jao Jung, egy vékony, fiatal férfi, akit szerető felesége és három kicsi gyermeke várt haza.

– Várunk. – A tábornok rekedt hangjára mindenki felemelte a fejét. – Egyetlen fehér ember sem maradt a városban?

– Van néhány. Hallottam egyvalakiről, aki a dokkoknál marad az embereivel együtt. Van egy fiatal felesége és két gyermeke. Amíg ő ott van, addig

lepakolnak a kikötőbe érkező hajókról – felelte Charlie.

– A fehér emberek gyávák? – kérdezte a tábornok.

– Nem gyávák, de bolondok. Semmivel nem készültek elő, teljes zűrzavar uralkodik az emberek között – felelte Charlie, és közelebb hajolt. – Az ellenség szétküldte az üzenetét az éteren át a burmaiak nyelvén. Azt mondták nekik, hogy eljönnek értük, hogy felszabadítsák őket a fehér emberek uralma alól, és ne féljenek. És mit tettek a fehérek ezzel szemben? Ok is bátorító üzenetet küldtek, hogy az emberek ne higgyenek a pletykának – de angolul, amit nem értenek a helyiek!

Keserű nevetés tört ki a társaságból.

– Még mindig jobb lenne, ha gyávák

lennének, nem bolondok. A gyávák csak elfutnak, de a bolondok maradnak, hogy folytassák az ostobaságaikat—jegyezte meg Seng.

A tábornok némán a keze közé fogta lehajtott fejét.

– Most hagyjanak magamra, hadd gondolkozzam, mit tegyek. Pao–csen, maga itt marad, és üzenetet ír a Legfőbb Vezetőnek. Még egyszer folyamodni fogok hozzá, hogy jól gondolja meg, mit lép.

A fiatal parancsnokok felálltak, tisztelegtek, és kimentek a szobából. Charlie követte őket, a tábornok az ajtóból hívta vissza.

– Magát az eszemben fogom tartani – mondta jelentőségteljesen.

– Akkor küldjön ki újra – felelte Charlie derúsen, tisztelgett szerzetesi ruhájában, és kifelé indult.

– Vegye fel az egyenruháját! – nevetett a tábornok. – Senkit sem téveszt meg, aki tudja, mi a különbség egy szerzetes meg egy katona között!

Tizenkettedik fejezet

A tábornok feszült volt, és ebben nagy szerepet játszott, hogy már napok óta nem tudott tanácsot kérni az elnöktől. A kis rádiós felszerelés, amit magával hozott, menthetetlenül tönkrement. Egy nap magához hívatta Pao-csent, és így szólt:

– Írjon olyan levelet az elnöknek, ami hat rá, és amiből belátja, hogy mit kér tőlünk. Írja meg neki, hogy a rádiónk tönkrement, és semmilyen módon nem

jutnak el hozzám a parancsai. Írja meg neki, hogy nem félek, és ott fogok harcolni, ahova küld, de az egész népünk nevében. Írja meg neki, hogy tegye lehetővé számomra, hogy a saját háborúnkat vívjuk, ne legyünk egy olyan szövetségeshez láncolva, aki visszavonul, mielőtt még mi odaérhetnénk. Kérdezze meg, hogy bevonuljunk-e Rangunba, ha már lerombolta az ellenség. Írja meg neki, hogy nem az én kezemben van a döntés, hanem az övében, hogy a legjobb csapataink elvesznek itt a dzsungelben, miközben reménytelenül próbálják megmenteni a fehér embereket, vagy a saját érdekünkben harcolnak. Írjon neki a lehető legmeggyőzőbben, Csen, engedje, hogy súlyos szavai utat találjanak az elnökhöz. Írja meg, hogy a fehér emberek

nem fogják hagyni nekünk, hogy rizst vásároljunk, és tudakolja meg, hol van az amerikai. Írja meg, hogy itt gubbasztunk, mint majmok a fán, és várunk, amíg az ellenség azt tesz, amit akar. Csaknem hatvanezer támadásra kész ellenséges katona van Thaiföld határvidékén. Ez a sűrű dzsungel a világ legnehezebb hadszíntere, és mi a fehérek birodalmának védelmében fogunk itt küzdeni, nem pedig a saját hazánk érdekében? Írja meg neki, hogy Thaiföld határán még húszezren vannak az ellenség katonái közül, és az élharcosai éppen a két ellenséges csapat harapófogójában vannak. Ott húzódik a San-hegység kétezer méter magas csúcaival, völgyeiben pedig sűrű dzsungel tenyészik. Ez a mi

harcterepünk. Írja meg, hogy a kémeink szerint a fehér emberek érintetlenül hagyják az olajföldeket, semmit nem rombolnak le maguk után, vagy éppen csak annyira, hogy néhány hónap vagy akár néhány hét alatt az ellenség kezére kerülnek.

Pao–csen tolla száguldott a papíron, arcáról csörgött a verejték.

– Olyan sötét képet fessen, amelyet csak tud, mert még akkor sem fogja fedni a valóságot – folytatta a tábornok felindultan.

– Sötét képet festek – mormolta Pao–csen.

Egy ideig csendben ültek, az egyetlen nesz Pao–csen tolla alól került ki, amint fűgén rótt a jeleket egymás után.

– Felolvassam? – kérdezte, amikor betelt a lap.

– Olvassa – bólintott a tábornok.

Fejét lehajtva kívánta hallgatni a levelet, de abban a pillanatban befutott a tizenhetedik kém. Ruhája elszakadt, a lába vérzett. Bal kezének sérülését a zubbonyából készített tépéssel kötötte be.

– Rangunt bevették! – nyögte.

A tábornok talpra ugrott.

– Írja meg ezt is! Rangunt bevették! Tudassa az elnökkel, hogy még mindig nem léphettük át a határt, pedig Rangun már elveszett!

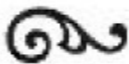
Ajkát harapdálva állt a szobában, amíg Pao-csen írt, aztán kikapta a kezéből a levelet, és a segédjéért kiáltott.

– Tábornok úr, engedje, hogy én vigyem el a Legfőbb Vezetőhöz.

Elvinném és beszélnék is az ön nevében vele – szólalt meg Pao–csen.

A tábornok feldúlt arccal gondolkodott.

– Rendben. Átengedem a kisrepülőgépet, azzal utazzon oda. Addig fogok várni, amíg odaér és vissza, de nem tovább. Akár erre, akár arra, de mindenképpen vonulni fogunk.

Az elnök letette a levelet, amit Pao–csen írt a tábornok nevében. Lassan, figyelmesen olvasta el. A felesége mögötte állt, és vele együtt olvasott. Gyönyörű volt ezen az estén is. Földig érő, magas gallérú, almazöld selyemruhát viselt, mely követte karcsú teste vonalát,

fölötte rövid fekete bársonymellényt. Sugárzott szép, világos arcbőre, piros ajka. Selymes fekete haját kifésülte a homlokából. Pao-csen, mint minden férfi, aki csak meglátta, észrevette az asszony ragyogó szépségét, de úgy vette tudomásul, hogy közben nem gondolt magára.

Sem az elnök, sem a felesége nem szólt. Amilyen könnyedén, bő-beszédűen tudott társalogni az asszony bármilyen témában, annyira képes volt a hallgatásra, ha arra volt szükség. Összekulcsolt kézzel leült. Ujján ott ragyogott fenséges jádegyűrűje, ami mintha lényének részévé vált volna, fülében pedig hozzáillő jáde fülbevalót viselt. Férje arcát nézte nagy, sötét szemével, ami szépségének eszenciája volt. Olyan

élesen különült el egymástól szemében a fehér és a fekete, tekintete olyan tisztán izzott, olyan bátran csillogott, hogy aki csak találkozott már vele, mindenki a szeméről beszélt.

Az elnök felpillantott, hosszan egymásra néztek a feleségével, aztán Pao–csen felé fordult.

– Ne gondolja, hogy meglep azzal, amit elmondott nekem. Tudatában vagyok és voltam is mindennek. Ám nekem tovább kell gondolkodnom ennél az egyetlen csatánál. Nem csupán a jelent, hanem a jövőt is szem előtt kell tartanom – ez a háború pedig olyan, amiben a mi népünk csak egy a sok közül.

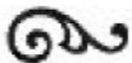
– Az elmúlt évek során mi egyedül küzdöttünk a többiekért is –emelte fel

hevesen a kezét az asszony. – Csak nem akarunk továbbra is egyedül küzdeni?

– Tudom, mit csinálok – hallgattatta el szigorú pillantással az elnök.

Az úrnő felállt, és büszke eleganciával kivonult a szobából. Az elnök ellágyult tekintettel követte, de nem szólt. Csak akkor folytatta, amikor az asszony kiment:

– Menjen vissza a táborhelyére. Én is odamegyek, hogy a saját szememmel láthassam a helyzetet.

Alig néhány nappal később felbolydult az egész katonai tábor.

– Itt van az elnök! – suttogtak. Egy óra sem telt bele, mire mindenki értesült

arról, hogy a városhatáron kívül leereszkedett egy repülőgép, amely az elnököt és a feleségét, és velük együtt az amerikaiakat szállította. A katonák amennyire csak lehetett, rendbe szedték az egyenruhájukat, kifényesítették a fegyvereiket, tisztára mosták magukat és megfésülködtek. A nők egymás között folyton arról beszéltek, valóban olyan szép-e a nagyasszony, ahogyan a férfiak mondogatták mindig.

– Tényleg olyan szép? – kérdezte Hszie-jing.

– Szerintem igen – felelte Majli mosolyogva.

– De önnél biztosan nem szebb! – kiáltott fel féltékenyen Pansziao.

– Dehogynem, sokkal szebb – mondta Majli még mindig mosolyogva.

– Én találkoztam vele egyszer –
büszkélkedett Sziu–csen. – Nagyon
régén, még a háború előtt ellátogatott az
iskolánkba, és arról beszélt, hogy
tisztálkodjunk rendszeresen, rendesen
ruházkodjunk, és általában arról, amit ő
Új Életformának nevezett. Valóban
nagyon szép volt. Emlékszem, meglátta a
kezemet – kicserepesedve, mint mindig
télidőben, és beszélt az igazgatónővel.
Megmondta neki, hogy vásároljon nekem
egy drága idegen kenőcsöt. Soha nem
vettük meg, mert túl sokba került.

Délután mindenki készen állt a
látogatásra, és Majli büszkén állt az
ápolónők élén. Az elnök és a felesége
nyomában jött az amerikai

– A szikár, ősz hajú ember, és velük
tartott a tábornok is. Mindenki

ünnepélyes arccal, tisztelegve fogadta őket. A nagyasszony egy pillanatra megállt.

– Maguk mindannyian nagyon szépek, és szépségüket csak emeli, hogy a hazájukat szolgálják – szólalt meg nyájasan. – Es ön, elégedett? – kérdezte Majlitól.

– Igen, asszonyom – válaszolt Majli rezzenetlenül.

A nagyasszony azonban még mindig nem lépett tovább, finom ujjáival megérintette Majli ruháját.

– Fél óra múlva várom – mondta neki halkán.

A nők figyelmét ez nem kerülte el, és irigykedve hallgatták. Majli fél óra múlva a főhadiszállásként szolgáló házhoz ment, és csaknem egy órát maradt

a nagyasszony társaságában. Kettesben voltak, mert az elnök a parancsnokokat fogadta, így ő akadálytalanul feltehetette a kérdéseit.

– Azt ígérte, a szemem és a fülem lesz, hát most mondjon el mindent, amit csak látott és hallott – szólalt meg.

Hallgatta Majli beszámolóját, és időnként további kérdéseket szegezett neki.

Már közel egy órája tartott a meghallgatás, amikor a nagyasszony arcát keze mögé rejtve nagyot sóhajtott. Majli reménykedett benne, hogy ő is beszélni fog, de csak ennyit mondott:

– Térjen nyugovóra. Megbízható szemem és fülem volt, de szándékától függetlenül rossz híreket mondott.

Ekkor lépett be az elnök.

– Rosszul van? – kérdezte a feleségét, amikor meglátta.

– Jól látja, valóban nem érzem jól magam.

Az elnök föléje hajolt, Majlit pedig elküldte az orvosért.

A nő éppen indult volna, de a nagyszony ellenállt.

– Nem kell, csak vigyen haza. Készítsék elő a repülőgépet, hadd menjünk haza mihamarabb.

Felállt és fájdalmasan járt fel–alá, az elnök pedig behívatta az ajtó előtt álló őröt, majd Majli elindult.

Hamarosan hallani lehetett a repülőgép zúgását, látták, ahogy kelet felé veszi az irányt, és lassan eltűnik a távolban. Majli elbocsátotta az ápolókat, de ők az udvaron még sokáig

beszélgettek egymás között, nevetgéltek és csodálkoztak, és dicsérték az elnöki párt, akik az ő szemükben nem egyszerűen vezetők voltak. Kettejükben látták meg az ideális szerelmet férfi és nő között, ami nekik talán soha nem adatik meg.

Aznap éjjel még Majli is álmodott, és úgy gondolt Sengre, ahogyan már hosszú idő óta nem. Vajon az elnök is olyan bárdolatlan ember volt fiatalkorában, mint Seng? Mint mindig, most is eszébe jutott, hogy az elnök is egyszerű emberek fia, maga is iskolázatlan, nem beszél idegen nyelveket, hanem munkához és megpróbáltatásokhoz szokott ember. Sok mendemonda terjengett dévaj fiatalokáról. Nem volt mindig ilyen

komoly, emelkedett férfi. Majli sóhajtott, és azon tűnődött, hol lehet Seng. Felkelt az ágyból, az ablakhoz lépett, és a háztetők felett felnézett a csillagos égre. Hirtelen közel érezte magához a férfit.

Nem túl távol tőle pedig Seng a priccsén hevert hanyatt, mozdulatlanul, sok másik katonával együtt. Lehunyt szemével maga előtt látta Majli arcát. O is emberei élén állt az elnök és kísérete látogatásakor. A nagyasszony egyenesen ránézett, és tekintete Majlit juttatta az eszébe.

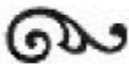
Nem akart álmatlanul forgolódni – miért is kéne hagynia, hogy felkavarják az emlékei? Talán nem is találkoznak többé.

A szemlét követően az elnök magához hívatta az összes parancsnokot.

– Holnap a katonákkal átlépik a határt. Nem várunk itt tovább – mondta, és tekintetét egyenesen Sengre szegezte.

– Maga is itt van, magas bajtársam. Nem felejtettem el. Azért küldtem ide, mert maga az egyik legjobb emberem. Megmondtam a tábornoknak, hogy ha lehetetlennek tűnő feladat kerül elébe, magát jelölje ki rá.

– Becsülettel el fogom végezni – felelte büszkén Seng.

Majli az ápolónők élén átlépte a határt.

– Idegen földön járunk – gondolta magában, és csontjaiba félelem kúszott. Ki tudja, mi vár rájuk ezen a földön,

ahova elvezeti azokat, akikért felelősséggel tartozik?

Szikrázó napsütés tűzött rájuk, árnyék nem enyhítette a forróságot. Gyalog meneteltek, mert Burma ezen területén keskeny utak kanyargóztak, ahol lehetetlen volt járművekkel haladni. Előttük mentek a teherhordók, akik a fegyvereket és az élelmet szállították, azok előtt pedig a katonák. Majli látta az előtte hosszú sorban kígyózó embereket, egységes kék ruhájukban. Az ápolónókkal együtt ő is ugyanolyan színű egyenruhában vonult, csakúgy, mint a tábornok, akit fehér csillagos kék jelvényén kívül semmi sem különböztetett meg a katonáktól. Őket végeláthatatlan sorban követték még a katonák.

Majli rámosolygott az ápolóira. Frissen, erőteljesen gyalogoltak a reggeli napsütésben, tiszta tekintetük csillogott barna arcukon. Természetesen senki sem festette az arcát vagy a száját, eszükbe sem jutott volna ilyesmi. Majli is eltette nyugati rúzsát, púderét, és a többiekhez hasonlóan meleg vízzel és szappannal mosta az arcát. Csupán néha kenték be esténként szélfúttá arcukat és kezüket birka-faggyúval. Mégis Majli tudta jól, hogy mindenki éppen most a legerősebb és a legszebb. Még An-lan arcára is került egy kis szín. A vékony lány most sem mosolygott többet, mint régen, de eltűnt nyomorúságos arckifejezése.

– Seregeink a történelem során most lépnek először idegen földre –jegyezte

meg komolyan, amikor elkapta Majli tekintetét.

– Igaz – felelte a nő meglepetten, rádöbbenve az alkalom ünnepélyességére. Valóban ez volt az első alkalom, hogy kínai emberek elhagyták saját hazájukat azért, hogy harcoljanak. Ezen töprengett, amíg tovább menetelt. Hátuk mögött hagyták Kínát, előttük pedig, amerre csak a szem ellátott, Burma terült el. Felnézett a zöldellő dombokra. Olyan volt, mintha Burmát egy késsel kétfelé vágták volna. Jobbra a táj szemmel láthatóan egyre zordabb képet festett. Észak felé az egyenetlen dombokat hamarosan hegyek váltották fel, ám balra a táj szép lassan belesimult a tengerszintbe. Az út látszólag értelmetlenül kanyargott jobbra–balra,

amerre évszázadok során az emberi lábaknak a legkönnyebb volt a járás. Láthatóan gazdag országba érkeztek. A rizsföldek még mindig zöldelltek, a parasztok szorgosan hajlongtak fölöttük. Itt–ott a végtelen zöld mezőkön egy–egy szerzetes sárga ruhája bukkant fel. Sok szerzetes élt ezen a vidéken, köztük sok fiatal.

Az emberek arca derűs volt, bármikor nevetésre kész. A sereg jöttére a parasztok bámulva néztek fel, a gyerekek ujjukat szopva meredtek rájuk. Amikor a cölöpökre épült házakból álló falvakon keresztül vezetett az útjuk, az emberek megálltak, megnézték őket. Délben megpihentek, de nem a faluban, mert megvolt a maguk élelme. A tábornok szigorú parancsba adta, hogy még egy

tojást se vegyen el ezektől az emberektől senki. Ki fogják fizetni az élelmet, és semmire nem teszik a kezüket, ami nem az övék. Még ha meg akarják ajándékozni őket, azt sem fogadhatják el.

– Ne feledjék, hogy az erényeikkel emelik népünk dicsőségét, a vétkeikkel pedig szégyent hoznak őseinkre – mondta a tábornok.

Így amikor délben pihenőt hirdettek, a poros út mentén telepedtek le, és ott ették meg a napi adag sült rizst a kulacsukban magukkal hozott teával.

A nap forrón sütött, és amíg ott ültek, a rizsföldeken keresztül gyereksereg szaladt feléjük, hat–nyolc méterre tőlük megálltak, onnan néztek tágra nyílt szemmel. Amikor Majli egy marék rizst nyújtott feléjük, ijedten

szétrebbentek.

– Milyen szépek – sóhajtott Csi–ling. – Egyszer nekem is volt egy kisfiam... – felállt, megigazította a ruháját, és elfordult a gyerekek felől. Senki nem szólt. Ilyenkor inkább senki nem kérdezett semmit, hiszen nem volt olyan ember, aki ne vesztette volna el valakijét.

Amikor kiadták a parancsot a továbbindulásra, mindannyian felkeltek, és haladtak tovább abban a ruganyos tempóban, amivel napi harminc–negyven kilométert vagy akár annál is többet meneteltek. Az idő előrehaladtával, amíg ők dél felé vonultak, a nap lassan leereszkedett a Sittang–folyó fölé. Mindannyian tudták, hogy a szövetségeseik visszavonultak, ők pedig a

bal oldali hegyvonulatban fognak egyesülni a kínaiakkal, hogy találkozzanak az ellenséggel.

Találkozni az ellenséggel!

Olyan könnyedén ejtették ki a szájukon, mintha éppenséggel randevúra készültek volna! Majli előre rettegett attól az órától, de ezt megtartotta magának.

Azon az első éjszakán, amit idegen földön töltöttek, senkinek nem volt nyugta. Egy sekély völgyben ütöttek tábort lankás dombok között, de fáradtságuk ellenére sem tudták lehunyni a szemüket. Felettük az ég gyöngyházfehérben és rózsaszínben ragyogott, aztán lassan lilává vált. A távolban a falvak apró szentjánosbogarakként világoltak. Majli az ápolókkal együtt kiterítette fekhelyét,

de nem jött álom a szemükre. Rájuk is átragadt a férfiak nyugtalansága. Néhányan a térdükre hajtott fejjel, csendben ültek, mások fel– alá járkáltak, botladozva az ülők között. Az éjszakai csendben hallani lehetett a moszkitók zümmögését, az emberek átkozódva csapkodták őket.

– Miért vagyunk olyan nyugtalanok? – kérdezte magától Majli. Egyedül Pansziao tudott aludni. Leterítette takaróját Majli mellett, és összegömbölyödve begubózta magát tetőtől talpig, hogy ne ériék el a rovarok. Csendesen, egyenletesen szuszogott, mint a gyerekek.

Majli a nevét hallotta, és valaki egy körükön kívül álló embernek feléje mutatott. Felkelt, és odament a férfihoz.

Pao–csen volt az.

– A tábornok küldött önért –
suttogta. – Azt kérdezteti, nem tudnának–
e átjönni a táborunkba, hogy mondjuk
egy kis énekléssel szórakoztassák a
férfiakat? Vagy beszélgethetnének,
esetleg előadhatnának valamit. A
férfiakat szörnyű nyugtalanság gyötri, azt
mondják, furcsa szellemekkel van tele a
levegő.

Majlit annyira meglepte ez a
felkérés, hogy egy pillanatra el kellett
gondolkodnia.

– Persze, hogy mehetünk – felelte
gyorsan. – Sziu–csen ismer idegen
énekeket, Hszie–jing ügyesen tud
kardtáncot járni... Igen, ki fogunk találni
valamit. Mondja meg a tábornoknak,
hogy fél óra múlva ott vagyunk.

Pao–csen bólintott és elment, Majli pedig visszalépett a nők körébe, összecsapta a kezét, hogy mindenki rá figyeljen, és a szürkületben tisztán csengő hangon megszólalt:

– Ki tud bármi érdekes dolgot csinálni? Senki ne legyen szégyenlős! Gondoljunk a férfiakra, akiknek elgyötörtségét leginkább egy kis nevetés oldhatja fel, hogy aludni tudjanak. Lépjen előre mindenki, ezzel is a népünket szolgáljuk.

Aztán mintha ők is egy kis nevetésre áhítoztak volna, halk kuncogás és pusmogás kezdődött. Majli nem állhatta meg mosolygás nélkül: milyen fiatalok ezek a lányok, nők! Ha nem lenne háború, most iskolában vagy a szüleik házában lennének – ehelyett itt vannak,

egy hadsereg részeiként, hogy megtámadják a legelszántabb ellenséget, akivel valaha szembekerült a hazájuk. A nevetésüket figyelve Majli torkát hirtelen könnyek kezdték szorongatni, ajka megremegett mosolygás közben.

– Rajta, indulás! Nem fogok itt várni fél éjszaka!

Egyenként előreléptek.

– Ismerek néhány nyugati dalt – szólalt meg Sziu–csen.

– Tudok karddal táncolni – mondta Hszie–jing.

– Én tudok néhány bűvészmutatványt, amire még a bátyám tanított meg – mondta An–lan.

– Én egy történetet fogok elmesélni – ajánlotta Csi–ling.

Egymás után húszán is vállalkoztak

valamire, akik követték

Majlit a férfiak barakkjához. Ott már szabadon hagyott kör várta őket. Pao-csen várt rájuk, és amikor meglátta őket, tapsolni kezdett. A férfiak mind halkán tapsolni kezdtek.

A hold ragyogó fényénél Pao-csen beszédbe fogott, mintha olvasta volna.

– Testvéreim! Ma éjjel távol vagyunk az otthonunktól, és attól a földtől, amit sajátunknak tudunk. Egyetlen örünk sem tette azt, amit most mi: más népek országába jövünk harcolni. Idegen érzés ez számunkra, és ismeretlensége nem hagy nyugodni minket, mert nem vagyunk biztosak abban, hogy helyesen cselekszünk. Erősítsük meg önmagunkat. A Legfőbb Vezető parancsát teljesítjük, és

kötelességünk neki engedelmeskedni. Az ellenségünk ugyanaz az ellenség, amelyik ma is bombákkal rombolja le otthonainkat, és százakat, ezreket pusztít el népünkben. Igaz, hogy idegen földön járunk, de nem a hódítás szándékával. Amikor győzedelmeskedünk az ellenség felett, hazatérünk a saját földünkre, és semmit nem viszünk magunkkal, amit nem mi hoztunk. Megnyugodhat a lelkiismeretünk, hogy helyesen cselekszünk.

– Most pedig, hogy szívünkre ne nehezedjen súly, és nyugodtan alhassunk éjszaka, húgaink egy-két órán át énekelni, játszani, táncolni fognak nekünk. A nevük nem számít: a húgaink, és ez a lényeg.

Miután befejezte, meghajolt és

félreállt. Majli lépett előre, és röviden elmondta, mivel készültek. Ő sem mondott neveket – a sajátját sem, hiszen valóban mi jelentősége lett volna? Vele szemben a holdfényben sok férfi arca tűnt fel, és az ő nevüket ugyanúgy nem lehetett tudni.

– Egyikőnk énekelni fog, néhányan pedig szavalunk. Hatan előadnak egy kis jelenetet, amit régen odahaza játszottak, amikor faluról falura járva elmondták az embereknek, hogy miről szól ez a háború, és hogyan kell megvívni nekünk, mindannyiunknak.

Seng messze, a hátsó sorban ült, de amikor Majli beszélni kezdett, hirtelen felállt a helyéről. Hogy hasonlíthat ennyire két nő hangja? Mozdulatlanul fülelt. Nem hallott tisztán minden szót,

mert olyan messze ült, és a moszkitók olyan hangosan zümmögtek a fülénél. De hogyan láthatná az arcát a holdfényben? Ugyanazt az egyenruhát viselte, mint mindenki más, és onnan, ahol Seng állt, olyannak látszott, mint egy fiú. A szél meglebbentette rövid haját és hátrafújta az arcából, de a sötétben Seng nem tudta kivenni a vonásait.

Visszaült. Kizárt dolog, hogy ő legyen az. Hogyan is lehetne, amikor sok száz kilométerre innen, egy kis kunmingi házban hagyta?

Aztán eszébe jutott, mikor látta őt utoljára. Az arcát nem látta, csak a jádegyűrűs kezét. Akkor hagyta el a tábornok szobáját, amíg ő a többi parancsnokkal együtt várakozott, és az őrotrombán tréfálkozott.

– Még sokáig kell várniuk, uraim,
mert egy szép pillangó van a tábornoknál
– vihogott közönségesen.

És amikor végre kijött,
vitathatatlanul Majli volt az! O pedig
másnap hajnalban elindult az embereivel,
és a közelébe sem ment kérdezősködni.
Egy hadba vonuló férfi ne kérdezzen
semmit egy nőtől.

A lány abbahagyta a beszédet, és
helyette énekelni kezdett egy nyugati
dalt. Hangja magasan, édesen csengett.
Seng korábban nem hallott nyugati
énekeket, csak néha egyet–egyét a városi
rádiókon. Charlie azonban a közelében
ült, és mindent értett a nyugatiak nyelvén.

– Mit énekel? – kérdezte Seng közel
hajolva hozzá.

– Még az iskolában tanulta ezt a dalt

– felelte Charlie. – Szemed, ha csak koccint reám – fordította kisvártatva.

– Szemed, ha csak koccint reám? És az meg mit jelent? – kérdezte meghökkenten Seng.

– Azt, hogy egy nő úgy néz az ember szemébe, hogy bor nélkül is megrészegül.

Seng nem szólt többet, csak hallgatta a különös szavakat és a csengő éneket. A dallam fájdalmasan zengett benne, átjárta testét úgy, hogy beleremegett.

– Igaz. Amikor a szemébe néztem, úgy éreztem magam, mintha bort ittam volna. Feltüzelt a véretem – gondolta Majlin tűnődve.

Amikor a lány befejezte az éneklést, Seng felállt.

– Hova megy, parancsnok? –
kérdezte Charlie.

– A magam dolgára – felelte Seng kurtán. A földön ülő és fekvő embereket kikerülve elment egy kis fáig, ahol leterítette a pokrócát, és tetőtől talpig betakarózott. Mozdulatlanul feküdt belső magányában.

Tizenharmadik fejezet

Seng arra ébredt, hogy valaki megbotlott benne. Mielőtt felkelhetett volna, még ketten estek át rajta.

– Te tapló! – hörögte, amikor felült. Megragadott egy lábat. A tulajdonosa abban a pillanatban ráesett Sengre. Dulakodni kezdtek, aztán együtt tápázkodtak fel.

– Anyád! – átkozódott a katona ádáz tekintettel. – Maga egy tiszt, és alszik, amikor az a parancs, hogy azonnal

vonuljunk tovább! – kiáltott fel, amikor meglátta Seng egyenruháján a rangjelzést. –A szövetségeseink csapdába estek! Hol vannak az emberei?!

Sengnek leesett az álla, felugrott fektéből. Két kézzel dörgölte arcát, aztán egy szó nélkül felemelte a két könyökét, és úgy tört utat magának a tömegben.

Vajon meddig alhatott? Talán egy órát sem. Az égen ragyogtak a csillagok, a völgyre éjszakai csend ült. Szinte még a fülében hallotta a zenét.

– Micsoda ökör vagyok – szidta magát. – Hogy alhattam el?

Megpillantotta egyik emberét, és feléje nyomult.

– Hé, Tarisznyarák! – kiabált utána. Így hívták a katonát, mert egyszer egy csatában megsérült, és a bal lába

rövidebb lett, ezért kissé oldalazva járt, mint a rákok.

– Mi ez a lárma? – kérdezte Seng. Félrevonta Tarisznyarákot, és a többi embert megkerülve mentek a sátorhoz, hogy hamarabb odaérjenek.

– Honnan tudhatnám? Én egy egyszerű közlegény vagyok, és nekem senki nem mond semmit. Amikor a nők a színdarabjukat adták elő, tudja, amiben egy diáklány fogságba esik, de előtte hatot megöl az ellenség közül az ajkára vitt méreggel – szóval közben érkezett a tábornok küldönce, hogy egy órán belül indulunk tovább, mert a fehér emberek csapdába estek a folyón túl, délre. Ott vannak összegubancolódva az élcsapatok, az osztagok és az utóvédek. A gonosz kis törpék pedig minden irányból támadják

őket. A fehéreknek nincs se vizük, se élelmük, és ha nem érünk oda hozzájuk időben, úgy fognak elpusztulni, mint a kutyák.

Seng erre előrenyomult, és ott hagyta Tarisznyarákat bicegni. Pár perc múlva már a tábornok főhadiszállásán volt. A többi parancsnok már ott várakozott. Ha küzdött is kétségekkel a tábornok, gondosan eltitkolta őket, mert az arcán nyoma sem látszott. Az asztala mögött állt, kezében papírokat tartott, amikből fojtott hangon kiadta a parancsokat.

– Pao–csen, a maga emberei fogják alkotni a központi hadtestet. Jao Jung és Csan–ju fogja vezetni a két szárnyat.

Felnézett, szúrós tekintetét Sengre szegezte, és szemében nevetés csillant.

– Seng, maga úgy néz ki, mintha egy túskebokban aludt volna – folytatta ugyanazon a hangon.

Seng megtapogatta a fejét. Siettében ott felejtette a sapkáját

a földön, ahol aludt. Hajából száraz bambuszlevelek lógtak. Kapkodva fésülte ki őket a kezével, arcát elöntötte a vér.

– Olyan vagyok, mint egy bivaly. Ha csend vesz körül, abban a pillanatban elalszom.

– Higgye el, a következő napokban nem lesz csend maga körül – jegyezte meg zordan. – Maga fogja vezetni az előhadat. Egy órán belül indul az embereivel. Dél felé fognak indulni, aztán nyugat felé térnek. Az első gázlónál átkelnek a folyón, minél hamarabb, mert nem biztos, hogy a folyó lejjebbi

szakaszán tudják még tartani a hidakat. Az ellenség minden irányból közrefogja a fehér embereket.

– Elszántan teljesítem a parancsát, uram – felelte Seng, és kezét még mindig kócos fejéhez tisztelgésre emelte, aztán megfordult, és kiment a szobából. Mire az ajtóhoz ért, már futásnak eredt, és kis híján feldöntötte a doktort, aki éppen a tábornokhoz sietett. Csung arca éppen olyan sápadt volt, mint a papír, amit szorongatott.

– Itt van a tábornok? – kérdezte.

– Hol máshol lenne? – mordult vissza Seng a válla felett. A sötétben egy nő sietett könnyű léptekkel az orvos mellett, de Seng nem fordult felé.

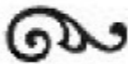
A nő Majli volt. A hangot hallva megtorpant és a siető alak után nézett. A

tábornok ajtaja fölött lámpa pislákol, de a fénye nem terjedt messzire. Csung a küszöbről fordult vissza.

– Ne késlekedjen, kevés időnk van! Addig nem tudunk elindulni, amíg nem kapjuk meg egyértelműen a parancsainkat.

Majli abbahagyta a töprengést. Valóban kevés idejük maradt, és tényleg, miért töprengene? A hadseregben több ezer nagyhangú katona van, miért gondolna éppen Sengre?

– Nem késlekedek – jelentette ki határozottan, és belépett a tábornok szobájába.

A menet kevéssel éjfél előtt indult. A

kérdés az volt, hogy még időben tudnak-e erősítést biztosítani a fehér emberek számára vagy nem. Mindenki félretette az ellenségeskedés legkisebb csíráit is, és a saját népe dicsőségére gondolt, meg arra, hogy most éppen ők sietnek azok megmentésére, akik mindig uralkodni és hatalmaskodni próbáltak felettük.

– Most Ők szorulnak ránk–jelentette ki a tábornok nyersen. Megvető büszkeség csillant a szemében, és tette durvává a hangját. –Eddig soha semmiben nem feleltünk meg nekik, de most, hogy a keleti–tengeri törpék minden oldalról körülzárták őket, már igényt tartanak ránk. Hát mutassuk meg nekik, hogy kik vagyunk!

Az emberek ebben a szellemben végezték a kötelességüket és indultak

neki a vonulásnak. Nem egy-, nem kettő-, sőt nem is háromnaposra tervezték az útjukat. Ez a terep maga is az ellenségük volt, és kevés út szelte át, mert a fehér emberek csak néhány nagy utat építettek az uralkodásuk idején. Régi, keskeny csapásokon kellett járniuk, ahol a haladást kövek és a szekerek kerekétől felvágott, kiszáradt sár nehezítette. Néhol csak ösvények voltak, ahol csupán egyenként mehettek, és kétszer is kénytelenek voltak maguknak utat törni a dzsungelén keresztül – még szerencse, hogy fényes nappal, mert így legalább könnyebben elkerülhették a kígyókat és más utálatos lényeket. De nem csupán arra kellett figyelniük, mi kúszik a lábuk alatt, hanem az eget is kémlelniük kellett, hiszen az ellenség repülőgépei az égen

cikázva a hozzájuk hasonló segédcsapatok után kutattak.

– Még mindig nagyobb biztonságban vagyunk a dzsungelben a kígyók szomszédságában – mondta Seng az utána következő katonáknak.

Mindannyian terepszínű ruhát öltöttek, és ágakból álcát fontak a fejükre, hogy a magasból ne vegyék őket olyan könnyen észre. Majli is ugyanerre utasította az ápolókat. Figyelte őket, milyen fiatalok és szertelenek, hogy még a halál kijátszásából is játékot csinálnak, nevetnek, és megigazgatják egymás vesszőkoronáját, hogy minél kecsesebben álljon. Néhányan még arra is figyelmet fordítottak, hogy milyen leveleket fontak, Pansziao pedig a koronájába tűzte a tűzpiros trópusi virágokat is, amiket

talált. A virágok alatt boldogan sugárzó arca mosolyra késztetett mindenkit, aki csak meglátta.

Seng az előhad élén nyomult előre, Majli pedig az ápolókkal együtt hátul vonult. Még mindig nem találkoztak, és nem is tudtak arról, hogy ugyanabba a csatába indulnak. Az egész nap tartó kemény munka és a vonulás fáradalmi közepette is jutott egy–egy percük felidézni a táborban felbukkanó hasonló hangokat és alakokat – de nem hitték, hogy valóban azt látták, akire gondolnak. A háború pedig vitte őket magával, súlyos kötelességeik elválasztották őket egymástól, idejük sem volt egymásról ábrándozni.

Minden este, amikor megpihentek, Majli gondoskodott róla, hogy

valamennyi ápolónak jusson élelem és biztonságos fekhely, és Seng, miután az emberei megették rizslepényüket és szárított tofujukat, majd ittak, amilyen vizet éppen találtak, a térképet böngészte, és szétküldte kémeit, hogy a lehető legtöbbet derítsenek ki az ellenségről és a csapdába esett fehér emberekről.

Mostanra a vidéken már mindenki tudott arról, hogy a fehér embereket körbevették a japánok, és az arcokon öröm tükröződött. Gonosz káröröm volt ez, és Seng az ellenség hatásaként értékelte, hiszen ez ellenük is irányult, elvégre ők igyekeztek a fehér emberek segítségére. Leginkább pedig az itt élő szerencsétlen indiaiak ellen irányult, mert a burmaiak szenvedélyesen gyűlölték őket, és úgy gondolták, hogy azért jöttek

erre a földre, hogy elvegyék az ő rizsüket. Seng mindenütt, északon és délen egyaránt ezzel a gyűlölködéssel szembesült, és több alkalommal mentett meg indiai embereket vagy akár egész családokat a helyiek haragjától. Egyikőjük el is vált bajtársaitól, és Seng iránti hálája jeléül egy egész napon át vonult vele. A nap végére azonban a magas katona már tehernek érezte az indiai áldozatát, és megkérte

Tarisznyarákot, hogy vigye magával a jóembert, és maradjon a többiekkel. – Zavarba ejt azzal, hogy akárhova lépek, folyton engem figyel, és mindig a segítségemre siet – mondta.

Az indiai hálája abból fakadt, hogy Seng megmentette, amikor burmaiak olajat öntöztek rá, és elevenen akarták

megégetni. Attól a naptól fogva Tarisznyarák viselte gondját, valahogy mindig elmagyarázta neki, mit tegyen, az indiai pedig kutyahűséggel engedelmeskedett.

A tábornok Charlie Lit választotta ki, hogy kísérje Senget, mert ő valamennyire még mindig hegyi embernek számított, aki nem szokta meg, hogy távol legyen az otthonától, ellentétben Charlie-val, aki bárhol otthon érezte magát, ahova csak betette a lábát. Emellett úgy olvasott az emberek viselkedéséből, mint a parasztok a felhők járásából, és szinte belelátott a gondolataikba. A vonulás ideje alatt Charlie éjszakánként mindig Senghez ment, és elmondta neki, amit napközben tapasztalt, hiszen szerzetesi ruhájában járt

kémkedni a vonuló sereg előtt. Ekkorra már eléggé ismerte a burmaiak nyelvét ahhoz, hogy beszédük felét megértse, a másik felét pedig kitalálja.

– Egy nemzedéknyi idő nem lesz elég ahhoz, hogy kibékítse azt a gyűlöletet, amit kivívunk magunk ellen azzal, hogy a saját fajtánk helyett a fehér emberek mellé állunk – mondta Sengnek szomorúan. – Azzal vádolnak minket, hogy eláruljuk a világnak ezt a felét. Az ellenség mindenhol azt terjeszti, hogy azokat segítjük, akik uralkodnak felettünk. Mindenhonnan azt hallom, hogy ha mi nem avatkoznánk közbe, akkor már véget ért volna a háború, és a fehérek elhordták volna magukat.

Seng az esti megbeszélések alkalmával mindig félrevonult az

embereitől, hogy nyugodtan hallgathassa Charlie-t. Egy korhadt fatuskón ült az erdő szélénél, ahol tábort ütöttek, távol a falutól, hogy jól láthassák, ha valaki közeledik feléjük. A tábor körül a katonák éberren figyeltek, mert tisztában voltak a rájuk leselkedő veszéllyel. Ült a tuskón, formás kezeit összekulcsolta széttett térdein, fejét felemelte. Amíg Charlie— val beszélt, tekintetével szüntelenül pásztázta a környéket.

– Ha nem tapasztaltam volna a saját bőrömön a keleti— tengeri törpék kegyetlenségét – amiről nem fogok beszélni senkinek—, ha nem láttam volna a saját szememmel, mit műveltek apám háza táján és őseim falujában, akkor talán igazat adnék azoknak az embereknek, akik azt állítják, hogy eláruljuk a saját

fajtánkat. De amit láttam, azt soha nem fogom elfelejteni. A fehér embereket nem ismerem, egyetleneggyel sem beszéltem, amióta csak a világon vagyok. De a keleti–tengeri törpéket ismerem. Esküdt ellenségeim lesznek a halálom napjáig, és halálom után sem fogok megbocsátani nekik.

Hangja távoli mennydörgésként morajlott a sötét éjszakában.

– Talán szerethetném a fehér embereket, akiket még nem is láttam életemben? Hát elment az eszem? Ez a föld idegen nekem, nem az én őseimé volt, nem ismerem az itt lakó szeleket és vizeket. Nem, én nem azért ülök itt ma éjjel, hogy megmentsem a fehér embereket. De ha ők az én ellenségeim ellenségei, akkor a fehér emberek a

barátaim – folytatta.

– Úgy járnak ebben az országban a kémek, mint gyümölcsben a férgek – mondta Charlie, és idegesen meghúzta a fülét. – A szerzetesek közül tízből kilenc a japánok oldalán áll. Az emberek közül egy sem emelne kezét rájuk.

– Akkor ezek az emberek is az ellenségeim – mondta Seng súlyosan. Felállt és körülnézett a sötétbe boruló ismeretlen tájon. Beleszimatolt az esti levegőbe. – Még a szelek is a gonoszság szagát árasztják. Rothadás szagát terjesztik.

– A dzsungel az oka, az rothad.

Hosszan hallgattak, egyikőjük sem akarta kimondani az aggodalmát.

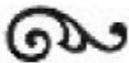
– Megyek, lefekszem – szólalt meg végül Seng rekedt, száraz hangon, mintha

egy kutya ugatott volna.

– Én is alszom egy-két órát, mielőtt útnak indulok. Valahol majd viszontlátjuk egymást. Ne keressenek, még mielőtt leszáll az este, találkozunk – felelte Charlie.

– Harmadik nap reggelére oda kell érkeznünk, hacsak a fehér emberek vissza nem vonultak még tovább – jegyezte meg Seng.

– Visszavonulás! Ezt nem tudják megtenni, mert minden út le van zárva előttük, és arról fogalmuk sincs, hogyan indulhatnának útnak a gépeik számára épült utak nélkül. Keserűen felnevettek, úgy váltak el.

Szótlanul meneteltek a céljuk felé. Az utolsó napon a tábornok már ötszáz méteres pontossággal tudta, hol várják a fehér emberek a szabadítóikat. Ugyan üzenetet küldtek egymásnak az amerikaival, de nem támaszkodott arra, hiszen az amerikainak még nála is ismeretlenebb volt ez a vidék. Eltökélte magában, hogy csak saját magára fog számítani. A háború megvívása túlmutatott a fehér embereken, akik senkit sem ismertek a saját fajtájukon kívül. A tábornok mélyen lenézte a fehéreket – az összesei, amelyik csak elhagyta a saját országát, hogy itt harcoljon, ahol még arra sem képes, hogy az itt élő népeket megkülönböztesse egymástól. Aznap sokszor mosolyodott el keserűen, amíg embereivel együtt

menetelt – gyalogszerrel, sisakja köré font faágakkal.

– Ezek a fehérek! Képtelenek két barna arcot megkülönböztetni egymástól. Ha elénk áll egy ellenségük, és azt állítja, hogy a barátjuk, akkor észre sem veszik, hogy rászedik őket! – gondolta félelemmel vegyes megvetéssel.

A kémeitől történetek százait hallotta már. Ha az ellenség nem egyenruhában volt, hanem a helyiekhez hasonlóan buggyos gatyában és a lábán szandált vagy gumitalpú cipőt viselt, akkor a fehér emberek összetévesztették őket, hiszen egyik keleti népnek a nyelvét sem ismerik. Évszázadok óta itt uralkodnak, és nem tudják megkülönböztetni egymástól sem a népek arcát, sem a beszédüket.

– És ezeket fogjuk mi megmenteni!
– morogta, és úgy elhatalmasodott benne a megvetés, hogy amikor az amerikai délután megküldte a parancsait, hogy mit tegyen és hova menjen, akkor dühösen összegyúrta és a sarokba vágta a papírt. – A saját bölcsességemre kell hagyatkoznom – mondta magának.

Iszonya átszűrődött a hangján és a tekintetén, így tudtán kívül is minden beosztottja és alárendeltje érzékelhette. Csatlakozni készültek a szövetségeseikhez, de legjobb akaratukkal sem bíztak meg bennük. A katonák között volt, aki jó szándékkal fordult a fehérek felé, de még akiben ez nem is volt meg, az is tudta, hogy nincs más választása. Vagy a fehérekkel együtt kellett harcolniuk, vagy ellenük, de ha

ellenük szegülnek, az azt jelenti, hogy az ellenség mellé kell álljanak. Ez viszont elképzelhetetlen volt.

És ki ne emlékezett volna az elnökre, amikor legutóbb látták őt? Érces hangja ostorcsapásként hatott:

– Dicsőségünket zászlóként hordozzák. Mutassák meg a fehér embereknek, hogy mire vagyunk képesek mi, kínaiak! Ha megmutatjuk erényeinket, én biztosra veszem, hogy végül valóban elfogadnak minket teljes értékű szövetségeseikként a keleti–tengeri ellenségünk ellen vívott háborúban. Hol máshol találhatnánk szövetségesekre, mint Jing és Mei népe között a japánok ellen, akik úgy kezelik a mi országunkat, mintha az övék lenne? Én még mindig bízom az ő diadalukban.

Engedelmeskedjenek hát annak, akit maguk fölébe helyezek. Nem arról van szó, hogy fehér embert akarok vezetőnek, hanem arról, hogy ő közvetíthet köztünk és Jing népe között, akik keményebbek és kevésbé barátságosak velünk szemben. Mégis nekünk mindannyiunknak szövetségre kell lépniük. Mutassák meg, milyen katonák maguk! Az egész népünk tekintete önöket figyeli. Ez az én parancsom!

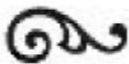
A nagyasszony mögötte állt, amíg az elnök beszélt, és záró kiáltásakor a feje fölé emelte ökölbe szorított finom kezét.

A tábornoknak eszébe jutott ez a jelenet – de vajon nem túlságosan idegen a nagyasszony? Az emberek gyakran beszéltek egymás között arról, hogy az elnök az ő nyomására áll szövetségben a

fehér emberekkel. Egész gyerekkorát külföldön töltötte, nem a saját hazája nevelte fel. Azt beszélték róla, hogy jobban beszéli Mei népének nyelvét, mint a sajátját. A sajátját természetesen furcsán használta, irodalmias kifejezéseket, régies, már nem használt szavakat fűzött a beszédébe, mintha nem ismerte volna a modern, rövid szerkezeteket. De az is igaz, hogy a köznéptől távol, úrnőként élt, és mindig fel volt ékszerezve.

A tábornok kezével próbálta elhessegetni a hiábavaló gondolatokát. Katonaként világos, egyértelmű a kötelessége. Legalább az ellenségeit ismeri, ha már a barátait nem. Órájára pillantott. Holnap hajnalra már bizonyára átkelnek a folyón, és meglátják a fehér

embereket – ha életben lesznek még egyáltalán.

Majlit fáradtsága ellenére is elkerülte az álom aznap éjjel. A levegőben érezni lehetett a csata szagát. Mindannyian tudták, hogy másnap harc vár rájuk, de Majlinak ez volt az első az életében. Ez lesz az első alkalom, hogy emberek megsérülnek és meghalnak körülötte, és neki ápolnia kell az életben maradottakat. Vajon képes lesz elvégezni a kötelességét? Szégyen töltötte el korábbi élete hiábavalósága miatt. Kényelmes, gondtalan élete volt, távol a saját hazájától. Külföldön volt gyermek, idegen emberek nevelték, és a mai napig

nem vált igazán részévé saját népének. Igaz, hogy egy nemzet szülöttei, közös a vérük, de Majli mégsem tartozik olyan szorosan az ő közösségükbe. Arra vágyott, bárcsak ne beszélne egyetlen idegen nyelvet sem, egyedül csak a sajátját; bárcsak ne lennének idegen emlékei.

– Ha egyszer lesz rá időm, rengeteget fogok olvasni újra, de most nem idegen könyveket, hanem csak a saját népem könyveit: a régi költészetet és filozófiát. Meg akarom találni a saját gyökereimet –gondolta.

Aztán eszébe jutott, hogy talán soha nem lesz alkalma erre, mert lehet, hogy itt pusztul a háborúban. Akkor csendben, titokban sírt egy keveset, a kezét a szájára tapasztotta, hogy lecsendesítse magát,

hiszen ott feküdt a többi nő szomszédságában, és nem akarta, hogy meghallják. Mégis így történt, mert Pansziao még ébren várta, hogy lássa, Majli hova fekszik le, és melléje terítette a saját fekhelyét. Egy percig mozdulatlanul feküdt, de aztán a sötétben Majli arca felé nyúlt, és megérintette. Amikor megérezte, hogy könnyes arcot tapint, meglepetésében maga is sírva fakadt. Majli kénytelen volt szigorúan rászólni, hogy hagyja abba, hiszen az efféle értelmetlen sírás ellen csak az használ. Azt pedig mindenképpen el akarta kerülni, hogy pánikszerű síráshullám vonuljon végig az ápolókon.

Abban a pillanatban felült, és megrázta Pansziaót.

– Azonnal hagyd abba, különben

úgy foglak megbüntetni, mint egy gyereket! – suttogta keményen.

Pansziao abba is hagyta, mert megijesztette a szeretett hang keménysége. Majli visszafeküdt, és addigra el is felejtette saját bánatát.

– Tisztán látom az elém állított feladatot, más pedig nem számít – gondolta magában.

Tizennegyedik fejezet

A férfiak és a nők másnap kora hajnalban, jóval pirkadat előtt ebben a hangulatban keltek fel. Megették a fejadagjukat, felszedték a táborukat, és továbbindultak. Tudták jól, hogy az ellenség a közelükben van. Nesztelenül léptek, és nem szóltak egy szót sem, pedig nem is olyan távolról hallani lehetett a fegyverropogást. A tábornok üzenetben figyelmeztette őket, hogy a japánok a fákra kúszva vagy a sűrű

dzsungelben elrejtőzve leselkedhetnek rájuk, mint a vadállatok. Úgy döntöttek, hogy amennyire lehetséges, nyílt terepen fognak haladni.

– Mindenki vigyázzon magára és a bajtársaira is. Ne feledjék, hogy ezen a földön nincsenek barátaink sem az emberek, sem a vadállatok között.

Az az igazság, hogy mindenkit feszültséggel töltött el, hogy itt kellett háborúznia. Ezek az emberek a saját hazájukban az idők végezetéig is képesek lettek volna harcolni, de ahhoz egyáltalán nem voltak hozzászokva, hogy idegen földön járjanak. A saját földjük táplálta és energiával töltötte fel őket, de itt erről szó sem lehetett.

Még a föld is az ellenségük volt. Elnémult szívvel vonultak hadba, és ez

félelemmel töltötte el őket. Csak a feljebbvalóik parancsa önthetett volna bátorságot beléjük, de az egyik közülük most egy amerikai volt. Különben is idegen volt tőlük, hogy bátorságukat csupán parancsokból merítsék – hiszen nem közönséges bérencek voltak. A nők is érezték a férfiak feszültségét, és némán követték őket. Majli hasztalan próbálta felvidítani őket, pedig indulás előtt még két katonát is megkért, hogy hozzanak fát, amiből ő gyorsan tüzet rakott és forró teát főzött. Ám cserébe csak halovány mosolyokat kapott. Láthatóan mindegyikük a saját bánatán tűnődött, amiről derűsebb hangulatban meg tudott feledkezni, de a félelem árnyékában elhatalmasodott rajta. Csi–ling a halott gyermekein, An–lan az apján merengett,

és hozzájuk hasonlóan rágódott mindegyikük. Akit nem sújtott komoly bánat, az is átérezte, milyen szomorú, ha egy nő hajlék nélkül idegen földön kóborol, távol az otthonától.

Ahogy virradt, lassan ők is jobb kedvre derültek, örültek, hogy eddig nem támadta meg őket az ellenség, és ha csatlakozhatnak a szövetségeseikhez, mielőtt rajtuk ütnek, akkor talán van rá esélyük, hogy az összevont csapataikkal támadást indítsanak a visszavonulás helyett.

Seng hosszú léptekkel haladt előre, és már nagyon várta, hogy végre szemtől szembe kerülhessen a fehér emberekkel, és láthassa, milyen gépeik és fegyvereik vannak. Régóta harcolt már úgy, hogy a puskáján kívül nem volt fegyvere, ezért

úgy gondolta, ha legalább néhányat birtokolhatnának a fehérek tengernyi felszereléséből, akkor biztosan képesek lennének jól használni, és támadhatnának meghátrálás helyett. Milyen sokat álmodozott legalább egy aknavetőről! Ám ezeknek a fehéreknek még tankjuk és repülőgépeik is vannak, azzal pedig nem is kérdés, hogy át tudnák venni a támadást!

Ebben a reményben állt meg azon a helyen, ahol a tábornok megparancsolta. A társaival együtt több mint egy órát várt, amíg mindenki összegyűlt. Bizakodó hanghordozása reményteljessé tette az embereit is. A fegyverek zaja tisztán kivehető volt. Fülelni kezdtek, de nem hallottak nagy fegyvereket köztük. Hogy lehet ez? A fehéreknek talán nincsenek

nagy fegyvereik?

Szerencsére éppen akkor közeledett Charlie Li bicegve. Hajnali három óta felderítőúton járt. Talpát csúnyán felsértette egy kő, de a fehéreket sikerült megtalálnia.

– Az ellenség megtámadta a fehéreket az éj leple alatt, de ők még mindig harcolnak – jelentette Sengnek.

– Velük vannak a hadigépeik? – kérdezte Seng türelmetlenül.

– Van nekik néhány, láttam is őket. Innen alig három kilométerre, egy lapos völgyben gyűltek össze az emberek a gépeikkel együtt. Hatalmas nyomás nehezedik rájuk, néhányan közülük dezertáltak a táborukból. Láttam néhány fehér embert, amint autóval menekül.

– Akkor ezt a csatát is elveszítették,

hiszen győztes csatából senki sem szökik – állapította meg Seng józanul.

Ennek ellenére nem adta fel a reményt. Hamarosan megérkezett a tábornok is az embereivel, és lassan összegyűltek a csapatok. Miután a tábornok értékelte a híreket, készen is álltak az indulásra. Most már tudták, hogy az ellenség a három nagy folyó völgyében nyomult előre. Ám nem csak a nagy utakat lepték el, a közöttük húzódó területeket is keresztül–kasul beszótták, és minden közlekedőt lezártak. Pedig utak nélkül a fehérek harcképtelenné váltak: a nehézkes gépek átokként neheztedtek a seregükre, mert nem térhettek le az ösvényekről, és így az erejüket is elvesztették. Ezt a vidéket pedig kevés út szelte át, és az ellenség

észrevétlenül dolgozott, ráadásul a helyiek is segítették őket. Hamarosan minden utat lezártak, a nagy gépek pedig tehetetlenül rostokoltak, mint a partra vetett bálnák. Az élettelen vasszörnyetegek csak terhet jelentettek az emberek számára, akik nem tudták használni, mégsem akarták maguk mögött hagyni őket. Az útra dőlt fák megbénították a gépeket, és amíg a fehér emberek a kiszabadításukkal vesződtek, az ellenség az égből és a dzsungel sűrűjéből intézett támadást ellenük, és szinte percek leforgása alatt halomra gyilkolta őket.

A tábornok tudott erről. Ugyanezt jelentették a kémei is. Az ösztönei azt súgták, hogy ez már egy vesztes háború, de mégis azt mondta magának, hogy

nyomuljanak tovább előre. Senki nem sejtette meg reménytelenségét, amikor aznap hajnalban egy kis dombon állva tartott beszédet az alárendeltjeinek.

– Emberek! Mindannyiunknak megvan a kötelessége – zengett a hangja a katonák feje felett. – Nem kérdezzük, hogy mi lesz velünk. Azért vagyunk itt, hogy megmentjük a szövetségeseinket, és a visszavonulást támadásra fordítsuk. Emberek, ne felejtsek el, hogy ez a háború ugyanaz a háború, amit öt éve vívunk a saját földünkön. Az ellenség ugyanaz az ellenség, és ha vereséget szenved itt, akkor ezáltal a mi földünkön is vereséget szenved. Emberek! Le kell győznünk az ellenségünket, és az Országutat újra be kell kapcsolnunk országunk vérkeringésébe. Küzdjünk hát

önmagunkért, saját hazánkért!

Halk, de mély helyeslés morajlott a katonák sorai közt. Mindannyian egyként indultak meg nyugat felé. Charlie Li a tábornok oldalán ment, és mutatta az utat. A tábornok csak olyankor szólalt meg, amikor válaszolt a fiúnak, vagy ha rövidebb utat vagy eldugottabb ösvényt mutatott a fehérek felé vezető úton. Így haladtak előre, míg lassan felkelt a nap, melynek perzselő sugarait azonnal megérezték. A levegő eddig is forró és mozdulatlan volt, de most mintha lángra gyulladt volna körülöttük. A hajnali meleg hűvösnek érződött a reggeli forróságban. Az emberek homlokán verejtek gyöngyözött, de a tábornok nem lassított.

– A következő hegyektől nyugatra

tanyáznak – mondta végül Charlie halkán. A fegyverek zaja egészen közélről hallatszott, az izzó levegő remegett körülöttük.

A tábornok bólintott, és ment tovább. Az őket követő katona azonban meghallotta Charlie szavait, és a hír futótűzként terjedt a katonák között. Remény és aggodalom töltötte meg az emberek szívét.

A tábornok egy lapos dombra vezette a sereget, ahonnan megkezdték a lassú ereszkedést. Három autót pillantott meg maga előtt. Az út közepén álltak. Szeméhez emelte távcsövét: rémülettől lemerevedett fehér embereket látott. Arcuk egészen közélről rajzolódott ki a távcső lencséjén.

– Félnék! De hát miért félnék

tőlünk? – kérdezte Charlie-tól meglepetten, és átadta neki a távcsövet.

– Nézze csak, azt hiszik, hogy mi az ellenség csapatai vagyunk! – tört ki a nevetés Charlie-ból. – De hát, ha ők viselnek egyenruhát, akkor zöldet. Ki lenne olyan tökkelütött, hogy ebben a csupa zöld országban más színű ruhában legyen?

– Hagyjuk csak izzadni őket, majd csak észreveszik, kik vagyunk – felelte a tábornok szárazon. – Szerencsére ott van a sapkánkon a kék jelvény a fehér nappal. Ha az arcunkról nem ismernek

fel, majd felismernek arról.

Tovább közelítettek, és valóban, a fehér emberek arckifejezése hamarosan megváltozott, és a rettegetést öröm váltotta fel. Felugráltak és integettek. A tábornok

hallotta, hogy közben a kínai csatakiáltást kiabálják: Csung–kuo van–szuj!⁴

Ki tudhatja, mitől szabadulhat fel az emberi lélek? De való igaz: a tábornok lelke szárnyalt attól, hogy a fehér emberek szájából a kínaiak ősi csatakiáltását hallhatta. Azt, ami már legalább száz csatába kísérte el őt is és a katonáit, így hát úgy érezte magát, mint a kalitkájából kiengedett madár.

– Csung–kuo van–szuj! – kiáltotta Ő is öblös hangon. A katonák egyre többen követték a példáját, míg a kiáltás mennydörgéssé duzzadt.

– Kérdezze meg tőlük, hol van az ellenség – utasította a tábornok Charlie-t, amikor az autókhoz értek.

Charlie angolul kérdezte őket, mire a fehérek kiabálva mutatták az ellenség

búvóhelyét maguk mögött. Ekkor vették észre, hogy ezek a fehérek nem is katonák, hiszen nincsen náluk fegyver.

– Ott van az ellenség, és az embereink még mindig harcolnak ellenük! – felelték a civilek.

A tábornok hallotta a szavukat, de meg kellett várja, amíg Charlie tolmácsol neki, és közben egy pillanatra sem állt meg az őt követő menetoszlop élén.

Amikor Seng elhaladt az új szövetségeseik mellett, meglepetten bámult rájuk. Még soha nem látott közlelről fehér embert. Micsoda arcok ezek? Szakállas, sovány, csontos arcok, az orruk óriási, a szemük meg beesik. És nem is fehérek! Kosztól sötétek, és a naptól olyan színűre égett a bőrük, mint az anyja cserépkannája!

Majli jóval Seng mögött fáradtan vezette az ápolókat. Alig vonszolta magát, izzadságtól nedves haja az arcába tapadt. De amikor megpillantotta az autónál a fehér embereket, és látta arcukon az örömet, integetett, és saját nyelvükön köszönt nekik.

Nagyon jól tudta, milyen hatással lesznek rájuk a szavai. Bár koszosak, szutykosak voltak, és a ruháik is rongyokban lógtak, fedetlenül hagyva szőrös karjukat, mégis örömtől lelkesen kiabáltak.

– Jó napot! Istenem, milyen szép lányt küldtél hozzánk!

Nem állhatott meg, hiszen a tábornok még most is vezette a menetet, de szívében fiatalos vidámság pezsgett fel. Eszébe jutott, milyen jó sora volt

Amerikában, mennyit táncolt, csevegett és kacérkodott a hozzájuk hasonló ifjakkal. Milyen jó a fiataloknak, akármelyik országban éljenek is – de nem ilyen háborús időkben.

– Nem erőszakosak ezek a szőrös férfiak? – kérdezte Pansziao aggodalmasan.

– Nem, egyáltalán nem azok. Viszont éhesek és fáradtak, és minden bizonnyal most menekültek meg a halál karjából.

Majli maga is fáradt és éhes volt. Sóhajtott, és tiszta szívéből kívánta, bárcsak véget érne a háború.

Hová tűnt a harc dicsősége? A tábornok végigjártatta tekintetét a felbomlott sorokban vánszorgó, elgyötört embereken – a szövetségesein és azt

kívánta, bárcsak meg se született volna. Egy szó sem jött ki a torkán, és úgy érezte, mintha kő lenne a szíve helyén. Ezek a szövetségesek nem könnyítik meg a helyzetüket, csak további terheket rónak rájuk: az ismeretlen ország, az idegen emberek és a velük szemben fegyverek és módszerek tekintetében is túlerőben lévő ellenség mellett. Abban reménykedett, hogy ha egyesülnek a saját és az idegenek csapatai, akkor erősebbek lesznek, mint külön-külön. De ahogy végignézett rajtuk, az volt a benyomása, hogy a szövetségkötés nem hozzáadott, hanem elvett az erejükből.

Mégis rendíthetetlenül menetelt tovább, ügyet sem vetve az erőtlen üdvözlésekre. Charlie Li is ott vonult mellette, mivel a tábornok csak kínaiul

beszélt, és szüksége volt tolmácsra, hogy megértesse magát az amerikaival, akit az elnök föléje helyezett.

– Pihenjenek, fújják ki magukat, és egyenek. Még nem tudjuk, mikor kell harcba szállnunk – fordult a katonái felé, majd az üzenet szájról szájra terjedt az emberek között.

Szerencsére ugyanis az ellenség az egész éjszakán át tartó támadást követően szünetet tartott, még repülőgépek sem jártak az égen. A pillanatnyi nyugalmat kihasználva az emberek lefeküdtek a földre, ahol éppen egy kis árnyéket találtak. Ki arccal, ki hanyatt feküdt, mások a térdükre borultak, hogy pihenjenek. Az újonnan érkező kínaiak némán, kételkedve méregették szövetségeseiket. A fehér katonák közül

néhányan fáradtan tisztelegtek, mosolyogtak, vagy rekedten kiabáltak üdvözlésképpen. A legtöbbször azonban csak ült csendben, mintha ereje sem lenne örülni az érkezőknek.

A tábornok kerülgette őket. Hamarosan egy szikár alak közeledett felé, akiről azonnal tudta, hogy ő az amerikai. Megálltak, majd tisztelegtek egymásnak, és a tábornok legnagyobb meglepetésére az amerikai kínaiul kezdett hozzá beszélni. Ugyan hallotta hírét, hogy az amerikai tud a nyelvükön, de hitte is meg nem is. Igaz, hogy egyszerű nyelvezettel és nem tökéletesen beszélt, de érthetően, világosan fejezte ki magát.

– Örülök a jöttüknek, de attól félek, túl későn érkeztek.

– Nem az én hibám, ha későn

jöttünk. Kénytelenek voltunk a határnál várakozni hosszú napokon keresztül – felelte a tábornok hűvösen.

– Nehezen tudtak annyi rizst beszerezni, amennyire szükség lett volna az önök nagy létszámához – mondta az amerikai.

– Megoldottuk volna a problémát magunk, és ezt meg is üzentük.

– Bármilyen hibák is történtek, úgy gondolom, az a legfontosabb, hogy szövetségesek vagyunk. Minden reményünk abban lehet, hogy egymást segítjük, nem pedig akadályozzuk. Készen állnak a támadásra?

– Másra nem is gondolunk – felelte a tábornok.

Ennyi idő alatt is világosan látszott, hogy ők ketten nem fogják megkedvelni

egymást. Az amerikai szúrós, kék szeme és rideg hangja is erről árulkodott.

– Az emberei életerősek. Jó érzés őket látni magam körül – jegyezte meg az amerikai végigpillantva a kínai seregen.

– A katonáim hozzászoktak a megpróbáltatásokhoz. Képesek naponta negyven kilométert gyalogolni teljes menetfelszereléssel, saját maguk gondoskodva az élelelről – felelte a tábornok büszkén.

– Akkor azt javaslom, mielőbb támadjanak nyugat felől. Az ellenség a városban rejtőzött el, aminek a pagodája látszik a dombokon túl. A maguk támadásával egy időben mi rendezhetjük a sorainkat és megerősíthetjük az állásainkat az angolokkal. Talán helyesebb lenne, ha kissé távolabb

ütnének tábort, mondjuk a patakon túl –
tette hozzá némi habozás után. – Jobb
elkerülni a vitákat a fáradt emberek
között.

– Az én katonáim nem gerjesztenek
vitákat! – fortyant fel a tábornok.

Charlie avatkozott közbe szelíden
mosolyogva.

– Az amerikai arra céloz, hogy a
fehér emberek nem látnának minket
szívesen a közvetlen közelükben.
Akárhogy is, ne feledjük, hogy mi nem
vagyunk fehérek, és inkább ne
keveredjünk.

– Az nekünk is jobb lesz – vágta rá
dühösen.

Az amerikai ünnepélyes képet
vágott, és békítőleg folytatta:

– Félelmetes kötelesség előtt állunk,

talán itt is veszünk mindannyian. Fogadjuk el a megváltoztathatatlan tényeket, és hunyjunk szemet egymás hibái felett. Igazat adok önnek, bármit is gondol, de Isten nevében kérem, hogy felejtse el, és segítsen nekünk. Később pedig – ha megnyertük a csatát –, vegyen elégtételt. Most azonban – szétvetette a karját, elfordult, elővette nedves, piszkos zsebkendőjét és megtörölte a homlokát, aztán pedig felemelte a kalapját, és kopasz fejét is megtörölte. – Talán csak perceink vannak, mielőtt újra támadni kezdenek.

– Igaza van – mondta Charlie a tábornoknak.

A tábornok még egy pillanatig mozdulatlanul állt és vívódott, aztán mereven tisztelgett, sarkon fordult és

odakiáltott a rá váró katonáknak.

– Emberek, sorakozó balra, lépés indulj!

A katonák sorba álltak, megindultak balra, a patak irányába, majd belegázoltak, és átkeltek a túlsó partra.

Az amerikai szomorúan követte Őket a tekintetével. Csontos válla kirajzolódott nedves ingén át, karja kétoldalt súlyosan lelógott. Ki tudja, mi járt a fejében?

Seng kíváncsian figyelte, amíg emberei élén elhaladt mellette. Szóval ő az amerikai! Öregnek látszott, túlságosan is öregnek ehhez az életmódhoz. Egy ilyen idős embernek inkább otthon kéne lennie a gyerekei körében. Talán nincsenek fiatal férfiak Amerikában? Sovány is volt, az öv majdnem kétszer

körüiért keskeny derekán. Szikár nyakán kirajzolódtak az inak, vékony arcához képest nagyok voltak a fülei. Seng anyja mindig azt mondogatta, hogy a nagy fül a jóindulatú, bölcs emberek jele.

Az amerikai elkapta a magas katona bátor, nyílt tekintetét, elmosolyodott, és megszólította.

– Hogy lehet az, hogy értem, amit mond? – kérdezte Seng meglepetten, és megállt.

– Persze, hogy érti, hiszen a maga nyelvén szólaltam meg.

Húsz évet éltem a maguk országában.

– Majdnem annyit, mint én – vigyorgott Seng.

– Maga nagyon fiatal, az unokám lehetne – mondta az amerikai. Seng

azonnal megkedvelte.

– Ami azt illeti, ön nagyon is öreg, inkább otthon kéne pihennie

– mondta a katona udvariasan.

Az otthon említésére a viseltes kalap alatt szikra csillant a kék szemben.

– Jobb, ha az ember ma nem beszél, nem is gondol az otthonra. Kinek van otthona manapság? – szólalt meg az amerikai szárazon.

– Apám háza ma is áll – mondta Seng büszkén.

– Hol?

– Nanking városa mellett egy faluban – felelte Seng.

Aztán továbbindult, az amerikai pedig az elvonuló emberek hosszú sorát figyelte. A teherhordók után következtek az orvosok és az ápolók. Megállította

őket.

– Doktor, maradjon, legyen szíves. Örülnék, ha ellátná a sebesültjeinket, mielőtt a legyek lerágják a húst a csontjukról.

Majli a szövetségeseik közül csak éhes, piszkos, elgyötört emberekkel találkozott. Arcuk fekete volt a kosztól, amire hosszú vonalakat húztak a legördülő izzadságcseppek. Borostásak voltak, szemük beesett. A sebesültek a bokrok árnyékában feküdtek. Sokan haldokoltak közülük, vagy már nem is éltek. Majli szíve a torkában dobogott, miközben halk utasításokat adott az ápolóknak.

– Itt a feladat. Azokat, akik életben vannak, annak a nagy fának az árnyékába fektetjük. Aztán mindenki merítsen vizet

a tóból. Most nincs időnk felforralni, de fertőtlenítőszerrel teszünk bele. Mindenki a leggyengébbeket kezdje ellátni. Hszie–jing, maga olyan erős. Rakjon tüzet, amin ételt melegíthetünk nekik. Tízen ápolják a sebesülteket, ketten Hszie–jingnek segítsenek. Pansziao mellettem marad.

Amíg kiadta az utasításokat, addig Csung doktor leterítve viaszosvászon lepedőjét a fa alatt előkészítette a helyet. Felvette a sebészruháját, és nekilátott, hogy a sebesültek testéből golyókat emeljen ki és sebeket varrjon össze. Ez volt az első alkalom, hogy Majlival összevitatkoztak, mert a nőnek nem volt szíve otthagyni egyetlen embert sem, akiben volt még szemernyi élet. Csung azonban hajthatatlannak mutatkozott.

– Öt hagyja meghalni, már teljesen

összeroncsolódott a teste.

Annak a másiknak is elég meredt a tekintete. Csak azokkal foglalkozhatunk, akinek van esélye a túlélésre.

– Hogyan döntheti el, hogy ki maradjon életben, és ki haljon meg? – jajveszékelt Majli.

A doktor azonban nem tágított: válogatott a sebesültek között, melyiket lássák el, és melyiket hagyják meghalni. Majli alig tudta visszatartani a könnyeit. Szüntelenül dolgozott, de szánt időt arra is, hogy a katonák megmutathassák neki az elrongyolódott leveleket és a megfakult fényképeket a szeretteikről. Utolsó erejüket is összeszedték, hogy előkeressék piszkos ruhájuk rejtett zugából a véres, rongyos papírdarabokat, kezébe adják, és nyögve–sóhajtvá

elsuttogják utolsó kívánságukat.

– Mondja meg nekik,
hogy... – de még
mielőtt kimondhatták volna, egyik
ember halt meg a másik után.

Majli pedig észre sem vette, hogy halk, elfojtott zokogás lett úrrá rajta. Úgy szorongatta a torkát, mintha vaspánttal feszítené, keze remegett, de gondosan eltett minden egyes papírdarabot, ami azoknak az embereknek a világon legfontosabbakat jelképezte.

Nem sírt hangosan, hiszen tudta, hogy ez még csak az első nap, amelyet sok hasonló fog még követni. Ő azonban csak most kezdte ezt a munkát, ráadásul nem értek el dicsőséget, ami megért volna ennyi bánatot. Az ápolók sokkal nyugodtabbak voltak nála, mivel ők már

korábban is végeztek ilyen feladatot, és nem hatották meg őket a számukra teljesen idegen áldozatok. Ellenben Majli eddig csak akkor találkozott ilyen emberekkel, amikor étellel, vidámsággal voltak tele, gondtalanul, a saját hazájukban, kényelmes otthonaikban, szeretteikkel körülvéve. Táncolt ezekhez hasonló férfiakkal, hagyta, hogy csapják neki a szelet, ezért úgy érezte, számára ezek a sebesültek nem idegenek. Siralmas volt itt látnia őket becsapva, elárulva, csapdába esve. Ő nem érzett megvetést irántuk, csak sajnálatot. Megrendítette, milyen hálásak azért, hogy az anyanyelvükön szól hozzájuk.

– Ezer éve nem hallottam nőt angolul beszélni – lehelte egy fiatal szőke katona. Lehunyta kék szemét, és

megszorította Majli kezét.

– Énekelne nekem valamit?

Majli torkát még mindig szorongatta a sírás, így levegőt is alig tudott venni ahhoz, hogy énekeljen, de erőt vett magán. Belekezdett az első dalba, ami eszébe jutott – amit néhány napja is énekelt:

„Szemed ha csak koccint reám, téged köszönt szemem”...

Először fojtottan énekelte, de hamarosan már tisztább hangon tudta folytatni. A haldokló katona elmosolyodott.

– De hát ez... egy angol dal... Hogy lehet...

Hangja elhalt, a keze elernyed, de Majli nem engedte el, tovább énekelt. Könnyei patakzottak az arcán. Amikor a

dal végére ért, letette a súlyos kezét, ami még fiatalosan csontos, inas volt. A térdére borult, és hangosan sírni kezdett. Nem törődött azzal, ki látja vagy hallja őt, mert úgy érezte, a világon most csak nyomorúság és bánat lakozik.

Egyszer csak felemelte valaki. Két erős kéz megfogta a karját és talpra segítette. Majli felnézett.

– Seng! – suttogta.

– Hát mégis ön volt az. Ont hallottam a múltkor ezt a dalt énekelni.

Tizenötödik fejezet

Seng és Majli az angol fiú holtteste mellett látta viszont egymást. Ha nem ilyen helyzetben találkoznak, talán elcsodálkoztak volna, de ezen az idegen földön már hozzászoktak a folytonos meglepetésekhez. Megpillantva egymást felkiáltottak, de aztán már nem éreztek meglepettséget, mivel mostanában bármi megtörténhetett, és senki sem tudhatta előre, mi lesz egy óra múlva. Szorosan fogták egymás kezét, tekintetükkel a

másik arcát fürkészsze. Mindkettejüket ugyanaz az érzés töltötte el: szavakkal le nem írható meg-nyugvás. Örömnök nevezni túlzás lenne, hiszen vereség és halál vette őket körül, de szívükbe bátorság költözött, és Seng abban a pillanatban elfelejtette féltékenységét és bizalmatlanságát Majli iránt. Figyelte őt.

A nő arcán verejtek gyöngyözött, haja nedvesen tapadt a homlokára és a nyakára. Egyszerű szalmakalapot viselt, amelyet a parasztok szoktak, rajta hervadó koszorúban álltak a leveles ágak. Csontsovány volt, átnedvesedett kék egyenruhája lógott rajta. Inge ujját a könyökéig feltúrte, csupasz lábát rizsszalmából font szandál takarta.

Majli pedig egy magas, ösztövérférfit látott maga előtt, aki szívós, akár a

cserzett bőr. Sötét arcát izzadságcseppek barázdálták, amik aztán az arcán összegyűltek. A nap tűző sugarai egyiküket sem kímélték. Csak néhány bokor tövében volt árnyék, a sebesültek ide húzódtak, és vízért esedeztek. A közelükben egy sötét bőrű indiai is vízért nyöszörgött.

– Pani–pani... – hallották, és feléje fordultak. A válla súlyosan megsérült, és lassan szivárgott a vére. Seng egy szót se szólva eleresztette Majli kezét, és odament a haldoklóhoz. Kinyitotta a kulacsát, és felemelte a férfi fejét, hogy könnyebben igyon.

– Seng, az az ember biztosan meghal, inkább tartsa meg a vizet magának! – kérte halkán.

Seng azonban engedte a

haldoklónak, hogy az utolsó

cseppig megigya a vizét. De mire letette a fejét a forró talajra, a férfi már meg is halt.

– Elpazarolta a vizét – mondta Majli ugyanolyan halkan.

– Megfulladtam volna tőle, ha megtartom magamnak. – Visszadugta a dugót, és újra a hátára vetette a kulacsot. Aztán ismét a nő felé fordult és a kezébe rejtette a kezét.

– Hol volt eddig?

– Itt, az ápolónőimmal.

– Én meg azt álmodtam, hogy otthon van a kicsi házában azzal a buta kis kutyával, akit jobban szeret, mint engem.

– Én pedig azt gondoltam, hogy akárhol lehet, csak nem éppen itt, a közelemben – mosolygott Majli kiszáradt

ajkaival.

– Ont hallottam énekelni a menet indulásának éjszakáján, de arra gondoltam, lehetetlen, hogy ön legyen az.

Ezt a néhány szót mondták egymásnak a sebesültek és haldoklók körében, és tudták jól, hogy ez a pillanat hamarosan véget ér, mert teljesíteniük kell a kötelességüket. A nők már így is kíváncsian figyelték őket, így hát el is engedték egymás kezét.

– Ma este felkeresem – ígérte Seng.

– Várni fogom – felelte Majli. Úgy érezte, képtelen kivárni az estét, hiszen ki tudhatja, ki lesz még az élők sorában este?

– Vigyázzon az életére, és gondoskodjon róla, hogy az alkonyat épségben találjon önre – mondta, és

esdeklően nézett a férfira.

– Azt hiszi, meghalhatok? Ma este, napnyugta után ott leszek – mondta kigyúlt arccal.

Megfordult, és átlépkedett a földön mindenfelé heverő emberek között, Majli pedig sokáig nézett a magas, inas férfi után, amíg csak a kezébe nem kúszott egy kis kéz.

– Ki ez a magas ember, nővérem? – suttogta Pansziao, aki egy ideje nővérének szólította Majlit, ő pedig engedte ezt neki, hiszen tudta, milyen magányos szegény kis teremtés.

Visszanézett a kérdő arcra, és elnevette magát.

– Hogy is feledkezhettem meg rólad! Pedig egy pillanatra mégis elfelejtettelek. Gyermek, ez a magas férfi

a testvéred – a harmadik bátyád.
Rátaláltunk egymásra.

Pansziao meresztgette a szemét a fiatal férfi után, de addigra ő már elvegyült a többiek között.

– Utána fussak? – kérdezte.

– Arra most nincs idő – ingatta a fejét Majli. – Sok dolgunk van, de ma este, napnyugta után vissza fog jönni, és akkor majd velem együtt várhatsz rá.

Magával vonta Pansziaót, és odamentek egy angolhoz, aki négykézláb vonszolta magát egy teherautó roncsának árnyékába. Lelógatta a fejét, így nem láthatták az arcát.

– Segíthetek? – kérdezte Majli.

Az angol minden erejét megfeszítve felemelte a fejét az anyanyelvét hallva. Majli mindenről elfeledkezett, csak a

férfi nyomorúsága töltötte ki elméjét: a szerencsétlennek hiányzott a fél arca. Nem volt szája, amivel megszólalhatott volna, se álla, se orra. Csak a rémült tekintete maradt, amivel Majlira meredt haláltusájában.

A két nő lehajolt, és hónaljánál fogva a teherautó mellé cipelték a férfit. Lefektették, hogy legalább a feje árnyékban lehessen. Majli a táskájából elővett egy injekciós tűt, és a férfi karjába szúrta. A sebesült előbb megszorította a nő másik kezét, aztán a szorítás lassan alábbhagyott, és a tekintete elhalványodott. Majli letette a kezét a földre, és otthagya őt. Mások is vártak rá, akiken talán még tud segíteni.

Amíg a gyötrelmes napon a dolgukat végezték, a visszavonulás folyamatosan

zajlott: élőket és holtakat folyton mozgatni kellett. Majli érzékelte a körülötte zajló csatát, de nem törődött vele, az ápolókkal együtt megállás nélkül dolgozott. Segítették a doktor munkáját, aki egy ponyvás teherautón műtötte a sebesülteket. Ám újra és újra a visszavonulásra felszólító parancs érkezett hozzájuk.

Egy csatát soha nem lehet egészében átlátni. Sok–sok apró mozzanatból épül fel, és a sok ember mind része egy olyan nagy egésznek, amit nem tud áttekinteni. Mozdulnia kell, amikor úgy szól a parancs, de nem tudja, hogy miért, és nincs is kitől megkérdeznie.

Aznap a, hőségben Majli egész nap egyik sebesülttől a másikhoz rohangált, és folyamatosan érkeztek az újabbak –

meghalni vagy az életükért küzdeni. Amikor már úgy érezte, elájul a fáradtságtól, mindig Csung doktorra pillantott, és tudta, hogy még nem pihenhet, hiszen az orvos is folytatta a munkáját. Törülközőt kötött a fejére, hogy ne folyjon a szemébe az izzadság, de még így is patakokban folyt az arcán, fedetlen karján és kezén, miközben emberi húst metszett, vénákat és artériákat kötözött. Ahol pedig a műtéti sebeket lefedték az ápolók, ott női verejték áztatta a kötszereket – de ugyan kinek volt lehetősége szárítgatni magát a kíméletlen forróságban? Olyan vizet ittak, amelyet találtak. A kiszáradófélben lévő, szennyezett patakból vödrökben hordták a vizet, majd az orvos fertőtlenítőszerrel és egy kis sót szórt bele,

aztán engedte, hogy igyák. A halál pusztítása közepette csak vakmerően lehetett életben maradni. Miért is tartóztatták volna meg magukat a víztől a szomjazók, ha a halál bármikor lecsaphatott rájuk az égből vagy a dzsungel sűrűjéből?

Majli fél szemmel figyelte az ápolókat, hogyan bírják a megpróbáltatásokat. Jól viselték, legalábbis ő úgy vette észre. Pansziao, akit a legjobban féltett, bírta a legjobban. A hőség, a vér és a halál együttes szorításában a lány fáradhatatlanul jött-ment, eszközöket és gyógyszereket vitt oda, ahova kellett, arcáról nem hervadó mosollyal.

– Alig győzöm kivárni az esti találkozást – suttozta derűsen Majlinak,

amikor közel került hozzá.

Majli nem szólt, csak mosolygott. Tényleg gyermek maradt ez a lány, hogy a rettenetes megpróbáltatások közepette is csak az öröme jár az eszében. Elméje nem foglalkozott a szörnyűségek jelentőségével. Látta, ha egy ember meghalt, de nem váltott ki belőle semmit: túl gyakran látott már ilyet korábban, és a halál az élet részévé vált számára. Elengedte maga mellett a vért, a sebeket és a bűzt, és helyette a saját dolgaira figyelt. Ezen a napon ez éppen a bátyja volt, de előzőleg egy darabka édesség, amit egy boltban vásárolt, azelőtt pedig egy útszélen bóklászó magányos kismacska. Következő nap megint valami más lesz.

Sziu–csen, a fiatal diáklány, aki a

nankingi mézárulás óta volt árva, sírva tette a dolgát. Időről időre megtörölte szemét véres kezével, és mindig piros arca most mások véréből is vöröslött. Majli nem féltette őt, amíg képes sírni. Hszie–jingért sem aggódott, aki átkozódva dühöngött, miközben vállán a nehéz férfitesteket vonszolta magával, a könnyebbeket pedig felemelte, és úgy vitte, mintha gyermekek lennének. Majli hallotta, amint magában szitkozódik jártában–keltében.

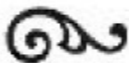
– Óh, anyám, nézd ezt a sok kárba veszett férfit! Hogy pusztulnának el ezek a démonok, és rothadnának el az összes felmenőik! De hiszen ezt ismerem! Parancsnok! – kiáltott Majlinak. – Jöjjön, nézze ezt az embert, akinek nincs lába! Ez vezette a teherautót, emlékszik?

Micsoda derék, jó ember volt! Jöjjön csak, maga szerencsétlen, hadd vigyem a doktorhoz!

Csung kiáltott neki, hogy ne vigyen hozzá ilyen sebesülteket.

Hogyan rakhatna rá két lábat egy testre? De Hszie–jing dühösen kiabált, hogy ő felemel bárkit, akiben van egy szemernyi élet, akármilyen színű legyen is a bőre, és akár van lába, akár nincs. O bizony csak azokat hagyja a földön feküdni, akik már meghaltak, hogyan is hagyhatná ott azt, akit ismer?!

De amíg pörölt, a férfi meghalt.

Különös, hogy miközben az ellenség megállás nélkül támadta őket az égből és

a dzsungel árnyékából, hihetetlen kimerültségükben is képesek voltak vitatkozni egymással – Csung és Hszie–jing, vagy éppen mások, akik egymás mellett dolgoztak. Éppen amilyen gyakran az ellenség támadásokat mért rájuk, olyan gyakorisággal tört ki az ő indulatuk is a rájuk nehezedő félelem, kimerültség, meleg és éhezés miatt. A könnyörtelenül tűző nap gyötrő ellenségükké vált.

Majli azonban biztonságban érezte az ápolókat, amíg képesek voltak egymással vitatkozni és kiabálni, vagy sírni. Őt a csendesek jobban aggasztották: An–lant és Csi–linget igyekezett szemmel tartani. Ők ketten megállás nélkül dolgoztak egész nap, és amikor megkapták a fejadagjukat, Csi–ling csak

a fejét rázta, és nem volt hajlandó enni.

– Egyen, Csi–ling, ez parancs – állt oda mellé Majli.

– Képtelen vagyok, még akkor is, ha parancsot ad rá.

Kihánynám – mondta a fejét ingatva.

Majli békén hagyta, de egész nap figyelte őt, amíg An– lannal egymás mellett dolgoztak. Kettejük között különös barátság szövődött, mintha a hallgatásukkal egy kis megnyugvást adtak volna egymásnak.

A hosszú nap órái tovább vánszorogtak. Egyre nehezebb volt, mert délutánra már mindenki tudta, hogy vesztesre állnak. A kövek, a hőség mind a vereség előszelét lehelték. Senki sem mondta ki, de mindannyian tudták, és ez

a tudat mételyként rágta őket.

A tábornok is tudatában volt, nem is kellettek hozzá hírvivők.

Maga vezette az embereit, és elszántan próbálta előkészíteni az utat a visszavonuláshoz. Ám az ellenség olyan ravasz és elvetemült volt, hogy valahányszor csak sikerült szabaddá tenni az utat egy helyen, eltorlaszolták máshol. A szüntelen barikádemelés csapdában tartotta a sereget. A tábornok elkeseredetten szidta az idegen hadigépeket, hiszen motor nélkül hasznavehetetlenek voltak. És éppen ezek voltak a legsérülékenyebb, legfinomabb szerkezetek, éppúgy, mint az emberi testben a szív. Az ellenség pedig újra és újra barikádokat emelt az út közepére vonszolt működésképtelen gépekből,

ahova bevette magát, és lángot szórt a menekülés útjára.

– Ezeknek a nyomorult gépeknek a foglyai vagyunk! Bárcsak a saját lábunkra hagyatkoznánk, és itt hagynánk ezeket az átkozott roncsokat szétrohadni!

De nem hagyhatták, mivel a szövetségeseiknek a gépekben volt minden bizodalmuk. A gépek miatt nem térhettek le az utakról, az utakon viszont utolérte őket az ellenség támadása az égből és a dzsungel sűrűjéből. Az ellenség mindig, mindenhol rájuk talált, hiszen az úton kellett menniük, és nem vonulhattak fedezékbe.

Amikor végre beesteledett, megpihentek, de tudták, hogy reggelre az ellenség újra eltorlaszolja az utat, ahol másnap tovább kéne haladniuk, a helyiek

pedig segítik és rejtegetik őket, és velük együtt lőnek ők is.

Seng észrevette, hogy a helyiek bármit kilőnek, ami csak a kezükbe akad. Az ellenségnek új, jó minőségű lövedékei voltak, finom fémbevonattal, ami gyorsan repült, és szaggatta az ember húsát, Seng viszont csupán egy csípést érzett a bal karjában késő délután, mielőtt pihenőt hirdettek. Éppen egy útelágazásnál járt, ahol le lehetett térni a főútról. Szürkület volt már, és pihenőhelyet keresett az embereinek. Karjához nyúlt, de mielőtt rájött volna, mi okozta a fájdalmat, fémtüskék zápora hullott rájuk, és lehajtott fejjel elmenekültek onnan. Amikor újra biztonságosabb helyre jutottak a főúton, távol a fáktól, újra megtapogatta a karját. Meglepetésére egy

szög fejét tapintotta ki, ami úgy simult bele a bőrébe, mintha ács verte volna bele. Kirántotta a karjából az öt–hat centiméteres szöget, és dühösen átkozódott, mutatva a társainak.

– Látják, ilyenekkel lóttek ránk.

– Biztos lehet benne, hogy az a szög nem az ellenségtől származik, hanem egy burmaitól, aki csatlakozott hozzájuk. A burmaiaknak nincsenek jó fegyvereik, mert a fehérek régóta megtiltották nekik, hogy bárhova fegyvert vigyenek magukkal. Nekik így csak régi támadóeszközeik vannak, amiket hosszú idő óta rejtegetnek, vagy pedig loptak valahol. Töltényük nincs, ezért szögeket és apró vasdarabokat lőnek ki velük – mondta a segédje.

Seng karján a sebből lassan, sötéten

szivárgott a vér. Egy darabig hagyta folyni, hadd tisztuljon ki a seb, aztán letépett egy darabot a zubbonyából, és bekötötte, mielőtt indult a dolgára. Azon az éjszakán nem vonultak félre, hanem a széles út kellős közepén ütöttek tábort, ahol minden irányból figyelhették, közeledik-e feléjük valaki. Seng az embereket legyező alakban helyezte el: a külsők Őrködtek, a belül elhelyezkedők alhattak éjfélig, aztán cseréltek.

Amikor mindannyian felkészültek az éjszakára, és megették szegényes eledelüket, amit a távoli végekről érkező újabb ellátásig kellett beosztaniuk, Seng megbízta másodtisztjét, hogy helyettesítse egy kis ideig. Egyedül ment az úton három kilométert a sebesültek táboráig a megbeszélte találkozóra.

Dobogó szívvel közeledett. A várt ember helyett kettő állt a tábor szélén. A hold tiszta, fehér fénnel vonta be a tájat, ezért Seng majdnem olyan jól ki tudta venni az alakokat, mint nappal. Felismerte Majli büszke tartású fejét, de kezébe kapaszkodva ott állt mellette egy alacsonyabb, fiatalabbnak látszó alak is. Lelkesedése alábbhagyott, ereiben meghűlt a vér. Miért hozott magával egy idegent az első találkozásukra? Folytatni akarja azt a huzavonát, hárítást és halogatást, amivel olyan régóta tartja őt távol magától? A gondolat feldühítette.

– Nem érünk rá további halogatásra, ezt most már be kell fejeznie. Ezentúl olyan egyenesen kell viselkednie velem, mintha férfi lenne, nem pedig nő – mondta magának.

Hosszú, gyors léptekkel közeledett, látszott az arcán az ingerültség, amikor közel ért hozzájuk. Majli nem szólt, csak nézte és várt.

– Kit hozott még ide magával? – kérdezte Seng kurtán.

Majli akkor értette meg, miért olyan dühös a férfi, és elnevette magát.

– Seng, de hiszen ismeri őt!

Seng futó pillantást vetett a másik alakra, de igazából nem is figyelt oda rá, mert mindenáron kettesben akart lenni Majlival. Pansziao félénken emelte fel a fejét, és csodálkozva nézte a haragos, magas férfit. Ez tényleg az ő harmadik bátyja?

Vékony, morcos fiúként emlékezett rá, aki olyan volt az apja házában, mint a forgószél. De az is eszébe jutott, hogy

amikor ő még egészen kicsi volt, a bátyja néha engedte, hogy felüljön az egyik rétre kihajtott vízibivaly hátára. Ott, a békés, napsütötte domboldalon mindig kedves volt vele. Sokszor szedett borjúpázsitot, zöld hüvelyéből kivette az ezüstös bugákat, és odatartotta Pansziao szája elé, aki bekapkodta őket. Sokat nevettek olyankor. Amennyire vissza tudott emlékezni, a bátyja néha énekelt is neki.

– Emlékszel arra a dalra, amit régen énekeltél a kapáló parasztokról? – kérdezte Pansziao, és trillázó hangon dalolni kezdett.

– Hát ezt a dalt honnan ismeri, ez a szülőföldemről származik!

– Onnan, hogy én vagyok Pansziao – felelte a lány Seng sötét tekintetétől megremegeve.

A katona lebámult rá, nagy levegőt vett, és meghúzta a fülét.

– Milyen ostoba vagyok, hogy nem ismerem meg a saját húgomat –ha valóban a húgom –, ebben az átkozott lyukban. De hogy kerülsz te ide, akkor sem találnám ki, ha egész hátralevő életemben ezen gondolkoznék!

Arcáról eltűnt a mogorvaság, helyére csodálkozás és öröm került, ahogy Pansziao arcát fürkészte. Minél többet nézte, annál inkább felismerte a vonásait.

– Mi a neve a bátyám feleségének? – kérdezte tőle.

– Jáde – vágta rá Pansziao.

– És hány bátyám van?

– Kettő. Lao Ta és Lao Er, te pedig Lao Szan vagy – felelte Pansziao

boldogan. – A házunk udvarának közepén van egy kis tó, és aranyhalak úsznak benne, és nyáron mindannyian gyékényfonat alatt szoktunk enni az udvaron. A bátyám kisfiái fel–alá szaladgálnak, és... Jaj, szegény Jázmin, de régen nem gondoltam rád, és nem élsz már! – suttogta kezét a szájához emelve.

– A két fiú is halott – mondta Seng.

– Pedig milyen szép volt az a két kicsi fiú! – nyöszörgött Pansziao fájdalmasan. – Emlékszem, a kisebbik milyen kövér és puha volt, és ha a karjaimba vettem, mindig éreztem rajta az anyja tejének illatát! Olyan volt, mint egy kisborjú.

Ott álltak azon az idegen, elhagyatott helyen, körülöttük alvó katonákkal és nyöszörgő sebesültekkel.

Az éjszakának abban a nyugodt órájában a két testvér együtt idézte fel vágyott szülőotthonát.

– Ülünk le valahol – mondta nekik Majli szelíden.

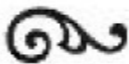
De ugyan hol ülhetek volna le ezen a helyen?

– Nem mehetünk az erdő szélére, mert a kígyók gyorsak és marásuk halálos. Ott kell maradnunk, ahol látjuk a talajt magunk körül – állapította meg Seng.

A közelükben állt egy oldalára borult teherautó roncsa, aminek egy részét leszakította az ellenség gránátja. Erre ültek fel, Pansziao középre, kétoldalt Majli és Seng. A moszkitók a fülük körül citeráztak. Egyik oldalról hallották a dzsungel hangjait: a kis éjjeli állatok

szüntelen neszezését, és időnként az ágak roppanását a nagyobb vadak lába alatt. A fülledt éjszakai holdfényben ülve elfogta őket a honvágy a több ezer kilométerre lévő tanya iránt, ami az otthonuk volt.

Egy kis időre mindketten elhallgattak, Pansziao igyekezett felidézni az emlékeit, Seng pedig csak ült, és mindenről megfeledkezett. Csak az otthonán járt az esze, amit olyan hirtelen hagyott el. Az elme útjai talányosak.

Történetesen Ling Szao éppen a harmadik fián tűnődött, miközben álmatlanul feküdt az ágyában. Nyugtalanság gyötörte a hozzájuk érkezett hírek miatt, pedig máskor

esténként alighogy lefeküdt, már el is nyomta az álom.

Ling Tan sem tudott aludni, és mozdulatlanul, de éberén feküdt mellette. Aznap hallotta a két idősebb fiától, akik a városban jártak eladni a hónapos retket, hogy vereséget szenvedtek Burmában. A szél hátán is elértek hozzájuk a hírek olyan messziről – egymás fülébe súgták az emberek, és mostanra már sokan tudták, hogy Burmát nem sikerült megvédeni – emiatt pedig évekre is telhet, amíg visszanyerik a szabadságukat.

Ling Tan fiai komoran tértek vissza a városból, pedig a kosaruk üres volt.

– Mit művel az ellenség? – kérdezte tőlük. Ő már nem járt be a városba, hanem még meglévő erejével a földet

művelte.

– Most nem velük van a baj, hanem a fehér emberekkel Burmában – felelte Lao Ta, leült az ajtó melletti padra, sóhajtott, és a földre ejtette kosarait. Elővette a kis bambuszpipáját, és száraz ürmöt tömött bele, amit mostanában használtak dohány helyett.

Lao Ta, mióta feleségül vette azt a nőt, akit foglyul ejtett a csapdája, kigömbölyödött, meghízott, mert a felesége a legjobb falatokat titokban mindig megmentette neki, és a legfinomabb húsokat az ő tányérjába csúsztatta, úgy, hogy a többiek ne vegyék észre. A csapdák állításáról is lebeszélte, és meggyőzte, hogy sokkal hasznosabb, ha otthon segít az apjának.

– Így cselekszik illendően és

helyesen a legidősebb fiú – mondta neki, sokat dicsérve és hízelegve neki. Erőltetés nélkül, apránként vette rá, hogy Lao Ta mindent úgy csináljon, ahogyan ő szerette volna.

Ennek az asszonynak attól volt befolyása ebben a házban, hogy olyan kedvesen, annyi szeretettel tudott hízelegni, hogy öröm volt engedelmeskedni neki. Semmit nem tett önös érdekből, szeretete egyformán áradt mindenkire, és a család minden tagja vizszonszerette őt. Soha nem próbált fensőbbeséges lenni Jádével szemben, hanem bámulta tanulékonyágát és szépségét. Rajongott Jáde három fiáért, különösen azért a kettőért, akik egyszerre születtek. Lao Ért alázatosan szolgált, dicsérte, és erősítette benne azt a tudatot,

hogy bölcsessége miatt neki kéne az elsőszülöttnek lennie. Figyelte, hogyan spórol Ling Szao, és Ling Tannal úgy beszélt, mint mesterével. Egyedül a férjével szemben volt kívánsága, hogy hadd szüljön egy fiút, mielőtt még túl késő lenne, de erről is csak az iránta érzett szerelmével beszélt, és Lao Ta is inkább megnyugtató próbálta őt ahelyett, hogy hibáztatta volna.

– Ne epedezz már annyira gyermekért. Szeretlek téged annak ellenére, hogy meddő vagy. Különben sem alkalmas az idő gyerek–szülésre.

Az asszony mégis reggel és este is gyöngysort morzsolgatva imádkozott Kannonhoz, és szüntelenül reménykedett.

Lao Ta elég derűs volt mostanság ahhoz, hogy azonnal meglátszódjon rajta,

ha valami bántja. Mindannyian elkomorodtak, amikor elmondta, mit hallottak aznap az öccsével. Késő estig tanácskoztak, mit tegyenek, ha Burma elvész.

– Soha nem gondoltam volna, hogy ezek a fehér emberek vereséget szenvedhetnek – mondogatta sokat Ling Tan. – Hogy lehetséges, mikor annyi fegyverük meg puskájuk van? – És elkeseredetten gondolt arra, milyen keveset ér az ígéretük, ha Burmát elfoglalja az ellenség.

– Ha elzárnak minket a külvilágtól, akkor évekbe is telhet, míg újra szabadok leszünk – mondta Lao Er szomorúan, és tekintetével Jádét kereste.

– Nem akarom, hogy a gyerekeink rabszolgaként nőjenek fel! – tört ki Jáde,

aki eddig csendben ült. Hirtelen kiáltására mindenki felé fordult, ő pedig sírva fakadt, és kiszaladt a szobából.

– Ezt meg hogy érti? – kérdezte Ling Tan, és második fia arcát fürkészte.

– Attól fél, hogy a gyermekeink nem fogják tudni, mi a szabadság – felelte Lao Er. – Eddig vakon hitt abban, hogy a fehér emberek diadalmaskodnak az ellenség felett, és tudja, hogy Burma az utolsó reménységünk.

– Túl sokat tud az az asszony. Fiam, a te feleségednek annyi esze van, mint egy férfinak – sóhajtott Ling Szao.

– Ha szabadságban akarjátok felnevelni a fiaitokat, akkor el kell hagynotok ezt a házat – mondta Ling Tan Lao Érnek.

– Micsoda?! Csak nem fogom

hagyni, hogy az unokáim ugyanúgy elveszenek, mint a harmadik fiam? – zokogta Ling Szao, és kék köténye sarkával törölgette szemét. Lao Er alig győzte nyugtatgatni.

– Anyám, miért gondol mindig mindjárt a legrosszabbra? Mondtam én egy szóval is, hogy elviszem az unokáit?

– Nem. De ha Jáde menni akar, akkor el fogtok menni – mondta Ling Szao könnyek között.

– Hogy vihetnénk el három gyermeket titokban? Erről csak ő álmodozik. Nem fogjuk elhagyni magukat – csillapította Lao Er.

Ling Szao azonban nem nyughatott.

– Félek Jáde álmodozásától – mondta, és hiába készített neki friss teát Lao Ta felesége, nem volt hajlandó

meginni. Végül mindannyian elmentek lefeküdni, de egyikük sem tudott megnyugodni.

Ling Szao azon tűnődött az ágyban fekve, milyen sivarak lennének öreg napjai, ha nem lennének gyerekek a házban – még annál is rosszabb lenne, mint ha a harmadik fia halálhírét hallaná, aztán feltámadt benne a bűntudat, hogy így gondol a saját fiára. Hirtelen nagyon hiányzott neki Lao Szan, és halkán sírni kezdett.

Ling Tan meghallotta a sírást.

– Hagyd abba a sírást, asszony, ennyi nyomorúság után már fel kellett volna száradnia a könnyeidnek.

– Hát gyerek nélkül kell maradnom életem végére? – zokogott az asszony.

– Te mindig csak magadra gondolsz.

De te meg én, két öreg, csak annyit érünk, mint a halottak. Jádénak igaza van, nem hagyhatjuk, hogy ezek a gyermekek rabszolgaként nőjenek fel.

Erre az öregasszony újra jajveszékelné kezdett, Ling Tan pedig vénségére elvesztette a türelmét, és arcon ütötte.

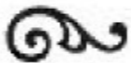
– Hagyd abba most már, különben én is csak elgyengülök! – kiabálta.

Erre Ling Szao elhallgatott, és nem törődve az ura durvaságával, megérintette az arcát. Könnyes volt.

– Te is? – suttogta.

– Nyughass – morogta Ling Tan, de az öregasszony szíve majd' megszakadt tőle. Feladta konokságát.

– Kedves öreg uram, jöjjön, aminek jönnie kell.

A fülledt éjjelen Seng komoran idézte fel emlékeit, és Pansziao vele együtt emlékezett, Majli pedig úgy tett, mintha ott se lenne, hogy ne zavarja őket.

Pansziao kinyújtotta a kezét, és Seng megszorította.

– Jaj, húgocskám, miért is vagy te itt? Neked még rosszabb itt, mint nekem. Mi lesz itt veled? – kérdezte Seng szomorúan.

– Nagy szerencse, hogy megtaláltam Majlit, és most már téged is. Úgy is történhetett volna, hogy teljesen egyedül legyek – mondta vidáman, és elmesélte, mi minden vezetett ahhoz, hogy ide jutott.

– Épp úgy sodródtál, mint a falevél a folyón – anélkül, hogy tudnád, hova tartasz és miért.

– De most már biztonságban vagyok, mindkettőtök közelében –felelte Pansziao gondtalanul.

Feje felett egymásra nézett Seng és Majli, és mindketten pontosan tudták, mire gondol a másik. Vágyódtak arra, hogy kettesben lehessenek, de hogy mondhatták volna ennek a fiatal, bennük bizakodó kis teremtésnek, hogy hagyja magukra őket? Nem volt szívük elküldeni, így csendben hallgatták csacsogását, és nézték egymást.

Pansziao szüntelenül az otthonukról beszélt.

– Harmadik bátyám, emlékszel, hogyan próbált Jáde megtanítani olvasni?

Szeretném megmutatni neki, milyen sok jelet ismerek, és szeretnék felolvasni neki a kis könyvemből.

Ide is elhoztam a táskámban.

– Tényleg, én is láttam Őt olvasgatni – erősítette meg Majli.

– A fehér asszony iskolájában tanultam meg olvasni, ahol téged megismertelek, nővérem. És amint megláttalak, tudtam, hogy...

Elgondolkodva fordult a bátyja felé.

– Amikor először találkoztam vele, azt mondtam magamban, milyen jó feleség lenne neked.

– Én is ezt mondtam magamban mindig – nevette el magát Seng. – És most is így gondolom. De rá tudod venni, hogy ő is így gondolja?

Pansziaót lelkesedés járta át.

Megfogta Majli és Seng kezét, és a térdén egymásra helyezte őket. Rátette saját kiszáradt kis kezét, és ott tartotta.

– Így gondoljátok... mindketten? – hebegte.

Majli pedig, mintha Pansziao kedvére akarna tenni, ott hagyta kezét Sengé alatt, aki sajátjával erősen átfogta az ő keskeny kezét. A két összefonódott kéz tetejére pedig Pansziao forró, remegő keze került.

– Te is így gondolod? – nézett Majlira esdeklően.

– Gyermekekem, szerinted ilyen beszédnek van itt az ideje? Ki tudja, mit hoz a holnap? – nézett vissza rá Majli.

– De hiszen éppen ezért kell ugyanúgy gondolnunk. Ha biztosak lehetnénk abban, mi lesz holnap, nem

lenne ok a sietségre. De éppen azért kell megegyeznünk ma, mert mi van, ha nem is lesz holnap? – felelte Pansziao türelmetlenül.

– Igaza van – zengett Seng mély hangja.

Majli úgy érezte, mindjárt kiugrik a szíve a helyéből. Erőt adhatna neki az, ha ígéretet tenne Sengnek. Akkor legalább ebben biztosak lehetnének.

De az ég nem adta meg a lehetőséget neki. Mielőtt még megszólalhatott volna, futó léptek zaját hallották. An-lan állt előttük sápadtan az ezüstös holdfényben. Egyenesen Majli felé futott, mintha ott sem lennének mellette ketten.

– Óh, hát itt van! Már mindenhol kerestem! Csi-ling... Csi-ling felakasztotta magát! Ott van, azon a fán –

mutatott a tábor távoli széle felé. Majli felpattant ültéből, és arrafelé rohant, amerre An-lan mutatott. Seng követte őt, Pansziao pedig csak állt, de vele most nem foglalkozott senki. Az erdő széléhez futottak, elhagyták maguk mellett a járművek barikádja mögött fekvő férfiakat. Egy alacsony, göcsörtös fán, amelynek levelei a legkisebb szellőtől is megrezegtek, ott lógott Csi-ling karcsú teste egy ágon.

Seng elővette a kését* és elvágta a kötelet. Elkapta a leeső testet, és a földre fektette. Kétségtelenül Csi-ling volt az. Ruhájának övéből készített hurkot, azzal oltotta ki az életét.

Vajon biztosan meghalt? Majli fölėje hajolt – teste még meleg volt.

– Fuss Csung doktorért! – küldte

An-lant, ő pedig mozgatta Csi-ling vékony karjait, és a kezét dörzsölgette. Csung hamarosan ott volt, futtában rendezte a ruháját, mert a hőségben félig meztelenül aludt. Lehajolt, és meghallgatta Csi-ling szívét. A fejét ingatta: Csi-ling szíve nem dobogott. Felálltak mellőle. An-lan könnyek nélkül bámulta, de arca gyászosan elkomorult.

– Nem mondott magának semmit, An-lan? Maguk ketten olyan jó barátok voltak – kérdezte Majli szelíden.

– Semmit. Este együtt vacsoráztunk kettesben, ahogy szoktunk, a többiektől kissé távolabb. Így csendben lehettünk. Aztán mindketten elvégeztük még az esti feladatainkat, elláttuk a sebesülteket.

– Én láttam őt, alig egy órával ezelőtt – mondta Csung lassan.

– Bejött hozzám, és jelentette, hogy az egyik ausztrál meghalt. Sejtettem, hogy nem fog életben maradni, mert üszkösödött a sebe, és elfogyott a sebfertőtlenítő. Csi–ling is tudta, nem biztos, hogy túléli, de nem is ismerte őt.

– Mindig is túlságosan lesújtotta a halál, mondtam is neki, hogy nem szabad ennyire a szívére vennie, mert még sok halállal fogunk találkozni – mondta Anlan.

– És ő mit mondott?

– Tudja, hogy soha nem válaszolt semmire. Nekem sem mondott semmit. De én így beszéltem neki még akkor is, amikor a haldoklóhoz ment. Biztosan látta őt meghalni, és eljött ide a dzsungelbe, hogy ő is így tegyen.

– Nézzük meg a halottat, hátha van

valami jel rajta – javasolta a doktor.

– De Csi–linget nem hagyhatjuk itt, felfalnák a vadállatok; azt mondják, még tigrisek is járnak erre – mondta Majli gyorsan.

– Majd én viszem – hajolt le Seng, vállára emelte az özvegy holttestét, úgy mentek a táborba.

– Ki van ott? – kérdezte egy angol őr, aki figyelte őket.

– Egy ápolónő megölte magát – felelte kurtán Csung.

– Ez szörnyű – mormolta az őr, leeresztette a fegyverét, felemelte a kalapja karimájára rögzített szúnyoghálót, és Csi–lingre meredt.

– De hiszen ez a lány alig egy fél órával ezelőtt ment el mellettem! – szólalt meg döbbenet. – Mondtam is

neki, hogy jobb volna, ha nem hagyná el a tábort egyedül, de félretolt, és én elengedtem. Nehéz vitatkozni velük, mikor nem értenek angolul.

– Tegye le őt, az őr vigyáz majd rá, amíg visszajövünk – mondta Csung Sengnek.

Seng lefektette Csi–linget, Majli pedig elrendezte a tagjait.

Békésen feküdt a földön az ezüstös holdfényben.

– Majd én vigyázok rá – ígérte az őr.

Visszamentek oda, ahol az ausztrál katona feküdt holtan a matracon. Nem volt rajta semmi jel vagy üzenet, amit Csi–ling hagyott. Csak amikor alaposan megnézték, akkor vették észre, milyen gondosan el van rendezve a teste, a haja lesimítva, és az alhasán tátongó üszkös

seb illatos levelekkel volt beterítve.

– Azokat a leveleket Csi–ling tette oda – állapította meg An–lan.

– Menjünk vissza, és temessük el – mondta az orvos rövid hallgatás után. – Ebben a hőségben nem hagyhatjuk úgy a testét. Ezt a katonát majd eltemeti más, de Csi–linget tegyük mi a föld alá, hiszen hozzánk tartozott.

Visszamentek, és az út mentén, a dzsungel szélén botokkal

és egy ásóval, amit Seng talált, gödröt készítettek elő, aminek az alját Majli és An–lan levelekkel terített be, arra fektették Csi–linget. Amikor a gödröt betemették, Seng és a doktor egy nagy farönköt vonszoltak a sírra, hogy a vadállatokat távol tartsák.

Amikor végeztek, Seng és Majli

egymásra pillantott.

– Most vissza kell mennem az embereimhez, és magának is a táborába – mondta Seng a régi darabos stílusában.

Pansziao jelent meg. Csendben nézte őket, nem szólt semmit. Tekintete idegen, riadt volt. Éppúgy nem vettek tudomást róla, mint An-lanról, aki fejét a tenyerébe támasztva a farönk szélén ült. Csung akkor már nem volt ott.

– Találkozzunk olyan gyakran, amennyire csak lehet. Várjon rám, én pedig eljövök, amikor lesz rá lehetőségem – mondta Seng.

Majli bólintott, és amikor Seng elment, odalépett An-lanhoz, és megfogta a kezét.

– Jöjjön – hívta.

Amikor An-lan felállt, Pansziao jött

közel hozzájuk, arcán félelem
tükröződött. Majli megfogta a lány kezét.
Hármasban mentek szótlanul a tábor felé,
hogy aludjanak még egy keveset, mielőtt
újra megvirrad.

Tizenhatodik fejezet

Majli és Seng azonban mégsem találkozott a következő hat napon. Akiket hajnalban nem ébresztettek fel a moszkító, böglyök és más vérszívó rovarok, vagy a dzsungel más apró lényei, azok az ellenség alacsonyan szálló vadászgépeinek zajára keltek fel, amelyek tüzet nyitottak még a hátsó csapatokra is, ahol az ápolók voltak. Amikor Seng elment, Majli egy-két órára tudott lefeküdni. Pansziao melléje

telepedett. Majli An-lan lelkére kötötte, hogy maradjon a közelében, hátha szüksége lesz rá, bár igazából szemmel akarta tartani, mert a lány hallgatása nem tetszett neki.

Amikor lefeküdt, azt hitte, nem fog tudni aludni, mivel vadul kavarogtak a gondolatai, de végül a kimerültségtől mégis elnyomta az álom, amiből a közeli bombázás robaja ébresztette. Felugrott a fekhelyéről, magával rángatta Pansziaót, és bemenekültek a dzsungel szélére. A homályban reszketve simultak egymáshoz. Nem sokkal korábban könnyű zápor hullott, ami nedvessé tett minden bokrot és levelet. A meleg ellenére is megborzongtak. Itt sem voltak biztonságban, hiszen mindenki tudta, hogy az ellenség a dzsungelben

terepszínű ruhában fáról fára mászik, mint a majmok. Majli aggodalmasan tekingetett örül. Az ellenség helyett azonban egy vastag kígyó nyújtogatta a nyakát egy korhadó tuskó mögül.

– Ne mozdulj. Egy álnok kígyó figyel minket – suttogta Pansziaónak.

Moccanni sem mertek, csak nézték rettegve a tekergőző hullót, miközben a vadászgépek egymás után zúgva buktak le és emelkedtek fel újra, és ahányszor lebuktak, annyiszor szórtak lángot magukból. A kígyó feldühödött, és előre–hátra kezdett ringani, magasra emelve lapos fejét saját teste spiráljából. Vékony, villás nyelvét szüntelenül öltögette.

– Ez nem is kígyó, hanem egy démon – suttogta Pansziao hamuszürke arccal.

rohanni kezdtek az út irányába. Rettegésük közepette vissza sem néztek a kígyóra.

– Gondolod, hogy minket hibáztat a lárma miatt? – kérdezte Pansziao idegesen, amikor megálltak.

– Elképzelhető. Ez eddig eszembe sem jutott – felelte Majli. A robbanások zajában elgondolkodott, hogy a dzsungel mélységes csendjéhez szokott állatoknak valóban milyen érthetetlen és őrjítő lehet ez a szűnni nem akaró zaj.

A következő napokon sokszor eszébe jutott a bénító félelem, amit Pansziaóval átéltek, amikor a kígyóval találkoztak. A hadsereg pedig ugyanezt a rettegést élte át a visszavonulás során. Az ellenség naponta öt–hat légi bevetéssel is támadta őket, és több áldozatuk volt, mint

ahányat eltemethettek volna, és sebesült is annyi, amennyit el sem tudtak látni. Nem tudtak aludni, alig jutott idejük arra, hogy egyenek, de amúgy sem volt étvágyuk. Elvesztették a kapcsolatot a többiekkel, és azzal a szegényes táplálékkal kellett beérniük, amit találtak. Pansziao lefogyott, és Sziu–csen piros arca is megsápadt. Már senkinek sem volt ereje ahhoz, hogy vitázzon a másikkal. Azok, akik még életben maradtak, csak arra voltak képesek, hogy megtegyék a kötelességüket a halottakkal szemben.

A hőség úgy borult rájuk, mint egy mindent beterítő dunna, de az éjjel sem hozott enyhülést. Nappal elviselhetetlenül tűzött a nap, így alig várták, hogy beesteledjen. A fullasztó éjjeli melegben pedig álmatlanul várták, hogy

megvirradjon. Ezek a nyár eleji záporok előzték meg a monszun időszakát: könnyű, gyors permetező eső, amely egyik pillanatról a másikra szinte a vakítóan kék égből zúdult le. Jobb években égi áldásként hullott a földre, és a parasztok hálával figyelték, hogyan érleli a gyümölcsöt. Most éppen csak pillanatnyi enyhülést adott a forróságban, a csatában elgyötört embereknek. Semmi jóval nem szolgáltak ezek a napok.

Végtelen küzdelmet vívtak a minél gyorsabb visszavonulás érdekében. Az elméjük lassan felmondta a szolgálatot, és félelmet is már csak a testük érzett, ahogy egyre inkább elfogta őket a pánik.

Így telt el hat nap, és Majli egyszer sem találkozott Senggel. Igaz, nem is kereste őt, hiszen a folyamatos

visszavonulás során nem is jutott rá ideje. Ám a hatodik este felfüggesztették a menetet, mert aznap délután nagyon sok eső esett, és a borult ég miatt az ellenség repülőgépei sem jöttek elő. Ez volt az első alkalom hosszú napok óta, hogy Majli időt szakított arra, hogy megfürödjön. Az eső sűrű cseppekben hullott, ő pedig elővette a csomagjából az utolsó darab szappanját, amit féltve őrzött azóta, hogy elindultak otthonról. Félrehívta Pansziaót, hogy egy gyékényfonattal takarja őt, amíg az út szélén megmosdik az esőben.

Pansziao kilesett a fonat mögül, arcán patakzott a sűrű eső.

– Most mit csináljunk? Éppen erre jön a harmadik bátyám – mondta bizonytalanul.

– Tényleg? – kiáltott fel Majli. –
Akkor gyorsan felöltözöm.

Egy perc alatt magára kapkodta nedves egyenruháját, és összekötötte a haját.

Amikor kilépett a fonat mögül, Seng már ott is állt. Rögtön látta rajta, hogy beteg. Aztán észrevette, hogy karja egy kenderkötéllal rögzített vászonba van kötve.

– Jaj, hát megsérült?

– Azt hiszem, ezt nem elég sérülésnek nevezni. Hat napja lóttek meg egy szöggel. Akkor azt hittem, hogy a seb kitisztult, de attól tartok, mérgezett volt – felelte, és elmondta Majlinak, milyen szúrást érzett, és hogyan találta meg a fejéig bemélyedt szöveget.

– Hadd lássam! – sürgette Majli,

félrevonta Senget a sátorba, és levetette vele a zubbonyából készített tépést. Elmérgesedett, ronda seb tátongott a katona duzzadt karján, amelyből genny szivárgott. Az erek vörösen hálózták be a férfi karját és vállát.

– Hogy lehet ilyen ostoba? Miért nem szólt nekem erről korábban? – kérdezte egyszerre rémülten és haragosan.

– Kinek volt ideje önmagával foglalkozni?

Majli erre mit felelhetett volna? Pansziao felé fordult, aki aggódva figyelte őket.

– Menj, és hívd ide a doktort. Mondd meg neki, hogy a bátyád sebesült meg – küldte el Majli, Pansziao pedig elszaladt, hogy megkeresse az orvost.

Amíg távol volt, Majli a saját készletéből vett orvosságokkal megtisztította Seng sebét.

Félénkség telepedett mindkettejükre, de a nehéz körülmények dacára mégis örültek, hogy együtt lehetnek. Talán csak néhány percük lehet, hogy beszéljenek egymással, mielőtt újra alkalmuk lesz kettesben lenni. Seng mindig is beszédes ember volt, ő szólalt meg először:

– Ha valaha is kiszabadulunk ebből a csapdából, amiben most vagyunk, többet egyetlen napot sem várhatok, tudnom kell, mit gondol felőlem.

Majlit nagyon lefoglalta a seb ellátása, de ezekre a szavakra mosolyogva pillantott fel. Ám a mosoly azonnal el is tűnt az arcáról, amikor meglátta, hogy óvatos érintései is milyen

komoly fájdalmakat okoznak Sengnek.

– Nagyon csúnya ez a seb, Seng, monдания kellett volna, hogy ilyen komoly sérülése van. Üljön le! – azzal leültette egy ládára, amiben eredetileg töltények voltak, és amit Majli széknak használt a sátorban. Tovább folytatta a seb tisztogatását, és közben duruzsolt hozzá. – Ez most fájni fog egy kicsit, szegény barátom, nem tehetek róla. Nekem is rossz, hogy ilyen fájdalmat okozok, de ki kell mosnom a sebéből a szennyet és a mérget. Így amikor Csung doktor megjön, szemügyre tudja majd venni. És meg fogja mondani, mi a teendő.

Seng mozdulatlanul, csendben ült. Jólesett hallgatnia Majli szavait, meleg hangját. Milyen közel voltak egymáshoz!

Talán még a halál sem választhatná el őket.

Ám az érzés csak egy pillanatra tartott, és elszállt, még mielőtt megragadhatták volna, mert a sátorba belépett Csung doktor.

– Na, mi a helyzet? – kérdezte.

– Ezt a szegény embert megmérgezte egy szög – mondta

Majli.

Csung szögletes ábrázata mostanra olyan sovány lett, hogy egy hullára emlékeztetett, nyakán az inak úgy festettek, mintha kötelek lennének, amelyek a fejét mozgatják. A kis pocakjának nyoma sem maradt, sovány derekán kétszer is körbeért derékszíja. De nem volt beteg, és soha nem panaszkodott fáradtságra. Megnézte,

megszagolta a kitisztított sebet.

– Ennek az embernek sebfertőtlenítőre lenne szüksége, de már napokkal ezelőtt elfogyott – mondta a fejét ingatva.

– Talán az angoloknak van? – kérdezte Majli.

– Sejtelmem sincs. Az elmúlt tíz nap alatt még egyetlen angol orvossal sem találkoztam – felelte Csung.

– Nem tudjuk tartani az iramot velük. Folyamatosan előrébb járnak a visszavonulásban.

Majli csak ebből értette meg, miért kell mindennap visszafelé haladniuk.

– Ezért sietünk annyira minden délután? – kérdezte.

– Minden reggel megkapjuk a parancsot, hogy tartsuk a frontot, mi

pedig tartjuk, bármilyen áron. Aztán délben jön az újabb parancs, hogy egyenesítsük ki az erődvonalat, így a délutánunk azzal telik, hogy visszavonulunk a vonalig – mondta Seng indulatosan.

Borúsan néztek egymásra.

– De hol van ennek a vége? – kérdezte Majli.

– Ki tudja? A tábornok szinte őrjöng. Soha életében nem vonult vissza csatából, most pedig folyamatosan rángatják vissza, miközben sorra halnak az emberei. Mi, az alatta szolgáló parancsnokok nem tehetünk semmit.

– Hát az amerikai? – suttogta Majli.

– Mi tehetne? O sem isten. Éppúgy, mint mi, ő is egy idegen, aki idegen földön harcol. A csatát elvesztettük,

mindannyian tudjuk. Az emberek még az utóvédcsapatokban is érzik a vereség szagát, és egymás után szöknek meg.

– A mi katonáink? – kérdezte Majli.

– Az összes. Aki el akar szökni, az el is szökik – fehérek, kínaiak... – mondta Seng, és közben végig mereven tartotta a karját.

– Nem tudom, mit tegyünk magával – tért vissza az orvos Seng sérüléséhez.

Pansziao egy szót sem szólt, amíg a háborúról beszéltek, nem is figyelt oda. A bátyja karja azonban foglalkoztatta.

– Emlékszel, harmadik bátyám, hogy anyánk mindig benedvesített kenyérből készített pakolást, ha valamilyen kelésünk volt? Az mindig kiszívta a kelést, és meg is gyógyult. Néha tett bele repcemagot is, de az

nekünk most nincs. A csomagomban van egy darabka kenyér, amit régóta őrzök arra az esetre, ha éhes leszek. Amikor csak ettem belőle egy kicsit, a maradékot mindig eltettem, mert arra gondoltam, jöhet még olyan nap, amikor még ennél is kevesebb ennivalóm lesz.

– Szerintem az nem fog ártani neki – bár valószínűleg nem is használ. Hozd csak azt a kenyeret, gyermek – küldte az orvos.

Pansziao a zsákjából egy zsírpapírba kötözött kis batyut vett elő, kibontotta, és kivette az alatta lévő papírrétegből a kiszáradt, kissé penészes kenyeret. Csung elvette tőle, összepépesítette, és rákente Seng karjára.

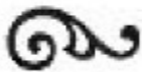
– Ezt a karját ne használja – mondta neki.

– Szerencsére amúgy is a másikat szoktam – felelte Seng. – Nem maradhatok tovább, a tábornok ma éjféltre magához hívatott.

Nem érintette meg Majlit, de hosszan nézett a szemébe.

– Legjobb lenne, ha holnap visszajönne, és újra megmutatná a karját – mondta Csung.

– Visszajövök, ha tudok. De ha pár – nem tudom, hány – napig mégsem jövök, akkor ne gondolják, hogy azért maradok távol, mert olyan súlyos a sebem, hanem azért, mert parancsot kaptam a tábornoktól. Majd visszajövök, amikor tudok – felelte Seng, és közben Majlit nézte. – Nem kell aggódni értem – tette hozzá bátran, aztán újra elváltak.

Seng útja Majlitól a visszavonuló sereg összevisszaságán keresztül vezetett, aztán balra fordult a tábornok sátra felé. A bejárat előtt köhintett, hogy jelezze, megérkezett. A tábornok behívta, és ő belépett.

A többi parancsnok már ott volt. Jao Jung megnyúlt arccal ült egy összecsukszó széken, Pao Csen a sarkán ülve guggolt. Köztük volt Charlie Li is, egy térdénél leszakított szárú nadrágban.

– Üljön le, ahova tud. Most nem törődünk a rangokkal – mondta a tábornok. – Azért hívattam ide magukat, mert Li rossz híreket hozott. Az utóhátvéd szakasz elveszett, a

teherhordókat feltartóztatták. Ahol rendnek kéne lennie, ott teljes a káosz. Hogy lehetne tartani a frontot, ha a hátvédszakasz elvész? Es ráadásul az amerikaitól ma este arra kaptam parancsot, hogy siessünk a fehérek segítségére, akik ismét csapdába kerültek: az ellenség ismét bekerítette őket. Álruhában, az itt élők segítségével megelőzték a sereget, és elfoglalták a folyószakaszt, ahol a fehérek át akartak kelni. Azt a parancsot kaptuk, hogy verekedjük előre magunkat, és nyissunk utat a fehéreknek, ahol ki tudnak szökni a csapdából. Van egy híd a folyón, de azt megszállta az ellenség, a mi feladatunk pedig az, hogy tartsuk távol a japánokat a folyóparttól, és biztosítsuk, hogy a folyó keleti partján maradnak, amíg a fehérek

átkelnek. Utána keljünk át mi is, és robbantsuk fel a hidat, mielőtt az ellenség követhetne minket. Olyan kényes feladat, mint az elefántcsont-faragás.

Szenvtelenül adta elő a mondandóját, és amikor befejezte, sokáig csend volt.

– Ha igaz az, hogy az utóvéd elveszett, ahogyan Li Kuo-fan állítja, akkor mi lesz a fehérekkel az után, hogy átkeltek? – kérdezte Seng hosszú hallgatás után.

– Tovább folytatják a visszavonulást – felelte a tábornok.

Beesett arcát felvetette, és egymás után pillantott a parancsnokokra.

– Ne áltassuk magunkat hamis reményekkel. Nem fogjuk megkapni azt a légierő-támogatást a fehérektől, amire

számítunk. Semmiféle segítségünk nem lesz.

– Hagyják az embereiket itt pusztulni? – kiáltott fel iszonyattal Jao Jung. Láthatóan túl érzékeny volt ehhez a csatához.

– A vezetőik számítása szerint kisebb áldozat hagyni, hogy az itteni csapataik segítség nélkül verekedjék ki magukat, mint még többet ideküldeni, hogy azok is idevesszenek – felelte a tábornok.

– Akkor mi miért harcolunk? – kérdezte Seng.

– Ezt a kérdést minden ember felteheti magának – felelte a tábornok komoran. – De a parancsot megkaptuk, ki vállalkozik rá?

– A tábornoknak eszébe jutott, hogy

az elnök azt mondta neki, ha van egy lehetetlennek tűnő feladat, azzal Senget bízza meg, és Seng válaszára is emlékezett: „Teljesíteni fogom.” De senkit nem akart a halálba küldeni, ezért várt.

Még mindig hallgatott mindenki.

– Van, aki elvállalja, vagy nekem kell kijelölnöm valakit a feladatra? – kérdezte végül a tábornok, amikor látta, hogy senki sem akar elsőként megszólalni.

Pao Csen a porba köpött, és nem mondott semmit. Jao Jung a fiatal feleségére és kisfiaira gondolt, és ő sem mondott semmit. Csan Ju sem szólalt meg, mert előre tudta, hogy őt el sem engedné a tábornok, hiszen az ő kötelessége az volt, hogy segítse a

tábornokot, és mindig elérhető közelségben legyen számára.

Seng körülnézett, neki is eszébe jutott ígérete, és hátravetette a fejét.

– Ha mindenki megnémult, és egyedül nekem van hangom, akkor majd én beszélek! Én vállalom, uram: az embereimmel együtt egér–utat nyitunk a fehérek számára. De előbb mondja meg, miért kerültek csapdába, hogy magaménak érezzem a feladatot – kiáltotta.

– Én nem tudok semmit. A fehérek engem nem avatnak be az ügyeikbe, egyedül a parancsaikat küldik meg. Nekem csak annyi választásom van, hogy engedelmeskedek nekik, vagy nem. Mind ez idáig engedelmeskedtem. Ha maga vállalja a feladatot, akkor most is ezt

teszem. Ha nem...

Senget titkos kétely marcangolta belülről. A fehérek valóban nem mondtak el nekik semmit. Senki sem tudta, mit miért tesznek. A fehérek parancsára tartották a frontvonalat, és közben ők, anélkül, hogy egy szót szóltak volna a kínaiaknak, akár negyven kilométert is hátráltak. Most ismét bekerítették őket, de senki sem tudta, hogyan történt. Seng karjába újra belenyilallt a fájdalom, még a háta is belesajdult, amíg ezen gondolkodott.

– Ha nem az elnökről és a belénk vetett hitéről lenne szó, akkor azt mondanám, hogy mindannyian fordítsunk hátat ennek a vesztes csatának, amit már akkor elvesztettek, amikor mi még a lábunkat se tettük ebbe az országba. De

nem állhatok az elnök színe elé, ha nem tettem meg mindent azért, amivel megbízott engem – mondta a tábornok.

Ezt hallva Seng nagyot sóhajtott, és hasogató vállát nekitámasztotta a sátrat tartó központi rúdnak.

– Én megyek és részt veszek abban, amit meg kell tenni – ha valóban meg kell tenni – szólalt meg.

– Akkor miután a többiek elmentek, maradjon itt. Akkor majd megmutatom a térképet, és elmondom, merre kell mennie.

– Csak egyet kérek cserébe: kísérjen el engem ő is – mondta Seng, és Charlie vállára tette a kezét.

A tábornok bólintott. Hármásban maradtak, a többi parancsnok kiment a sátorból. A tábornok még két órán

keresztül beszélt, ők pedig hallgatták. Charlie időnként rövidebb útvonalat mutatott a térképen. Mivel hadigépek nélkül, gyalog haladhattak, ezért a kisebb ösvényeken, kevesebb kerülővel is megtudták közelíteni a folyót.

– Másfél nap erőltetett menet, amíg odaérnek. Pihenjenek, amíg beesteledik, aztán tervezzék meg az esti támadást, ahogyan elmondtam. Napközben szétszóródva vonuljanak, ne látszódjon, hogy együtt vannak. Pontos utasítást adjon az embereinek. A megbeszélthelyen, a megbeszélthelyen időben találkozzanak, és ne késsen senki – folytatta a tábornok.

– Senki nem fog késni – felelte Seng.

– Mikor tudnak indulni?

Seng egy pillanatig hallgatott. Az egyenruha alatt válla lüktetett a fájdalomtól, de kizárta a tudatából, és nem törődött vele. Más miatt habozott. Visszamenjen Majlihoz, és elmondja neki, mire készül? Ha elmondja, hogyan fog reagálni? Vajon tudná titkolni előle, hogy a karja fájdalmasan megdagadt, a feje lüktet, és a szeme forró a láztól? Aztán arra gondolt, hogy képtelen lenne ellenállni az ő akaratának. Előre megmondta neki, hogy napokba telhet, míg újra találkoznak – akkor legyen úgy.

– Egy órán belül indulunk – mondta a tábornoknak.

– Mivel az életét kockáztatja, ezért nem kötelezem semmire. A saját eszére hagyatkozva menjen. A három hadosztály legjobb katonáit választottam ki maga

mellé a küldetésre – tette hozzá a tábornok azt, amit eddig elhallgatott.

Sengnek ez a kijelentés máskor örömet okozott volna. De most, bár a fülével hallotta, képtelen volt felfogni a szavak jelentését. Próbált a tábornok arcába nézni, de kettőt látott belőle.

– Hall engem? – kérdezte a tábornok.

– Megteszek... minden... tőlem telhetőt – dadogta Seng, és erőlködve emelte karját tisztelgésre, aztán megfordult, és visszament a sátrába.

Tizenhetedik fejezet

Másnap hajnalban Seng nem tudott aludni a karját szaggató fájdalomtól. Ingerülten tépte fel egyenruhája ujját. Pillanatnyi megkönnyebbülést érzett, mert a bőre olyan vörös és duzzadt volt, hogy még a ruha szorítása is elviselhetetlen volt. Levette a kötést és a pakolást. A sebből sárga genny szivárgott elő. Miután a feszítő érzés enyhült, Seng összeszedte az erejét, és kiment, hogy beszéljen az embereivel. A katonák a kürt

hangját hallva összegyűltek, öt fiatal tiszt vezette őket.

Seng lázas tudatát kissé megnyugtatta a hűvös esti levegő. Büszkén nézett végig emberein. Jó katonák voltak. Ugyan lefogytak, és a nap sötétre égette bőrüket, de az egészségi állapotuk megfelelő volt. Az egyenruhájuk kifakult és megszurkült, első ránézésre nem is lehetett volna megmondani, milyen volt az eredeti színe. Csupasz lábukon rizsszalmából font szandált viseltek, és mindegyikük hátán lógott még egy tartalék pár. Mindegyiküknél volt fegyver, egy kis zsák a hátukon, és egy szalmakalap a nap és az eső ellen.

– Készen állnak? – kérdezte Seng.

Az emberek igennel feleltek. Seng

nem teketóriázott, a menet elejére állt, és elindultak. Elözönlötték a völgyet. Köztük volt az indiai is, de erről Seng nem tudott. Tarisznyarák ráparancsolt, hogy maradjon hátul, de az indiai csak addig teljesítette, amíg el nem indultak, aztán előresietett, hogy Seng közelében lehessen. Charlie Li valahol előttük haladt, felmérni a terepet és élelmet szerezni.

Néhány kilométer megtétele után, mire egészen kivilágosodott, Seng megállt, és pihenőt engedélyezett az embereknek.

– Most, hogy megvirradt, legyező alakban szétszóródunk, de mindannyian a Három Víz Faluja felé fogunk haladni. Ez a falu a folyó keleti partján fekszik, százötvenhat kilométerre innen, ahol

most állunk. A falu szélén van egy tó, ami mostanra majdnem teljesen kiszáradt. Ha százfős csapatokra ősziünk, és egymástól ötszáz méterre haladunk nyugat felé, akkor mindenki oda fog találni a tóhoz. Aztán az, aki előbb északon halad, menjen délre, és az, aki előbb délen, az menjen északra. Mindenki keljen át a tavon, ahogyan tud. A túlsó part közepén van a falu, amit könnyű lesz megismerni, mert egyik irányból tó, másik irányból egy keskeny kis folyó, harmadik irányból egy csatorna határolja, erről a három vízről kapta a nevét. Ne maradjanak együtt. Úgy járjanak, mintha utazók, zarándokok vagy szökött katonák lennének.

Seng ezután maga mellé vett egy egészen fiatal katonát, aki a határnál

csatlakozott hozzájuk. Azért választotta őt, mert nagyon hallgatólag volt. Seng karja ismét fájni kezdett, szédült, és forró volt a feje: nem volt kedve beszélgetni. Némán ment, egész nap nem szólt a fiúhoz pár mondatnál többet, aki viszont félt tőle, így inkább legalább három méterre lemaradt.

Nem is mondott semmit, legfeljebb annyit, hogy „Igen, uram”, amikor a magas katona feléje fordította a fejét.

Az első fél naphól Seng semmi egyébire nem volt képes visszaemlékezni, csak arra, hogy egyik lábát tette a másik után. Sem enni, sem pihenni nem állt meg, viszont ha bármilyen vizet talált, abból ivott. A távolban egymás után hagyták maguk mögött a településeket. Könnyű volt észrevenni őket, mert a

nagyobb falvakat magas

bambuszkerítés vette körül. A kisebbekben mindössze tizenöt– húsz egészen egyszerű, cölöpökre épült ház állt. Seng a fiúval többnyire a földeken haladt, és ahol dombos vidéken jártak, ott behúzódtak a dombok mögé. Ez nem is jelentett nehézséget, hiszen az ösvények látszólag tetszés szerint kanyarogtak összevissza. Néhol, ahol magasra nőtt a rizs, követték az ösvényeket a rizsföldek között, másutt letértek róla.

A burmai parasztok időnként megbámulták őket. Ilyenkor Seng a sebesült karjára mutogatott, mintha orvost keresne a közelben. A parasztok csak sajnálkozva bólogattak, ők pedig mentek tovább. Egyszer azonban, amikor egy élénk tekintetű öregember meglátta

Seng karját, fekete szeme megcsillant, a saját nyelvén beszélt hozzá, és ép karjánál fogva magával húzta. Seng nem akart vitatkozni, és elment vele a közeli faluba. Az egész falu egyetlen utcából állt, a házak nyitott ajtaiban ezt–azt árultak. Volt még ezenkívül egy kovácműhely és egy kolostor a falu végében. Ide vezette az ember Senget egy szobába, ahol egy méltóságteljes öregember ült szerzetesi ruhában. Az ember mutogatott, és hangosan mondott neki valamit:

– Pong ji! Pong ji!

Seng azonban nem érthette. Csak nézett bután, így az ember gyorsan magyarázni kezdett az öreg szerzetesnek, aki felemelte a katona egyenruhájának széthasadt ujját. Fejét csóválva

vizsgálta a sebet, és nagyokat sóhajtott, mintha azt mondaná, ez bizony komoly baj. Aztán lassan felállt és átcsoszogott egy másik szobába. Egy kis hófehér porcelánedénnyel a kezében tért vissza, amiben fekete balzsam volt. Belemártotta hosszú, vékony mutatóujját, és jelezte Sengnek, hogy tartsa oda a karját, aztán az elfertőződött sebre kente. Seng először azt hitte, felkiált a fájdalomtól, úgy égette a kenőcs. Az illendőség kedvéért azonban hallgatott. A forróság fokozatosan elmúlt, és a balzsam lassan hűsíteni kezdte a sebet. Seng karja elzsibbadt. Hamarosan egészen elmúlt a fájdalom. Hálásan vette elő erszényét a nadrágja korcából, ki akarta fizetni az öreget, ám sem ő, sem a másik, aki idehozta, nem akarta elfogadni. Az öreg

parasztember visszakísérte a falu elejére, és Seng hiába próbálkozott, akkor sem fogadott el cserébe semmit. Továbbindulva azon tűnődött, hogy még ebben az ellenséges országban is lehet találkozni olyan emberrel, aki egyszerű jóakarattól nyújt segítséget.

A fájdalom elmúltával Seng könnyedén haladt tovább, de aztán eszébe jutott, hogy a fiú mögötte bizonyára éhes, sőt, ő is az.

– Amikor legközelebb ételt látunk valahol, veszünk belőle, nem azt a keveset fogjuk fogyasztani, amit hoztunk magunkkal – mondta.

Tovább gyalogoltak egy darabig. Seng most már képes volt arra, hogy körülnézzen, és lássa a termékeny földeket. Most vette csak észre, amit

korábban sehol sem látott: mivel az ő hazájával ellentétben ebben az országban nem volt tél és nyár, ezért itt egy időben vetették és aratták a rizst, és a táj folyton zöld volt.

Nemsokára találkoztak egy mozgó ételárussal, aki sült rizsgombócokat árult. Mindketten vettek tőle öt darabot, és megálltak az út szélén egy fa árnyékában. A fának egészen finom levelei voltak, és bordó virágai valósággal ontották magukból finom illatukat, apró bogarak és a méhek százait csalogatva magukhoz. Ennek a fának az árnyékába ült le Seng, a fiú pedig kissé távolabb, tiszteletteljes csendben. A magas katona arra gondolt, hogy illendő volna egy-két kérdést feltennie a fiúnak, de nem bírta. A láztól kábult volt, és a délutáni melegben a

virágok édes illata elálmosította. Miután evett egy keveset a friss, forró gombócokból, lefeküdt, és elaludt.

Amikor felébredt, karjában újra lüktetett a fájdalom. Egy pillanatig nem tudta, hol van, zavartan nézett körül. Úgy érezte, mintha ereiben forró ólom folyna. Feltápáskodott. A fiú ugyanott ült most is.

– Sokáig aludtam? – kérdezte Seng.

– Nem nagyon sokáig, de már kezdtem elgondolkodni, hogy vajon fel kéne–e keltenem – felelte a fiú.

Seng nem válaszolt, csak felállt, az ép kezével megdörzsölte az arcát és a fejét, és újra megindult. A fiú követte.

Aznap már semmi említésre méltó nem történt. Estére odaérkeztek a félig kiszáradt tóhoz. A meder szélén vékony

lemezekké pöndörödött a kiszáradt agyag. Amikor megkerülték a tavat, a tulsó parton találkoztak a bajtársaikkal.

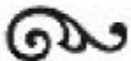
Nem tömörültek egy csoportba, hogy ne lehessen felismerni bennük a hadsereget. Százan voltak itt, százan a fák tövében. Seng nagy örömére Charlie is köztük volt. Amikor észrevette Senget, feléje tartott, és étellel kínálta: egy nagy lótuszlevélen forró tojásos rizs volt, a földön pedig egy teáskannában friss tea. Seng leült, és nagyot sóhajtott – eddig minden rendben ment. Amikor meglátta a teáskannát, iszonyú szomjúság fogta el. Felemelte, és csőrét az ajkához illesztette. Addig ivott, amíg bírta szusszal. Charlie mellette állt, és figyelte, ahogyan iszik.

– Most már elmondhatom a híreket – mondta halkán, amikor Seng letette a

kannát. – Erőltetett menetben kell folytatnunk a vonulást, de nem elég rá a ma éjszaka. Ha holnap estig nem érkezünk oda a fehér emberekhez, egyet sem fogunk életben találni közülük. Tudom, meg is esküszöm rá. Azt mondom, együnk, és induljunk útnak.

Seng hallotta, amit Charlie mondott, de a karjában lüktetve dübörgött a vér, és Ő csak morgott válaszul.

Az embereinek azonban megmondta, hogy csak pihenni tudnak, de nem alhatnak. Miután kiadta a parancsot, odament a tóhoz, a sáros vízbe mártotta a fejét, és a ruháit is benedvesítette, hogy lehűtse magát. A láza azonban olyan magas volt, hogy mire egy óra múlva elindultak, már újra száraz és forró volt a teste.

A szakasz egész éjszaka menetelt, csak kétóránként pihentek. Senggel már korábban is előfordult, hogy nappal és éjjel is vonult. Nagyon jól tudta, hogy csak akkor képesek tartani az iramot, ha egyaránt megadott időközönként pihennek. A sötétben együtt vonultak, de amikor megvirradt, újra szétszóródtak, és megbeszélték, melyik falunál fognak újra találkozni. Annak a határában terveztek három órát aludni, mielőtt támadást indítanak.

Eleinte egész jól alakult minden, de másnap délben elviselhetetlenül kezdett hasogatni a seb a karján. Talán a záporok mosták le róla a balzsamot, vagy a saját

verejtéke? Seng nem tudta, de a fájdalom visszatért, újra szédülni kezdett és kábult lett. Azt kívánta, bárcsak találkozna még egy olyan öregemberrel, aki előző nap a balzsamot adta neki. Késlekedésre azonban nem volt lehetőség, így nem tehetett mást, ment tovább.

Volt valami jó is ebben a napban, mert a sűrű, füledt dzsungelt délután magas tíkfák váltották fel, és a vastag avar kényelmes, puha szőnyegként szolgált fáradt lábaiknak. Mostanra elkoptak a szandálok, volt, aki mezítláb ment, így mindenki hálás volt az új helyzetért. Ugyanakkor a magas fákból álló erdőt ösvények tucatjai hálózták be.

– Ezek itt farönköket vontató elefántok nyomai. Figyelmesen kell haladnunk, nehogy eltévedjünk, mert

napokat is veszíthetünk, amíg megtaláljuk a helyes utat – mondta Charlie az összetiptort földet vizsgálva.

Szigorúan tartották hát magukat az iránytű által kijelölt irányhoz, míg végül kijutottak az erdőből.

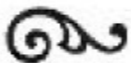
Mivel közel volt már az este, Seng úgy döntött, itt fogják megtartani hosszú pihenőjüket. Leterítették fekhelyüket, és egyesével–kettesével lefeküdtek aludni. Egyedül Charlie nem aludt.

– Maga soha nem alszik? – kérdezte tőle Seng.

– Én álmomban is talpon vagyok – vigyorgott Charlie szokásos módján. – Mire felkelnek, visszajövök, és megmondom, hol zárta körül az ellenség a fehéreket, és ők hol vannak – mondta.

Amikor minden elcsendesült, és

evett–ivott, elindult hosszú, ruganyos lépteivel, egyedül a hallgatag fiút vitte magával.

Seng azt gondolta, nem is tud aludni a gyötrő fájdalomtól, de Charlie álmából ébresztette fel három óra múltán. Egész finoman érintette meg sérült karját, ő mégis ordítva ugrott talpra.

– Bátyám, mi a baj? – kérdezte Charlie döbbenten.

Seng megnyalta kiszáradt száját. Úgy érezte, egész teste kiszáradt, forró bőre szinte szorította.

– Semmi. Valami rosszat álmodtam – mondta kurtán.

– Akkor ne törődjön vele.

Megtaláltam a fehér embereket. Valóban minden irányból körülvették őket a törpék, és elzárták az útjukat a folyó felé is. Déli és keleti irányban túl sokan vannak, egyedül nyugat és a híd felé van esélyünk ellenük. Ott kell támadnunk. Az ellenség ott, a folyó mentén hét–nyolcszáz méteres szakaszon egyetlen sorban van. Ha sikerül megnyitnunk ezt a szakaszt, akkor a fehérek ki tudnak szabadulni, és a hídhöz nyomulhatnak. De gyorsan kell cselekednünk, nehogy az ellenség lerombolja a hidat, mert akkor mindannyian csapdába kerülünk. A sok esőzés hatására kezd megduzzadni a folyó, és nincsenek csónakok.

– Hogyhogy nincsenek? Elég különös egy olyan folyó, amin nincsenek csónakok.

– A fehér emberek folyamatosan szivárognak el a seregből. De nem is mind fehérek, vannak köztük indiaiak is – felelte Charlie az arcát törölgetve a zubbonya ujjával. – Mindannyian tudják, hogy bekerítették őket, ki is hibáztathatná őket? Valahányszor a fegyverüket kínálják egy–egy csónakért cserébe, a csónaknak hamarosan lába kél, és aztán az ár magával sodorja, miután ideiglenes utasa kiszáll belőle a túlsó parton.

– A jó fegyvereiket adják a burmai árulóknak? – kiabálta Seng dühösen. Kábult feje egy pillanat alatt kitisztult.

– Mi egyébük van, amivel megvesztegethetnének akárkit is? Ok is emberek, mint mindenki más.

– De elpazarolják a jó fegyvereiket, amikor nekünk csak rosszak vannak –

nyögte Seng. Lükttető fejébe bevésődött ez, és csak ezt tudta ismételtetni. – Jó fegyvereket... jó fegyvereket... – Részeg, parancsnok? – kiáltott rá Charlie.

– Nem – felelt Seng egy percre újra kitisztult tudattal.

Arra gondolt, hogy talán tényleg megrészegíti a fájdalom, de most mégsem törődhet vele. Nevetett.

– Csak az előttünk álló nap feladatai részegítenek meg! – kiáltotta Charlie-nak. Visszament az embereihez, és rájuk ordított, hogy semmilyen késlekedést nem engedhetnek meg maguknak, és azonnal kövessék őt.

Most sem állt meg enni, és az emberek is étien követték őt. Megrémítette őket a hangjával. Futva vezette őket, ők pedig futottak a

nyomában. Seng úgy érezte, a teste erőtől és indulattól duzzad, a szeme égett. Soha életében nem érzett ennyi erőt magában.

Hallotta maga mögött az emberek lihegését és morgását, de nem törődött vele, folytatta az erőltetett menetet. Mielőtt megvirradt, már maguk előtt látták az ellenség alacsony sátrait. O azonban egy pillanatra sem állt meg, elbődült, akár egy bika, és kiabált az embereinek, hogy kövessék a példáját, majd együtt ordítva rohanták meg az ellenséget, amikor azok még félálomban voltak, és egyáltalán nem számítottak támadásra.

Senget úgy követték az emberei, mintha isten lenne, és amikor látták vad dühét, őket is magával ragadta az indulattal. Ahány ellenséget csak találtak,

mindben megmártották a szuronyukat. Először lőttek, de legtöbbszörnek olyan elavult puskája volt, amivel csak egyet lehetett lőni, aztán újra tölteni kellett. Nem akarták az időt fecsérelni, ezért inkább szúrták, vágták, tépték a japánokat, puszta kézzel megfojtották, vagy a szemüket nyomták ki, a fülüket szaggatták le, a hasukat taposták, leütötték vagy a folyóba fojtották őket. A sereg élén pedig Seng kigyúlt szemmel, vicsorogva, ordítva küzdött, mint egy démon. Aki csak látta, rettegett tőle, és a saját emberei is megállapították, hogy még életükben nem láttak olyan elszántan harcoló katonát, mint ő. Úgy használta sérült karját, mintha semmi baja sem lenne. A fájdalom egész testét átjárta, csak félig tudott önmagáról.

A vezetésével az emberei félresöpörték az ellenséget, így a nyílt részbe be tudtak nyomulni a fehérek és az indiaiak, kijutva szorult helyzetükből. Seng katonái jól látták a fehér embereket, amint ép vagy roncs autókkal menekülnek. Néhányan integettek és kiabáltak megszabadítóiknak, de ők voltak kevesebben. A legtöbb csak magával törődött, és igyekezett menteni a bőrét. A nagy tülekedésben néhányan beleestek az örvénylő folyó sáros vizébe, de senki nem sietett a segítségükre.

Seng az emberei élén tovább nyomult, pedig már nem is volt szükség rá. Lázás lendületében és zavartságában egészen elfelejtette, miért vannak itt. Csak az volt a tudatában, hogy le kell győznie az ellenséget. Tovább vezette a

katonákat, akik követték őt, és vele együtt harcoltak. Ám egyszer csak egy kéz erősen megragadta a ruhája derekánál fogva.

– Elment az esze?! Még ma el akarja küzdeni magát egészen Indiáig? – hallotta Charlie hangját. – Forduljon vissza, az embereit halomra gyilkolja az ellenség! Dél felől ellentámadást indítottak, maga örült!

– Már elhagytuk a hidat? – kérdezte Seng lihegve, bizonytalanul.

– A híd három kilométernyire van innen visszafelé! – kiabálta Charlie, és erőset lökött a férfin. Seng futni kezdett visszafelé, nyomában az embereivel, akiket túl messzire vezetett. Fejvesztve rohantak három kilométert a folyó mentén addig a helyig, ahol a híd állt.

Megálltak, és komoran néztek a túlpartra.

A hidat lerombolták, alatta hömpölygött a megduzzadt folyó. Az ár vadul szaggatta a lelógó roncsokat, végül magával ragadta, és a szemük láttára sodorta el.

– A híd... a híd – dadogta Seng, de kábult agyával képtelen volt befejezni.

A hallgatag fiú tiszta, éles hangon sikoltott fel.

– Óh, anyám, a fehérek átvágták a hidat maguk mögött!

– A szövetségeseink – ordította Seng, és megvetően nevetett.

Fejét előntötte a vér, úgy érezte, mintha egy fejszével kettéhasították volna a koponyáját, aztán elvesztette az eszméletét.

Tizennyolcadik fejezet

Amikor magához tért, nem tudta, hol van, és mennyi idő telhetett el. Kellemes zöld félhomály vette körül. Nem tudta megállapítani, nappal van-e vagy éjszaka. Egy pillanatig azt hitte, hogy víz alatt van. A hátán feküdt, körülötte pedig minden irányból ugyanazt a zöldet látta. Éles füttyszót hallott, aztán valaki angolul beszélt. Nem értette, amit mondtak, és az idegen, kemény szavak még különösebbé tették a helyet számára.

Hol tért vissza a halálból? Nem bírta felemelni a fejét, csak lassan nyitogatta elnehezült szemhéját.

Újra megszólalt ugyanaz a hang. Ez alkalommal válasz is érkezett. Ezt a hangot ismerte. Ez Charlie hangja. O azonban meg sem tudott nyikkanni. Minden erejét összeszedte, hogy nyitva tartsa a szemét. Nézte a zöldet maga felett. Egy fej hajolt fölé, az indiai feje. Kitörő örömmel kiáltott fel. Az ő arca eltűnt, és helyette Charlie-é látszott egészen magasról. Meg is szólalt. Az ő szavait végre megértette.

– Seng, ébren van?

De nem tudott hangot kiadni. Kinyitotta a száját, de csak levegő jött ki rajta. Charlie közelebb hajolt, letérdelt mellé.

– Seng, hall engem?

Minden erejét összeszedte, hogy válaszoljon.

– Igen – suttogta egész halkán.

– Tudja, ki vagyok? – kérdezte Charlie.

– Igen – ismételte Seng.

– Akkor most már tudom, hogy életben fog maradni – mondta Charlie szelíden.

Ruhájából egy tojást vett elő, és óvatosan feltörte, hogy egy lyukon csorduljon ki a belseje. A lyukat pedig Seng nyitott szájához illesztette.

– Ezt a tyúktojást magának tettem el, igya meg.

A katona érezte, ahogy a torkán lecsúszik a selymesen nyúlós tojás. Nyelt néhányat, aztán visszamerült a hullámzó

zöldbe.

Charlie Li kezében a tojáshéjjal, a sarkán ülve nézte egy percig. Seng arca még mindig sápadt sárga volt, de látszott, hogy tisztul.

– Rendbe fog jönni – mondta az angolnak.

– Hála magának – felelte az angol.

– Maga adta neki a sebfertőtlenítőt – felelte udvariasan Charlie. Az angol elmosolyodott.

– Bárcsak lenne egy cigarettám – jegyezte meg.

– Ha erre járna egy japán, megölném őt, és magának adnám a cigarettáit – mondta Charlie.

– Miért van minden japánnak cigarettája? – kérdezte az angol lustán.

– Amiért puskáik is vannak. –

Charlie fél szemmel belenézett az üres tojásba, aztán megtágította rajta a lyukat, a szájához emelte, és tisztára nyalta a belsejét.

– Hónapok óta nem ettem tojást, de ma reggel rám mosolygott az isten. Belebotlottam egy fészken ülő fekete tyúkba egy rizsföld szélén. Még nem tojt, de segítettem neki.

– Maga volt a bábája? Micsoda népek maguk, ferdeszeműek! – vigyorgott az angol.

Charlie fülét megütötte a megnevezés. De a fiatal, sovány angol kedvesen nézett rá. Hátsó szándék nélkül szólította így. Charlie felállt, kezében összemorzsolta a tojáshéjat.

– Ez a baj magukkal, nyomorult angolok. Észre sem veszik, amikor

sértegetnek – mondta higgadt hangon.

– Sértegetjük magukat? – kérdezett vissza az angol meglepetten.

– Olyan természetességgel sértegetnek, ahogyan levegőt vesznek

– felelte Charlie. A hangja nyugodt volt, de a tekintete fagyos.

– De hogy érti ezt? – kérdezte az angol csodálkozva.

– Még a nevét sem tudom.

Az angol felpattant a partról, ahol eddig hevert. Nyílt, kissé ostoba tekintettel nézett rá.

– Bocsásson meg. Dougall vagyok.

– Én pedig Li – felelt Charlie halkán. Nem fogtak kezét, csak álltak egymással szemben: Charlie kényelmesen, az angol zavartan.

– Két és fél napja együtt vagyunk,

de nem kérdezte meg, mi a nevem. És mivel maga nem kérdezte az enyémet, én sem a magáét. Látja, nem vagyok vérbeli ferdeszemű, aminek nevez. Egy vérbeli ferdeszemű mindenképpen udvarias lett volna magával, függetlenül attól, hogy maga hogyan viselkedik. Én azonban újfajta ferdeszemű vagyok: nem udvariaskodom senkivel csak azért, mert fehér. Nevezhet akár kommunistának is.

– Azt akarom mondani... – mormogta Dougall. Szabályos arca elvörösödött szőke borostája alatt.

– Tudom, hogy nem gondolnak mindent komolyan, éppen ezt sérelmezem – folytatta Charlie.

– Attól tartok, nem értem – mondta Dougall mereven. Pírja lassan alábbhagyott, kék szeme szelíden

csillogott.

– Tudom, hogy nem – mondta Charlie változatlanul kellemes hangon. – És abban is biztos vagyok, hogy úgy gondolja, nem tehet arról, hogy nem ért semmit.

– Tényleg...

A fiatal angol a szája szélét harapdálta. A tűző naptól kicserepesedett, világos bőrét kosz borította.

– Maguk olyan becsületesek! Maguk mind olyan csodálatosan becsületesek – mondta Charlie hirtelen nevetve, és végigsimította rövidre nyírt fekete haját. – Jaj, istenem, ments meg minket, ázsiaiakat a becsületes fehér emberektől! – fohászzkodott éppolyan váratlanul, ahogyan előtte nevetni kezdett, aztán, mintha valami megszakadt volna benne,

háta fordított, és bement a dzsungel sűrűjébe.

Ahol már elrejtették a magas páfrányok és a bokrok, megtisztította egy kidőlt fa környékét. Gondosan körülnézett, hogy nincsenek-e kígyók a közelben, két piócát leszedett a lábáról, és leült. Hol lehetnek a többiek? Amikor Seng összeesett, ő a hóna alatt fogva felemelte. Egy nyúlánk, sötét alak megállt futtában, odament hozzá, és segített neki a cipelésben. Az indiai volt az. De hogy kérdezhette volna meg tőle, hogyan került oda? A folyótól távolodva botladoztak az erdő felé. Két órán keresztül egy percet sem pihentek, Seng mozdulatlan teste kettejük között lógott. Azon tűnődött, hogy a parancsnoka talán nem is él, de nem volt bátorsága ahhoz,

hogy megálljon, és megbizonyosodjon erről. Az indiai fáradhatatlanul vitte, és egy szót sem szólt; könnyű volt meglepedkezni róla. Charlie nagyon jól tudta, mi zajlik mögöttük. Seng gyéren felfegyverzett katonáit az ellenség a folyóhoz szorította, lekaszabolta, és a vízbe vetette. Ha egyvalaki is megmenekül közülük, azt csak a szerencsésének köszönheti. Végre letették Senget. Charlie ránézett, és rögtön látta, hogy biztosan meghal, hacsak nem kapnak valami segítséget. De honnan szerezhetnének segítséget ebben az idegen országban? Charlie mindenesetre az indiai lelkére kötötte, hogy vigyázzon Sengre, és hajtsa el róla a legyeket, nehogy elevenen felfalják, ő pedig elindult a dzsungel széle felé, félnapi

járásra. Végignézett az égő tájon. A látóhatárig mindenfelé tüzek égtek. Charlie tudta, hogy a burmaiak örületükben maguk gyújtották fel a falvaikat, városaikat. Azt nem tudta, hogy miért, de már a saját szemével látta – mintha megrészegültek volna a körülöttük dúló káosztól. Egy darabig nézte, aztán megfordult, és visszament.

Útközben, amíg visszafelé tartott, összetalálkozott az angollal, aki szintén a dzsungelben rejtőzködött. Majdnem rátaposott, de aztán egy puska torkát vette észre. Egy szempillantás alatt félrelökte a fegyvert, és megmentette a saját életét, mert az angol azt gondolta róla, hogy japán. Dougall rávetette magát, és lebirkózta. Együtt zuhantak a földre. Az arcuk csupán egy arasznyira volt

egymástól. Charlie Li szidta az angolt, és átkozódva bizonygatta neki, hogy kínai. Dougall abban a pillanatban elengedte.

– Te jó ég! Én meg majdnem megöltem magát! Azt hittem, japán.

Onnantól együtt folytatták útjukat. Eleinte keveset szóltak, de amikor visszaértek, és látták, hogy Seng életben van, Dougall szó nélkül a zsebébe nyúlt, és elővett egy kis lezárt csomagot. Felnyitotta. Gyógyszerek voltak benne, kiválasztott néhány lapos, fehér pirulát.

– Ezt be kéne vennie – mondta. Amíg nem voltak ott, az indiai talált egy kis nedves gödröt és kimélyítette. Sötét, őserdei víz szivárgott bele. Charlie merített belőle a kezével, és Seng kinyílt szájába töltötte. Így sikerült beadni neki a gyógyszert.

Ez előző nap reggel történt. Dougall újra és újra kedvesen fordult hozzájuk. Páfránylevelekből kényelmesebb fekhelyet készített Sengnek; kimosta a zsebkendőjét, és azon keresztül szűrt vizet neki; a magas tókfákból álló erdőbe keskeny sávokban beszűrődő napfény felé tartotta sebes karját, és elhajtott róla minden legyet.

– Az ilyen sebeket meggyógyítja a napfény, már sokszor tapasztaltuk – mondta.

A visszavonulásról egyetlen szót sem ejtett.

Charlie sóhajtva állt fel. Gyűlölte ezeket az erdőket. Lassan neszezés támadt körülötte, az állatok lassan előbújtak rejtekükből. Egy gyík előkúszott a tuskó alól, felpillantott rá,

majd rémülten cikázott keresztül a letaposott fűvön. Hosszú, égszínkék farkát úgy húzta maga után, mint egy üstökös. Charlie feje körül muslicák köröztek. Úgy érezte, a dzsungelben nincs nyugta az embernek, és sosem érezheti magát biztonságban. Hogyan tovább? Valahogy ki kell jutniuk innen, és újra nyugat felé haladni, míg megtalálják a tábornokot.

Legalább sikerült teljesíteniük a feladatukat, amiért idejöttek. Kiszabadították az angolokat.

Követte az ösvényt, amelyen erre jött, bár már alig látszott. Az ágak, amelyeket lehajlított, és a fű, amit letaposott, lassan felegyenesedtek. Még egy óra, és nem is fog látszani, hogy valaha ember járt erre. Ám nem várta

meg azt az órát, inkább visszatért arra a tisztásra, ahol a rejtekhelyük volt. Senget ébren találta, tekintete értelmes, tiszta volt. Az angol felültette és egy ágakból készített halomnak támasztotta, ő pedig csípőre tett kézzel állt mellette, úgy nézte.

– Már nagyon vártam, hogy visszaérjen – mondta vidáman Charlie-nak. – Ez a szerencsétlen éppen azután tért magához, hogy maga elment. Gondolom, a tojás miatt. De egy mukkot sem tud angolul, igaz?

– Egy szót sem – felelte Charlie.

Seng elkezdett beszélni, mintha az angol ott sem lenne. A hangja még mindig gyenge, de már határozott volt.

– Hol vannak az embereim? – kérdezte.

Charlie–nak egy pillanatra az jutott eszébe, hogy talán nem kéne most rögtön szembesíteni Senget az igazsággal, de aztán mégis úgy döntött, elmondja neki. Viselje el úgy, ahogyan tudja, és szedje össze az erejét a visszatéréshez.

– Odavesztek.

– Odavesztek? – ismételte Seng.

– A fehérek átvágták a hidat, miután átkeltek rajta, emlékszik? – idézte fel Charlie. Seng bólintott, és a fiú arcát figyelte. – Az ellenség abban a pillanatban ott termett a faluból, sárga ruhás szerzetesek jöttek velük együtt – folytatta Charlie. – Láttam, ahogyan ránk vetik magukat, de amikor ön összeesett, felemeltem. Hirtelen ott termett az indiai is, aki követett minket. Ő segített nekem, hogy ide menekülhessünk. Ezen túl nem

tudok semmit a többiekről. Csak azt láttam, hogy az ellenség megrohanta őket, fegyvereik szikráztak, szuronyaik villogtak. De utána már az indiaival együtt hoztuk magát. Fél napig még pihenni sem álltunk meg.

Seng az angolra pillantott, és tetőtől talpig végigmérte a magas, vékony embert, aki egy szót sem értett abból, amit ők egymás között beszéltek. Jóindulattal tele, vigyorogva állt ott, mint egy fiú.

– Ki ez a magas fehér tag? – kérdezte Seng.

– Az erdőben botlottam bele. Kis híján megfojtott, mert azt hitte rólam, hogy ellenséges törpe vagyok, de amikor sikerült meggyőzőnöm az ellenkezőjéről, akkor velem jött – felelte Charlie.

Az indiaival együtt mindhárman Dougallt bámulták, aki türelmesen, még mindig jóindulatúan állt méregető pillantásaik súlya alatt.

– Mit mondott, miért hagytak ott minket menekülőút nélkül, miután kiszabadítottuk őket?

– Nem kérdeztem tőle – válaszolt Charlie.

– Hát akkor kérdezze meg most – utasította Seng.

Charlie-nak nem okozott gondot az, hogy egyik nyelvről a másikra váltson, és egyenesen az angolnak szegezte a kérdést:

– Miért rombolták le maguk mögött a hidat, menekülőút nélkül hagyva minket, miután megmentettük magukat?

– Biztos vagyok benne, hogy

ilyesmire soha nem lennénk képesek – felelte Dougall tágra nyílt szemmel.

Charlie tolmácsolt Sengnek.

– Tudja, hogy mi történt? – kérdezte Seng.

– Semmiről nem tud.

– Akkor ő egy szökött katona.

Kérdezze meg, miért szökött meg.

– Miért hagyta el a hadseregét? – kérdezte Charlie.

A fiatal angol fehér arca újra kigyúlt.

– Elegem lett. Mindenki láthatta, hogy legyőztek minket – tette hozzá hosszú, világos kezét vizsgálgatva. Vörös karcolások borították, a körmei feketék és töredezetek voltak. – Az egész annyira ostoba volt. Még a tisztek sem tudták, hogy mit csinálnak, olyan gyorsan vonultunk vissza. Mindenki csak magára

hagyatkozhatott. – Szégyenkezve elmosolyodott. – Különben is, mi értelme volt mindennek? Ha megnyerjük a háborút, úgylis újra a miénk lesz az egész. Ha meg elveszítjük... akkor mi értelme harcolni ezért a nyomorult pogány országért?

Charlie lefordította Sengnek az angol szavait, ő pedig nyögött egyet.

– Kérdezze meg, most mit akar csinálni – mondta Charlie–nak.

– És most mit fog csinálni? – kérdezte Charlie.

– Én? – Dougall felemelte a fejét, és egymás után nézett rájuk. –Hát, ha nem bánják, magukkal tartok. Örült szerencsém van, hogy magukkal találkoztam – úgy értem, mert tudnak angolul.

– Azt mondja, velünk jön –
tolmácsolt Charlie. Seng lehunyta a szemét. – Adott magának gyógyszert, ami a csomagjában volt. És az is igaz, hogy ő készített fekhelyet páfránylevelekből, és a napfény felé tartotta a maga karját, hogy könnyebben gyógyuljon. Hát tehet valaki arról, hogy az anyja féleszűt szült?

Seng még mindig lehunyt szemmel keserűen elmosolyodott.

– Mivel a szövetségesünk, jöjjön ő is.

Két nap múlva továbbindultak nyugat felé. Seng a saját lábán jött; még mindig gyenge volt, de jól gyógyult.

Tizenkilencedik fejezet

A tábornok az amerikai felé fordult. Kifejezéstelen arcot öltött, hogy elrejtse vele szemben táplált ellenszenvét és elutasítását, ami tetőtől talpig átjárta testét. Legszívesebben kimondta volna azt, amit érzett, hogy az amerikai semmit sem tehet annak érdekében, hogy bármelyiküket is megmentse. Ki akarta mondani neki azt, amit mindenki tudott: hogy a csata kimenetele eldőlt, még mielőtt a lábukat erre a földre tették.

– Egy egész hadosztályt feláldoztam. Az ötvenötödikből egyetlen ember sem tért vissza. Hova tűntek?

– Csak az ég tudja. Még soha nem hallottam olyanról, hogy egy hadosztály eltűnjön, most mégis ez történt – felelte az amerikai.

A tábornok eltökélte magában, hogy megőrzi a nyugalját.

– Tudja, hogy lehetetlenség egy hadseregnek egyedül harcolnia.

– Igyekezett egyszerűen fogalmazni, hogy az idegen megértse. Nagyon büszke volt a kínai nyelvtudására, de azt nem tudta, hogy úgy beszél kínaiul, mint egy idegen, aki egyszerű emberektől tanult.

– Érti? Parancsot kapok arra, hogy a frontvonal egyik szakaszát tartsam meg. Úgy is tettem, az embereim az életük

árán is tartották a frontot. Aztán új parancsot kapok, hogy vonuljak vissza a front másik részével egy vonalba. Mit látunk? Amíg mi harcoltunk, addig a szövetségeseink visszavonultak, anélkül, hogy erről egy szót is szóltak volna, mi pedig kénytelenek voltunk feladni azt, amit addig védtünk az életünk árán is. Így kell győztes háborút vívni?

Az amerikai sovány arca elvörösödött. Nem válaszolt.

– Maguknak, fehéreknek az a legfontosabb, hogy ne kerüljenek megalázó helyzetbe – tette hozzá a tábornok.

A térdére csapott, felállt, mereven tisztelgett, sarkon fordult, és elment. Kurtán biccentett a testőrnek, aztán a sajátja mögé lépett az ajtónál. A tábornok

feszesen kihúzta magát, úgy vonult vissza a főhadiszállására. Megállapította, hogy soha többet nem fogja viszontlátni a feleségét és a gyerekeit. A meggyőződése szinte megfagyasztotta bensőjét – úgy érezte magát tőle, mint egyszer, amikor megkóstolta az idegenek fagyaltnak nevezett jeges eledelét. A gyomrában éppen ugyanazt a kellemetlen hideget érezte. Hirtelen nagyon vágyódott arra, hogy úgy beszélhessen egy nővel, ahogyan a feleségével beszélne. Bár a felesége több mint hat évvel volt fiatalabb nála, mégis nagyon eszes asszony volt, aki minden bajból gyors kiutat talált. Ő azonban több ezer kilométernyire tartózkodott. Belépett a főhadiszállás területére. Észre sem vette az öröket, amikor elhaladt mellettük.

Leült a sátrában, lehunyta a szemét, és kezeivel sokáig dörzsölgette a fejét körbe–körbe. Keserűség töltötte el. Seng nem tért vissza, viszont az ellenség háromszor olyan gyorsan nyomult előre, mint korábban. Eleinte legfeljebb tizenöt kilométert vonultak naponta, de lassanként napi harminc–negyven–ötven, sőt hatvan kilométert is megtettek.

Mozdulatlanul ült, tenyerét a térdére támasztotta. Arra gondolt, rézsútosan helyezhetné el embereit a Lashio felé vezető út mentén, és legalább védenék az utat.

– Ha már ők nem gondolnak ránk, akkor gondoljunk mi saját magunkra – morogta magában. Hirtelen sírás környékezte meg, ami nagyon meglepte. – Ez a folytonos visszavonulás az oka. A

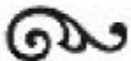
tettek mezejére kell lépnem. Nem fogok más parancsaira várni – mondta magának.

Kigombolta az egyenruhája gallérját. Hőség volt éjjel is, nappal is. A meleg nem zavarta a tábornokot, hiszen az ő városa is két heglánc között, egy völgy fenekén állt, de az mégsem volt ilyen fojtogató. Az ember egyik ellenségének a kígyókat, a másiknak a moszkítókat tekintette. Két napja egy skorpió megcsípte a bokáját, és még mindig be volt dagadva. Csak annak köszönhetően nem lett súlyosabb, mert az egyik embere gyorsan kihúzta a tüskét. Sóhajtott egyet, és az elveszett katonákra gondolt. Seng is eltűnt, az a hatalmas, bátor ember a nankingi hegyek közül! Sengen tűnődött, és eszébe jutott, hogy

legalább meg kéne említenie annak a csinos lánynak. Ha úgysem találkozik többé a feleségével, akkor biztosan nem fog féltékenykedni. Kikiáltott a segédjének.

– Küldje ide hozzám Wei Majlit – mondta kurtán, aztán magyarázatként hozzáfűzte: – Mondja meg neki, hogy ő fogja az üzenetemet elvinni az amerikaiak – ő elég jól beszél angolul, én meg nem értem azt, ahogyan az amerikai a nyelvünkön beszél.

Elvezettel töltötte el, hogy megszégyenítheti az amerikaiit azzal, hogy nem érti, ahogyan kínaiul beszél – amire pedig olyan büszke –, és elküldheti Majlit hozzá. Elmosolyodott, és visszatért egy kevés régi, csendes önteltségéből.

– Természetesen, megyek – mondta Majli, és gyorsan megtörölte kezét a kötényében. – Csak átöltözöm, mert vérfoltos a zubbonyom.

A küldönc bólíntott, Majli pedig besietett a műtőfülkébe, ahol egy perccel korábban még Csunggal együtt segítette a világra egy burmai asszony óriási, kövér fiacskáját. Az asszony férje egy kínai kereskedő volt. Az ajtónál várt, és megállította Majlit, amikor elhaladt mellette.

– Mondja csak, van anyajegy a gyermek bal fülcimpáján? – hadarta.

– Ugyan, hogy lenne időm ilyesmivel foglalkozni? – kérdezte Majli

nevetve. Ám a férfi komoly volt.

– Én nem ismerem ezeket a burmai nőket – mondta a férfi ünnepélyes régies kínaisággal. Évek óta nem járt a hazájában, mióta ifjúkorában elindult otthonról szerencsét próbálni. – Honnan tudhatnám, hogy a gyermek az én fiam, ha nem hordozza magán a jeletem?

Elfordította a fejét; bal fülcimpáján egy kerek, szőrös anyajegy látszott.

– De nem minden gyermeke fogja magán hordozni ezt a jelet! – kiáltott fel Majli. – Maga egy anyajegy alapján akar megbizonyosodni a felesége erényességéről?

Majli újra nevetett, de a férfi el sem mosolyodott.

– Nézze csak meg, mert én nem akarok piros tojást pazarolni más férfi

fattyára⁵. A feleségem szép, fiatal asszony, én pedig nem vagyok mindig otthon.

Majli végül megígérte neki. Bement a műtőbe, ahol Csung az eszközöket tisztította, és a fertőtlenítőbe helyezte.

– Csung doktor, a tábornok hívatott engem – szólalt meg. – Gondolja, hogy Sengről van szó? Mi másért küldetne értem a tábornok? Hetek is elteltek azóta, hogy utoljára találkoztunk.

– Az biztos, hogy Sengnek már vissza kellett volna térnie – felelte Csung. Furcsa volt, hogy elvonult az a sok ember, és egy sem tért vissza közülük – sem sebesült, sem sértetlen. Valóban különös volt ez a hosszú állás: nyolc napja nem érkezett már parancs a továbbvonulásra, csak várahoztak.

Beléptek az ápolók, és a hordággal együtt felemelték a frissen szült asszonyt. Csung eleinte habozott, hogy adjon-e neki érzéstelenítőt, aztán úgy döntött, ad neki. Elvégre fiút szült.

Majli tiszta egyenruhát vett elő, Csung tapintatosan elfordult.

Soha nem volt biztos benne, hogy Majli szemérmetlen vagy csak meggondolatlan-e, de nem is akarta mindenáron megtudni. Egy perc múlva tiszta ruhában az ajtóhoz lépett, a gyermek éppen akkor sírt fel. Egészen elfeledkeztek róla: egy törülközőbe csomagolva feküdt a műtő sarkában a szalmán.

– Rólad egészen elfeledkeztünk ebben a nagy kapkodásban – mondta Csung az újszülöttnek, és felnyalábolta.

Majli megtorpant, és visszaszaladt a gyerekért.

– Adja csak ide, megmondom Pansziaónak, hogy vigyázzon rá, amíg vissza nem jövök. – Magához ölelte a puha kis csomagot, és újra az ajtóhoz sietett. Amikor odakint meglátta az újdonsült apát, rögtön eszébe jutott, mit akart tőle.

– Nézze csak meg a saját szemével – tartotta felé a gyereket.

Majli nagyon jól tudta, milyen kicsi az esélye annak, hogy a gyermek örökölje apja jegyét, ennek ellenére félremozdította a törülközőt a fekete fejecskéről. Előbújt hibátlan pici fülecskéje, amin egyetlen apró pöttyöske mutatkozott.

– Itt van! – örvendezett Majli. –

Olyan apró, hogy alig látszik, de hiszen az egész gyerek kicsike.

A kínai kereskedő felállt, előkereste a mellényzsebéből a szemüvegét, felvette, és alaposan szemügyre vette a kicsiny fülcimpát.

– Valóban az én fiam, az elsőszülöttem – jelentette ki ünnepélyesen, és elmosolyodott. Kitárta a karját: – Adja csak ide.

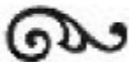
– Éppen meg akartam mosdatni és felöltöztetni – tiltakozott Majli.

– Adja csak ide, én is meg tudom mosdatni és felöltöztetni – felelte határozottan a kereskedő.

Majli átadta neki a gyermeket, és utána nézett, amint hosszú lépteivel távolodott. Ruhája lobogott, és úgy vitte a karjára fektetett gyermeket, mint egy

uralkodói trónörököst. Amikor eltűnt az utcán, Majli elgondolkodott. Milyen bolond az élet, hogy a háború, halál és nyomorúság közepette az ember mindenről meg tud feledkezni egy pillanatra, ha gyermek születik!

Szomorkásán mosolyogva sietett a főhadiszállásra.

– Sengről semmi hírt nem kaptam – mondta a tábornok. Majli erősen összekulcsolta kezeit az ölében. A tábornok nem nézett rá. –Nem tudom, mi van kettejük között, de azt el kell mondanom, hogy a hadosztályából egyetlen ember sem tért vissza. Természetesen a szövetségeseinkkel

együtt átkeltek a folyón, de mostanra legalább Charlie Linek vissza kellett volna térnie, hogy bejelentse, újra csatlakoznak hozzánk. Az a tervem, hogy a seregeinket elhelyezem a Lashióba vezető út mentén, de ehhez vissza kellene térniük, különben túl keskeny sávban lesz a sereg. Ennek ellenére ezt fogom tenni.

– Ez azt jelenti, hogy útra kelünk? – kérdezte Majli.

– Igen, késedelem nélkül – felelte a tábornok. – Magától pedig azt kívánom, hogy adja át az üzenetemet az amerikainak az ő saját nyelvén, hogy biztos lehessen benne, megérti. Mondja meg neki, hogy mindenki mástól függetlenül továbbindulunk. Belefáradtam a folytonos visszavonulásba. Többet nem hátrálok.

Elfoglalom a saját állásomat, és a saját országom határait fogom védeni, a fehérek pedig azt tesznek, amit akarnak.

Láthatóan nagyon fáradt volt. Csontos, sovány arca még a szokásosnál is beesettebb volt, tele gödrökkel és árkokkal. Halántéka és orcája behorpadt, állkapcsa kiállt, füle alatt is mély árkok húzódtak. A visszavonulás valóban nagyon gyors volt. Majlinak is gondot okozott, hogy néhány óránként, amikor a parancsot kapták, mindig arrébb kellett vonulniuk.

Hogy tudná Seng megtalálni őket? Több száz kilométerre voltak onnan, ahol elváltak egymástól.

– Most menjek az amerikaihoz? – kérdezte.

– Most, mert holnap elvonulunk –

felelte a tábornok. – Azt hiszem, többé nem látom viszont a feleségemet és a gyerekeimet –tette hozzá váratlanul, karikás szemeivel Majlira pillantva.

– Ne adja fel a reményt – mondta Majli gyorsan.

– Nem adtam fel, elvették tőlem – felelte, és rövid tétovázás után folytatta: – És attól félek, hogy ez a fiatal parancsnok, Seng, akit maga...

– Jaj, ne beszéljen róla inkább. Én nem adom fel a reményt.

El sem tudja képzelni, milyen erős, lehetetlen megölni.

– Ez igaz, erős. De akkor... én is az vagyok.

– Induljak? – kérdezte Majli. Kellemetlenül érezte magát a helyzetben. A tábornok felindult és elkeseredett volt.

Majli nem félt tőle, de a férfi bármibe, bárkibe belekapaszkodott volna. – Most indulok, hamarosan visszatérek – mondta, és elsietett.

Természetesen tudta, hol kell keresni az amerikaiakat. Mindenki tudta, hogy ugyanolyan kis sátorban lakik, mint bármelyik másik katona. Egy indiai fügefafa árnyékában, amelyet a fa hús boltívei alatt lehetett megközelíteni. Majli nem félt az amerikaiától, bár még soha nem beszélt vele. Sok pletyka terjedt róla a férfiak és a nők körében egyaránt. Majli tudta, hogy az egyszerű közkatonákkal sokkal könnyebben teremt kapcsolatot, mint a tisztekkel.

– Ez is régi idegenkedés jele attól, hogy egyenlők legyünk. A fehérek azt akarják, hogy mi mind egyszerű köznép

legyünk, és ők tovább uralkodhassanak felettünk – gondolta megvetéssel.

Amikor a sátor bejáratához ért, csak ennyit mondott a fehér őrnek angolul:

– Üzenetet hoztam a kínai tábornoktól.

– Igenis – felelt az őr, de nem tisztelgett, csak bement a sátorba. Egy pillanat múlva újra kint volt. – A főnök azt mondja, menjen be.

Majli belépett. Az amerikai egy összecsukszó széken ült és dinnyét evett. A zöld héjon belül aranysárga volt a gyümölcs. A férfi felnézett, elmosolyodott és felállt, kezében a fél dinnyével.

– Kezet fogni nem tudok, de szívesen megkínálom – mondta halkán, nyájasan.

– Nem, köszönöm – felelte Majli, és leült egy másik székre.

– Pedig jóízű – jegyezte meg az amerikai, és visszaült.

– Látszik rajta, ám csak egy üzenetet hoztam a tábornokunktól. Azt kívánja, mondjam meg önnek, hogy holnap továbbvonulunk a Lashio felé vezető út irányába.

– Sajnálom, ha így dönt – mondta lassan az amerikai, miután lenyelte a szájában lévő dinnyét mert ha valóban így tesz, amint mondja, akkor túl keskeny lesz a front, és ezzel hátrányba hozza az egységeit. Próbálja meggyőzni őt, kisasszony, nekem nem sikerül. Nem engedelmeskedik az utasításaimnak.

– Csüggedt, mint mi mindannyian – mondta Majli szelíden.

Az amerikai letette a dinnyét egy kis, összecsukszó asztalra, és megtörölte a kezét egy meglepően fehér zsebkendőben.

– Tudom – felelt megértően.

Majli várt, de a férfi nem mondott többet. Érezte, ahogy fokozatosan egyre tartózkodóbbá válik – először a tekintete, aztán az ajka, amit egyre szorosabban préselt össze, aztán megfeszült a válla, kezével a zsebkendő hajtogatásával babrált.

– Maguk a britekkel együtt csak egymást védik – szólalt meg Majli hirtelen.

– Idegenek vagyunk egy idegen országban – pillantott fel az amerikai.

– Mi talán nem?

– Nem annyira, mint mi – felelte a

férfi.

Majlit elfutotta a düh.

– Maguk, fehér emberek mindenki mást feláldoznak saját magukért!

– Húsz évet töltöttem a maguk országában.

– Mindvégig fehér emberként – vágott vissza Majli.

– Annak születtem.

Majli félrefordította a fejét és felállt, mivel a küldetését teljesítette.

– Annak ellenére, amit gondol róluk, soha életemben nem láttam ezeknél az angoloknál bátrabb embereket – tette hozzá az amerikai, mielőtt Majli indult volna – Tudták, hogy nem kapnak erősítést, nem küldenek repülőgépeket, sem további csapatokat, semmit. Amit ők végrehajtottak, azt késleltető

hadműveletnek hívják. Az életük koncként lett odadobva a gyülekező farkasoknak azért, hogy a többiek megmenekülhessenek.

– Mindig hőst csinálnak magukból – mondta Majli dühösen. – Elfelejtí, hogy mi itt Burmában szövetségeseket találtunk volna, nem pedig ellenségeket, ha a fehérek évtizedek óta emberként viselkedtek volna, nem pedig fehér hősökként a sötét vademberek között.

– Ne felejtse el, hogy én amerikai vagyok – emlékeztette a férfi.

– Csak azt látom, hogy fehér – felelte Majli, és felszegett fejjel elment.

Dühösen sietett vissza a saját táborába, még arról is majdnem elfeledkezett, hogy a tábornok vár rá. Amikor a főhadiszállásra ért, a tábornok a

parancsnokaival tárgyalt, és nem bocsátotta be. Inkább ő jött ki, így Majli csak az örök és a katonák jelenlétében tudott beszélni vele.

– Átadtam az ön üzenetét, de ellenzi.

– Nem érdekel, mit gondol – válaszolta a tábornok.

– Akkor holnap? – kérdezte Majli.

– Hajnalban – felelte a tábornok.

Majli biccentett, és most már valóban elsietett. A súlyos sérülteket kénytelenek maguk mögött hagyni, olyan biztonságosan elhelyezve, amennyire csak lehet, azokat pedig, akik csak könnyebben sérültek, fel kell készíteni a másnapi indulásra. Először Csungnak és a vezető ápolóknak kell szólnia. Minden apróságot el kell rendezni, mire holnap indulnak.

Összevonta a szemöldökét, arcára visszatért az immár megszokottá váló gondterhelt arckifejezés. Most legalább nem visszafelé vonulnak. Alig várta, hogy induljanak. Igen, a tábornok bölcsen döntött. Most legalább saját erődvonalat alkotnak. Hogy beszélt az amerikaival! Ha majd találkoznak Senggel, elmeséli neki, és Seng büszke lesz rá. Bár nem volt biztos az igazában. Az amerikai tisztességes ember – de ha a tisztesség vak, akkor is tisztesség? Ő a tisztességet látta meg az amerikaiban, Seng pedig a vakságot. Seng pedig bölcsebb nála, neki van igaza.

– Ó, hát soha nem nyílik fel a szemük? – morogta Majli a fogai között. De tudta, hogy soha. Ezek a japánok elől hátráló fehérek még most sem értenek

semmit. Még most, a visszavonulásuk közben is azt hiszik, hogy majd visszatérnek, és ahogyan korábban mindig, ezután is fehér hősökként fogja tisztelni őket mindenki.

Összeszorította a fogait, összepréselte az ajkát, szemei szinte kigyúltak. Megvetése tüzétől hajtva végezte el az előtte álló feladatait, sietett, kapkodott, míg végül Csung meg nem szidta.

– Maga néha épp olyan szörnyű, mint egy idegen.

Majli megtorpant erre.

– Azt hiszem, igaza van – mondta rövid hallgatás után. És mintha hatott volna Csung orvossága, Majli csöndesebb lett. Még mindig serényen végezte a dolgát, de a kapkodása elmúlt. Hangja

sem volt már olyan ingerült, újra megnyugodott. Pansziao, aki eddig elkerülte, most odalépett hozzá.

– Továbbindulunk? – kérdezte kedves hangján.

– Igen, de most hazafelé – felelte Majli. Azt gondolta, hogy ez majd megnyugtatja a lányt, de Pansziao arcán ijedelem látszott.

– Nem örülsz? – kérdezte Majli, miközben egy vesszőkosárba tette az összehajtogatott egyenruhákat.

– De, csak... – kezdte Pansziao, de elakadt a szava.

– Csak mi? – kérdezte Majli.

– Hogy fog megtalálni minket Seng? – kérdezte elhaló hangon.

Majli azonnal abbahagyta, amit

csinált.

– Ez már nekem is eszembe jutott. Figyelj csak, hagyunk neki egy levelet annál az asszonynál, akinek ma fia született. Ma este hazaküldjük, a férje el fog jönni érte. Odaadom neki a levelet, és megmondom, hogy adja oda az első kínainak, aki erre jár. Ha Seng észreveszi, hogy elmentünk, akkor biztosan a kínaihoz fog menni.

Ám Pansziaót ez nem nyugtatta meg. Lehajtotta a fejét, az ujjait babrálta, és fél szemmel figyelte, ahogyan Majli a munkáját végzi.

– Mondd csak ki, mi van a bögyödben, mert látom, hogy valami nyomja – mondta Majli.

– Nincs ott semmi – felelte kedvesen Pansziao. – Illetve semmi olyan, ami

fontos lenne. Illetve, csak nekem fontos.
De ha hagyunk levelet Sengnek...

– Akkor Charlie Linek is kell
hagynunk egyet, igaz? – villant át a
gondolat Majli eszén.

Két mutatóujját összedörzsölve
bökött Pansziao felé, ahogyan a
kislányok szokták csúfolni egymást,
Pansziao pedig a zubbonya mögé rejtette
az arcát, és elszaladt.

Majli hirtelen elnevette magát, aztán
sóhajtott, és sokáig mozdulatlanul állt,
kezét a kosár szélére támasztva. Talán
soha többet nem találkoznak Senggel.

Huszadik fejezet

Az utolsó estén Majli rövid, egyszerű levelet írt Sengnek, hiszen nem tudhatta, kinek a kezébe kerül.

Seng,

Holnap hajnalban, a tábornok parancsának megfelelően elmegyünk innen. Ha mástól nem, az amerikaitól megtudja, hova mentünk. Remélem, utánunk tud jönni, a húgával együtt nap mint nap várni fogom. Biztos vagyok benne, hogy életben van – tudnám, ha meghalt volna.

Miután ezt megírta, egy ideig még ült fölötte, és azon töprengett, írjon-e egyebet is. Nagyon jól tudta, hogy a hadjáratról, amit a tábornok tervezett, talán soha nem tér vissza. Tudta, hogy köteles engedelmeskedni a tábornoknak, mégsem tudta kiverni a fejéből az amerikai figyelmeztetését – hogy ostobaság, amire a tábornok készül, hiszen nem maradt elég embere a terv végrehajtására. Kinek kellene még írnia, ha ő is meghal ebben a hadjáratban? Hiszen az ellenség se férfinak, se nőnek nem kegyelmez.

Eszébe jutott Amerikában élő apja. Neki bizonyára írnia kéne.

Mégsem volt rá képes. Olyan távol volt, semmit sem tudott Majli életéről, és a dolgok alakulásának

szükségyszerűségéről. Hogyan is kezdhetne most magyarázkodni neki, hogy hol van és miért? Olyan régóta nem adott neki hírt magáról, hogy nem tudta most megtörni a hallgatást.

Hát tényleg nincs senkije, akinek elmondhatná, hogy másnap nagy hadjáratra indul? Ahogy ezen gondolkodott, eszébe jutott Seng családja, aki a távoli Nanking melletti kis faluban éldegélt. Igen, nekik írhatna. Ok tudják, mit jelent a csata, milyen az ellenség, és milyen veszély fenyegeti majd holnaptól.

Lendületes, szép jelekkel írt egy levelet Jádénak. Pontosan megírta benne az igazságot: azt, hogy Seng elment és nem tért vissza, de ő biztosra veszi, hogy életben van, és azt, hogy ő másnap a

többiekkel együtt új táborhelyre, új csatahelyszínre vonul. Amikor ezzel megvolt, elgondolkodott, hogy van-e még valami, amit meg kell osztania velük. Az éjszaka nagyon sötét volt, a fülledt levegő rátelepedett mindenre. Majli kicsi sátrában, egy rizslámpa fényénél írt. A fény körül lepkék és bogarak röpködtek sűrű felhőben. Időnként egy–egy megpörkölődve hullott le a papírára. Félresöpörte őket a kezével, és folytatta az írást:

El kell mondanom, hogy a szövetségeseink nem álltak ki mellettünk. Ne tápláljatok túl sok reményt, mert visszavonulást tartunk. Kimondom: azok, akiknek a kiszabadításáért idejöttünk, elárultak minket. Sötét az éjszaka, és nem látjuk előre a holnapot. A legjobbakat

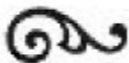
kívánom mindannyiőtoknak. Ha életben maradunk, Senggel együtt hazatérünk egy napon.

Majli első alkalommal utalt ilyen egyértelműen arra, hogy Senggel egyszer összeházasodnak. Ahogy megírta, szívét és egész testét melegség öntötte el. Elhatározta magában, hogy soha nem hiszi el a férfi halálhírét, amíg a holttestét vagy csontjait nem látja. Lepecsételte a leveleket, az egyiket elküldte Jádénak, a másikat pedig, amelyiket Sengnek írt, a burmai asszonynak adta át.

– Mondja meg a férjének, hogy ha egy szigorú tekintetű, magas férfit lát, akinek sérült a karja, akkor adja oda neki ezt a levelet –kötötte az asszony lelkére.

A burmai asszony, aki nagyon boldog volt gyermeke születésétől,

megígérte, hogy az egészséges fiúgyermekért érzett hálája jeleként teljesíti Majli kérését. Ez történt az indulásuk előtti utolsó este.

Majli Jádénak írt levelét előbb küldönc, aztán repülőgép, majd újra küldönc vitte, majd az ellenséges országon keresztül hegyi emberek, aztán ismét küldönc, míg végül sok–sok kerülő utat bejárva eljutott Ling Tan falujába, ott is Ling Tan házába. Az egész faluban egyedül Ling Tan házában élt olvasni tudó ember, mióta a vén tudós meghalt, így minden levelet hozzájuk, Jádéhoz vittek. Jádét tanultsága miatt egyre inkább tudós asszonyként kezdték

tisztelni, így messzi földről is érkeztek hozzá asszonyok tanácsokat kérni tőle. Változatos kérdésekkel fordultak hozzá, például hogyan szülhetnének fiút, miért nem tojnak a tyúkjaik, mitől múlik el a golyva vagy gyógyul meg egy gennyes seb, illetve hogyan lehet meggyógyítani a gyerek kancsalságát. Ezekre a kérdésekre Jáde a válaszok egy részét megtalálta a könyveiben, amit felolvasott nekik, aztán egyre növekvő tapasztalatából már saját maga is tudott gyógyírt javasolni a különböző bajokra. Jáde tanácsai olyan gyakran okoztak valódi enyhülést, hogy lassanként messze földön hírük ment.

Az isten is kegyes volt hozzá, mert Lao Er soha nem is nézett másik nőre. Tiszta szívéből szerette őt, a gyermekeik egészségben növekedtek, és a kis ikerfiai

akkor sem soványodtak le és nem is lettek nyafogósak, amikor elválasztotta őket, így lassan Ling Szao is felhagyott a Jádéval szembeni panaszkodással. Egyre inkább Jádéra támaszkodott a háztartás vezetésében, ő pedig ellenkezés nélkül vállalta el a feladatot. Mindez olyan csendes finomsággal történt, hogy senki sem érezte úgy, Jáde rátelepedne a ház többi lakójára. Még Lao Ta felesége is támogatójának fogadta el Jádét, annak ellenére, hogy idősebb volt nála. Jáde teremtett békességet közte és Ling Szao között, és mindig ő csendesítette el ez öregedő Ling Szao egyre természetesebbé váló dohogását, és ő nyugtatta meg a másik nőt. Jádénak köszönhetően Lao Ta mindig idősebb testvérnek érezte magát, Ling Szao

megkapta a kellő tiszteletet, Ling Tan pedig, ha csak egy légy körözött körülötte, amikor éppen aludni akart, vagy forró vizet kívánt szeles, öreg beleire, mindig Jádéért kiáltott.

Még ezekben a viszontagságos időkben is fenn tudott maradni a családjuk. Ling Tan és Lao Er változatos fortélyokkal tévesztették meg az ellenséget arról, mennyi szárnyasuk és haluk van. Titokban bőségesen táplálkoztak, de kívülről úgy látszott, mintha semmijük sem lenne. A konyha alatt volt egy titkos pincéjük, ott tartották a szárított húst, sózott halat, sonkát, káposztát, répát, rizst. A sok jó ételtől a gyerekek gyönyörűen fejlődtek, és Lao Er meg is tanította a fiait, hogy ha ellenség jár a házuk felé, jól rejtőzzenek

el, nehogy túl kövérnek tűnjenek egy meghódított néphez viszonyítva.

Ezekben az években csak egyetlen valódi baj sújtotta a házat, és ez az volt, hogy Lao Ta felesége már két éve nem fogant gyermeket. Egy pillanatra sem feledkezett meg arról, hogy tíz évvel idősebb Lao Tánál. Türelmetlenségében kétszer, háromszor is azt hitte, hogy gyermeket vár, és túl hamar osztotta meg az örömhírt, de utána mindig be kellett vallania, hogy tévedett. Ling Szao mérges lett, amikor már harmadszor történt ilyen.

– Többet ne mondd nekem, hogy gyermeket vársz, amíg a hasad olyan nagyra nem nő, hogy saját szememmel láthatom.

Lao Ta felesége erre azonnal sírva fakadt, de Ling Szao csak folytatta a

pörölést.

– Lehet, hogy még akkor se lesz semmi. Én ismerek olyan asszonyokat, akik annyira fel voltak fúvódva, hogy mindenki azt hitte, gyereket várnak, aztán amikor elérkezett a szülés ideje, semmi más nem jött ki belőlük, csak egy zsák szél.

Amikor az asszony végre valóban állapotos lett, Ling Szao egész addig nem hitt neki, amíg a gyermek meg nem született. Ám sajnós a gyermek egy kicsi, vézna lányka volt. Ling Szao már a látványát sem tűrhette, így újabb baj ereszkedett a házra. Jáde titkon a lányka pártját fogta, és próbálta ellensúlyozni Ling Szao utálatát. Az az igazság, hogy Ling Szao világéletében olyan életerős asszony volt, és a gyermekei olyan jók

voltak, hogy szégyellte a kicsi és sárga gyermeket a közelében.

– Egyél! – veszekedett vele mindig. Ilyenkor a kislány sírva fakadt, és még annyira sem tudott enni, amitől Ling Szaót furdalni kezdte a lelkiismeret, mégis haragudott a gyerekekre. Jáde azonban, ahogy a gyermek növekedett, félrevonta a saját szobájába, és tojást, szójaolaj és tésztát vagy édességet kínált neki. Mindig örömmel töltötte el, ha a gyerek evett ilyenkor.

Mind ez ideig pedig Jáde nyugodt arca és kedves szemei mögött megtartotta magának a gondolatait – néha még Lao Érrel, a férjével sem osztotta meg őket. Pedig a gondolatai szüntelenül Majli és Lao Szan, azaz ahogyan mostanában nevezték, Seng körüljártak. Így volt ez

már régóta: mióta csak Lao Er megmondta neki, többet ne is álmodozzon arról, hogy elhagyja ezt a házat azért, hogy a népe szabadságáért tegyen.

– A mi kötelességünk apám mellett maradni és segíteni a föld megművelésében. Meg kell várnunk, amíg a szabadság elérkezik hozzánk.

Éppen ezért folyamatos, szünni nem akaró reménykedéssel gondolt Sengre és Majlira, hogy egy napon majd ők és a hozzá hasonlók megszabadítják a népüket az ellenség elnyomása alól. Ha mégsem sikerülne nekik, akkor biztos lehet benne, hogy a fiai legyőzöttként, rabszolgasorban fognak felnőni. Most még megvan a lehetősége arra, hogy titokban etesse őket, és mindent

megtegyen azért, hogy erős, erényes emberek legyenek, de mi haszna van annak, ha erősek és erényesek, de rabszolgaként élnek? A tanult asszony sokszor bámulta a csillagos eget, és elmerengett a zöld mezők felett, és olyankor mindig elfogta a vágyódás a szabadság iránt. Csendben, befelé sírt, úgy, hogy más ne hallja.

– Ha nem leszünk szabadok, akkor inkább ne is ériék meg a felnőttkort a fiaim – mondogatta magának.

Majli levele megérkezett Jádéhoz, amiben megírta, hogy Seng elment a fehér emberek megmentésére, de nem tért vissza, és senki nem tudja, hol van. Jáde többször is elolvasta Majli záró sorait: „Visszavonulást tartunk. Azok, akiknek a kiszabadításáért idejöttünk, elárultak

minket.”

Még szerencse, hogy Jáde egyedül volt, amikor olvasta a levelet. A nyár egyre forróbb lett, és a ház többi lakója békésen aludt ebéd után. Ő azonban most sem tudott elszenderülni, annyira gyötörte a szabadságvágy. Az volt a szokása, hogy amíg a többiek aludtak, ő kiült a kertbe a bambuszok árnyékába varrogatni. Aznap érkezett meg a levél: az egyik szomszéd paraszt hozta el neki, aki átvette a titkos levélhordótól. Jáde szinte soha nem sírt, de miután elolvasta Majli levelét, nem tudta visszatartani a könnyeit. Csendben folytak végig az arcán. Milyen reménye marad a fiainak, ha azok, akiktől a szabadságát várja, vereséget és árulást szenvednek el?

Még mindig könnyes arccal azon

töprengett, vajon felolvassa-e a levelet a többieknek, elvéve ezzel tőlük a reményt, de végül másképp döntött.

– Könnyebb nekem elrejtennem ezt a levelet, a rossz híreket pedig megtartani magamnak, mint folyton az anyósom jajveszékelését és az apósom átkozódását hallgatni – mondta magában.

Arra mégsem volt mersze, hogy a fiuk elől is eltitkolja a híreket. Nagy sokára felállt, és bement a szobába, ahol Lao Er aludt. Kinyújtózva feküdt az ágyon, testét csak egy kék rövidnadrág fedte. Szomorúan nézte alvó férjét, és sajnálta őt. Az élete azzal telt, hogy igyekezett félrevezetni az ellenséget, és mindig az a veszély fenyegetett, hogy kiderül a csalás. Jáde egyszer sírt emiatti aggodalmában.

– Kénytelen vagyok azt tenni, amit teszek, de könnyebben végzem, ha nem beszélsz róla – mondta akkor neki Lao Er. Így azóta nem esett szó erről kettejük közt.

Jáde csak sóhajtott egyet, és kezét gyengéden a férfi csupasz vállára tette. Lao Er azonban az érintés finomsága ellenére is felriadt. Ijedtében ordított egyet, ami jól mutatta, milyen félelem dolgozik bensőjében minden percben. Amikor látta, hogy csak a felesége van mellette, szégyenkezve törölte le homlokáról a hirtelen kiütközött verejtéket.

– Milyen bolond vagyok – jegyezte meg.

Jáde nem felelt semmit, hiszen jól tudta, mi az oka az ijedtségnek.

– Levelet kaptam Majlitól, rossz híreket ír benne. Adj nekem tanácsot, tartsuk titokban a híreket, vagy mondjuk el a többieknek is – mondta, és felolvasta neki a levelet. Lao Er végighallgatta, halkán átkozódott, és tekintete elkomorult. Az ágy szélén ülve a térdére csapott.

– Mi hasznunk volna abból, ha elmondanánk az öregeknek? – kérdezte hosszú gondolkodás után. – Tudják, hogy meghalnak, mielőtt még szabadok lehetnének, de abban bíznak, hogy mi, a gyermekeik legalább szabadok lehetünk. Tudod, hogy bízik apám még mindig a fehér emberek ígéretében. Mit fog gondolni, ha meghallja, hogy a fehérek elárultak minket? Tudna így élni? Ha pedig a bátyámnak mondanánk el, ő nem

tudná eltitkolni a felesége elől, az az asszony pedig semmit nem tud rejtegetni anyám elől. A legbölcsebb az lesz, ha nem mondjuk el senkinek, legalább amíg meg nem tudjuk, él-e még az öcsém vagy nem.

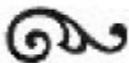
– Örülök, hogy ezt mondd, mert én is ugyanígy gondolom – mondta Jáde, felállt, és a levelet eltette egy doboz aljára, amiben a télre való ruhákat tartották. Amikor végzett, egymásra néztek, és mindketten tudták, mire gondol a másik. Jáde a férfi mellé lépett, szorosan megfogták egymás kezét, miközben a fiaikra gondoltak.

– Ki kell mennem a földekre – mondta Lao Er, és megköszöri a torkát.

– Itt az ideje, hogy felkeljenek, és

úgyis találkoznom kell a szüléiddel – mondta Jáde, és megtörölte a szemét.

Attól a naptól fogva magukban hordozták titkos bánatukat.

A burmai asszony Majli Sengnek írt levelét a belső zsebébe tette, és miután hazament, a következő hat napra teljesen meg is feledkezett róla. Először is a házat kellett kitakarítania. A férje, aki bár nagyon örült, hogy az asszony otthon van, miután sokat nézegette a gyereket, komor lett, és hamarosan arról képzelődött, hogy valami olyat lát a kicsi arcon, ami nem rá hasonlít – dacára a fülén meglévő anyajegynek. Így az asszony nem győzött hízelegni neki és a

kedvére tenni, amitől aztán egészen ki is ment a fejéből a levél. Csak akkor vette észre, hogy még mindig nála van, amikor kiment ruhát mosni a tóra, és a zsebébe nyúlt, hogy kiürítse, mielőtt megnedvesítené. De nem nagyon aggódott miatta, hiszen legalább nem vesztette el, majd betette annak a ruhának a zsebébe, ami éppen rajta volt. Újabb két nap telt el, mire eszébe jutott, és csak akkor adta oda a férjének.

Az ember éppen aznap hallotta a városban, a kínai kereskedők egy találkozóhelyén, hogy a hadseregük egyik hadosztálya teljes egészében megsemmisült, leszámítva két–három embert, akik teljesen elveszve botorkáltak vissza, és a bajtársaikat keresték, akik már nem voltak ott. Kitépte az asszony

kezéből a levelet, és amikor a felesége elmondta, hogy Majli azt kérte, adják oda a magas katonának, akkor pofon is ütötte a nőt a feledékenységéért. Visszasietett a városba a találkozási pontra, ahol most más kereskedőket talált. Beszéltek az elveszett emberekről – de egy kereskedő honnan is tudhatná, hogy mit csinálnak a katonák?

– Menjünk az amerikaihoz – javasolta az egyik. – Ő még most is ott van.

Ezzel mindannyian egyetértettek, így hát a közeli táborhelyhez mentek. Az amerikaiat keresték, aki elég kedvesen fogadta őket.

– Meg tudja mondani nekünk, hogy az elveszett katonák merre indulhattak, hogy megtalálják a kínai sereget? –

kérdezték tőle.

– Északkelet felé, de ennél többet nem mondhatok – válaszolta nekik az amerikai.

A kereskedőknek azonban ennyi is elég volt. Meghajoltak és elmentek. Szamarakat béreltek maguknak, felültek rájuk, és fél napig északkelet felé tartottak a nagy úton. Figyelték az utat, miközben a falvakban keresték őket, és addig mentek, amíg nem láttak maguk előtt négy sétáló embert. Megsarkallták a szamarakat, és amikor utolérték őket, akkor látták, hogy két kínai az egy angollal és egy indiaival. Mindannyian piszkosak, rongyosak, kimerültek voltak. Az egyik kínai azonban olyan magas volt, hogy a kereskedő azonnal a zsebébe nyúlt, és elővette a levelet.

– Ez magának szól? – kérdezte tőle.

Seng a levélre pillantott, és a saját nevét látta rajta.

– Igen, nekem.

– Akkor teljesítettem a kötelességemet – mondta a kereskedő, majd a kezébe nyomott valamennyi pénzt, és búcsút vett tőle. Megfordították a szamaraikat, és hazaindultak.

Senget nagyon meglepte a levél, de az élet sok furcsaságot tartogat. Nem tudhatta, hogy azért kapta meg ezt a levelet, mert Majli segített egy burmai asszonynak egy kínai kereskedő elsőszülött fiát világra hozni. Ő csak bámult a kezébe nyomott levélre, amit Majli írt neki, és titokban hálát adott az égnek, hogy eléggé megtanulta az írásjeleket, és el tudja olvasni a levelét.

Majli tudta, hogy Seng-nek még nem olyan természetes az olvasás, mint a lélegzetvétel, ezért nagy, szépen formált jelekkel írt. Seng egy indiai fügefafa alá ülve háromszor is elolvasta a levelet. A többiek is leültek a fa karszerű ágaira, és vártak.

– Vissza kell fordulnunk, hogy megkérdezzük az amerikaiit, merre vonult a sereg – mondta Seng.

Felállt, és a levelet a ruhájába csúsztotta. A másik kettő is felállt, egyedül az angol maradt ülve. Charlie elmondta neki, hogy vissza kell menniük az amerikaihoz megtudni, hol van a seregük, de az angol szégyenkezve nézett vissza rá.

– Én nem fordulok vissza. Maguk menjenek csak, és kérdezzenek azt, amit

akarnak. Én itt maradok, és megvárom, míg visszaérnek.

Charlie Li elnevette magát.

– Mivel ez az ember egy katonaszökevény, így nincs miért meglepődnünk, ha nem akar találkozni egy fehér tiszttel – mondta nekik kínaiul, amit az angol nem érthetett.

Ott hagyták az angolt a fa tövében ülve, ők pedig fél napig gyalogoltak, amíg a táborba érkeztek. Az amerikai egy maroknyi kínai, indiai és egyéb származású emberrel volt körülvéve, akik ottmaradtak a visszavonulás és a csaták veszteségei után.

Úgy ült a sátra előtt ingben és nadrágban, mint bármelyik közkatona. Ősz haja tincsekben állt a szűnni nem akaró meleg okozta izzadságtól. Charlie

odament hozzá, és megkérdezte tőle, hol vannak a kínai csapatok.

Az amerikai a térképet nézte, ceruzával írt rá. Amikor meglátta azt a néhány rongyos embert az elveszett hadosztály egyenruhájában, csodálkozásában és mérgében káromkodni kezdett az anyanyelvén. Amikor a végére ért, csak ennyit kérdezett:

– Hát maguk hol voltak?

Charlie nyíltan, kertelés nélkül elmondta neki, hogyan vezette Seng őket a fehérek kiszabadítására, hogyan vágták át a hidat előttük, és mivel nem volt menekülőút, mindannyiukat lekaszabolták, aki nem tudott valahogy megszökni előlük.

Az amerikai hideg kék szemmel,

felemelt fejvel hallgatta, és nem szólt egy szót sem.

– Hol vannak az embereink? – kérdezte Charlie, amikor látta, hogy hiába várna választ az amerikaiától.

– Lashio felé vonultak – felelt az amerikai angolul. – Megmondtam nekik, hogy örülségre szánta rá magát a tábornokuk. Teljes képtelenség ilyen keskeny sávban, ilyen hosszan szétszlatni az embereket. A japánok biztosan elintézik őket, de ő nem hallgatott rám.

Charlie kínaira fordította Sengnek az amerikai szavait. Az indiai csak állt és nézett, mert egy szót se értett az egészből, de Seng azonnal felfogta, mire célzott az amerikai, és igazat is adott neki.

– Mondja meg neki, hogy attól

félek, igaza van – mondta önkéntelenül. – Aztán siessünk, hátha még idejében meg tudjuk mondani ezt a tábornoknak is.

– Értem, amit mond – jegyezte meg az amerikai, és jelentőségteljesen nézett fel rá kék szemével. Tekintete összetalálkozott Seng fekete szemének pillantásával.

Kölcsönös volt köztük a rokonszenv.

– Már talákoztam magával – mondta az amerikai.

– Igen, egyszer – felelte Seng. , – Maga a nankingi hegyi ember – folytatta egyszerű, csiszolatlan kínaisággal. – Bárcsak maga lenne a tábornok a másik helyett, több esze van nála.

Seng nem válaszolt, hiszen nem bólinthatott rá, hogy a saját tábornoka fölött álljon.

– Induljunk minél előbb – mondta inkább halkan Charlie–nak.

Megköszönték az amerikainak az eligazítást, amit ő válasz nélkül hagyott, aztán elsiettek.

Visszatértek az angolhoz, aki éppen az indiai fügefa kanyargós gyökerének támaszkodva aludt. Amikor meghallotta, mire készülnek, vonakodott a tervüktől.

– Indiába kellene jutnunk, egyedül ott van esélyünk arra, hogy mentsük a bőrünket – morogta Charlie–nak.

– Indiába?! Ember, tudja maga, mekkora hegyek húzódnak köztünk és India között? – kiáltott fel Charlie döbbenten. Az angol azonban hajthatatlan volt.

– Ha Indiába jutnék, minden rendben volna. Vannak ott ismerőseim.

Ám semmi jóra nem számíthatott az ellenséges országban, hiszen a burmaiak válogatás nélkül lelőttek minden angolt. Félt egyedül maradni, és nem volt más választása, mint velük tartani. Így végül együtt indultak el a keskeny ösvényeken, és messzire elkerültek minden települést. Ha pedig a távolból az úton valakit közeledni láttak, behúzódtak a földekre vagy az utat szegélyező alacsony dzsungelbe.

Miután már pár napja utaztak így, egyre több jelét érzékelték annak, hogy a japánok mögött haladnak. Nem tudták, hányan lehetnek, de egyre határozottabb nyomok bizonyították, hogy az ellenség előttük halad. A falvak felégetve, vagy ahol megmaradtak épen, ott a legmagasabb házon japán zászló

lobogott, és az emberek izgatottak és lelkesek voltak a fehér emberek vereségétől, akik már régóta uralkodtak felettük.

– Ha nem sikerül valahogyan megkerülnünk az ellenséget, akkor a csata eldől, mielőtt odaérnénk a tábornok színe elé, és ha az amerikainak igaza van, addigra túl késő lesz – állapította meg Seng.

Huszonegyedik fejezet

A tábornok a tervei szerint helyezte el az egységeit. Konok és hallgató volt egész nap, egész éjjel. Nem tudta kiverni a fejéből azt, amit az amerikai mondott, mégsem akarta elismerni, hogy tévedett. Nagy gonddal helyezte el az embereit azon a keskeny fronton, amit kiválasztott, és amikor éjjel aggodalom tört rá, azzal nyugtatta magát, hogy az amerikainak nincs joga tanácsot osztogatni, hiszen még egyetlen csatát sem nyert meg.

– Az amerikai az angolokon csimpaszkodik, mi okunk volna megbízni benne? – gondolta keserűen. – A fehérek egymással szövetkeznek ellenünk, elvárták, hogy idejöjjünk, ebbe az ellenséges országba, de nem kezeltek minket egyenrangú félként. Hát csak csüngjenek egymáson, mi meg majd a saját belátásunk szerint cselekszünk, ha már nem bántak velünk úgy, mint valódi szövetségesekkel.

Szüntelenül ilyen gondolatok jártak a fejében, és a dühével erősítette elhatározását. Azzal biztatta magát, hogy a katonáival képesek visszaverni az ellenség bármilyen támadását – hiszen pont ugyanezzel az ellenséggel szemben harcoltak otthon is.

A nők semmit sem tudtak, csak azt,

hogy mindennapi feladataikat ugyanúgy kellett végezniük most is, és bizony sok volt a teendő, mert a férfiak szandáljai tönkrementek, és sokan mezítláb gyalogoltak, ruháik elrongyolódtak, és gyakran csípték meg őket mindenféle bogarak, pókok, skorpiók és kígyók. Néhányan mérgezésben szenvedtek a dzsungel pangó vizétől, amit kénytelenek voltak meginni, hiszen mást nem találtak.

Csung doktor nyugtalanul gyógyította a betegeket, mert a férfiak körében gyorsabban terjedtek a pletykák, mint a nők között. Egyik este Majlihoz ment, aki elveszett kabátját varrta; most is magánál tartotta a kis varrókészletet, amit Liu-mától kapott. Csung leült mellé a földre.

– Van terve a maga és a beosztottjai

megmentésére abban az esetben, ha megtámadnak és legyőznek bennünket? – kérdezte tőle halkán.

Majli sokszor gondolkodott ezen a kérdésen, hiszen tudta, hogy ilyen esetben a nők mind hozzá fordulnának segítségért.

– A hadsereg mellett maradunk, ha tudunk, de ha nincs rá lehetőségünk, akkor elrejtőzünk a dzsungelben. Mi más is tehetnénk?

– Szeretnék adni egy kis ajándékot – mondta Csung, a zsebébe nyúlt, és egy kis iránytűt vett elő. – Tegye el, hogy tudják, merre van nyugat, amerre távolodhatnak az ellenségtől.

Majli kinyújtotta a kezét az iránytűért, és eltette a zsebébe.

– Nagyon köszönöm – mondta, és

tovább varrt.

Csung elnézte az arcát, és elgondolkodott, mennyire megváltozott azóta, hogy megismerte őt. A szép, heves, kissé gondatlan lányból mostanra sovány, szíjas nő lett, amilyenek a parasztok. Csillogó fekete haja megfakult, bőrét barnára égette a nap, telt ajkai vékonyak, feszesek lettek, és szemöldöke örök gondterheltséget sugárzott. Keze tele volt bőrkeményedésekkel, körme letöredezett, hiszen semmilyen munkától nem kímélte magát. A magatartása is megváltozott. Már nem kacérkodott, eltűnt hamiskás mosolya –sőt, általában véve alig mosolygott.

Majli megérezte az orvos tekintetét és felnézett. Egyenes tekintetük összetalálkozott, de nem szóltak

egymáshoz. Mi jót mondhattak volna a máról vagy a holnapról? Csung felállt, biccentett és elment, nem tudva, hogy fog-e még valaha is találkozni ezzel a nővel, akire magtanult bajtársként támaszkodni.

Másnap hajnalban az ellenség látszólag a semmiből csapott le rájuk. Az első ember, aki felkelt, dél felől a horizonton látott egy felhőt, de nem tulajdonított neki jelentőséget. Ezen a vidéken gyakorta voltak felhősek a hajnalok napkelte előtt, és ha az egyik a szokásosnál sárgábbnak látszott, abban sem volt semmi különös ebben az idegen országban.

Ám ezt a felhőt az ellenség teherautói és hadigépei verték fel, felettük és mögöttük pedig vadászgépek szálltak.

Fülsiketítő robajjal értek fölénk.

– Itt az ellenség! – kiabáltak rémülten, ide–oda rohangálva, és próbálták felvenni az alakulatukat.

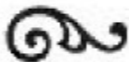
A tábornok nem aludt, és amikor meghallotta a

felbolydulást, egy pillanat alatt felugrott a fekhelyéről, és kifutott a sátrából. Az ellenség egyik repülője éppen abban a pillanatban bukott alá, és tüzet nyitott. Vallon találta a tábornokot, aki összeesett. Arra sem volt ideje, hogy félelem fogja el, mert azonnal szörnyethalt.

Nem sokan látták őt, mert az ellenség mostanra már valósággal ellepte az eget és a földet, mindenki fejvesztve menekült. Ilyen támadásban az emberek aligha gondolnak egymásra. Csung doktor az ég felé emelte a kezét, és mozdulatlanul várt. „Végem van” – gondolta arcát felemelve. Az ellenség tüzétől ő is összerogyott. Az pedig könyörtelenül nyomult a tábornok katonái közé, felszabdalva az ezredeket, zászlóaljakat, bekerítve az utóvédszakasz embereit, és miután sikerült maroknyi csoportokra szedni őket, kíméletlenül lekasabolta mind egytől egyig. Az egész hadosztály megsemmisült, mintha soha nem is létezett volna.

Amit a légielő nem intézett el, azt befejezte a dühödten támadó gyalogos

sereg. Alig kúszott fel a nap az égre, és a csata már véget is ért. Az ellenség járművei, vonuló gyalogsága és repülőgépei már el is tűntek észak felé, mint egy pusztító és továbbvonuló tájfun. Temetetlen holtakat hagyva maga mögött a dzsungelt keresztülszelő út mentén.

Néhány embernek sikerült elmenekülnie a dzsungel mélyére, köztük volt Majli, három segítője: Sziu–csen, An–lan és Hszie–jing, illetve Pansziao.

Majli, miután a doktor előző este elment a sátrából, képtelen volt elaludni nyugtalanságában.

– Biztosan nem jött volna ide hozzám, ha nem félne – mondta

magának, és minél többet járt az esze a japánokon és a nőkkal szembeni kegyetlenkedésükön, annál feszültebbé vált. Végül felkelt a fekhelyéről, odament Pansziaóhoz meg a három másik nőhöz, és felébresztette őket.

– Valamiért nagyon nyugtalan vagyok. Keljetek fel mindannyian, és figyeljetek rám – suttogta nekik.

Tétovázva álldogált, lámpája fénye rávetült a többiekre. Elnézte az alvó nőket. Szorosan egymás mellett aludtak, piszkosak és megviseltek voltak. Majli szíve megesett rajtuk. Azon tanakodott magában, hogy felkeltse-e őket. Felnézett a sötét éjszakai égboltra, aztán a lámpájával megvilágította az alvókat. Senki sem moccan. Az éjszaka nyugodt volt, és Majli kezdte megbánni, hogy

hagyta eluralkodni magán a nyugtalanságot. Inkább nem keltette fel a többieket, hanem visszament azokhoz, akiket már felébresztett, és arra kérte őket, feküdjenek vissza aludni.

– Nem kellett volna felébresztenem titeket a saját aggodalmaim miatt, de nem tudtam figyelmen kívül hagyni a belülről feszítő nyugtalanságomat.

Visszafeküdtek aludni, és Majli is igyekezett megnyugodni. Csak ennyit mondott még a többieknek:

– Ha az aggodalmam mégis beigazolódná, akkor mindannyian rohanjatok egyenesen nyugat felé a dzsungelbe.

Ha már egy kilométernyire bementetek, várjatok meg engem.

A többiek szorongva hallgatták.

– Megijesztesz, nővérem – mondta Pansziao halkán.

– Nem kell félned, inkább menj aludni – válaszolta gyorsan Majli, és ő maga is lefeküdt.

Csendben korholta magát, mert tudta, hogy álmatlanságának, aggodalmának jelentős része Seng miatt van. Azt sem tudta, él-e vagy meghalt, és ha életben van, viszontlátják-e még egymást, hiszen fogságba is eshetett. Gyötörte a bizonytalanság. Nem tudott aludni, és étvágya sem volt.

Hajnalban még mindig nem aludt, így azonnal meghallotta a repülőgépek távoli zúgását. Kipattant az ágyból, és az eget kémlelte. Láta a sárga felhőt is, és tudta, hogy ez nem szokványos felhő. Kiabált az ápolóknak, hogy keljenek fel,

és beszaladt a sebesültek és a betegek sátrába is, hogy akinek van ereje elmenekülni, az fusson, akinek pedig nincs, az feküdjön arccal lefelé.

Amíg beszélt, az ellenség vadászgépei megérkeztek. Majli a földre vetette magát, de még látta, hogy Csung összeesik.

Ki tudja, miért marad életben az egyik ember és hal meg a másik? Majli mozdulatlanul feküdt, arca a karjára támasztva. Semmi sem választotta el az ellenségtől. Erezte maga körül a tűz forróságát, és hallotta a fegyverek dübörgését, ropogását és zakatolását, de nem is súrolta semmi. Mozdulatlanul feküdt, a fejét sem emelte fel.

– Meghaltam – gondolta magában. – Biztosan ez a halál. Soha többé nem állok

a lábamra, és nem szólalok meg. Ez az utolsó gondolatom.

Elméje élénk és tiszta volt, és úgy érezte, örökké képes lenne gondolkodni.

– Az agyam jól szolgált egész életemben – gondolta magában.

A teste is élénk volt, minden porcikája megremegett. Érezte, ahogyan a vér áramlik az ereiben, és ellátja izmait és csontjait a szükséges tápanyagokkal. Soha nem érezte magát ilyen élőnek, mint most, a gyors és örökkévaló halálra várva.

– Bárcsak feleségül mentem volna Senghez. Bárcsak legalább egyszer vele háltam volna... Micsoda hiba hónapokat elvesztegetni magányosan!

Szüntelenül csak ez járt az eszében, mert bizonyosra vette, hogy meg fog

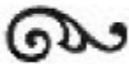
halni.

– Seng, Seng! Úgy hal meg a testem, hogy nem is élt. – A halálra várva ez a gondolat szomorította el a legjobban.

Ám a halál nem jött. Az ellenség elvonult, ő pedig még mindig ugyanott feküdt, a holtak között. A zaj lassan elcsendesedett, a vadászgépek zúgása távolról visszhangzott, aztán lassan elhalt egészen. A csata véget ért, és a nap ugyanúgy kelt fel, mint mindig. Majli felemelte a fejét, és látta, hogy mindenfelől halottak veszik körül. Ő mégis életben volt. Felkelt a földről. Ott álldogált egyes–egyedül, elveszettnek és kicsinek érezte magát, hiszen egyedül ő élt, és rajta kívül mindenki halott volt. Látta maga körül a szétroncsolt, vérző testeket. Ezek az ő ápolói voltak, a

bajtársai, akiket álmukban gyilkoltak le.

– Őket is fel kellett volna ébresztenem! – szakadt föl belőle a kiáltás, aztán elfordult, és futott, botladozott a dzsungel felé.

Seng és a társai hiába próbálták megkerülni az ellenséget, hiszen ők a járműveikkel sokkal gyorsabban haladtak, mint gyalog lehetséges.

Amikor végül odaértek, ahol a japánok pusztítottak, már csak a holtak halmait találták, amelyek gyorsan oszlásnak indultak a tűző napon, az egy-két óránként lehulló záporok nyomán. Szemmel láthatóan senki sem élte túl a

támadást. Megtalálták a tábornok holttestét is, ott feküdt a sátra előtt arccal lefelé, ahogyan összeesett.

Az ellenség megfosztotta a fegyvereitől és a rangjelzésétől.

Seng felemelte és átfordította a testét.

Hogyan is gyászolhatná meg őt?

– Hol vannak a nők? – kérdezte Charlie-tól. – Az egyiküket ismertem.

– Tényleg? Én is ismertem egyiküket – felelte a fiú.

A két férfi egymásra bámult a pusztítás nyomai felett. A japán sereg már továbbhaladt Lashio felé, hogy elzárja a Kína felé vezető Országutat. Az ellenség már nem zargathatta őket, de ez egy pillanatra sem enyhítette bánatukat. Seng úgy érezte, ki kell mondania Majli nevét,

hogy elcsituljon a félelme.

– Arra a magas nőre gondolok, Wei Majlira – mondta Charlie-nak.

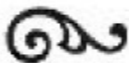
– Rá? – kiáltott fel Charlie meglepetten, és Seng szívébe abban a pillanatban féltékenység markolt. Mi van, ha ugyanazt a nőt szeretik? De Charlie gyorsan folytatta. – Én pedig azt a kicsi, alacsonyai ismerem, aki olyan, mint egy gyerek, és mindig Majli nyomában járt, mint egy kiskutya.

– De hiszen az a húgom, Pansziao!

A két férfi megszorította egymás kezét, szemükbe könnyek gyűltek. Szólni akartak egymáshoz, de az angol megelőzte őket.

– Most mi a tervük, cimborák? Úgy értem, hogyan tovább? Remélem, most már belátják, hogy igazam van,

egyenesen India felé kellett volna mennünk.

Sengnek és társainak valóban nem volt más választása, mint hogy a dzsungel mélye felé induljanak, minél távolabb az oszló tetemek bűzétől. Tervet csak utána dolgozhattak ki. Seng és Charlie azonban csak úgy tudott továbbindulni, ha előbb megnézték, Majli és Pansziao is itt fekszik-e. Sok más áldozatot felismertek, de reményük sem volt arra, hogy mindannyiukat eltemethessék. Akiket a legjobban ismertek, azok testét szépen eligazították, és a tábornokét egy darab sátorvászonnal is betakarták, hogy megóvják a legyektől. A két nőt

mindenhol keresték, de amikor sehol sem találták őket, a legyek pedig ijesztően nagy rajba gyűltek a hőségben, behúzódtak a dzsungelbe árnyék és víz reményében, és hogy egyenek egy keveset abból, amit a kereskedőtől kapott pénzen vettek.

A dzsungelben alig tudtak utat találni maguknak, itt az indiai vezette a többieket. Megkeresték az egyetlen létező halvány csapást, és így pontosan Majli és a többi nő nyomát követték, amerre ők haladtak aznap reggel, négy-öt órával korábban. Majli ugyanezen a nyomon könnyen rátalált a többi nőre, amikor botladozva a dzsungel felé futott. A négy nő egymásba kapaszkodva állt rémült némaságban. Megeredt az eső, a cseppek kopogtak a fák levelein. Ijedten

kémleltek jobbra–balra az ellenséget figyelve, mivel a lépések zaját biztosan nem hallották volna meg a zápor surrogásától. Majli közeledését sem vették észre, egyszer csak ott állt mellettük. Kitárták felé karjukat, és magukhoz ölelték őt is. Az eső és a könnyek együtt áztatták keserves arcukat.

Majli kisöpörte nedves haját az arcából, és azon töprengett, most mihez kezdhetnének. Hova mehetnének ebben az ellenséges országban? Hogyan menekülhet meg néhány nő, és miként találhatják meg az övéiket? A fák élénkzöld lombja közül kicsi majmok lesték őket. Széthajtották az ágakat maguk előtt, mint az emberek. Majli beleremegett a sötét kis arcocskák látványába, hiszen az ellenség pont

ugyanígy rejtőzött el a fák között, mint ezek a majmok. Ki tudja, talán közös búvóhelyet kerestek maguknak? Mindannyian úgy érezték, az ellenség ott van a közelükben, félelmük átragadt egymásra, míg végül vakrémületben rohantak ki az út felé.

Majli tért elsőként magához, megtorpant, és kiabálni kezdett.

– Álljanak meg! Hát elment az eszünk? Hová megyünk?

Megálltak, és mindannyian felé fordultak. Pansziao sírva fakadt a rémülettől, a fáradtságtól és a melegtől. Majli végignézett rajtuk, és rájött, hogy valóban neki kell gondolkodnia helyettük. Próbált egyenletesen lélegezni, és azon töprengett, mitévők legyenek.

Az eső elállt, és a nedvesen csillogó

levelek között szelíd fény szűrődött be. Ha most olyan lelkiállapotban lettek volna, láthatnák a dzsungel szépségét, de számukra ez a szűrt fény inkább furcsának és veszélyesnek tetszett, a levelekről csepegő víztől is megborzongtak. Nem találtak menedéket sehol, éhesek és szomjasak voltak, mert a zápor vizét elnyelte a moha és a dzsungel földje, és nem találtak semmilyen forrást.

Hirtelen léptek zaja ütötte meg a fülüket, és férfiak hangját hallották. Egymáshoz húzódtak. A japán férfiktól valósággal rettegetek. Ezek a nők, akik eddig erősek és szívósak voltak, készek kiállni a megpróbáltatásokat és a háború gyötrelmeit, akik a katonákkal együtt több ezer kilométert meneteltek, most egyszeriben védtelenné váltak. Amikor

meghallották a férfihangokat, már csak azt érezték, hogy gyenge nőként a férfiak könnyörületességére szorulnak. Mozdulatlanul simultak egymáshoz, és ijedten néztek a férfiak irányába.

Az ösvény közelében álltak, nem volt idejük rá, hogy elrejtőzzenek a sűrűben, de nem is mertek volna megmozdulni, nehogy zajt üssenek. A hangok egyre közeledtek. Feszülten hallgatóztak, és Majli panaszkodó angol beszédet vélt kihallani.

– Én mondom, ha így menetelünk tovább, holnapra leszakad a lábamról a bakancs.

Majli az ajkához emelte a mutatóujját, csendre intve a társait. Kissé arrébb húzódott tőlük, és az angolok felé kúszott, szétnyitva az ágakat maga előtt.

Három fiatal fehér férfi ült az ösvény szélén. Rongyosak voltak, és nem volt semmijük sem a puskájukon kívül, amit magukhoz szorítottak. Az egyikük levette a bakancsát, és szomorkodva nézte.

Majli még közelebb lopózott. Azt fontolgatta, megszólaljon– e vagy sem. Az angolok sápadtak, elgyötörtek voltak, egészen fiatalok, éppen csak felnőttek. Láthatóan elveszettnek érezték magukat a dzsungelben. Úgy döntött végül, hogy megszólítja őket.

– Figyeljenek csak! – szólalt meg egész halkán, de azok hárman felugrottak, és tüzelésre készen körbekémleltek.

– Maga ott! Barát vagy ellenség? – vakkantotta az, amelyik levette bakancsát.

– Kínai vagyok, így nem lehetek más, csak barát – lépett elő Majli bokrok közül.

Huszonkettedik fejezet

A három fiatal angol meredten nézett rá. Majli jól látta a három világos szempárban a fehérek örök kételkedését. Kínai! Barát vagy ellenség?

– Nem kell félniük tőlem. Igaz, hogy nem vagyok angol, de mégis csak egy nő vagyok – mondta halkan.

– Egyedül van? – kérdezte az első. Leeresztette a fegyverét, de még így is olyan erősen markolta, hogy halvány keze elfehéredett az ízületeknél.

– Nem, öten vagyunk. A mai támadás elől menekültünk meg –felelte Majli.

– Miféle támadás? – kérdezte.

– Nem az út felől jöttek? – kérdezte.

– Nem, éppen az ellenkező irányból – ingatta a fejét az angol. –Már napok óta botorkálunk a dzsungelben, és útnak még a közelében sem jártunk. Nem is tudjuk, hol vagyunk. Úgy terveztük, hogy elindulunk India felé, de mivel ebben az átkozott zöld homályban sem felkelni, sem lemenni nem látjuk a napot, így nem tudjuk, merre haladunk.

Majli elővette a zsebéből a kis iránytűt, amit Csungtól kapott.

– Délkelet felé – mondta.

– Atyaég! – nyögte a férfi fojtottan.

Az angolok döbbenetükben még a

félelmükről is elfeledkeztek, és leengedték a fegyverüket. Az egyikük, egy alacsony, széles vállú, aki valamikor zömök lehetett, de mostanra annyira lefogyott, hogy szinte lógott rajta a bőre, levette kopott kalapját, és megvakarta izzadt, piszkos fejét. A harmadik, a legfiatalabb a kosz és a borosta alatt is láthatóan elsápadt.

– Ez azt jelenti, hogy egész idő alatt rossz irányba mentünk, mi? – kérdezte az elsőtől.

– Úgy tűnik – felelte az. Begombolta félig nyitott, rongyos zubbonyát. – A japánok tőlünk délre vannak, vagy merre? – kérdezte Majlitól.

– Erre haladtak el ma reggel, északkelet felé tartottak. Azt nem tudom, milyen messze lehetnek.

– Ha ma reggel még itt voltak, akkor gyorsnak kell lennünk. De merre menjünk? Napok óta előlük menekülünk. Ott még mögöttünk voltak – intett a fejével észak felé. – Azt hittük, távolodunk tőlük.

– Ki kell kerülnünk a dzsungelből, mert semmit sem látunk, amíg benne vagyunk. Hívom a társaimat – mondta Majli. – An–lan, Pansziao, Sziu–csen, Hszie–jing! – kiáltotta.

A hívására a négy nő, akik eddig a bokrok között rejtőzködtek, félénken előjöttek. Pansziao ijedten kapaszkodott Hszie–jing kezébe. Egymásra néztek az angolok és a kínaiak. A férfiak láthatóan nem örültek. Majli biztosra vette, hogy azt gondolják, a nőekkel csak a baj lehet.

– Tudunk olyan gyorsan gyalogolni,

mint maguk; hozzászoktunk a gyalogláshoz a sereggel – mondta nekik.

– Megáll az eszem, hát azért jöttünk ennyit, hogy egy csomó nőbe botoljunk bele? – morgott az alacsony.

– Fogd be, Rick– szólt rá az első. Kínos csend következett, végül a vállához emelte a fegyverét. – Hát, rajta, indulás, mindannyian, tovább kell vonulnunk. – Elindultak, elől a férfiak, mögöttük a nők, egyesével.

A fehér férfiak és a kínai nők órákon keresztül gyalogoltak a fullasztó, sötét dzsungelben. A kölcsönös bizalmatlanságban hosszan hallgattak. Időről időre maguk között beszéltek a másik csoportról.

– Az a kicsi nem néz ki többnek tizenhétnél – mondta halkán az egyik

angol hátrasandítva a nők csoportjára.

– Ha nem emlékeznénk arra, hogy az otthoni lányok milyen jól néznek ki, egész szépnek tűnnének – jegyezte meg a másik.

– Túl sárgák, soványak, és nem tetszik a szemük sem – felelte a harmadik.

– Attól még lányok – felelte az első.

– Hát, végül is azok – mondta a másik.

A nők szabadon beszélgettek, jól tudva, hogy a férfiak egy szót sem értenek abból, amit mondanak.

– Minden jingi férfi ilyen magas, sovány és csontos? – kérdezte Hszie-jing Majlitól.

– A jingi emberek ugyanúgy meghízhatnak, lefogyhatnak, mint más

emberek – felelt Majli a meleg és a fáradtság ellenére is elmosolyodva.

– Megijesztenek – siránkozott Pansziao. – Kegyetlen kék szemük van, az orruk meg olyan, mint az ekevas. Miért nő ekkorára az orruk? Nekik is olyan szimatuk van, mint a kutyáknak?

– Ilyen orral születnek – felelte Majli.

– Úgy néznek ki, mint a hámozott gyümölcs. Miért ilyen vörös a bőrük? – kérdezte Sziu–csen.

– A nap vörösre égeti nekik, nem olyan barnára, mint a miénket.

A nők egyre inkább belemélyedtek a beszélgetésbe.

– Ők is olyan férfiak, mint a többi? – kérdezte Hszie–jing, akit a leginkább vonzott az erősebbik nem, de az

illendőség kedvéért igyekezett palástolni, amennyire csak tudta.

– Természetesen – felelte Majli józanul.

– El sem tudom képzelni, hogy egy ilyen vörös majommal háljak – jegyezte meg Hszie–jing.

– Ezt örömmel hallom – felelte Majli, és elnevették magukat.

A csaták szomorúsága és elveszett helyzetük ellenére is még mindig maradt bennük képesség a nevetésre, elnézve az angolok csupasz, göcsös lábát, magas, sovány termetét, vörösre égett hosszú nyakát.

– Ki nem állhatom rajtuk ezt a sok szőrt. Soha nem szerettem a szőrös állatokat, a macskákat, a kutyákat meg majmokat, és ezek a jingi férfiak éppen

olyan szőrösek, mint azok. Nézzétek, milyen szakáll borítja a képüket.

– Régóta nem volt már lehetőségük borotválkozni – védte őket Majli.

– De mindenhol csak nem szoktak borotválkozni? Nézzétek a karjukat, a lábukat, az állukat! És láttátok, még a mellkasuk is csupa szőr, mint egy kutya hasa! A ruhájuk alatt mindenhol szőr borítja őket – folytatta An-lan.

– Soha nem láttam jingi férfit ruha nélkül. Sőt, semmilyen férfit. De gondolom, azért nem olyan szőrösek, mint a kutyák – felelte Majli.

Néhány kilométeren keresztül így csevegtek, de nem folytathatták a végtelenségig. El kellett gondolkodniuk azon, hogyan gondoskodnak maguknak élelemről, és hol fognak aludni. Ahogy

lassan közelgett az este, Majli megszólította az angolokat.

– Nem volna jobb, ha közösen megbeszelnénk, hogyan gondoskodunk élelemről és hajlékról? Távolság még a dzsungel széle, és hamarosan ennünk és aludnunk kellene.

Erre a férfiak megvárták, míg a nők utolérnek őket. Kidőlt fatörzsekre ültek, ruhájuk ujjával törölgették az arcukat, és nagy leveleket téptek legyezőnek. A szúnyogok, muslicák sűrű rajokban röpködtek körülöttük, és kénytelenek voltak szüntelenül legyezni magukat, hogy elhajtsák őket.

– Úristen, nem bírom tovább! – ugrott fel ültéből az alacsony angol térdét és lábszárát csapkodva. A lábán növekvő sűrű vörös szőrbe gabalyodva tucatszám

bogár mászott. Hszie–jing tágra nyílt szemmel bámulta. Orrát megcsapta a legyezőnek használt levél erős illata. Megdörzsölgette a levelet, és az illat még áthatóbbá vált. Odament hát az angolhoz, és mutatta neki, hogy dörzsölje be vele a lábát. A bogarak láthatóan nem kedvelték az illatot, így a férfinek percnyi nyugalma lett tőlük.

– Te, jó lány vagy – mondta a férfi Hszie–jingnek, amit Majli le is fordított neki. Hszie–jing tenyere mögé bújva kuncogott.

Ám –a levél nedve olyan erős volt, hogy az angol lába hamarosan elviselhetetlenül viszketni kezdett, ő pedig vadul vakarózott és kiabált.

– A francba is, mérgező ez a levél!
Hszie–jing rögtön abbahagyta a

nevetést, és mindannyian a férfi lábát nézték. Semmivel sem volt most jobb neki, mint amikor a bogarak csípték, és el is határozták, hogy továbbindulnak. Ezúttal azonban Majli és a legmagasabb angol egymás mellett haladtak, mivel ők voltak a csoportok vezetői. Beszélgettek, a többiek pedig együtt követték őket, és már nem váltak külön.

Minél többet nézte az angol Majlit, annál inkább megkedvelte.

– Nagy szerencse, hogy olyannal találoztunk össze, aki beszél angolul. Talán segíthetünk is egymásnak – mondta.

– Nehéz a nőknek magukban utazni egy ilyen ellenséges országban – felelte Majli.

– Tervet kéne készítenünk – jegyezte

meg a férfi.

– Már gondolkoztam azon, mit tehetünk. Azt tudjuk, hogy Kína felé nem vezet jelentős út, de arról már sokat hallottam, hogy India felé igen. Ha rátalálnánk az India felé vezető országúira, akkor talán mindannyiunk számára az lenne a legelőnyösebb választás – mondta Majli. A férfi összeszorította bedagadt száját.

– Rosszul tudja. Nincs út arra sem.

– Nincs út India felé? – kiáltott fel Majli.

– Éppen ezért olyan nehéz a visszavonulás: az utak keskenyek, kanyargósak, gödrösek, és tele vannak emberrel, ráadásul egy sem vezet közvetlenül India felé.

Majli egy ideig szólni sem tudott a

meglepetéstől. Olyan sokat hallott a legendás indiai útról, ami harminc méter széles, kemény, mint a beton, és egész hadseregek vonulására alkalmas.

– El sem akarom hinni, hogy a tábornokaik ilyen ostobaságot követtek el! Hogy teheték, hogy a győzelemhez túl kevés katonát küldenek ide, miközben tudták, hogy nincs hova visszavonulniuk!– tört ki Majli.

– Semmi újat nem mond nekem, ezt már sokszor megállapítottam magam is. De nincs mit tenni. Ehhez képest Dunkerque–ben könnyű helyzetben voltunk – én ugyanis harcoltam ott. Csak néhány kilométernyi vízen kellett átkelnünk, és Anglia a teljes flottáját mozgósította értünk. Tudtuk, hogy ott vannak a közelünkben – itt azonban csak

az áthatolhatatlan dzsungel vesz körül, Anglia pedig végeláthatatlan messzeségben van innen. De még India is... – elhallgatott, a nő látta, hogy a könnyeivel küszködik.

– Miért vagyunk itt? – kérdezte Majli magától.

– Miért harcolunk ezért az átkozott országért? Mindenki csak ezt kérdezi. Ha megnyerjük a háborút, akkor ez a föld és a többi is visszakerül hozzánk. Ha meg elveszítjük, akkor ez az ország sem marad a miénk. Ez a vidék alkalmatlan a háborúzásra. Emberek tízezreit vezényelhetjük ide, anélkül, hogy esélyünk lenne a győzelemre. Ez nem fehér embereknek való terep!

Majli hallotta, de nem válaszolt. Körülnézett. A dzsungel valóban nem

alkalmas harctérnek. Fejük felett hajladoztak a fák, és az ágaikról liánok lógtak. A bokrok sűrű bozótot alkottak, és ahol a fák között csak egy kevés fény hatolt be a dzsungelbe, ott fej fölé ért a magas fű. Az óriási leveleken cseppekben állt a víz. Majli meg is állt az egyik ilyen levél mellett, ami még őrizte kelyhében a legutóbbi zápor vizét, letérdelt, és ivott belőle. Amióta gyalogoltak, már háromszor esett az eső, így mindig volt lehetőségük inni. Ez a vidék tényleg nem alkalmas háborúzásra. Hány ember lelte itt a halálát! Majlinak eszébe jutott a tábornok és Csung meg a többi ember, akiket ma reggel holtan hagyott maga mögött. De nem volt szíve hozzá, hogy szemrehányást tegyen ennek a fáradt és összezavarodott embernek. Öt ugyanúgy

nem lehetett hibáztatni, ahogyan Majlit. Mindketten parancsot teljesítettek, amikor idejöttek.

Gyors léptekkel folytatták útjukat, és hallgattak egy ideig.

– Egész éjszaka gyalogoljunk, vagy le merjünk pihenni? – kérdezte végül Majli szelíden.

– Menjünk, ameddig visz a lábunk – válaszolta a férfi.

Onnantól kezdve csak annyit beszéltek, amennyit muszáj volt.

Végül egészen besötétedett, és nem tudtak továbbhaladni.

– Álljunk meg itt, ahol vagyunk, majd letapossuk a fűvet – szólalt meg az angol. – Úgy gondolom, hogy nem fogunk mindannyian aludni. Mi hárman férfiak majd rendszeresen körüljárjuk

magukat, hogy elűzzük a kígyókat, és meghalljuk, ha valami egyéb vad közeleg.

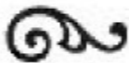
– Pansziaót kivéve mindannyian kivesszük a részünket. Neki alvásra van szüksége, mert még fiatal.

– Nem, ez képtelenség! Maguk, nők csak aludjanak. Szavamra...

– Mi, kínai nők hozzászoktunk, hogy a férfiakhoz hasonlóan vállaljuk a nehézségeket – szakította félbe Majli.

Így telt az éjszakájuk a dzsungelben álom és ébrenlét között.

Amint megvirradt, továbbindultak.

Mi egyebet lehetne még mondani az

útjukról? A fáradtság tompává tette az elméjüket. Testük érzéketlenné vált az elcsigázottságtól. A kimerültségtől álomkórosan támolyogtak: nem is érezték a piócákat a lábszárakon, csak akkor vették észre, ha meglátták egymás lábán. Amikor eltávolították őket, vérző sebek maradtak utánuk, és az a veszély is fenyegetett, hogy túl sok vért veszítenek. Árgus szemmel kezdték figyelni a vérszívókat egymás bokáján. Az ég most szűkmarkú volt, csak egyszer esett az eső, így egész nap szomjaztak. A vízhiánytól az ájulás kerülgette őket, és bár az éhséghez túl fáradtak voltak, szörnyű sóhiánnyal küszködtek. Egész nap csak annyit szóltak egymáshoz, amennyit feltétlenül muszáj volt, hiszen a beszéd is csak az erejüket fogyasztotta.

Az angol kezében tartotta Majli iránytűjét, állhatatosan meneteltek nyugat felé. Azt viszont nem tudhatták, hogy milyen irányba mekkora területen húzódik a dzsungel. Az egyedüli lehetőségük a kitartó gyaloglás volt, és csak remélhették, hogy valamikor véget ér a rengeteg.

Késő este sáros, kanyargós folyóhoz érkeztek. A folyó két partja közt, nem messze egy bambuszhid fészült. A társaságon öröm lett úrrá, hiszen ez nem jelenthetett mást, mint hogy a közelben emberek laknak, akikhez egyre közelebb kerülnek. Mindannyian tudták, hogy az emberek japánok is lehetnek, ezért némi félelemmel közelítették meg a hídon át a túlsó partot. Odaát alacsonyabbra nőttek a dzsungel fái. Egy keskeny, kitaposott

ösvény vezetett a folyó másik partján. Követték, amíg el nem érkeztek a parton épült faluba. A dzsungelt itt–ott kissé visszavágták, és a helyén rizsföldeket alakítottak ki. Egyszerre láttak zöldellő és már érésben lévő, sárga rizstáblákat, hiszen ebben az országban nem voltak évszakok, egész évben meleg és nedves volt az idő, így az emberek megtehették, hogy az egyik táblán vetettek, a másikon arattak.

Amikor megpillantották a falut, megálltak, hogy megbeszéljék, mit tegyenek.

– Majd mi odamegyünk, és felderítjük a terepet – mondta a legmagasabb férfi.

– És ha elfogják vagy megölik magukat, akkor mi mihez kezdjünk? –

ellenkezett Majli, ezért inkább úgy döntöttek, hogy ők ketten mennek előre, és a többiek hátramaradnak. Ha visszatérnek, akkor minden rendben lesz, ha pedig nem, akkor a többiek menjenek tovább, ahogyan tudnak. Ám amikor Pansziao meghallotta ezt a tervet, nem volt hajlandó lemaradni, és inkább velük ment ő is.

– A húga? – kérdezte az angol a vékony lányra pillantva, aki megfogta Majli kezét.

Majli már majdnem azt felelte, hogy nem, de aztán eszébe jutott Seng, aki mostanában annyit járt az eszében, és mást válaszolt.

– Igen, a húgom.

A faluban mindössze hat–hét család élt nagy békességben, és semmit sem

tudtak a háborúról, mindössze valahonnan egész távolról szűrődött oda hozzájuk némi zaj. Egyikük sem tudott írni–olvasni, és semmi sem jutott el hozzájuk a külvilág híreiből. Nem is járt feléjük senki, ezért nem is viszonyultak egyik vagy másíkféle ember iránt gyűlölettel. A világ többi részétől teljesen elzárva éltek. Egész évben ki sem tették a lábukat a falujuk környezetéből, ahogyan nem is járt feléjük senki, hiszen megtermelték maguknak azt, amire szükségük volt, és nem szorultak rá, hogy bármit is eladjanak vagy vásároljanak.

Majli, Pansziao és az angol óvatosan közelítettek. Késő délután volt, a férfiak és a nők a földeken dolgoztak, a faluban pedig csak az öregek és a gyerekek maradtak. Amikor meglátták az

idegeneket, kiáltozni kezdtek, mire a többiek futva érkeztek a földekről. Hamarosan mindenki velük szemben állt és őket bámulta. Beszéltek egymás közt valamit, amiből Majliék egy szót sem érthettek. Kedvesek, vidámak és gyermekiek voltak, egészségesnek tűntek leszámítva néhány gennyes rovarcsípést, és a férfiak felázott lábát a rizsföldeken való túl sok vízben álldogálástól. Minél tovább nézte őket Majli, annál inkább megnyugodott.

– Ezek az emberek egyszerű parasztok – jegyezte meg az angolnak. A falubeliekre mosolygott, kinyitotta a száját, és mutatta nekik, hogy éhes. Az asszonyok azonnal beszélni kezdtek, az otthonaikba szaladtak, és felmásztak a kis házaikba vezető létrán. Hamarosan hideg

rizst és halat hoztak nagy leveleken. A három idegennek nyújtották, akik az ételt látva hirtelen még éhesebbnek érezték magukat: elfogadták, és pillanatok alatt megették az egészet. A falubeliek nevetve figyelték őket.

– Biztonságban vagyunk itt – állapította meg Majli.

– Én is azt hiszem – felelte a férfi.

Majli a folyón túlra mutatott, és felemelt kézzel jelezte, hogy még öt társuk van ott. Visszamentek hozzájuk, a falubeliek egy darabon elkísérték őket. Amikor meglátták a másik öt idegent, újabb heves beszédbe kezdtek, és körbevéve kísérték a faluba a jövevényeket. Beszélgettek, nevetgéltek, és nagyon megbámulták a három angol fegyverét, de láthatóan fogalmuk sem

volt, mire való.

Az asszonyok még több ételt hoztak. Mindannyian ettek, és egészen édes, friss, hűvös vizet ittak hozzá. Mindenki nagyon barátságos volt, és kellemes hangulatban múlatták az időt együtt. A gyerekek egyre közelebb merészkedtek a jövevényekhez, az asszonyok egymás között társalogtak és beszélgettek, a férfiak pedig a fegyvereket vizsgálgatták. Nyilvánvalóan látszott, hogy egyik férfi sem látott még ehhez hasonlót soha életében, az alacsony angol pedig vigyorogva próbálta elkápráztatni őket. A vállához emelte a puskát, és célba vett egy kismadarat, ami a közelükben álló fa ágán ült. Elsütötte, és a madár holtan hullott le a földre. A falubeliek rémületükben és bánatukban sikoltoztak, és borzadva futottak el a

jövevények előtt.

– Magának meg miért kellett megmutatnia, hogy mit tud a puskája? – támadt neki Majli.

– Csak viccelődtem. Gondoltam, szívesen megnéznék, mire jó –felelte a férfi.

– Nincs mindenkiben olyan vágy a gyilkolászásra, mint magában

– torkolta le Majli, és a magas férfi felé fordult. – Gyorsan tegyen úgy, mintha dühös lenne, és büntesse meg őt!

A magas férfi odalépett az alacsony elé, és arcon ütötte.

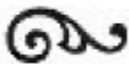
– Tessék! Ne szólj egy szót sem, ezt kell tennem! A kisasszonynak igaza van – kiabálta, kitepte a fegyvert a társa kezéből, és a falu legidősebb emberének kínálta. Az öreg azonban nem fogadta el,

és a többi falubeli is irtózva hátrált a félelmetes szerszám előtt. Az angol végül mindhárom fegyvert a közelben álló nagy fa tövébe fektette.

A falubeliek ezt látva heves beszélgetésbe kezdtek, és senki nem ment a fa közelébe, így a veszély végül elhárult.

Beesteledett: együtt vacsoráztak, és tüzet raktak a moszkító elriasztására. A férfiak a szabad ég alá hozták a fekhelyeiket, és a tűz közelében aludtak, a nők pedig a házakban tértek nyugovóra. A kínai nőket senki sem hívta a házába. A kínaiak és az angolok maguknak tört gallyakon, a földön aludtak a tűz szél felőli oldalán. Mégis olyan jól, mintha ágyban feküdtek volna, mert a gyomruk tele volt, és a füst távol tartotta tőlük a

bogarakat.

Összesen három napig maradtak a faluban. Ezalatt kipihenték magukat és tisztálkodtak. Megpróbálták az ottaniak hasznára lenni, amennyire csak tudtak. Majli legjobb tudásával kezelte a falubeliek gennyes fekélyeit, amiért hálásak voltak neki. Ugyan nem voltak gyógyszerei, de forralt vízzel lemosta a fekélyeket, és a helyiek főtt rizsből erjesztett italával borogatta. El is mutogatta nekik, hogy ők is forralt vízzel tisztítsák a sebeket, ilyen borral borogassák, és mindennap süttessék a nappal. A helyiek megfogadták a tanácsait, és már három nap alatt

láthatóan gyógyulni kezdtek a sebeik. Az anyák hozzá fordultak, ha a gyermeküket betegség érte, és az egyik öregember is odament hozzá, a mellkasára mutatott, és mélyről, hörögve köhögött, így kérve tanácsot Majlitól. O azonban nem tudott segíteni rajtuk.

Alig telt el három nap, de Majli már nagyon várta, hogy továbbinduljanak a faluból, mert a három fehér férfi képtelen volt visszafogni magát, és folyton úgy viselkedtek, mintha ők lennének a falu urai. Az egyik elkezdett egy szép lány nyomában járni. Majli megrémült, amikor ezt észrevette, és késlekedés nélkül megbeszélte a magas angollal.

– Mondja meg a társának, hogy tartsa távol magát a lánytól. A helyiek nem fogják engedni, hogy közeledjen

hozzá – figyelmeztette.

– Meg fogom mondani neki – ígérte amaz.

De mit ér egy ígéret? Majli látta, hogy a fehérek minden rossz szándék nélkül is tucatnyi aprósággal vívták ki maguk ellen a falubeliek ellenszenvét. Valahogy el sem tudták képzelni, hogy ezek az alacsony termetű, barna bőrű emberek éppen olyan teljes emberek lehetnek, mint ők maguk. A helyiek ezt érezték, és idővel megharagudtak rájuk, ezért Majli a harmadik nap reggelén így szólt a magas angolhoz:

– Ideje továbbállnunk, mielőtt még valami összetűzésbe keveredünk a helybeliekkel.

– Hirtelen haragú koldusnépség! Biztosan attól a sok borsos ételtől

ilyenek, amit esznek.

– Maguk úgy kezelik ezeket az embereket, mintha a cselédek volnának. Elfelejtik, hogy csupán vendégek vagyunk náluk – válaszolta Majli türelmét veszítve.

– Végül is Burma hozzánk tartozik – felelte az angol fagyosan.

Erre Majli felnevetett.

– Hát maguk soha nem veszik észre, hogy vereséget szenvedtek? – kiáltotta.

Hirtelen eszébe jutott Seng lesújtó véleménye a fehér emberekről, és egyetértett vele.

– Hogyhogy nem képesek megérteni, hogy az életünk ezeknek az embereknek a jóindulatától függ? Semmiből nem bírnak tanulni? Maguk angolok csak akkor térnek magukhoz, ha

küszöbön a haláluk? – folytatta Majli dühösen.

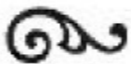
Az angol mostanra simára borotválta az arcát az egyik helybelitől kölcsönkapott borotvával. Fiatal, nyílt tekintetű ábrázatán Majli szavait hallva döbrent, konok elképedés tükröződött. Láthatóan nem is értette, hogy miről beszél, és Majli belátta, hogy semmi hatást nem ér el haragjával és megvetésével, hiszen a férfi azt sem tudta, hogy miért lehet rá valaki dühös, vagy mi oka lehet megvetni őt. Hallotta a szavakat, de fejében mintha falba ütköztek volna, és elméjében semmiféle nyomot nem hagytak.

– Jöjjön. El kell mennünk innen, nincs más megoldás – mondta inkább.

Nem akart a nőtársaival együtt a

faluban maradni. Ugyan mi lenne akkor a sorsuk? Inkább az angol férfiakkal, az egyedüli szövetségeseikkel tartottak.

Odament hát a falu legöregebb emberéhez, a közösség vezetőjéhez, és jelekkel kérdezte tőle, merre találják a faluból kivezető utat. Az öreg megértette, és elmutogatta neki, hogy az egyik helybeli majd kivezeti őket a dzsungelből az úthoz. Még aznap elhagyták a falut, ahol olyan kedvesen fogadták őket, és újra útnak indultak, de azt nem tudhatták, hova fognak jutni.

Seng is ment a maga útján a társaival együtt. Nekik még nehezebb dolguk volt: az indiai egyre határozottabb

gyűlöletet fejezett ki a magányos angol katonával szemben, amit már Seng is észrevett.

– Az indiai valami kárt fog tenni az angolban, ha magukra hagyjuk őket – mondta Charlie-nak. – Látja, hogy a kezét mindig az inge alatt tartja, ahol a kését is hordja?

Az indiainak valóban volt kése. Legfeljebb ujjnyi hosszú, ám finom, kétélű pengéje volt.

– Már én is észrevettem a gyűlöletet a szemében, amikor lopva ránézett, de így, hogy nem beszéljük egymás nyelvét, nem tudjuk kideríteni, mi az oka a haragjának – felelte Charlie.

– Éjjel–nappal rajta kell tartanunk a szemünket. Nem szeretetből, hanem a méltányosság kedvéért – mondta Seng.

Így is tettek, de ez nem volt könnyű feladat, mert az angol láthatóan mit sem sejtett az indiai ellenszenvéből, miközben apróságokból kitűnt, hogy valóban szolgaként tekint rá. Az indiai pedig engedelmeskedett neki, de közben minden alkalommal egyre nőtt benne a düh.

Észak felé tartottak. Nem tudtak róla, de ebbe az irányba sokkal keskenyebb sávban húzódott a dzsungel, mint nyugat felé. Hamarosan ki is értek a járható útra, ami tovább vezetett nyugat felé. Egy darabig töprengtek, vajon kelet vagy nyugat felé haladjanak tovább. Seng, ha tehette volna, kelet felé folytatja az útját, de arrafelé az első falut előzönlötte az ellenség. Szerencsére időben rájöttek erre, mielőtt még

túlságosan megközelítették volna. Charlie szokás szerint előrement, és egy kis útszéli fogadóban meglátott néhány teázó japánt. Visszarohant a társaihoz, és gyorsan ellenkező irányba fordultak mindannyian.

Majliékat tudtukon kívül éppen ugyanerre az útra kísérték a falubeliek. Egymás után haladtak, anélkül, hogy tudtak volna róla. Seng csoportja gyorsabban haladt, mint Majlié, így napról napra csökkent köztük a távolság. Egyre közelgett annak a lehetősége, hogy végre találkozzanak egymással. Egy kisvárosban került rá sor, délben.

Addigra a kínai nők és az angol férfiak között barátság kezdett kialakulni – azaz ismerték és el tudták viselni egymás hibáit. Majli valóban kezdte

alaposan megismerni őket. Rajtuk keresztül azt is megértette, miért vesztették el a burmai csatát, és miért nincs értelme megvetni őket a vereségért. Sokat beszélgetett velük, és megfigyelte a viselkedésüket. Azt vette észre, hogy ezek az emberek soha nem próbáltak megértéssel alkalmazkodni, hanem mindvégig Anglia szülöttjeiként viselkedtek. Jó szándékú, becsületes emberek voltak. A legalacsonyabb képtelen volt levenni a szemét a nőkről, akik épp elhaladtak mellette, de vágyát csupán így fejezte ki. Hármójuk közül a magas volt a legbölcsebb, Majli megkedvelte őt. Neves, jó iskolákban tanult. Oxfordban végzett, csakúgy, mint az apja és a nagyapja is. Kifinomult, sokat gondolkodó ember volt, zavaros

okfejtésekkel. Sok kérdésben vak volt. Majli felsóhajtott, amikor rágondolt esténként.

– Ha mindannyian gonoszak volnának, könnyebb volna azoknak, akik az igájuk alatt élnek – gondolta magában.

De nem volt mindegyikük gonosz, sokan egyszerűen csak vakok voltak, és közülük a vakokat volt nehezebb elviselni. Okos kérdésekkel igyekezett próbára tenni a magas férfit, amíg az utat rótták.

– Felelősséggel tartozunk ezért az országért – jelentette ki a férfi. Amikor ezt a szót mondta, felemelte a fejét, és végignézett Burma végtelen zöldjén, amit az út úgy hasított ketté, mint egy ezüstkard.

– Miért érez felelősséget ezért az

országért? – kérdezte tőle Majli.

– Azért, mert a Birodalom része – válaszolta az angol józanul.

– De miért tartozik a Birodalomhoz? Miért nem hagyják, hogy ez a nép saját maga boldoguljon, és saját vezetői legyenek? – feszegette Majli a kérdést.

– Az ember nem dobhatja le magáról a felelősséget egyik pillanatról a másikra. Teljesítenie kell a kötelességét – mondta az angol ünnepélyesen.

Majli látta a férfi aggódó tekintetén, hogy valóban komolyan gondolja, amit mond, és érzi a saját vállára és egész népére nehezedő kötelesség súlyát.

Majli is végigjártatta a tekintetét a zöld országon.

– Mindannyiunknak jobb lenne, ha maguk nem lennének ennyire jó emberek.

– Ezt... ezt meg hogy érti? – hebegte a férfi, mint mindig, ha Majli esze túl gyorsan vágott.

– Mindannyian szabadok lehetnénk, ha maguk nem éreznék kötelességüknek azt, hogy megmentsenek minket – mondta Majli, és nevető tekintetében bánat vegyült. – A maguk kötelességtudata teszi magukat úrrá, minket pedig szolgává. Nem menekülhetünk a jóindulatuk elől. A maguk becsületessége nem engedi, hogy a magunk útját járjuk. De egy napon majd szembe fogunk szállni a maguk istenével, és akkor szabadok leszünk.

– Örültségnek hangzik. Tisztában van egyáltalán azzal, miről beszél? – kérdezte döbbenten.

– Nem egészen, mert nem az eszem,

hanem a szívem diktálja. De egy óriási nyomást érzek itt – tette a kezét a mellkasára. – Igen, még az önnel való együttlét is súlyként nehezedik rám.

– Őszintén sajnálom – felelte komolyan. – Igazán megkedveltem magát...

– Ami nagyon meglepi, hiszen sose gondolta volna, hogy valaha is kedvelhet egy kínait – fejezte be helyette Majli.

– Ilyet soha nem mondtam volna – mondta a férfi fülig elpirulva.

– Egyszerűen csak arról van szó, hogy nem számítottam rá, hogy egy kínai...

– Hogy egy kínai is ugyanolyan emberi érzésekkel és gondolatokkal teli?

Így beszéltek egymással, amikor egy nagy város közelébe értek. A férfi

teljesen belemerült a beszélgetésbe, Majli pedig a saját gondolataiba, ezért kellő körültekintés nélkül mentek be a városba, és nem figyelték meg, hogy a város lakói barátságosak-e vagy nem. Először egy sárga ruhás szerzetes látta meg őket, aki azonnal szólt a társainak, hogy angolok érkeztek a városba kínai nőkkel. Szavai elvetemült gondolatokat ébresztettek, és úgy terjedtek tovább, mint az izzó szénből kipattanó parázs a száraz szalmán. Alig egy óra múlva, amikor leültek enni és inni, már az egész város ellenük volt, anélkül, hogy ők észrevették volna. Útszéli fapadokon ültek, a vásárolt rizst és csípős zöldségeket ették, és teát ittak hozzá. Egyik percben még minden békés volt körülöttük, a nap sugarai átvilágították a fejük fölé kifeszített

vásznat, a következőben pedig már mogorva, dühös arcok gyülekeztek körülöttük.

– Mi a franc? – morogta az angol. Talpra ugrott, kezében a fegyverével, és a másik kettő követte a példáját, Majli azonban a férfi karjára tette a kezét, és lefelé fordította a szuronyt.

– Maguk minden problémát a fegyvereikkel akarnak megoldani? Várjanak, ostobák, előbb tudjuk meg, mi a helyzet – mondta az angolnak.

Igyekezett kínai arcot találni a tömegben, hiszen az ehhez hasonló nagyvárosokban gyakorta fordultak elő kínai kereskedők, de egyet sem látott. A szíve hevesen dobogott, amíg azon gondolkodott, mit tehetne ebben a szerencsétlen helyzetben.

– Eressze le a fegyverét, és mondja meg a többieknek is, hogy tegyék ugyanezt – mondta az angolnak, és közben a sokaságra mosolygott –
Üljenek le, és folytassák az evést.

A férfiak akaratlanul is engedelmeskedtek neki. Majli a helyiek felé nyújtotta a kezét, és mutatta nekik üres tenyerét. Aztán felemelt egy fegyvert, és a fejét ingatva visszatette. Az út felé mutatva jelezte, hogy folytatják útjukat, aztán pénzt vett elő, és a fogadósnak kifizette az ételt.

– Jöjjenek, és ne mutassanak félelmet. Folytassuk azt, amit eddig csináltunk, mintha minden a legnagyobb rendben lenne.

Akár a belőle áradó nyugalom, akár a helyiek számára ismeretlen nyelv

használata, akár a férfiak kezében tartott három fegyver volt is az oka, mindenesetre az emberek engedték őket továbbhaladni. A biztonság kedvéért a városiak újra összezártak mögöttük, és úgy kísérték őket.

Seng a társaival és az angol katonával éppen ekkor ért be a városba, és ugyanazon az úton haladt tovább. Meglátták maguk előtt az összeverődött tömeget, és megtorpantak.

– Itt az ellenség? – kérdezte Seng Charlie-tól a rengeteg embert látva, akikhez egyre több csatlakozott az utcáról.

– Forduljunk vissza, és menjünk inkább egy mellékutcán. Hagyjuk el a várost kerülő úton, akármi legyen is ez – mondta Charlie.

Így is tettek, és pár perc erőteljes gyaloglás után már közelebb voltak a kapuhoz, mint a másik csoport. Át is haladtak rajta, és hamarosan kijutottak a városból. A hátuk mögül angol kiáltást hallottak:

– Érzük utol őket!

– Ezt nem hiszem el! – nyögte a Seng csoportjában lévő angol, amikor meghallotta a hangot. Mindannyian megálltak, és hátranéztek. Három angol férfit láttak, akik három nő kezét fogva futottak feléjük, őket pedig támadásra kész ordibáló csőcselék követte. Seng és a társai a fegyverüket felfelé tartva a tömeg felé lőttek. A puskaropogás hangjára pedig a másik három angol elengedte a nők kezét, megfordult, és ők is a tömeg felé lőttek, amire a városi

gyülelész népség megállt. Nekik nem volt fegyverük, és a puskalövések megijesztették őket. Ha vakmerőbbek és elszántabbak lettek volna, talán nem torpantak volna meg, de ezek az emberek olyanok voltak, mint a gyerekek, lobbanékonyak és zabolátlanok. Nem voltak ők olyan rettenthetetlenek, hogy a halállal is szembenézzenek, ezért inkább futni hagyták a jövevényeket, és visszamentek a városukba –jókedvűen és lelkesen, mintha győzelmet arattak volna.

Seng és Majli csak ekkor vették észre egymást. A lábuk is a földbe gyökerezett, aztán Majli szemérmességet és illendőséget feledve odarohant Senghez, Pansziao pedig a nyomában futott.

– Seng! Hát ön az? Meggyógyult a

karja?

– Bátyám! Hogy kerültél ide? –
kiabált Pansziao.

Senget azonban, amikor meglátta Majlit és a társaságát, szörnyű féltékenység fogta el. Kik ezek a fehérek, akikkel Majli együtt jött? Szívébe fájdalom nyilallt, amikor eszébe jutott, milyen könnyedén társalgóit fehérekkel, és milyen közel tudott kerülni az idegenekhez. Újra érezte a régi falat kettejük között. Mozdulatlanul állt, és hidegen nézett rá.

– Nahát, újra találkozunk? Úgy látom, új barátokat szerzett. A karom éppen eléggé meggyógyult ahhoz, hogy harcolni tudjak vele – mondta színlelt mosollyal.

Seng szavait hallva Majli is megállt.

El sem tudta képzelni, hogy ilyen ostoba helyzetbe kerüljön. Lábával az út porát rugdosta.

– Hogy érti ezt, Seng? Miért beszél így velem?

Pansziao azonban nem állt meg. Odalépett Seng mellé, kezét a karjára tette.

– Bátyám, most, hogy újra találkoztunk, elválhatunk ezektől az idegenektől.

– Nem vagyok biztos benne, hogy el akarnak válni tőlük – felelte Seng Majlira tekintve dühösen kikerekedő szemmel.

Majlin úrrá lett a kimerültség és a hőség, amit szinte észre sem vett a tömeg elvonulásáig. Hirtelen olyan fáradtságot érzett, hogy képes lett volna lefeküdni az úton és meghalni. Charlie vette észre,

hogy Majli ajka remeg.

– Testvérem, kár haragudni éppen most, amikor ilyen veszély előtt menekültünk meg – békítette Senget, és a szeme sarkából Pansziaót figyelte, Pansziao pedig őt. Illendőségből azonban először nem is szóltak egymáshoz.

– Jól van? – kérdezte tőle végül Charlie.

– Igen – felelt Pansziao, és ezzel a néhány szóval sokat fejeztek ki egymás számára.

Az angolok eközben értetlenül bámultak, és egy szót sem értettek a helyzetből. A Sengék csoportjában érkező angol bizonytalanul, csendben állt Seng és Charlie mögött, hiszen megszökött a seregéből. A magas angol azonban tisztán látta őt, megszólította, és kezét nyújtotta

felé, ahogyan a nyugatiak szokták üdvözölni egymást.

– Látom, maga angol – mondta neki.

– Az vagyok – felelte amaz lelkesen.

– Hogy akadt össze ezekkel a ferdeszeműekkel? – kérdezte az első.

– Véletlenül – felelte a másik.

– Mi is ezekkel – felelte a magas. –

A japánok hadifogolyként tartottak fogva minket, de sikerült megszöknünk. Nyolcán voltunk, de a többiek nem voltak olyan szerencsések, mint mi.

– Én eltévedtem – mondta a másik óvatosan. – Félelmetes volt a visszavonulás, nem igaz?

– Az. Félelmetes – nyugtázta az első.

Az angolok egymás mellé gyűltek, mindannyian kezet fogtak, és halkán

beszéltek egymás között. Egy percbe sem telt, hogy a különböző emberek újra szétváljanak. A kínaiak és az angolok egyaránt feszültek voltak Majlit leszámítva, aki hol az egyik, hol a másik csoportot figyelte. Furcsa pillanat volt, olyan, ami néha önálló egységként szakad ki az idő folyamából, és nem kapcsolódik sem a múlthoz, sem a jövőhöz. Bizonytalan csendben vészelték át. Körülvette őket a táj ragyogó zöldje, ami mindannyiuk számára idegen volt. A dombok lankásan emelkedtek körülöttük. Felettük bársonyosan kék volt az ég, de nyugat felől messze a látóhatáron viharfelhők gyülekeztek. Senkit sem láttak a földeken és az úton. A rájuk telepedő csendben forrón remegett a levegő. Ebben a különös helyzetben az

egész világtól távol voltak – csak maguk, mégis elkülönülve egymástól. Egyik kört alkották az angolok: arcukat sűrű borosta fedte, piszkosak voltak, és félszegen álldogáltak egymás mellett. A másikat pedig a kínaiak, kifakult, feslett egyenruhájukban, mezítláb, hajadonfótt. Arcukat barnára égette a nap, fesztelenül tekintettek egymásra. Mögöttük állt az indiai, de vele senki sem foglalkozott. Majli pedig középen helyezkedett el, és hol a magas angolra, hol pedig Sengre nézett.

– Induljunk tovább? – kérdezte végül Sengtől.

– Velük? – kérdezett vissza Seng, és összevonta a szemöldökét. – Nem, nekem bőven elég volt belőlük.

– És akkor? Merre menjünk?

Ők merre mennek? – kérdezett vissza Seng még mindig haragosan. Majli a másik csoport felé fordult.

– Maguk merre mennek? – kérdezte angolul.

Az angolok egymás közt tárgyaltak, de Majli elkapott néhány szót: „Mielőbb ki kéne kerülnünk innen... Bárhova, csak fehér emberek közé... Ki ebből a förtelmes országból...”

– Nyugat felé, Indiába – felelt végül a legmagasabb angol, és kihúzta magát.

Mindannyian nyugat felé pillantottak. A viharfelhők lassan tornyosultak az égen. A nap ezüstös kontúrt rajzolt nekik, de a látóhatár felé egyre sötétebbek voltak.

– Vihar közeleg – jegyezte meg Majli.

– Bizonyára. De nem ez lesz az első életünkben – válaszolt az angol.

Még egy pillanatig tétováztak, aztán az angol a zsebébe nyúlt, és elővette az iránytűt, amit Majli kölcsönadott neki, amíg a dzsungelben próbáltak előrejutni.

– Tessék, az iránytűje. Nagyon köszönöm!

Majlinak eszébe jutott, hogy odaadhatná az angolnak, hiszen tehetetlennek hitte őket nélküle. Vajon képesek lesznek megtalálni a megfelelő irányt? De az iránytűt Csungtól kapta, és nem akarta örökbe adni másnak, így inkább némán elfogadta. Aztán az angol a vállára emelte a puskáját. Arca sápadt és fáradt volt, de a szemében még mindig elszántság csillogott.

– Ideje továbbindulnunk – jelentette

ki hirtelen.

Sarkon fordult, és sebesen megindult, nyomában a többi angollal. Piszkos, elnyűtt ruhában, de katonás rendben vonultak India felé. A kínaiak követték őket a tekintetükkel, amíg a rongyos alakok el nem tűntek a gyülekező viharfelhők árnyékában.

Az indiai, aki olyan régóta hűségesen és némán követte Senget, most nekirugaszkodott, és szíjas lábain az angolok után futott. Egyetlen szót sem szólt, búcsút sem intett nekik, csak hangtalan, puha léptekkel elinalt a fehér emberek után, mint egy fekete párduc.

Egy pillanatra látták szilaj arckifejezését, féhéren villogó fogait, aztán ő is eltűnt a sötét ég alatt.

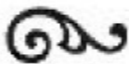
A kínaiak első meglepetésükben

szólni sem tudtak.

– Még mindig megvan a kése az indiainak? – kérdezte Seng hosszú szünet után Charlie felé fordulva.

– Persze. Minden pillanatban a kezében szorongatja, álmában a feje alatt tartja – felelte Charlie.

– Akkor semmi jó nem ígérkezik – jegyezte meg Seng zordan.

Amíg álltak egy helyben, megcsapta őket a vihar első szele, ami egyre hangosabban süvített. Majli szívébe félelem költözött.

– Hova megyünk most? – fordult Seng felé. – Félek ettől a vihartól, nem egy szokványos zivatarnak ígérkezik.

– Valóban nagy vihar készülődik –
bólintott Seng, és aggodalmasan figyelte
a nyugati égen magasra tornyosuló fekete
fellegeket.

– El kellene kerülnünk jó messzire.

Kelet felé fordultak, ahol az ég
tisztán, kéken ragyogott.

Menjünk haza – szólalt meg Seng
hirtelen.

– Jaj, haza akarok menni! – kiáltott
fel Pansziao a bátyja szavait hallva.

– Hazamenni... – vonult végig a
sóhajtás a nőkön.

– De az otthonunktól sok száz
kilométernyi dzsungel, hegység és
tucatnyi folyó választ el – jegyezte meg
Majli szomorúan. – El tudunk gyalogolni
olyan messzire?

– Én megyek – mondta Seng

konokul, és elindult.

Pansziao utánaszaladt, Charlie pedig követte a lányt, és a nők is egymás után elindultak, míg végül Majli egyedül maradt. Úgy érezte, túl fáradt ahhoz, hogy ilyen hosszú utat gyalog tegyen meg. Előttük a kék ég vakítóan ragyogott. Van benne elég erő, hogy elinduljon arra? Aludni szeretett volna, és fel sem kelni többé.

Seng megállt és visszanézett.

– Jön velem? – kiáltott neki.

Majli habozott. Mi van, ha soha nem érnek haza?

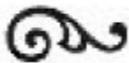
– Seng! Megígérem neked, hogy...

– Én nem ígérek semmit! –

szakította félbe dühösen a férfi Majli esdeklő szavait. – Én nem vagyok olyan ember, aki fűt– fát ígéretet!

Seng egyenesen állt, mint egy szálfá. Akár ott marad Majli, akár az angolok után fut, a vihar így is, úgy is eléri. A nap még mindig zavartalanul sütött rá. Mi mást tehetne, mint hogy Senggel tart? Az ígéret pedig csak szó, ami könnyen hagyja el az ember ajkait, és elviszi a szél, még nyomot sem hagy maga után. Lehajtotta a fejét. Akkor is, ha Seng nem ígér semmit...

– Jövök! – kiáltotta Majli, és együtt indultak a hosszú útnak hazafelé.

Messze, Ling Tan házában Jáde figyelte az udvaron játszó fiacskáit. Dél felé járt az idő, bármikor hazaérkezhetett Lao Ta és Lao Er ebédelni. A földeken

voltak, az érett búzát aratták. Nagyon jó termés volt abban az évben, és ők a többi gazdához hasonlóan titokban már kétszer is megritkították a vetést, hogy a japán felügyelők ne vegyék észre, milyen sok búza termett. A kiritkított búzát éjszaka, titokban csépezték ki, és a konyha alatt, a pincében elrejtve tárolták.

Jáde Lao Er ruháját javította, és a silány anyagot bírálta. Akkoriban csak a leghitványabb pamutvászonhoz lehetett hozzájutni, mert a japánok csak azt engedték. Azon ábrándozott, hogy egyszer majd újra szőni fog, olyan régifajta, elnyűhetetlen kék vásznat, ami apáról fiúra száll. Egyszer, amikor újra szabadok lesznek. Tudta, érezte, hogy újra szabadok lesznek. Nem kaptak semmilyen ígéretet, mégis az embereknek

makacsul reménykedő szívük a legnagyobb szörnyűségek közepette is azt súgta, hogy a szenvedésük véget ér. Ábrándozásában felnézett a varrásából. A két férfi sarlóval a kezében már hazafelé közeledett. Egymás mellett jött a két vállas, erős ember.

Jáde bement a házba az asztalra készíteni az ebédet, de megállt, mert a két gyermeke között vita támadt. Az ikrek nem egyforma nagyok voltak, az, amelyik hamarabb született, túlnőtte a másikat. Jáde már éppen odalépett volna, hogy megvédje a kisebbiket, mert az sírva kiabált, és láthatóan szorult helyzetben volt. De meggondolta magát. Nézte a veszekedő gyerekeket, és hagyta, hogy egymás között rendezzék le a vitát.

A kisebbik hirtelen abbahagyta a

sírást, arcocskáját düh rajzolta át, és minden erejét összeszedve a bátyjának ugrott. A harag eltorzította az arcát, és erőt adott a karjának. Jáde elnevette magát.

– Ez az, fiacskám, küzdjél csak! – biztatta.

Elégedetten lépett be a házba.

Megjegyzések

[[← 1](#)]

Anglia és Amerika

[[← 2](#)]

Abraham Lincoln gettysburgi
beszédére (1863) utal

[← 3]

Thakin: elégedetlen
értelmiségi fiatalok
csoportjából álló burmai
nemzeti mozgalom

[[← 4](#)]

Jelentése: Tízezer évig
éljen Kína!

[←5]

Kínában a gyermek születését hagyományosan piros tojással és gyömbérrel ünneplik.

Table of Contents

[Első fejezet](#)

[Második fejezet](#)

[Harmadik fejezet](#)

[Negyedik fejezet](#)

[Ötödik fejezet](#)

[Hatodik fejezet](#)

[Hetedik fejezet](#)

[Nyolcadik fejezet](#)

[Kilencedik fejezet](#)

[Tizedik fejezet](#)

[Tizenegyedik fejezet](#)

[Tizenkettedik fejezet](#)

[Tizenharmadik fejezet](#)

[Tizennegyedik fejezet](#)

[Tizenötödik fejezet](#)

[Tizenhatodik fejezet](#)

[Tizenhetedik fejezet](#)

[Tizennyolcadik fejezet](#)

[Tizenkilencedik fejezet](#)

[Huszadik fejezet](#)

[Huszonegyedik fejezet](#)

[Huszonkettedik fejezet](#)

[Megjegyzések](#)